

XXXII

SOSIALISIA
ERIKOISTUTKIMUKSIA
SOCIALA
SPECIALUNDERSÖKNINGAR

IX

LASTAUS- JA PURKAMISTYÖNTEKIJÄIN OLOT
LASTNINGS- OCH LOSSNINGSARBETARNAS
LEVNADSFÖRHÅLLANDEN

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO
FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

XXXII
SOSIALISIA
ERIKOISTUTKIMUKSIA
SOCIALA
SPECIALUNDERSÖKNINGAR

IX

LASTAUS- JA PURKAMISTYÖNTEKIJÄIN OLOT
LASTNINGS- OCH LOSSNINGSARBETARNAS
LEVNADSFÖRHÅLLANDEN

HELSINKI 1928 HELSINGFORS
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO — STATSRÅDETS TRYCKERI

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

096 495

STATISTIQUE OFFICIELLE DE FINLANDE

XXXII

ENQUÊTES SPÉCIALES
SUR LES AFFAIRES SOCIALES

IX

LES CONDITIONS DES TRAVAILLEURS DU
CHARGEMENT ET DU DÉCHARGEMENT

Täten Tilastollisen päätoimiston Sosialitilastollisen osasto saattaa julkisuuteen tulokset Valtioneuvoston määräyksestä asianomaista valtionkomiteaa varten toimittamastaan tutkimuksesta, joka koskee lastaus- ja purkamistyöntekijäin oloja. Tämä tutkimus sisältyy numerona IX Suomen virallisen tilaston sarjaan „Sosialisia erikoistutkimuksia”.

Aineiston käsittely ja tutkimuksen laatiminen on lähinnä ollut Sosialitilastollisen osaston ylimääräisen virkamiehen, filosofiantohtori Aukusti Karjalaisen tehtävänä.

Helsingissä maaliskuun 21 päivänä 1928.

Härmed bringar Statistiska centralbyråns Socialstatistiska avdelning till offentligheten resultaten av en undersökning rörande lastnings- och lossningsarbetarnas levnadsförhållanden, vilken enligt förordnande av Statsrådet verkställes för vederbörande statskommitté. Denna utredning ingår såsom n:o IX i den till Finlands officiella statistik hörande serien „Sociala specialundersökningar”.

Materialets behandling och utarbetandet av undersökningen ha närmast omhändertagits av extraordinarie tjänstemannen vid Socialstatistiska avdelningen, filosofiedoktor Aukusti Karjalainen.

Helsingfors den 21 mars 1928.

L. Harmaja.

J. T. Hanko.

Sisällys.

	Sivu
<i>Johdanto</i>	1
<i>I. Lastaustyöalan yleiset olosuhteet</i>	
1. Lastaus- ja purkamistyön luonne ja järjestely. Työkunnat	7
2. Muutamien paikkakuntien lastausolojen erikoispiirteitä	8
3. Tutkittujen liikkeiden ja niiden lastaustyöntekijäin luku kesäkuussa 1927	11
4. Lastaustyöntekijäin liikkuvaisuus	13
5. Lastaus- ja purjehduskauden pituus ..	17
6. Työnsaannin jakautuminen eri kuukausille lastauskauden aikana vuonna 1926	17
7. Työtuntien ja maksettujen palkkojen määrät vuosina 1921—1925	24
8. Työehto- ja palkkasopimukset sekä työ-säännöt	25
<i>II. Työsuhteet</i>	
1. Lastaustyöntekijäin työhön ottaminen ja siitä erottaminen	31
2. Työntekijäin entinen ja tuleva työpaikka ja työ	31
3. Lastaustyöntekijäin ammatti-ikä	32
4. Lastaustyössä oloaika vuonna 1926	33
5. Muut työt ja työttömyys	
A) Aikaisemmin	34
B) Vuonna 1926	35
6. Asunnon etäisyys työpaikasta	38
7. Olosuhteet työpaikalla	38
<i>III. Työaika</i>	
1. Säännöllinen työaika	40
2. Ruokailuaika	42
3. Ylityöaika	43
4. Palkalliset loma-ajat	43
<i>IV. Palkkausolot</i>	
1. Palkkaustapa	44
2. Tuntipalkat varsinaisena työaikana kesällä 1927	45
3. Ylityöajasta maksettu lisäkorvaus	48
4. Urakkapalkkatäriiffit	49

Innehåll.

	Sid.
<i>Inledning</i>	1
<i>I. Allmänna förhållanden på lastningsarbetets område</i>	
1. Lastnings- och lossningsarbetets karaktär och organisation. Arbetslag	7
2. Särskilda drag vid lastningsförhållandena på några orter	8
3. Antalet undersökta företag och antalet lastningsarbetare vid dem i juni 1927 ..	11
4. Lastningsarbetarnas rörlighet	13
5. Lastnings- och seglationstidens längd ..	17
6. Arbetstillgångens fördelning på skilda månader under lastningssäsongen 1926	17
7. Arbetstimmar och utbetalda lönebelopp åren 1921—1925	24
8. Kollektiv- och löneavtal samt arbetsreglementen	25
<i>II. Arbetsförhållanden</i>	
1. Lastningsarbetarnas antagande i arbete och avskedande	31
2. Arbetarnas förutvarande och följande arbetsplats och arbete	31
3. Lastningsarbetarnas ålder i yrket	32
4. Tiden för sysselsättning i lastningsarbete år 1926	33
5. Andra arbeten och arbetslöshet	
A) Tidigare	34
B) År 1926	35
6. Bostadens avstånd från arbetsplatsen ..	38
7. Förhållanden på arbetsplatsen	38
<i>III. Arbetstid</i>	
1. Ordinarie arbetstid	40
2. Måltidsraster	42
3. Övertidsarbete	43
4. Ledighet med lön	43
<i>IV. Avlöningsförhållanden</i>	
1. Avlöningssätt	44
2. Timlöner under ordinarie arbetstid som-maren 1927	45
3. För övertidsarbete erlagda lönetillägg	48
4. Lönetariffer vid ackordarbete	49

	Sivu		Sid.
5. Odotus- ja matkarahat	55	5. Vant- och färdpengar	55
6. Palkanmaksuajat. Ennakkomaksut. Palkanpidätykset	55	6. Tiden för avlöningens utbetalande. Förskott. Införsel å löner	55
7. Luontoispalkka- y. m. edut	56	7. Natura- m. fl. förmåner	56
8. Tiliansio kesällä 1927	58	8. Likvidförtjänst sommaren 1927	58
9. Vuosiansio vuonna 1926	60	9. Arsförtjänst år 1926	60
10. Tuntipalkat ja -ansiot lastaustyöstä		10. Timlöner och timförtjänst vid lastnings-	
A) Vuonna 1926.....	63	arbete: A) År 1926	63
B) Vuosina 1921—1925.....	66	B) Under åren 1921—1925	66
V. Lastaustyöntekijäin henkilölliset olosuhteet		V. Lastningsarbetarnas personliga förhållanden	
1. Yleisiä tietoja	68	1. Allmänna upplysningar	60
2. Ikä	68	2. Alder	68
3. Siviilisääty	69	3. Civilstånd	69
4. Elatusvelvollisuus	71	4. Försörjningsplikt	71
5. Henkivakuutus	75	5. Livförsäkring	75
6. Köyhäinhoitoavustus	75	6. Understöd av fattigvården	75
7. Pitempiaikaiset sairaudet vuonna 1926	76	7. Långvarigare sjukdomar år 1926	76
8. Asunto-olot	78	8. Bostadsförhållanden	78
9. Sivistysolot	89	9. Bildningsförhållanden	89
10. Yhdistyselämä	92	10. Föreningsliv	92
VI. Lastaustyöntekijäin olosuhteissa esiintyviä epäkohtia ja niiden korjaamiseksi tehtyjä ehdotuksia	94	VI. Missförhållanden som framträtt i lastnings-	
		arbetarnas levnadsvillkor och framställda för-	
		slag till deras anhjältpande	94
VII. Loppukatsaus	103	VII. Slutöversikt	103
Ranskankielinen katsaus ja selityksiä	105	Fransk resumé och förklaringar	105
Liitteitä	113	Bilagor	113

Table des matières.

	Page		Page
Introduction	1	II. Conditions de travail	
I. Conditions générales dans les travaux de chargement		1. Engagement et renvoi des chargeurs ..	31
1. Caractère et organisation du travail de chargement et de déchargement	7	2. Places de travail antérieure et subsé-	
2. Traits spéciaux dans quelques localités	8	quente des chargeurs.....	31
3. Nombre des entreprises examinées et de leurs chargeurs en juin 1927	11	3. Ancienneté des chargeurs au travail ...	32
4. Mobilité des chargeurs.....	13	4. Durée du travail de chargement en 1926	33
5. Longueur de la saison de chargement et de navigation	17	5. Autres travaux et chômage	
6. L'accès au travail pendant les différents mois de la saison 1926	17	A) Précédemment	34
7. Heures de travail et salaires payés en 1921—1925	24	B) En 1926	35
8. Contrats sur les conditions de travail et de salaires, et règlements de travail	25	6. Distance entre le logement et la place de travail	38
		7. Conditions dans la place de travail	38
		III. Durée du travail	
		1. Durée fixe	40
		2. Repos pour les repas	42

VII

	Page		Page
3. Travail supplémentaire	43	V. <i>Situation personnelle des chargeurs:</i>	
4. Vacances payées	43	1. Renseignements généraux	68
IV. <i>Salaires</i>		2. Age	68
1. Mode de payement	44	3. Etat-civil	69
2. Salaires horaires pendant le travail propre en été 1927	45	4. Charges de famille	71
3. Indemnité pour travail supplémentaire	48	5. Assurance sur la vie	75
4. Tarif des salaires à la tâche	49	6. Assistance publique	75
5. Subsidés d'attente et de voyage	55	7. Longues maladies en 1926	76
6. Dates des payes. Avances. Retenues ..	55	8. Logement	78
7. Avantages en nature et autres	56	9. Instruction	89
8. Gain en été 1927	58	10. Vie de société	92
9. Gain annuel en 1926	60	VI. <i>Vices existant dans les conditions des tra-</i> <i>vailleurs du chargement et propositions</i> <i>faites pour y remédier.....</i>	94
10. Salaires et gains horaires pour le travail de chargement		VII. <i>Aperçu final</i>	103
A) En 1926	63	<i>Résumé français et explications</i>	105
B) En 1921—1925	66	Annexes	113

Johdanto.

Kun yleinen työväenlainsäädäntö ei ole tarpeeksi tarkasti voinut ottaa huomioon eri työalojen erikoisia olosuhteita ja on noussut kysymys erikoisiin toimenpiteisiin ryhtymisestä näiden työalojen järjestämiseksi, on tätä tarkoitusta varten näyttänyt olevan tarpeen hankkia selvitystä puheena olevista olosuhteista sosialisten erikoistutkimusten avulla. Näihin työaloihin kuuluu myös lastaus- ja purkamistyö, sen kun työnsaannin epävarmuus ja suuri vaihtelu, runsas talvityöttömyys y. m. seikat asettavat omaan erikoisasemaansa. Ulkomailla, varsinkin naapurimaassamme Ruotsissa, on satamatyöaloihin jo aiemmin pantu huomiota ja viimeainutissa maassa suoritettiin vuonna 1914 satama- ja lastaustyöntekijäin työoloista erikoinen tutkimus, jonka tulokset kunink. sosialihallitus julkaisi vuonna 1916.

Meillä ovat tähän saakka lastaus- ja purkamistyöaloihin kohdistaneet huomiota vain muutamat kaupungit, joissa satamien laivauskauden lyhyys aiheuttaa pitkän työttömyysajan. Muita tilastotietojakaan ei tältä alalta ole kuin ne, jotka sisältyvät teollisuushallituksen vuonna 1911 toimittamaan ja vuonna 1914 julkaisemaan tutkimukseen Suomen sahateollisuudesta, missä käsiteltiin myös lastaustyötä, mutta ei purkamistyötä. Tällöin saatiin tietoja 19 satamasta 26 eri lastausliikkeeltä, joiden työssä oli 5 905 lastaustyöntekijää. Tutkimus koski kuitenkin vain lastattujen puutavarain standarttimääriä, lastauskauden pituutta sekä työntekijäin työaikaa ja palkkaa, palkanmaksutapaa ja palkanpidätyksiä; sitäpaitsi yleisissä huomautuksissa selotettiin työntekijäin vuosiansiota, paikkakuntain olosuhteita j. n. e.

Nyt on työväen omalta taholta nostettu kysymys lastaus- ja purkamistyöntekijäin suojelulainsäädännön kehittämistä. Vuoden 1927 alussa kääntyi Suomen Kuljetustyöläisten Liitto valtioneuvoston puoleen esittäen, että lastaus- ja purkamistyöalalla kiireellisesti kaivataan työväestöä suojelevia lakeja

Inledning.

Då den allmänna arbetarlagstiftningen icke kunnat tillräckligt noga beakta de olika förhållandena inom skilda arbetsområden och det har uppstått fråga om att vidtaga särskilda åtgärder för att avhjälpa bristerna i detta hänseende, har man i detta syfte ansett det vara av nöden att genom sociala specialundersökningar införskaffa utredningar rörande förevarande förhållanden. Till de arbetsområden, som härvid komma i fråga, hör även lastnings- och lossningsarbetet, enär osäkerheten och den stora växlingen i fråga om arbetsmöjligheterna, den omfattande arbetslösheten under vintern och andra omständigheter ställa det i en särskild kategori. I utlandet, i synnerhet i vårt grannland Sverige, har man redan tidigare ägnat arbetsförhållandena på detta område uppmärksamhet, och i sistnämnda land verkställde år 1914 rörande hamnarbetaryrket en särskild undersökning, vars resultat publicerades år 1916 av kungl. socialstyrelsen.

Hos oss ha hittills endast några städer, i vilka hamnarnas korta skeppningssäsong förorsakar en lång tid av arbetslöshet, riktat uppmärksamheten på förhållandena inom lastnings- och lossningsarbetet. Det finnes dock icke andra statistiska uppgifter från detta område än de, som ingå i industristyrelsens år 1911 verkställda och år 1914 publicerade undersökning rörande Finlands sågindustri, varvid även lastnings- men icke lossningsarbetet behandlades. Uppgifter hade erhållits från 19 hamnar av 26 skilda stuveriföretag med sammanlagt 5 905 lastningsarbetare. Undersökningen berörde likväl endast de inlastade trävarornas standardbelopp, arbetssäsongens längd samt arbetarnas arbetstid och löner, sättet för lönernas utbetalande och löneavdrag; dessutom innehöll den allmänna anmärkningar, vari lämnades uppgifter om arbetarnas årsinkomster, ortsförhållandena o.s.v.

Nu har frågan om utvecklande av skyddslagstiftningen för lastnings- och lossningsarbetarna upptagits från arbetarnas eget håll. I början av 1927 vände sig Finlands Transportarbetarförbund till statsrådet med en framställning om att det på lastnings- och lossningsarbetets område skyndsamt

ja asetuksia, minkä vuoksi olisi suoritettava yksityiskohtainen ja asiallinen tutkimus kaikista lastaus- ja purkamistöistä sekä sisävesi- että merenranta-asatamissa. Tästä anomuksesta sosialiministeriö kehoitti kirjelmällä tammikuun 20 päivältä 1927 tilastollista päätoimistoa antamaan lausuntonsa. Helmikuun 22 päivänä jätti päätoimisto sosialiministeriölle lausuntonsa, jossa päätoimisto puolsi ehdotetun tutkimuksen toimittamista ja samalla esitti yleisiä näkökohtia sen toimeenpanosta. Tämän johdosta valtioneuvosto maaliskuun 17 päivänä asetti komitean valmistamaan ehdotusta lastaus- ja purkamistyöväen suojelun kehittämistä tarkoittaviksi säännöksiksi. Tämä komitea, jonka puheenjohtajaksi kutsuttiin ammattienylitarkastaja *Onni A. Pyykkö*, ehdotti sitten, että tilastollisen päätoimiston annettaisiin toimittaa tutkimus mainitun työalan työoloista ja siinä sattuneista tapaturmista ja että sitä varten myönnettäisiin tarvittava määräraha. Valtioneuvosto suostui tähän maaliskuun 28 päivänä 1927.

Sekä tutkimuksen tarkoituksen kannalta että käytännöllisistä syistä komitea, päätoimiston sosialitilastollisen osaston ehdotuksen mukaisesti, katsoi parhaaksi n. s. edustavan menetelmän käyttämisen tässä tutkimuksessa. Tarvittavat ensitiedot oli kerättävä muutamista meri- ja sisämaansatamista, jotka ovat toiselta puolen tärkeimpiä ja suuriliikkeisimpiä, toiselta taas tyypillisiä lastaustyöolojen eri puolien ja sisämaan eri vesistöjen edustajia. Samalla määriteltiin komitean ja sosialitilastollisen osaston tekemän työsuunnitelman mukaan tutkimuksen ala siten, että se tuli koskemaan tutkittaviksi valituilla paikkakunnilla kaikkia työntekijöitä, jotka ammatikseen harjoittavat lastaus- ja purkamistyötä, vaikkapa vain muutamankin viikon ajan sesongin kuluessa. Mukaan oli otettava myös kaupunkien kaikissa ulkosatamissa ja lastauspaikoilla työskentelevät työläiset, samoin sisämaan satamissa nekin työntekijät, jotka lastaavat jokien ja järvien rannoilta proomuihin ja purkavat aluksista ja proomuista tehtaiden raaka-aineita. Sen sijaan ei ollut lukuun otettava aluksien ja tehtaiden omaa työtä, joka on koko vuoden vakinaisesti aluksen tai tehtaan palveluksessa, vaikka sitä käytettäisiinkin väliin myös lastaus- ja purkamistöihin.

Edellä mainittuja näkökohtia silmällä pitäen hyväksyttiin lopullisesti tutkittaviksi paikkakunniksi seuraavat: Helsinki, Valko, Hanko, Turku (ulkosatamineen), Pori (Reposaari, Mäntyluoto), Rauma,

erfordrades lagar och förordningar för skyddande av arbetarna, varför det borde verkställas en detaljerad och saklig undersökning rörande alla lastnings- och lossningsarbeten i hamnarna både vid de inre vattendragen och vid havet. På grund av denna hemställan uppmådde socialministeriet i skrivelse av den 20 januari 1927 statistiska centralbyrån att inkomma med utlåtande i saken. Den 22 februari avgav statistiska centralbyrån till socialministeriet sitt utlåtande, vari den förordade den föreslagna undersökningen och samtidigt framlade allmänna synpunkter för dess verkställande. På grund härav tillsatte statsrådet den 17 mars en kommitté för utarbetande av förslag till stadganden med ändamål att utveckla skyddet för lastnings- och lossningsarbetarna. Denna kommitté, till vars ordförande utsågs yrkesöverinspektören *Onni A. Pyykkö*, föreslog sedermera, att åt statistiska centralbyrån skulle ges i uppdrag att verkställa en undersökning rörande arbetsförhållandena å nämnda arbetsområde och inom detsamma inträffade olycksfall samt att för detta ändamål skulle beviljas ett nödigt anslag. Statsrådet biföll härtill den 28 mars 1927.

Både med hänsyn till undersökningens ändamål och av praktiska skäl ansåg kommittén det vara lämpligast att i enlighet med det förslag, statistiska centralbyråns socialstatistiska avdelning framlagt, använda den s. k. representativa metoden vid ifrågasvarande undersökning. De erforderliga primäruppgifterna skulle insamlas i ett antal havs- och insjöhamnar, som å ena sidan äro av större betydelse och mera trafikerade och å andra sidan typiska i fråga om olika sidor av lastningsförhållandena och de skilda vattendragen i det inre landet. Därjämte bestämdes området för undersökningen i enlighet med kommitténs och socialstatistiska avdelningens arbetsprogram sålunda, att undersökningen å de orter, som för ändamålet kommo i betraktande, skulle utsträckas till alla arbetare, vilka utförde yrkesmässigt lastnings- och lossningsarbete, om ock endast under några veckor av säsongen. Medräknas skulle även de i städernas alla yttre hamnar och å lastageplatserna sysselsatta arbetarna ävensom i inlandshamnarna de arbetare, vilka lasta från flod- och sjöstränder i prämar och lossa fabrikers råvaror från fartyg och prämar. Där emot skulle fartygens och fabrikerens egna arbetare, som äro fast anställda hos dessa under hela året, icke medräknas, om än de ibland användas för lastnings- och lossningsarbete.

Utgående från ovannämnda synpunkter godkändes slutligt följande orter för undersökningen: Helsingfors, Valko, Hangö, Åbo (med yttre hamnar), Björneborg (Bäfsö, Mäntyluoto), Raumo,

Uuras, Kotka, Vaasa (Vaskiluoto), Ykspihlaja, Oulu (Toppila, Varjakka, Pateniemi ja Haukipudas) ja Kemi (ulkosatamineen ja lastauspaikkoinen) sekä sisämaansatamista Tampere, Lahti—Vesijärvi, Lahdenpohja, Kuopio, Varkaus ja Jyväskylä. Sisämaan paikkakuntia ei katsottu useampia tarvittavan ottaa huomioon, koska niissä eri tehtaiden vakinainen työvoima usein suorittaa suuren osan niiden lastaus- ja purkamistöistä. Tietojen kerääminen näillä paikkakunnilla oli suoritettava kunnallisten ammattientarkastajain avulla.

Ensiaineiston keräämistä varten valmisti sosialtilastollinen osasto komitean ja asiantuntijain kanssa kahdenlaisia kysymyskaavakkeita, joista A-kaavakkeet oli jaettava työnantajille ja B-kaavakkeet työntekijöille. Edellisissä tiedusteltiin eri paikkakuntain satamatöissä vallitsevia yleisiä olosuhteita, kuten lastauspaikkakunnan lastauskautta, työntekijäin lukua, ikää, kotipaikkaa, työ- ja ruokailuajoja, palkkausoloja vuonna 1927 ja työtuntien ja maksettujen palkkojen määriä vuonna 1926, työpaikalla vallitsevia olosuhteita y. m. seikkoja. Jälkimmäisissä kaavakkeissa kysyttiin työntekijäin yksilöllisiä olosuhteita, kuten syntymäpaikkaa, ikää, perhesuhteita, asunto- ja sivistysoloja, työ- ja tulosuhteita, jäsenyyttä eri apukassoissa, ammattiosastoissa y. m., henkivakuutusta, köyhäinhoitoavustusta, sairauksia y. m. Sekä työnantajat että työntekijät saivat kaavakkeissaan vielä lisäksi esittää mielipiteitään ja huomautuksiaan lastaus- ja purkamistyöalalla vallitsevista olosuhteista ja epäkohdista sekä tehdä ehdotuksiaan niiden korjaamiseksi. (Kts. liitteitä I ja III.)

Kesäkuun 28 päivänä 1927 lähetettiin sosialtilastollisesta osastosta lastaustyöntekijäin työoloja koskevia kysymyskaavakkeita edellä mainittujen paikkakuntain kunnallisille ammattientarkastajille jaettaviksi asianomaisille työnantajille ja työntekijöille. Myöhemmin lähetettiin niitä tehtyjen pyyntöjen johdosta muutamille paikkakunnille lisää, niin että kaikkiaan tuli lähetetyksi A-kaavakkeita 185, niistä 116 suomen- ja 69 ruotsinkielistä, sekä B-kaavakkeita 6 765, joista suomenkielisiä 5 700 ja ruotsinkielisiä 1 065. Kysymyskaavakkeet oli asianmukaisesti täytettyinä ja tarkastettuina palautettava sosialtilastolliselle osastolle heinäkuun 15 päivään mennessä.

Määräaikaana ei kuitenkaan saapunut kuin vähäinen osa kaavakkeista täytettyinä takaisin. Uudistettujen kehoitusten johdosta niitä kesän ja syksyn kuluessa vähitellen tuli lisää, niin että kaikkiaan kertyi täytettyjä A-kaavakkeita 84, niistä suomenkielisiä 62 ja ruotsinkielisiä 22. Näistä voitiin kui-

Trängsund, Kotka, Vasa (Vasklot), Yxpila, Uleåborg (Toppila, Varjakka, Pateniemi och Haukipudas) samt Kemi (med yttre hamnar och lastningsplatser) ävensom av hamnarna i det inre landet Tammerfors, Lahti—Vesijärvi, Lahdenpohja, Kuopio, Varkaus och Jyväskylä. Man ansåg, att ett större antal inlandshamnar icke behöfve tagas i betraktande, emedan fabrikernas stadigvarande arbetskraft ofta utför större delen av lastnings- och lossningsarbetet i dem. Insamlandet av uppgifter å ovannämnda orter skulle verkställas med yrkesinspektörernas bistånd.

För insamlingen av primärmaterial utarbetade socialstatistiska avdelningen tillsammans med kommittén och tillkallade experter två olika frågeformulär, av vilka formuläret A skulle utdelas åt arbetsgivarna och formuläret B åt arbetarna. I det förstnämnda gjordes förfrågningar rörande de allmänna förhållandena vid hamnarbetet å olika orter, såsom arbetssäsongen, arbetarnas antal, ålder, hemort, arbetstid och måltidsraster, löneförhållanden år 1927 samt antalet arbetstimmar och beloppet av utbetalda löner år 1926, förhållandena å resp. arbetsplats m. fl. omständigheter. I det andra formuläret förfrågades om arbetarnas privata förhållanden, såsom födelseort, ålder, familjeförhållanden, bostads- och bildningsförhållanden, arbets- och inkomstförhållanden, medlemskap i olika hjälpkassor, fackföreningar etc., livförsäkring, fattigunderstöd, sjukdomsfall m. m. Både arbetsgivare och arbetare fingo dessutom i formulären framlägga sina åsikter och anmärkningar rörande förhållandena inom lastnings- och lossningsarbetet samt framställa förslag till avhjälpan det av eventuella missförhållanden. (Se bilagorna II och IV.)

Den 28 juni 1927 sände socialstatistiska avdelningen frågeformulären rörande lastningsarbetarnas arbetsförhållanden till de kommunala yrkesinspektörerna å förenämnda orter för att fördelas till vederbörande arbetsgivare och arbetare. Senare sändes på grund av framställda önskemål ytterligare ett antal formulär till några orter, så att det sammanlagt utsändes 185 formulär A, varav 116 finskspråkiga och 69 svenskspråkiga, samt 6 765 formulär B, varav 5 700 finskspråkiga och 1 065 svenskspråkiga. Frågeformulären skulle vederbörligt ifyllas och granskade återsändas till socialstatistiska avdelningen före den 15 juni.

Inom den fastställda tiden inkom likväl endast en liten del av formulären. Till följd av upprepade uppmaningar ökades deras antal under sommarens och höstens småningom, så att antalet ifyllda formulär A uppgick till inalles 84, varav 62 finskspråkiga och 22 svenskspråkiga. Av dessa kunde man emellertid använda endast 51 finskspråkiga

tenkin käyttää vain 51 suomen- ja 20 ruotsinkielistä, koska muutamat kaavakkeita lähettäneet toiminimet eivät harjoittaneet ensinkään lastausliikettä, toisissa taas suorittivat tehtaan vakinaiset työmiehet, joita ei oteta lukuun tässä tutkimuksessa. B-kaavakkeita palautettiin täytettyinä 1 093, joista suomenkielisiä 1 020 ja ruotsinkielisiä 73, mikä vastasi vain lähes $\frac{1}{10}$, eli 16.2 % lähetetyistä B-kaavakkeista. Kun A-kaavakkeita lähettäneiden 71 toiminimen lastaustöissä oli heidän ilmoitustensa mukaan yhteensä keskimäärin 11 037 työntekijää, on kysymyskaavakkeensa palauttaneiden luku siitä 9.9 % eli lähes $\frac{1}{10}$.

Tuloksen niukkuuden pääsyynä näyttävät olleen eräiden lastaustyöntekijöiden ennakoluulot ja heidän muutenkin alhainen kehitystasonsa. Niinpä kunnallisten ammattientarkastajain kirjeistä käy selville, että useimmilla paikkakunnilla työntekijät ovat olleet hyvin välinpitämättömiä ja epäluuloisia tutkimusta kohtaan, jopa aivan vastahakoisia pyydettyjä tietoja antamaan; ovatpa monet jyrkästi kieltäytyneet siitä ja hävittäneet kaavakkeensa. Monet ovat pelänneet, että työnantajat tulisivat näkemään heidän täyttämänsä kaavakkeet ja heidän antamainsa tietojen johdosta rupeaisivat syrjimään (boikottamaan) heitä tai erottaisivat heidät työstä, toiset taas ovat luulleet tietojen keräyksen tarkoittavan verotusta ja niiden antamisesta koituvan verojen lisäyksiä, sakkoja (!) y. m. Monen helsinkiläisen lastaustyöntekijän kaavakkeesta taas käy selville, että he eivät usko tällä tavoin toiveidensa toteutuvan ja parannuksia olosuhteihinsa tulevan. Tämä oli sitä odottamattomampaa, kun tutkimus pantiin toimeen juuri työntekijöiden omasta piiristä lähteneestä, Suomen Kuljetustyöläisten Liiton tekemästä aloitteesta ja se tarkoittaa lastaustyöntekijöiden olosuhteiden ja niissä vallitsevain epäkohtain selvilleseamista, minkä nojalla sitten voitaisiin valmistaa heitä suojaavia lainsäädännöksiä. Vaikka kysymyskaavakkeissa nimenomaan huomautettiin, että niitä eivät tule asiaankuulumattomat näkemään, ja vaikka sekä kunnalliset ammattientarkastajat että työväen omat luottamusmiehet ovat heille useamman kertaan selittäneet kaavakkeiden tarkoituksen ja niiden täyttämisen vaarattomuuden, ei tulos tullut ennen mainittua antoisammaksi. Käsittettävä on niiden lastaajain välinpitämättömyys, jotka, kuten monet pikkutilalliset, torpparit ja maataloustyöntekijät, tulevat toisilta paikkakunnilta maaseudulta muutamiksi viikoiksi tai kuukausiksi lastaus- ja purkamistöihin palatakseen taas hiljaisemman sesongin alkaessa kotikonnuilleen omiin töihinsä. Kun heille lastaus- ja purkamistyö ei ole pääelinkeino, vaan on ainoastaan sivuansio, ei sillä alalla vallitsevilla olosuhteilla ole

och 20 svenskspråkiga, när några av de företag, som insänt formulär, alls icke bedrivit lastningsrörelse, medan denna vid andra företag verkställs av ordinarie fabriksarbetare, som alls icke skulle tagas med i räkningen vid undersökningen. Av formulären B återsändes 1 093 ifyllda, varav 1 020 finskspråkiga och 73 svenskspråkiga, vilket motsvarar endast närmare $\frac{1}{10}$, eller 16.2 % av antalet utsända formulär B. Då de 71 företag, som insände A-formulär, enligt egna uppgifter sysselsatte i lastningsarbete sammanlagt 11 037 arbetare, är antalet arbetare, som återsänt frågeformulär, 9.9 % eller nästan $\frac{1}{10}$ härav.

Huvudorsakerna till det kläna resultatet synas ha varit somliga lastningsarbetares fördomar och deras låga bildningsnivå. Sålunda framgår det av de kommunala yrkesinspektörernas skrivelser, att arbetarna å flera orter förhålla sig mycket likgiltiga och mistänksamma gentemot undersökningen, ja till och med voro rent av motvilliga att lämna de begärda uppgifterna; många ha också bestämt vägrat att göra det och förstört formulären. Andra ha fruktat, att arbetsgivarna skulle få se de av dem ifyllda formulären och på grund av de meddelade uppgifterna börja bojkottera eller avskeda dem. Andra åter ha trott, att insamlandet av uppgifterna avsåg beskattningen och att deras avgivande skulle föranleda skattetillägg, plikter (!) m. m. Av mången lastningsarbetares i Helsingfors uppgifter framgår, att arbetarna icke tro, att deras förhoppningar härigenom skulle uppfyllas och deras villkor förbättras. Detta är så mycket mera oväntat, som undersökningen verkställdes just på initiativ från arbetarnas egen krets, d. v. s. av Finlands Transportarbetarförbund, och då den avser att klarlägga lastningsarbetarnas villkor och i dem förekommande missförhållanden, på grund varav man sedermera kunde förbereda nödiga skyddslagar. Oaktat det i frågeformulären uttryckligen påpekades, att de icke skulle komma inför obehörigas ögon, och både de kommunala yrkesinspektörerna och arbetarnas egna förtroendeman många gånger förklarade, vad förfrågningen avsåg, och att det icke innebar någon fara att ifylla formulären, blev resultatet dock icke bättre än det ovan nämnda. Man kan dock förstå de lastningsarbetare, vilka, såsom många småbrukare, torpare och lantarbetare, komma från andra orter på landsbygden för några veckor eller månader till lastnings- och lossningsarbeten och, då säsongen avmattas, återvända till sina egna arbeten å hemgården. Då lastnings- och lossningsarbetet icke är deras huvudnäring, utan endast en biinkomst, äro de förhållanden, som råda på detta område, icke för dem av så stor betydelse som för de arbetare,

heille niin suurta merkitystä kuin niille työntekijöille, jotka kokonaan tai ainakin suurimmaksi osaksi saavat toimeentulonsa lastaus- ja purkamistöistä.

Kysymyskaavakkeita ei palautettu ensinkään Jyväskylästä, joten tämä jäi tutkimuksesta kokonaan pois. Valkomista, Raumalta, Ykspihlajasta ja Kemistä ei osittain työntekijäin vastahakoisuuden vuoksi ja osittain siitä syystä, etteivät kunnalliset ammattientarkastajat tarpeeksi ajoissa voineet ryhtyä keräystyöhön, tullut takaisin yhtään B-kaavaketta, vaan ainoastaan joku A-kaavake. Viime-mainitussa paikassa myös kunnallisen ammattientarkastajan pitkällinen sairaus hidastutti aineiston keräystä, ja aikaisin alkanut talvi teki sen sitten kokonaan mahdottomaksi.

Koska tutkittava aineisto on täten jäänyt veraten vähäiseksi, ei tutkimus voi antaa niin monipuolista, luotettavaa ja eri satamain lastausolojen erikoispiirteitä niin tarkoin tyhjentävää kuvausta, kuin olisi ollut suotavaa ja tutkimusaineiston ollessa runsaampi myös mahdollista. Tulosten luotettavuutta vähentää jonkun verran sekin, että osa työntekijöistä joko muistamattomuudesta tai tahallaan on jättänyt vastaamatta toisiin kysymyksiin, varsinkin vuosiansiota ja tuntipalkkaa koskeviin, osa on taas, kunnallisten ammattientarkastajain ilmoitusten mukaan, merkinnyt vuosiansionsa todellista pienemmäksi, nähtävästi verotusta peläten. Niinpä esimerkiksi Uuraassa on eräs työmies ilmoittanut vuosiansiokseen 9 000 mk, vaikka toiminimen tilikirjan mukaan se on ollut 16 000 mk, ja Hangossa eräs 7 000 mk, vaikka kunnallisen ammattientarkastajan tiedon mukaan se on ollut vähintään 18 000 mk. Kunnallisten ammattientarkastajainkin on ollut mahdotonta saada kaavakkeiden täyttämisesä esiintyneitä puutteellisuksia korjatuiksi, kun lastaustyöntekijät ovat niin liikkuvaa väkeä, että heitä on ollut mahdoton enää tavata. Monilla toimimillä on vain tilapäisiä lastaajia, jotka otetaan ainoastaan yhden laivan lastausta varten kerrallaan, minkä päätyttyä he saavat palkkansa ja menevät pois. Lastaajain lukumääräkin voi vaihdella päivästä päivään hyvin paljon, saattaapa sama lastaaja paikoin olla yhtenä päivänä neljänkin työntekijän työssä. Palkkaa koskeviin tiedonantoihin on siis suhtauduttava varovaisesti ja katsottava ansiomäärinen olevan keskimäärin jonkun verran ilmoitettuja korkeampia. Näitä seikkoja on vaikea kontrolloida myöskään työnantajain ilmoituksista, sillä heistäkin muutamat ovat jättäneet kokonaan vastaamatta kysymykseen, joka koski työtuntien ja maksettujen palkkojen määriä vuonna 1926, ja useimmat eivät ole voineet ilmoit-

vilka helt och hållet eller åtminstone till största delen ha sin utkomst av lastnings- och lossningsarbete.

Från Jyväskylä återsändes över huvud icke några frågeformulär, varför denna ort helt och hållet blivit utanför undersökningen. Dels på grund av arbetarnas motsträvighet och delvis också till följd av att de kommunala yrkesinspektörerna icke i tillräckligt god tid kunde vidtaga med insamlingsarbetet erhöles icke ett enda formulär B från Valkom, Raumo, Yxpila och Kemi, utan endast något enstaka formulär A. Å sistnämnda ort fördröjdes materialinsamlandet också genom den kommunala yrkesinspektörens långvariga sjukdom, och den tidiga vintern omöjliggjorde saken sedermera helt och hållet.

Då det för undersökningen till buds stående materialet sålunda har blivit relativt knapphändigt, kan det icke giva en så mångsidig och tillförlitlig bild och en så noggrann och uttömmande framställning av lastningsförhållandenas olika sidor i de skilda hamnarna, som det hade varit önskvärt och, ifall undersökningsmaterialet varit mera omfattande, även möjligt. Också den omständigheten minskar i någon mån tillförlitligheten av resultaten, att en del av arbetarna antingen av glömska eller med flit lämnat några frågor obesvarade, särskilt beträffande årsinkomst och timlön, en annan del åter, enligt vad yrkesinspektörerna meddelat, uppgivit en mindre årsinkomst än de faktiskt haft, tydligen av fruktan för beskattning. Sålunda har t. ex. i Trängsund en arbetare uppgivit sin årsinkomst till 9 000 mark, oaktat den enligt firmans böcker varit 16 000 mark, och i Hangö har en annan uppgivit 7 000 mark, oaktat han, enligt vad den kommunala yrkesinspektören har sig bekant, förtjänat minst 18 000 mark. Det har också varit omöjligt för de kommunala yrkesinspektörerna att få de bristfälligheter korrigerade, vilka uppstått vid formulärens ifyllande, emedan lastningsarbetarna redan på grund av sitt yrke ofta äro omöjliga att anträffa. Många firmor ha endast tillfälliga inlastare, som anställas blott för lastning av ett fartyg, varpå de efter slutfört arbete få sin lön och begiva sig bort. Dessutom kan antalet inlastare växla ganska mycket från den ena dagen till den andra, och en och samma inlastare kan till och med under en dag vara i arbete hos fyra arbetsgivare. Man bör därför vara försiktig beträffande löneuppgifterna och utgå ifrån, att inkomstbeloppen i genomsnitt äro något högre än vad som uppgivits. Det är svårt att kontrollera dessa omständigheter även om man begagnar sig av de uppgifter arbetsgivarna meddelat, ty också

taa niitä eri kuukausilta. Toiset toiminimet taas ovat antaneet tietoja vain palkkojen kokonaisu-määristä, mutta eivät työtuntien luvusta. Syyksi ilmoitetaan, että näitä tietoja on enää mahdoton saada tai että niiden kokoaminen vaatisi kovin pal-jon esitöitä, mihin ei ole aikaa. Täten tulevat siis eri kysymykset käsittämään erisuuria työn-tekijäjoukkoja., Tuntipalkkansa ja tilinsä suuruu-den useimmat työntekijät sen sijaan näyttävät kun-nallisten ammattientarkastajain ilmoitusten mukaan merkinneen totuudenmukaisemmin. Samaan tulok-seen johdutaan myös verrattaessa työnantajain ja työntekijäin ilmoittamia tuntipalkkojen määriä toi-siinsa, ne kun osoittavat yleensä jokseenkin sa-mansuuruisia keskiarvoja.

många av dem ha lämnat de frågor helt och hållet obesvarade, vilka gälla arbetstimmarna och de ut-betalda lönebeloppen år 1926. Flertalet har icke kunnat uppgiva dem för de skilda månaderna. Andra företag åter ha lämnat uppgifter endast om lönernas totalbelopp, men icke om antalet ar-betstimmar. Såsom orsak härtill framhålles, att sistnämnda uppgifter icke längre kunna erhållas eller att deras insamlande skulle erfordra mycket förarbete, vartill tiden icke medger. Sålunda komma de skilda frågorna att gälla arbetargrupper av olika storlek. Däremot synas, enligt de kom-munala yrkesinspektörerna, de flesta arbetare ha sanningsenligare uppgivit sin timlön och storleken av likviden. Till samma resultat kommer man också, om man jämför arbetagivarnas och arbetar-nas uppgifter om timlönerna, ity att de i allmän-het uppvisa nästan lika stora medeltal.

I. Lastaustyöalan yleiset olosuhteet.

1. Lastaus- ja purkamistyön luonne ja järjestely. Työkunnat.

Ennen erotettiin toisistaan satamatyö, s. o. tavain siirtely maalla, ja varsinainen laivaan lastaaminen ja siitä purkaminen, joita töitä tekivät eri miehet. Nykyään näitä töitä suorittavat tavallisesti samat miehet sen mukaan, mitä milloinkin on tehtävä. Purjelaivojen lastaus- ja purkamistyöhön ottaa osaa usein laivan oma miehistökin, samoin sisämaansatamissa usein tehtaiden ja lautatarhojen vakinainen työväki. Pikku satamissa tapahtuu lastaus ja purkaminen vielä pelkin ihmisvoimin, mutta suuremmissa satamissa, Helsingissä, Hangossa, Turussa, Mäntyluodossa ja Kotkassa, on yhä yleisemmin ruvettu turvautumaan voimallaitteisiin kappale-tavaraa ja raskasta tavaraa lastattaessa ja purettaessa. Maalla käytetään suuria nostokoneita, n. s. nostokurkia, ja laivoissa vinttureita, joita hoitavat joko laivan omat miehet tai joku satamatyöntekijä apunaan erityiset merkinantomiehet. Puutavarat lastataan vielä ihmisvoimin rannalla lotjiin, joilla ne viedään merelle laivan viereen, missä niitä kiinnitetään laivan vinttureihin ja nostetaan näiden avulla laivaan. Sörnäisten satamassa, Hangossa, Turussa, Raumalla, Mäntyluodossa, Vaasassa, Ykspihlajassa ja osittain Kotkassa y. m. tuodaan tavara myös junilla laitureille ja silloille, mistä se laivan vinttureilla nostetaan suoraan laivaan.

Työkunnat eivät yleensä ole nykyisin, kuten aiemmin monin paikoin, lastaustöiden teettäjinä, vaan on työväki tavallisesti jaettu sellaisiin vain työnjaon ja järjestelyn takia. Himangan satamassa on kuitenkin työehtosopimuksessa töiden teettäminen ja johtokin jätetty työkunnalle, joka itse jakaa palkatkin työntekijäinsä kesken. (Vrt. tarkemmin työehtosopimuksia.) Samanlaisen työkunnan muodostaa Viipurin satamatyömiesten yhdistys. Työkuntien jäsenluku näyttää vaihtelevan, ollen

I. Allmänna förhållanden på lastningsarbetets område.

1. Lastnings- och lossningsarbetets karaktär och organisation. Arbetslag.

Förr gjorde man en åtskillnad mellan hamnarbete, d. v. s. förflyttning av godset på land, och den egentliga inlastningen i fartygen och lossningen från dem, som verkställdes av skilda arbetare. Numera utföras dessa arbeten vanligen av samma arbetare, allteftersom det finnes sysselsättning för dem. Vid lastningen och lossningen av segelfartyg tager fartygets eget manskap ofta del i arbetet, likasom också fabrikernas och brädgårdarnas ordinarie arbetsfolk i inlandshamnarna. I de små hamnarna utföres lastning och lossning ännu nästan uteslutande med levande arbetskraft, men i de större hamnarna, såsom Helsingfors, Hangö, Åbo, Mäntyluoto och Kotka, har man allt allmännare börjat använda maskinella anordningar vid lastning och lossning av styckegods och tunga varor. Å land användas stora uppfordringsmaskiner eller lyftkranar och å fartygen vinschar, som skötas antingen av fartygets eget manskap eller av en hamnarbetare med några luckbasar (teckengivare) som medhjälpare. Trävaror lastas ännu med tillhjälp av levande arbetskraft å stränderna i prämar för att föras till fartygets sida, varpå de med tillhjälp av vinschar inlastas i fartyget. I Sörnäs hamn, Hangö, Åbo, Raumo, Mäntyluoto, Vasa, Yxpilä och delvis Kotka m. fl. hamnar hämtas varorna också per järnväg till kajerna och bryggorna, från vilka de med vinschar lastas direkt i fartygen.

Arbetslag, som själva ombesörja lastningen, finnas, såsom tidigare på många ställen, i allmänhet icke numera, utan arbetarna äro vanligen indelade i lag endast med hänsyn till arbetets fördelning och organisation. I Himango hamn har likväl uti arbetsavtalet utförandet av arbetena och till och med ledningen av dem överlämnats åt ett arbetslag, som själv fördelar lönerna mellan arbetarna. (Jfr närmare kollektivavtalen.) Ett likadant arbetslag utgör Viborgs hamnarbetarförening. Arbets-

3—20, tavallisimmin 7—8. Saman toiminimen työkuntien luku oli ilmoitetuissa liikkeissä 4—9. Muuten on tähän kysymykseen puutteellisesti vastattu tai väärin käsittäen ilmoitettu liikkeen koko työväestön lukumäärä.

2. Muutamien paikkakuntien lastausolojen erikoispiirteitä.

Muutamien paikkakuntain lastausoloista saadaan *kunnallisten ammattientarkastajain* kirjelmistä ja *työnantajain* tiedonannoista eräitä erikoispiirteitä. Kun tässä tutkimuksessa aineisto on verraten niukka, näyttää olevan syytä panna tavallista enemmän huomiota myös tällaisiin, sinänsä vähän merkitseviin yksityisyyksiin. — *Turusta* mainitaan, että kun satamasta laivataan josain määrin tavaroita talvella ja uusia saapuu varastoon, on suurella osalla vakinaisia työntekijöitä työtä koko vuoden ajan. Myös tilapäisväki on tilaisuudessa saamaan riittävästi laivojen purkamistyötä, koska laivoja talviaikana aina kasaantuu Turkuun. — *Hangosta* esitetään, että kaikki tulevat ja lähtevät laivat olisi talviaikana ohjattava sellaisiin satamiin, jotka voidaan mahdollisimman vähin valtion kustannuksin pitää avoinna. Siten voitaisiin aina antaa työtä Turussa ja Hangossa vuosien kuluessa muodostetulle hyvin taitavalle lastaus- ja purkamistyöntekijäin joukko. Kun nämä työntekijät ovat tottumattomia muuhun työhön, on hätä suuri, milloin ei ole mitään talviliikennettä. Sen sijaan itäisten ja pohjoisten satamakaupunkien työntekijöillä on tilaisuus saada työtä suurista lautatarhoista ja metsänhakkauksista. — *Uuraassa* on huomattava määrä sellaisia lastausliikkeitä, joilla on omat lautatarhat ja joiden työväki on vakiintunut, mutta vain kolme sellaista, jotka suorittavat yksinomaan lastausta ja joissa työntekijät vaihtavat työpaikkaa jokaisen lastauksen jälkeen. Vain työnjohtajat ovat vakinaisia. Työntekijöistä naiset ovat joko leskivaimoja tai työmiesten tyttäriä y. m., ja heitä käytetään m. m. tavarankirjaamiseen lastauspaikassa. Pojat, jotka enimmäkseen ovat paikallisten työmiesten lapsia, leimaavat lähtevän tavarankirjan tai tekevät jotain muuta helpompaa työtä. Miesten enemmistö on kyllä paikkakunnalta, mutta joukossa on paljon kauempaakin tulleita pientilallisia, jotka lastauskauden työskenneltyään palaavat talveksi kotiinsa. Miehet kantavat lähtevän tavarankirjan proomuihin niistä uudelleen lastattavaksi lähteviin laivoihin. Lautatarhoissa on vanhempiakin miehiä, jotka tekevät tapulien kattoja, korjaus- y. m. töitä. Naisten ja poikien työ on melkein aina tuntityötä. Urakka-

lagens medlemstal synes växla mellan 3 och 20, men är vanligen 7—8. Antalet arbetslag vid ett och samma företag var 4—9 hos dem, som lämnat uppgifter. För övrigt har denna fråga besvarats mycket bristfälligt eller firmans hela antal arbetare på grund av missförstånd uppgivits.

2. Särskilda drag vid lastningsförhållandena på några orter.

I de *kommunala yrkesinspektörernas* skrivelser och *arbetsgivarnas* uppgifter omnämnas vissa särskilda drag i lastningsförhållandena på några orter. Då vid denna undersökning materialet är jämförelsevis knapphändigt, synes det vara skäl att mer än vanligt beakta även dylika i och för sig mindre viktiga enskildheter. — Från *Åbo* meddelas, att då det i hamnen utskoppas varor i någon mån även på vintern och nya sådana anlända till lagren, har en stor del av de ordinarie arbetarna sysselsättning hela året om. Också tillfälliga arbetare ha möjlighet att få tillräckligt med arbete genom lossning, emedan fartygen under vintern alltid hopa sig i Åbo. — Från *Hangö* framställs det förslaget, att alla inkommande och utgående fartyg under vintern skulle dirigeras till sådana hamnar, som kunna hållas öppna med möjligast små kostnader för statsverket. Sålunda skulle man alltid kunna bereda arbete åt en i Åbo och Hangö under årens lopp utbildad dugande stamtrupp av lastnings- och lossningsarbetare. Enär dylika arbetare äro ovana vid andra arbeten, är nöden stor, där det icke finnes någon vintertrafik. Däremot ha arbetarna i de östra och norra hamnstäderna tillfälle att få arbete vid de stora brädgårdarna och skogshyggena. — I *Trängsund* finnes ett anmärkningsvärt antal sådana stuverifirmor, som ha egna brädgårdar och vilkas arbetare äro stadigvarande, men endast tre företag, som verkställa uteslutande lastning och i vilka arbetarna växla arbetsplats efter varje arbetstillfälle. Endast arbetsledarna äro stadigvarande. De kvinnliga arbetarna äro antingen änkor eller arbetardöttrar m. m., och deras göromål är bl. a. att märka varorna å lastningsplatsen. Gossar, som merendels äro barn till arbetare å orten, stämpla den utgående varan eller utföra något annat lättare arbete. De flesta av männen tillhöra ortsbefolkningen, men bland dem finnas även mycket småbrukare, som kommit t. o. m. från avlägsna orter och efter det de arbetat under lastningssäsongen, återvända hem till vintern. Männen bära den utgående varan till prämar för att därifrån ånyo lasta den i fartygen. I brädgårdarna finnas även äldre män, som taklägga stap-

työssä olevien misten tuntiansio riippuu paljon tekijän ruumiinvoimista ja järjestelykyvystä. Paikkakunnan vakinaisilla työntekijöillä on useimmiten omat keittiön ja kamarin mökit; kauempaa tulleet käyvät kotonaan vain sunnuntaisin ja asuvat viikon vuokra-asunnoissa tai työnantajan omistamassa ruokailuhuoneessa, joita on jokaisella työpaikalla. Niissä on kuitenkin kovin ahdasta, joten erään työmaan työmiesten oli pakko asua halkoliiterissä. Uuraan Ryöväliniemessä taas, joka on Viipurin kaupungin maalla, ei ole vuokrasopimusta, joten kaupunki, työntekijäin valituksen mukaan, häättää työläisiä asunnoistaan.

Työntekijäin yhteistoiminta Uuraassa on heikkoa; ei ole esimerkiksi millään lastaustyömaalla omaa luottamusmiestä. Varsinkin vieraspaikkakuntalaiset ja nuoremmat miehet kuluttavat suuren osan vapaaajastaan kortinpeluuseen, juopotteluun ja muuhun huonoon elämään, mutta on joukossa paljon sellaisiakin, joilla on parempia harrastuksia, kuten voimistelu ja urheilu, järjestötoiminta y. m. Työhön ottaminen tapahtuu sen mukaan, kuin työtä on olemassa. Irtisanomisaikaa ei käytetä kummallakaan puolella. Sellaisissa liikkeissä, joissa tavara lastataan promouista laivoihin, kestää työ vain yhden laivan lastausajan. Ellei liikkeellä ole toisia laivoja lastattavana, saavat työntekijät lähteä etsimään uutta työtä. Työmiehet toivovat yleistä työehtosopimusta, joka turvaisi heidän asemansa hiukan paremmin.

Lastauskauden pituus on keskimäärin $7\frac{1}{2}$ kuukautta. Sen loputtua eivät liikkeet tarvitse työväkeä kuin mitättömän osan, jolla teetetään korjaustöitä lautatarhoissa. Talvityöttömyys on siten tämän työalan ainaisena kiusana, jota voidaan täällä lieventää vain satunnaisilla töillä, kun paikkakunnalla ei ole mitään yleisiä töitä eikä teollisuuslaitoksia. Työntekijät esittävät toivomuksenaan, että vakinaisille työntekijöille olisi varattava talvityötäkin.

Kotkassa olevasta satamatyöväestöstä voisi noin 40 % saada vakinaisesti työtä. Vakinaista työväestöä ei nykyään kelläkään työnantajalla ole, vaan sama lastaustyöväestö työskentelee kaikilla Kotkan lastaustyönantajilla, vieläpä muillakin työnantajilla ja työaloilla, niin että yksi työntekijä voi olla samana päivänä neljänkin työnantajan työssä. 18 vuotta nuorempaa ei lastaus- ja purkamistyöhön oteta, jos vain hänen ikänsä tiedetään. Satamatyöväestö on etupäässä Savosta, Mikkelin seuduilta, mutta on paljon muualtakin. Nämä menevät tal-

larna, utföra reparationsarbeten m. m. Kvinnornas och gossarnas arbete är nästan alltid timarbete. De manliga ackordarbetarnas förtjänst per timme beror mycket på deras fysiska kraft och organisationsförmåga. Ortens stadigvarande arbetare ha oftast egna stugor med kök och kammare; de som kommit från längre bort belägna ställen, besöka hemmet endast på söndagarna och bo under veckan i hyresbostäder eller arbetsgivaren tillhöriga måltidsrum, som finnas på varje arbetsplats. Det är emellertid mycket trångt i dem, så att t. ex. på en arbetsplats arbetarna måste bo i ett vedlider. Ryöväliniemi, som är beläget på Viborgs stads mark, har icke något arrendeavtal, varför staden, enligt vad arbetarna klaga, avhyser dem.

Arbetarnas samverksamhet är i Trångsund svagt utvecklad; de ha t. ex. icke en egen förtroendeman. I synnerhet arbetare från andra orter och yngre män fördriva en stor del av sin fritid med kortspel, dryckenskap och annat dåligt liv, men det finnes i hopen också mycket sådana, vilka ha högre intressen, såsom gymnastik och idrott, organisationsverksamhet m. m. Uttagningen till arbete verkställes efterhand som arbete finnes att tillgå. Uppsägningstid förekommer icke från någondera sidan. Vid sådana företag, där varan lastas från prämar i fartygen, räcker arbetet endast under ett fartygs lastningstid. Om företaget icke har andra fartyg att lasta, få arbetarna söka sig annat arbete. Arbetarna önska få ett allmänt kollektivavtal, som skulle göra deras ställning tryggare.

Lastningssäsongens längd är i medeltal $7\frac{1}{2}$ månad. Efter dess slut äro företagen icke i behov av arbetare, förutom en obetydlig del, som utför reparationsarbeten i brädgårdarna. Vinterarbetslösheten är sålunda på detta arbetsområde ett ständigt återkommande ont, som här lättas endast genom tillfälliga arbeten, då det på orten icke finnes några allmänna arbeten och ej heller industriinrättningar. Arbetarna uttala det önskemålet, att arbete också under vintern skulle beredas de stadigvarande arbetarna.

Av hamnarbetarna i Kotka skulle c:a 40 % kunna få stadigvarande arbete. Ingen arbetsgivare har för närvarande stadigvarande arbetskraft, utan samma arbetare utföra arbeten för alla stuverifirmor i Kotka och till och med för andra arbetsgivare och på andra arbetsområden, så att en och samma arbetare kan ha sysselsättning till och med hos fyra arbetsgivare under samma dag. Arbetare under 18 år antagas icke för lastnings- och lossningsarbete, om man blott har vetskap om hans ålder. Hamnarbetarna äro i främsta rummet hem-

Tampereella ei ole varsinaisia n. s. lastaustyöntantajia, vaan ovat työntekijät 2—3 päivää milloin minkin lastauttajan työssä. — *Lahdenpohjan* sataman liikenne on keskikesän aikana vähäistä, kun melkein kaikki liikenne käy silloin Nevan kautta, syksyisin sitävastoin se on hyvinkin vilkasta tammi-kuulle asti. Satamassa puretaan etupäässä puutavaroita, joita ei kuljeteta höyryaluksilla. Vain selluloosaa kuljetetaan höyrylaivoilla, ja sen purkaminen suoritetaan alusten vintturien avulla. — *Kuopiossa* on lastaus- ja purkamistyössä ammattilaisina vain 20 miestä, jotka tekevät työtä 17:lle kaupungin liikemiehelle. — *Varkauden* orikoisille lastausoloille on kuvaava työväen taholla esitetty toivomus, että etenkin pesusauna olisi tarpeen tulikiven ja hiihen purkamisrannassa.

I *Tammerfors* finnas inga egentliga s. k. lastningsarbetsgivare, utan arbetarna äro sysselsatta 2—3 dagar än hos den ena, än hos den andra inlastaren. — I *Lahdenpohja* hamn är trafiken på högsommaren obetydlig, då den nästan helt och hållet går över Nevan, men på hösten och ända till januari är den däremot mycket livlig. I hamnen lossas i främsta rummet trävaror, som icke utskippas med ångfartyg. Dyläka användas endast för transport av cellulosa, och lossningen därav verkställes med fartygens vinschar. — I *Kuopio* finnes det i lastnings- och lossningsarbetarfacket endast 20 yrkesarbetare, och dessa arbeta hos 17 affärsidkare i staden. — Belysande för lastningsförhållandena i *Varkaus* är arbetarnas önskemål, att en badstuga i främsta rummet borde erhållas vid den kaj, där man lossar svavel och kol.

3. Tutkittujen liikkeiden ja niiden lastaus-työntekijäin luku kesäkuussa 1927.

Kuten allaolevasta taulukosta nähdään, on tähän tutkimukseen käytettäväksi saatu tietoja 12 merijä 5 sisämaansatamasta yhteensä 71 *toiminimeltä*,

3. Antalet undersökta företag och antalet lastningsarbetare vid dem i juni 1927.

Såsom av nedanstående tabell kan märkas, ha uppgifter för denna undersökning erhållits från 12 havs- och 5 inlandshamnar av sammanlagt 71

Lastningsarbetarna grupperade efter kön och ålder.

Tilapälsten työntekijäin ikä, vuotta De tillfälliga arbetarnas ålder, år										Yhteensä Summa			Kaikkiaan Inalles		
alle 15 under 15		15—18		18—21		21—		Ikä ilmoit- tamaton Icke upp- given ålder		Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Molempia Summa	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Molempia Summa
Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Miehiä Män	Naisia Kvinnor	Miehiä Män	Naisia Kvinnor						
—	—	—	—	—	—	769	23	—	—	769	23	792	769	23	792
—	—	—	—	—	—	65	—	100	—	165	—	165	170	—	170
—	—	—	—	—	—	27	—	345	—	372	—	372	385	—	385
—	—	13	—	12	—	101	2	—	—	126	2	128	714	46	760
—	—	1	—	14	3	378	27	—	—	393	30	423	527	120	647
—	—	11	—	4	4	61	1	—	—	79	6	85	165	14	179
3	—	2	1	13	8	689	4	—	—	704	13	717	2 243	216	2 459
—	—	—	—	—	—	—	—	1 200	500	1 200	500	1 700	1 200	500	1 700
—	—	—	—	20	50	200	500	—	—	220	550	770	220	550	770
—	—	—	—	—	—	820	—	—	—	820	—	820	820	—	820
—	—	—	—	80	20	315	100	—	—	395	120	515	641	180	821
—	—	—	—	238	21	358	66	—	—	596	87	683	806	102	908
—	—	—	—	5	—	53	—	35	—	93	—	93	189	—	189
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	10	105
—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	24	—	24	41	—	41
—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	20	—	20	20	—	20
—	—	—	—	—	—	44	22	—	—	44	22	66	198	73	271
3	—	27	2	386	106	3 924	745	1 680	500	6 020	1 353	7 373	9 203	1 834	11 037

joiden töissä oli kesäkuussa 1927 vakinaisia miespuolisia lastaustyöntekijöitä 3 183 (86.9 %) ja naispuolisia 481 (13.1 %), yhteensä 3 664, sekä tilapäisiä miespuolisia 6 020 (81.7 %), naispuolisia 1 353 (18.3 %) yhteensä 7 373. Kaikkiaan oli lastaus- ja purkamistöissä käytettyjä työntekijöitä, joista liikkeiltä on saatu tietoja, 11 037, joista 9 203 (83.4 %) mies- ja 1 834 (16.6 %) naispuolista. Vakinaisia lastaustyöntekijöitä oli siis 33.2 % eli $\frac{1}{3}$ koko lukumäärästä. Naisten prosenttiluku on lähes kolmannesta suurempi tilapäisten kuin vakinaisten lastaustyöntekijöiden joukossa, osoittaen siis, että naisten käyttö lastaus- ja purkamistyössä on vielä tilapäisempää kuin miesten. Kuten taulukosta nähdään, on lastaustyöntekijöiden luku Uuraassa ja Kotkassa huomattavasti suurempi kuin muualla. Sisämaansatamista on Varkaudessa enimmänsä lastaus- ja purkamistyöntekijöitä. Rajan vetäminen vakinaisten ja tilapäisten lastaustyöntekijöiden välille on ollut vaikeaa; ainakaan työntekijät itse eivät ole osanneet sitä tehdä. Siten tilapäisiksi ilmoitettuihin lastaustyöntekijöihin sisältynee huomattava määrä sellaisiakin, joiden vakinaisena ansiotyönä suurimman osan vuotta on lastaustyö. Työnantajain ilmoitusten mukaan, jotka näyttää muodostetun työ sopimusten nojalla, on kaikki lastaustyöntekijät laskettu tilapäisiksi Helsingissä, Kotkassa, Vaasassa, Ykspihlajassa ja Kuopiossa, joutavastoin Uuraassa ja Turussa on huomattavan suuri enemmistö ja Lahti—Vesijärvellä kaikki katsottu vakinaisiksi. Turussa, jossa laivaliikenne jatkuu säännöllisesti melkein koko vuoden, on helpompi järjestää lastaustyöntekijät vakinaisiksi. Mitä lastaus- ja purkamistyön teettämiseen tulee, on se Uuraassa pirstoutunut lukuisiin liikkeiden huostaan, joutavastoin Kotkassa, Pohjanmaan satamissa, Turussa ja Helsingissä se on keskittynyt harvojen toimimien haltuun.

Naiset muodostivat vakinaisista lastaustyöntekijöistä 13.1 % ja tilapäisistä 18.3 %; kaikista vastaava luku oli 16.6 %. Enemmän käytettiin naisia lastaus- ja purkamistöissä sekä absoluuttisesti että miehiin verraten Vaasassa, missä heidän lukumääränsä, 550, oli yli $\frac{1}{2}$ kaikista sikäläisistä lastaustyöntekijöistä. Paljon heitä oli Kotkassakin, jossa heidän lukunsa, 500, oli vajaa $\frac{1}{2}$ kaikista kaupungin lastaustyöntekijöistä. Uuraassa oli lastaavia naisia myös verraten paljon, 216, mutta heidän lukunsa koko sikäläisestä lastaustyöväestä oli vain vajaa 9 %. Verraten runsaasti naisia oli lastaustöissä vielä Oulussa, Porissa, Kemissä ja Varkaudessa, mutta ei ensinkään Valkomissa, Hangossa, Ykspihlajassa, Tampereella, Lahdenpohjassa ja Kuopiossa. Yleensä näyttää naisia käytettävän enemmän vilkasliikkeisemmissä satamissa,

firmor, som i juni 1927 sysselsatte 3 183 (86.9 %) manliga och 481 (13.1 %) kvinnliga ordinarie lastningsarbetare, tillsammans 3 664, och 6 020 (81.7 %) manliga samt 1 353 (18.3 %) kvinnliga tillfälliga, tillsammans 7 373. Hela antalet i lastnings- och lossningsarbete sysselsatta arbetare var sålunda 11 037, av vilka 9 203 (83.4 % manliga och 1 834 (16.6 %) kvinnliga. Antalet ordinarie lastningsarbetare var 33.2 % eller $\frac{1}{3}$ av hela antalet. Procenttalet för kvinnorna är inemot en tredjedel större bland de tillfälliga än bland de ordinarie lastningsarbetarna, vilket utvisar, att kvinnornas sysselsättning vid lastnings- och lossningsarbete är av ännu mera tillfällig art än männens. Såsom av tabellen framgår, är antalet lastningsarbetare i Trängsund och Kotka betydligt större än annorstädes. Av hamnarna i det inre landet kommer Varkaus främst med avseende på lastnings- och lossningsarbetare. Att draga en gräns mellan ordinarie och tillfälliga lastningsarbetare har varit svårt; åtminstone ha arbetarna själva icke kunnat göra det. Sålunda torde bland de arbetare, vilka uppgivits såsom tillfälliga, även ingå ett avsevärt antal sådana, vilkas ordinarie förvärvsarbete under största delen av året utgöres av lastningsarbete. Enligt arbetsgivarnas uppgifter, vilka synas stöda sig på arbetsavtalen, ha alla lastningsarbetare räknats som tillfälliga i Helsingfors, Kotka, Vasa, Yxpåla och Kuopio, varemot i Trängsund och Åbo den betydligt större delen och i Lahti—Vesijärvi hela antalet betraktats som ordinarie. I Åbo, där seglationen regelbundet räcker nästan hela året, är det lättare att anställa lastningsarbetarna såsom ordinarie. Vad utförandet av lastnings- och lossningsarbetet beträffar, har det i Trängsund splittrats på ett stort antal firmor, varemot det i Kotka, de österbottniska hamnarna, Åbo och Helsingfors har centraliserats hos några få firmor.

Kvinnorna utgjorde 13.1 % av de ordinarie och 18.3 % av de tillfälliga lastningsarbetarna; av hela antalet var procenttalet för dem 16.6 %. Mest användes kvinnor, både absolut och i förhållande till antalet män, vid lastnings- och lossningsarbetena i Vasa, där deras antal steg till 550, utgörande mer än $\frac{1}{2}$ av hela antalet därvarande lastningsarbetare. Även i Kotka var deras antal stort och steg till 500, vilket dock utgjorde knappt $\frac{1}{2}$ av stadens alla lastningsarbetare. Också i Trängsund fanns det ett ganska betydande antal eller 216 kvinnliga lastningsarbetare, men de utgjorde knappt 9 % av samtliga därvarande lastningsarbetare. I Uleåborg, Björneborg, Kemi och Varkaus användes kvinnor även i tämligen stor utsträckning i lastningsarbete, medan däremot kvinnor över huvud icke sysselsattes i Val-

joissa sesongin parhaimmillaan ollessa vallitsee kova kiire.

Tarkastettaessa lastaustyöntekijäin ikäryhmitystä on työväen suojelun kannalta tärkeintä ottaa erikoiseen huomioon lapset ja alaikäiset työntekijät. 15 vuotta nuorempia miespuolisia lastaustyöntekijöitä oli ilmoitetuista ainoastaan 9 (Raumalla ja Uuraassa), naispuolisia vain 1 (Uuraassa); 15—18-vuotisia lastaajia oli jo enemmän, nimittäin miespuolisia 164 eli 2.2 % kaikista miespuolisista lastaajista, joiden ikä on ilmoitettu, ja naispuolisia 38 eli vastaavasti 2.9 %. Tähän ikäryhmään kuuluvia lastaustyöntekijöitä oli vain Uuraassa, Porissa, Turussa ja Raumalla, enimmänsä ensinmainitussa paikassa, naispuolisia enimmänsä Porissa. Kypsyneempää nuorisoa (18—21-vuotisia) oli miespuolisia 632 ja naispuolisia 179, ollen edellisten prosenttiluku 8.6 ja jälkimmäisten 13.6. Kemissä, Uuraassa ja Oulussa oli enimmänsä tähän ikäryhmään kuuluvia miespuolisia ja Uuraassa, Vaasassa, Oulussa ja Kemissä naispuolisia työntekijöitä. 21 vuotta vanhempia oli tietenkin enimmänsä eli miehiä 6558 ja naisia 1101, prosentteissa 89.1 ja 83.5. Miesten lukuun verrattuna oli naisten suhteellinen lukumäärä suurin 18—21-vuotiaiden ja sen jälkeen 15—18-vuotiaiden joukossa, s. o. naisista käytetään alaikäisiä suhteellisesti enimmänsä lastaus- ja purkamistöissä kuin miehistä.

4. Lastaustyöntekijäin liikkuvaisuus.

Lastaustyö saa pääasiallisimman työvoimansa maaseudulla syntyneiden joukosta. Niinpä tietoja antaneista lastaustyöntekijöistä oli kaupungeissa syntyneitä vain 1/3 ja maaseudulla 2/3. Kaupungeissa syntyneiden luku maaseudulla syntyneisiin verrattuna oli suhteellisesti pienempi (18.1 %) naisten kuin miesten (20.6 %) keskuudessa. Naisia tulee maalta kaupunkiin lastaustöihin siis suhteellisesti enimmänsä kuin miehiä, mikä on sopusoinnussa yleisen väestöliikkeen kanssa; naisiahan muuttaa maalta kaupunkiin enimmänsä kuin miehiä. Taulukosta nähdään, että lastaustyöntekijät ovat yleensä hyvin liikkuvaa väkeä. Samassa kunnassa syntyneitä, missä työpaikka sijaitsee, oli vain 21.7 % kaikista tietoja antaneista lastaustyöntekijöistä; työpaikan lähikunnassa syntyneitä oli 10.7 %, yhteensä molemmissa noin 1/3, kaikista.

kom, Hangö, Yxpilä, Tammerfors, Lahdenpohja och Kuopio. I allmänhet synes användandet av kvinnliga arbetare ha varit större i de mer trafikerade hamnarna, där det under högsäsongen råder stor brådska.

Vid granskning av lastningsarbetarnas gruppering efter ålder är det ur arbetarskyddssynpunkt viktigast att fästa uppmärksamheten vid barnen och de minderåriga. Av de manliga lastningsarbetarna voro enligt uppgifterna endast 9 (i Raumo och Trångsund) under 15 år, av de kvinnliga endast 1 (i Trångsund); antalet unga personer (15—18 år) var däremot större, nämligen 164 manliga eller 2.2 % av alla manliga lastningsarbetare, vilkas ålder uppgivits, och 38 kvinnliga eller resp. 2.9 %. Arbetare hörande till denna åldersgrupp funnos endast i Trångsund, Björneborg, Åbo och Raumo, mest å den förstnämnda orten, kvinnliga mest i Björneborg. Till den mognare ungdomen (18—21 år) hörde 632 manliga och 179 kvinnliga lastningsarbetare; procenttalet för de förra var 8.6 och för de senare 13.6. I Kemi, Trångsund och Uleåborg förekom det största antalet till denna åldersgrupp hörande manliga och i Trångsund, Vasa, Uleåborg och Kemi det största antalet kvinnliga arbetare. Antalet arbetare över 21 år var självfallet störst, nämligen 6558 män och 1101 kvinnor resp. 89.1 och 83.5 %. I förhållande till antalet män var kvinnornas antal sålunda störst i åldersgruppen 18—21 år och därefter i gruppen 15—18 år; d. v. s. kvinnor, som icke uppnått myndig ålder, användas i relativt större utsträckning än män i denna ålder i lastnings- och lossningsarbete.

4. Lastningsarbetarnas rörlighet.

Lastningsarbetet får sin arbetskraft huvudsakligen bland dem, som äro födda på landsbygden. Sålunda var av antalet lastningsarbetare, som lämnat uppgifter, endast 1/3 födda i städer och 2/3 på landsbygden. Antalet av dem, som voro födda i städer, var i förhållande till dem, som voro födda på landsbygden, jämförelsevis mindre bland kvinnorna (18.1 %) än bland männen (20.6 %). Det kommer således jämförelsevis mera kvinnor än män från landsbygden även till lastningsarbete, vilket överensstämmer med den allmänna befolkningsrörelsen; kvinnor inflytta ju mera än män från landsbygden till städerna. Av tabellen framgår, att lastningsarbetarna i allmänhet flytta ofta. Av de lastningsarbetare, som lämnat uppgifter, voro endast 21.7 % födda i den kommun, där arbetsplatsen var belägen; mot-

Työntekijäin syntymäpaikka. —

Paikkakunta Ort	Kaupunki Stad		Maaseutu Landsbygd		Sama kunta, missä työpaikka sijaitsee Samma kommun, där arbetsplatsen är belägen		Työpaikan lähi- kunta Angränsande kommun	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	18	—	61	—	4	—	1	—
Hangö — Hanko	16	—	18	—	15	—	6	—
Turku — Åbo	15	—	44	3	12	—	15	1
Pori — Björneborg	2	2	28	23	5	5	3	8
Uuras — Trångsund	10	—	175	13	25	4	26	—
Kotka	55	22	158	89	37	28	12	11
Vaasa — Vasa	15	—	13	—	14	—	3	—
Oulu — Uleåborg	18	5	29	5	19	4	7	2
Tampere — Tammerfors	—	—	70	—	6	—	5	—
Lahti-Vesijärvi	—	1	64	7	11	2	9	1
Lahdenpohja	2	—	28	—	20	—	3	—
Kuopio	—	—	6	—	4	—	1	—
Varkaus	2	—	50	26	17	5	1	2
Yhteensä — Summa	153	30	744	166	189	48	92	25

Työntekijäin henkikirjoituspaikka. —

Paikkakunta Ort	Kaupunki Stad		Maaseutu Landsbygd		Sama kunta, missä työpaikka sijaitsee Samma kommun, där arbetsplatsen är belägen		Työpaikan lähi- kunta Angränsande kommun	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	30	—	49	—	24	—	3	—
Hangö — Hanko	34	—	—	—	34	—	—	—
Turku — Åbo	30	—	29	3	29	1	26	1
Pori — Björneborg	4	7	26	18	17	24	1	—
Uuras — Trångsund	6	—	179	13	34	5	47	2
Kotka	102	63	111	48	92	80	7	8
Vaasa — Vasa	14	—	14	—	26	—	1	—
Oulu — Uleåborg	29	8	18	2	38	9	3	1
Tampere — Tammerfors	4	—	66	—	10	—	5	—
Lahti-Vesijärvi	13	2	51	6	41	7	5	1
Lahdenpohja	—	—	30	—	29	—	—	—
Kuopio	6	—	—	—	6	—	—	—
Varkaus	1	3	51	23	18	6	—	1
Yhteensä — Summa	273	83	624	113	398	132	98	14

Miehistä muodostivat suurimman ryhmän (33.1 %) samassa läänissä, mutta naisista (36.7 %) naapuriläänissä syntyneet. Työpaikan oman läänin ulkopuolella syntyneitä oli yli 1/3 (36.4 %) kaikista tietoja antaneista. Kauempana kuin naapuriläänissä syntyneitä, varsinkin naisia, oli verraten vähän ja ulkomailla syntyneitä vain 3 miestä. Mitä eri paikkakuntiin tulee, oli Kuopiossa ja Lahdenpohjassa lastaustöissä pääasialli-

svarande procenttal för arbetare, som voro födda i en grannkommun, var 10.7; sammanlagt c:a 1/3 av hela antalet hade till födelseort den kommun, där arbetsplatsen var belägen, eller en grannkommun. Av männen voro de flesta (33.1 %) födda i samma län, men av kvinnorna voro de flesta (36.7 %) födda i ett angränsande län. Mer än 1/3 (36.4 %) av alla, som lämnat uppgifter, voro icke födda i det län, där arbetsplat-

Arbetarnas födelseort.

Sama läni Samma län		Naapuriläni Angränsande län		Muu paikka Suomessa Annorstädes i Finland		Ulkomaa Utlandet		Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	
9	—	50	—	12	—	3	—	79	—	79
3	—	8	—	2	—	—	—	34	—	34
25	1	6	1	1	—	—	—	59	3	62
19	10	1	2	2	—	—	—	30	25	55
116	9	14	—	3	—	1	—	185	13	198
47	15	70	50	43	7	4	—	213	111	324
4	—	7	—	—	—	—	—	28	—	28
14	2	2	2	5	—	—	—	47	10	57
32	—	27	—	—	—	—	—	70	—	70
17	3	27	2	—	—	—	—	64	8	72
3	—	4	—	—	—	—	—	30	—	30
1	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
7	4	26	15	1	—	—	—	52	26	78
297	44	242	72	69	7	8	—	897	196	1 093

Arbetarnas mantalsskrivningsort.

Sama läni Samma län		Naapuriläni Angränsande län		Muu paikka Suomessa Annorstädes i Finland		Ulkomaa Utlandet		Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	
10	—	34	—	7	—	1	—	79	—	79
—	—	—	—	—	—	—	—	34	—	34
3	1	—	—	1	—	—	—	59	3	62
10	1	1	—	1	—	—	—	30	25	55
96	6	8	—	—	—	—	—	185	13	198
30	5	48	15	35	2	1	1	213	111	324
—	—	—	—	1	—	—	—	28	—	28
5	—	—	—	1	—	—	—	47	10	57
31	—	24	—	—	—	—	—	70	—	70
8	—	10	—	—	—	—	—	64	8	72
1	—	—	—	—	—	—	—	30	—	30
—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6
4	3	29	16	1	—	—	—	52	26	78
198	16	154	31	47	2	2	1	897	196	1 093

sesti paikkakuntalaisia, Uuraassa enimmäkseen samaa läänissä syntyneitä, Helsingissä ja Varkaudessa naapuriläänissä syntyneitä, viimeksimainitussa varsinkin naisia, Tampereella ja Lahti—Vesijärvellä samaa ja naapuriläänissä syntyneitä. Kotkaan näyttää lastausväkeä tulevan kaukaa enemmän kuin muuallakaan, sillä siellä oli paljon naapuriläänissä syntyneitä, etenkin naisia, vieläpä muuallakin Suomessa syntyneitä miehiä melkein yhtä paljon kuin

sen var belägen. Ett jämförelsevis litet antal lastningsarbetare, i synnerhet kvinnliga, hade sin födelseort längre bort än i ett angränsande län och endast 8 män voro födda utomlands. Vad de olika orterna beträffar, förekom i Kuopio och Lahdenpohja vid lastningsarbeten huvudsakligast ortabor; i Trångsund voro de flesta födda i samma län, i Helsingfors och Varkaus i angränsande län, å sistnämnda ort i synnerhet kvinnorna, samt i Tam-

samassa läänissä syntyneitä ja oman läänin ulkopuolella syntyneitä sekä miehiä että naisia vähän enemmän kuin puolet kaikista ilmoittaneista.

Lastaustyöntekijöistä oli *kaupungeissa hengillekirjoitettuja* $\frac{1}{4}$, ja *maaseudulla* $\frac{2}{3}$. Kun kaupungeissa syntyneitä oli vain $\frac{1}{4}$ kaikista ilmoittaneista, on lastaustyöntekijäin, varsinkin naisten, siirtymisen maaseudulta kaupunkiin huomattava. Työpaikan kunnassa oli hengillekirjoitettu lähes puolet kaikista ilmoittaneista, työpaikan lähikunnassa vain noin $\frac{1}{10}$, samassa läänissä lähes $\frac{1}{8}$, naapuriläänissä vajaa $\frac{1}{10}$, kauempana Suomessa vain 4.5 % ja ulkomailla ainoastaan 2 miestä ja 1 nainen. Naisia on suhteellisesti paljon vähemmän kuin miehiä työpaikan kunnan ulkopuolella hengillekirjoitettuna, lukuun ottamatta naapurilääniä. Hangossa, Vaasassa, Lahdenpohjassa ja Kuopiossa olivat lastaustyöntekijät yleensä työpaikan kunnassa hengillekirjoitettua väkeä. Naapuriläänissä ja kaukaisemmillä paikkakunnilla hengillekirjoitettua väkeä oli verraten paljon varsinkin Helsingissä, Kotkassa, Varkaudessa ja Tampereella, joihin siis on enimmäen kulkeutunut kuljeksivaa, tilapäistä lastaustyöväkeä.

Työnantajain ilmoitusten mukaan oli niistä lastaustyöntekijöistä, joiden *kotipaikka* oli tunnettu, paikkakuntalaisia 5 189 (56.7 %) ja vieraspaikkakuntalaisia 3 968 (43.3 %), kotipaikka ilmoittamaton 1 880:lla. Useimmissa satamissa oli ilmoitetuista lastaustyöntekijöistä suurin osa paikkakuntalaisia. Niinpä Kuopiossa ei ollut yhtään vieraspaikkakuntalaista, Raumalla niitä oli vain noin $\frac{1}{10}$, Turussa noin $\frac{1}{8}$, Oulussa, Valkomissa ja Lahdenpohjassa vajaa $\frac{1}{4}$, Helsingissä, Ykspihlajassa ja Varkaudessa vajaa $\frac{1}{3}$. Lahti—Vesijärven satamassa oli molempia melkein saman verran, Kotkassa, Uuraassa ja Porissa vieraspaikkakuntalaisia jonkun verran enemmän kuin puolet kaikista lastaajista, ja Tampereella olivat melkein kaikki vierailta paikkakunnilta. Uuraassa, Kotkassa, Porissa, Ykspihlajassa ja Kemissä oli vieraspaikkakuntalaisten luku lastaustöissä absoluuttisestikin suurin, joten niiden satamissa pahimmin painoivat toisilta paikkakunnilta tulleiden lastaustyöntekijäin aiheuttamat epäkohdat, joita esityksen lopussa selotetaan.

merfors och Lahti—Vesijärvi i samma och angränsande län. Till Kotka synas lastningsarbetarna komma mera från längre bort belägna orter, ty där fanns ett stort antal, i synnerhet kvinnor, med födelseort i ett angränsande län, och antalet annorstädes i Finland födda män var nästan lika stort som antalet i samma län födda; de män och kvinnor, som voro födda utom det egna länet, utgjorde mer än hälften av alla, som lämnat uppgifter.

Av antalet lastningsarbetare var $\frac{1}{4}$, *mantalsskriven i städerna* och $\frac{2}{3}$, *på landsbygden*. Då endast $\frac{1}{4}$ av dem, som lämnat uppgifter, hade städerna som födelseorter, är lastningsarbetarnas, i synnerhet de kvinnligas, flyttning från landsbygden till städerna anmärkningsvärd. Närmare $\frac{1}{4}$ av dem, som lämnat uppgifter, voro mantalsskrivna i samma kommun, där arbetsplatsen var belägen, endast c:a $\frac{1}{10}$ i en grannkommun, i samma län närmare $\frac{1}{8}$, i ett angränsande län knappt $\frac{1}{10}$, längre bort inom Finland endast 4.5 % och i utlandet blott 2 män och 1 kvinna. Relativt taget är ett betydligt mindre antal kvinnor än män mantalsskrivna i en annan kommun än den, där arbetsplatsen finnes, fränsett angränsande län. I Hangö, Vasa, Lahdenpohja och Kuopio voro lastningsarbetarna i allmänhet mantalsskrivna i den kommun, där arbetsplatsen befann sig. Mantalsskrivna i angränsande län eller å längre bort belägna orter funnos däremot till ett relativt stort antal i synnerhet i Helsingfors, Kotka, Varkaus och Tammerfors, till vilka orter följaktligen mest kringflyttande, tillfälliga arbetare sökt sig.

Enligt arbetsgivarnas uppgifter voro av de lastningsarbetare, vilkas *hemort* var känd, 5 189 (56.7 %) ordsbor och 3 968 (43.3 %) från andra orter, medan hemorten icke uppgivits för 1 880. I de flesta hamnar var större delen av de lastningsarbetare, för vilka uppgifter lämnats, ordsbor. Sålunda fanns det i Kuopio icke en enda lastningsarbete från annan ort, i Raumo endast c:a $\frac{1}{10}$, i Åbo c:a $\frac{1}{8}$, i Uleåborg, Valkom och Lahdenpohja knappt $\frac{1}{4}$, i Helsingfors, Yxpila och Varkaus knappt $\frac{1}{3}$. I Lahti—Vesijärvi hamn fanns det nästan lika mycket av vartdera slaget, i Kotka, Trångsund och Björneborg något mer än hälften från andra orter, medan i Tammerfors nästan alla voro från andra orter. I Trångsund, Kotka, Björneborg, Yxpila och Kemi var antalet lastningsarbetare från andra orter även absolut taget störst, varför de missförhållanden, som från andra orter komma lastningsarbetare föranleda och vilka i slutet av denna framställning komma att klargöras, mest gjorde sig gällande i nämnda hamnar.

5. Lastaus- ja purjehduskauden pituus.

Lastauskauden ovat useimmat toiminimet kullakin paikkakunnalla ilmoittaneet kestävän koko purjehduskauden, paitsi Hangossa, jossa se kaikilla oli koko vuosi. Samoin kesti Kuopiossa kolmen, Turussa kahden, Helsingissä, Baumalla ja Porissa yhden toiminimen lastauskausi koko vuoden. Purjehduskauden pituus nähdään alla olevasta taulukosta.

5. Lastnings- och seglationstidens längd.

Lastningssäsongen har av flertalet företag & varje ort uppgivits räkna lika länge som hela seglationssäsongen, förutom i Hangö, där den för alla var ett helt år. Lika länge räckte den för tre företag i Kuopio, två i Åbo, ett i Helsingfors, ett i Raumo och ett i Björneborg. Seglationstidens längd framgår av nedanstående tabell.

Purjehduskauden pituus. — Seglationstidens längd.

Paikkakunta Ort	Vuoden 1926 tietojen mukaan Enligt uppgifter för år 1926	Vuoden 1914 tie- tojen mukaan Enligt uppgifter för år 1914	20 vuoden keskiarvon mukaan Enligt medeltal för 20 år	
			ensl avovesi första öppet vatten	jäätymisaika isläggningstiden
Helsinki — Helsingfors	$\frac{1}{4} - \frac{31}{1}$	$\frac{25}{4} - \frac{20}{1}$	—	—
Valkom	8 kuukautta—månader	$\frac{17}{4} - \frac{15}{12}$	$\frac{30}{4}$	$\frac{13}{12}$
Hangö — Hangö	koko vuosi — hela året	—	—	—
Turku — Åbo	$\frac{1}{6} - \frac{15}{12}$	$\frac{5}{5} - \frac{15}{12}$	$\frac{15}{4}$	$\frac{30}{12}$
Pori — Björneborg	n. 8 kuukautta—månader	$\frac{18}{5} - \frac{13}{12}$	—	—
Rauma — Raumo	$\frac{23}{4} - \frac{8}{12}$	$\frac{20}{4} - \frac{7}{12}$	—	—
Uuras — Trångsund	$\frac{1}{4} - \frac{17}{12}$	$\frac{26}{4} - \frac{9}{12}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{24}{12}$
Kotka	$\frac{15}{4} - \frac{15}{12}$	$\frac{10}{4} - \frac{23}{12}$	$\frac{29}{4}$	$\frac{17}{12}$
Vaasa — Vasa	8 kuukautta—månader	$\frac{12}{5} - \frac{22}{11}$	$\frac{3}{5}$	$\frac{25}{11}$
Yxpilä — Ykspihlaja	$\frac{1}{5} - \frac{1}{12}$	$\frac{10}{5} - \frac{22}{11}$	$\frac{12}{5}$	$\frac{28}{11}$
Oulu — Uleåborg	$\frac{1}{5} - \frac{17}{11}$	$\frac{34}{5} - \frac{2}{11}$	$\frac{26}{5}$	$\frac{16}{11}$
Kemi	$\frac{28}{5} - \frac{31}{10}$	$\frac{23}{5} - \frac{2}{11}$	—	—
Tampere — Tammerfors	$\frac{26}{5} - \frac{22}{10}$	—	—	—
Lahti-Vesijärvi	6—7 kuukautta—månader	—	—	—
Lahtenpohja	$\frac{12}{5} - \frac{7}{10}$	—	—	—
Kuopio	{ »kesäkuukausina» »sommarmånaderna» }	—	—	—

6. Työnsaannin jakautuminen eri kuukausille lastauskauden aikana vuonna 1926.

Lastaus- ja purkamistyön huomattavimpia erikoispiirteitä on, että se on suurimmaksi osaksi sesonkityötä, lakaten kokonaan muutamiksi keski- ja kevättälven kuukausiksi useimmissa satamissamme. Mutta myös itse lastauskauden ajanakin työmäärä vaihtelee eri kuukausina, vieläpä päivästä päiväänkin sangen tuntuvasti. Tämä riippuu laivojen tulon epäsäännöllisyydestä, niiden myöhästymisestä, lastauksen kiirehtimisestä kalliiksi tulevan satamassa oloajan lyhentämiseksi y. m. seikoista. Kuinka suuria vaihteluja eri paikkakunnilla tavataan, nähdään sivuilla 18—21 olevista taulukoista. Näitä tietoja on työnantajain ollut verraten vaikea antaa, ja näin ollen näihin taulukkoihin sisältyviä tietoja, aineiston niukkuuden ja vaillinaisuuden vuoksi, ei käy pitäminen täysin luotettavina. Työtuntien vuosittaisen määrän on ilmoittanut 40 liikkettä, niistä 7 vain mies- ja naispuolisten työntekijäin yhteisen työtuntiluvun; kuukausittaisen, mistä

6. Arbetstillgångens fördelning på skilda månader under lastningssäsongen 1926.

Ett av de mest utmärkande dragen för lastnings- och lossningsarbetet är, att det till största delen är ett säsongarbete, som i de flesta av våra hamnar helt och hållet ligger nere under vintern och den tidigare våren. Men även under själva lastningssäsongen varierar arbetstillgången under de skilda månaderna, till och med från den ena dagen till den andra, ganska kännbart. Detta beror på fartygens oregelbundna ankomst, deras försenande, lastningens påskyndande för att minska det dyra uppehållet i hamnarna och andra omständigheter. Huru stora växlingar det förekommer å skilda orter, synes av tabellerna å sid. 18—21. Det har varit tämligen svårt för arbetsgivarna att lämna dessa uppgifter, vadan till följd av det knapphändiga och bristfälliga materialet uppgifterna i dessa tabeller icke kunna betraktas som fullt tillförlitliga. Antalet arbetstimmar per år har uppgivits av 40 företag, av vilka 7 meddelat endast det samman-

Paikkakunta Ort	Liikkeitä — Företag	Koko vuoden työtuntiluku Antal arbetstimmar under hela året			Liikkeitä, jotka ovat antaneet tietoja kunnallistain Antal företag som meddelat uppgifter per månad	Näiden liikkeiden koko vuoden työtuntiluku, jotka ovat antaneet tietoja kuukausittain Antal arbetstimmar under hela året vid de företag, som meddelat uppgifter per månad			tammi- kuussa januari			helmi- kuussa februari		
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
Helsinki — Helsingfors.....	¹⁾ 5	358 015.9	1 629.0	1 239 046.3	¹⁾ 3	169 612.9	1 629.0	325 349.9	%	%	%	%	%	%
Valkom.....	2	137 606.5	—	137 606.5	1	72 502.5	—	72 502.5	6.1	8.8	7.3	—	—	—
Hangö — Hanko.....	5	656 714.0	—	656 714.0	3	489 058.1	—	489 058.1	17.5	—	17.5	16.1	—	16.1
Turku — Åbo.....	1	163 078.5	5 889.5	168 968.0	1	163 078.5	5 889.5	168 968.0	6.0	2.2	5.8	3.8	0.6	3.7
Pori — Björneborg.....	3	275 504.0	74 949.5	350 453.5	1	71 151.0	29 049.5	100 203.5	—	—	—	—	—	—
Rauma — Raumo.....	4	234 964.0	14 481.0	249 445.0	1	26 905.0	529.0	27 434.0	2.6	—	2.6	4.7	—	4.6
Uuras — Trångsund.....	²⁾ 12	1 530 685.0	135 065.0	2 687 591.0	²⁾ 3	415 090.0	39 140.0	825 767.0	0.7	—	0.4	0.6	—	0.3
Yxpilä — Ykspihlaja.....	2	168 268.0	—	168 268.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oulu — Uleåborg.....	³⁾ 2	150 700.0	52 107.0	272 925.0	1	150 700.0	52 107.0	202 807.0	—	—	—	—	—	—
Tampere — Tammerfors.....	1	77 856.0	—	77 856.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lahdenpohja.....	1	27 568.0	—	27 568.0	1	27 568.0	—	27 568.0	—	—	—	—	—	—
Kuopio.....	1	1 668.0	—	1 668.0	1	1 668.0	—	1 668.0	8.6	—	8.6	4.7	—	4.7
Varkaus.....	1	342 281.0	78 429.0	420 710.0	1	342 281.0	78 429.0	420 710.0	6.5	1.5	5.6	6.8	1.7	5.8
Kaikki — Samtliga.....	40	4 124 908.9	362 550.0	6 458 799.3	17	1 929 618.0	206 773.0	2 662 036.0	6.8	0.7	5.5	5.8	0.7	4.3

¹⁾ 3 liikkeessä mp. ja np. yht. — I 3 företag mk. och kvk. sam. räkn.

²⁾ 8 „ „ „ „ „ — I 3 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

³⁾ 1 „ „ „ „ „ — I 1 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

¹⁾ 1 liikkeessä mp. ja np. yht. — I 1 företag mk. och kvk. sam. räkn.

²⁾ 1 „ „ „ „ „ — I 1 „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „

saadaan selville työnsaannin vaihtelu eri kuukausina, vain 17 liikettä, joista 3 mies- ja naispuolisten työntekijäin yhteisen työtuntiluvun. Tietoja ei ole saatu ensinkään Kotkasta, Vaasasta, Kemistä ja Lahti—Vesijärveltä, joten ne on täytynyt taulukosta jättää pois.

Sivuilla 18—21 olevista taulukoista nähdään, että tietoja antaneet liikkeet eivät ole ensinkään suorittaneet lastaus- ja purkamistöitä Helsingissä helmi- ja maaliskuussa, Valkomissa, Porissa ja Lahdenpohjassa tammi—huhtikuussa, Tampereella joului—huhtikuussa, Ykspihlajassa, Oulussa ja Kemissä joului—toukokuussa ja Kuopiossa maaliskuussa, jottavastoin Hangossa, Turussa, Raumalla, Varkaudessa, Uuraassa ja Lahti—Vesijärvellä nämä työt jatkuivat koko vuoden, kahdessa viimeksimainitussa paikassa talvi- ja kevätkuukausina kuitenkin sängen vähäisinä. Koko maassa tehtiin lastaus- ja purkamistöitä enimmäen (13.0 %) heinäkuussa, sitten elokuusta marraskuuhun melkein tasaisesti saman veran (10.4 %—11.3 %); kesäkuun (9.8 %) ja joulukuun (7.1 %) työtuntiluku oli vähän pienempi,

lagda timantalet för både manliga och kvinnliga arbetare. Uppgifter om arbetstimmaras fördelning per månad, vilka utvisa växlingen i arbetstillgången under de skilda månaderna, ha erhållits av 17 företag, av vilka 3 dock endast meddelat det sammanlagda antalet arbetstimmar för både manliga och kvinnliga arbetare. Från Kotka, Vasa, Kemi och Lahti—Vesijärvi ha hithörande uppgifter icke alla erhållits, varför de icke heller kunnat upptagas i tabellen.

Av tabellerna å sid. 18—21 synes, att de företag, som meddelat uppgifter, icke utfört lastnings- och lossningsarbeten under följande tider: i Helsingfors februari—mars, i Valkom, Björneborg och Lahdenpohja januari—april, i Tammerfors december—april, i Yxpilä, Uleåborg och Kemi december—maj samt i Kuopio under mars. Däremot fortgingo dessa arbeten under hela året i Hangö, Åbo, Raumo, Varkaus, Trångsund och Lahti—Vesijärvi, å de två sistnämnda orterna likväl i ganska liten utsträckning under vinter- och vårmånaderna. Procenttalet för utgjorda lastnings- och lossningsarbeten i hela landet var störst under juli (13.0 %) och därefter ganska jämt under månaderna augusti—november (10.4 %—11.3 %); i juni och december var antalet arbetstimmar något mindre, (9.8

Antal utgjorda arbetstimmar år 1926.

Työtunneista oli — Av arbetstimmarna kommo på

maalis- kuussa mars			huhti- kuussa april			touko- kuussa maj			kesä- kuussa juni			heinä- kuussa juli			elo- kuussa augusti			syys- kuussa september			loka- kuussa oktober			marras- kuussa november			joutu- kuussa december							
Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.	Yhteensä Summa	Np. Kv.	Mp. Mk.					
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%				
17.7	2.9	2.7	17.7	2.9	3.8	26.0	3.4	3.7	26.0	6.5	5.7	2.9	5.6	8.0	8.7	8.0	12.9	11.9	12.8	11.9	16.3	12.0	15.3	12.5	15.2	12.7	16.6	12.9	9.6	11.5	9.7	7.4	10.7	7.7
6.1	0.8	0.1	6.0	0.4	1.4	9.1	0.5	0.7	8.9	10.2	10.0	16.2	15.9	16.2	79.8	17.5	9.9	9.7	4.8	5.5	18.4	21.5	19.3	17.0	13.7	16.0	14.5	12.8	14.0	5.7	5.7	5.7	5.7	5.7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—								

huhti- ja toukokuun (6.3 %—6.2 %) samoin ja talvi-
kuukausien (5.5 %—4.3 %) tietysti pienin, pysyen
melkein samana, ollen helmikuussa kaikkein pienin.

Eri paikkakunnilla vaihteli kuukausittainen työ-
tuntien lukumäärä paljon enemmän kuin koko
maan keskimäärä, ja vilkkain sesonkiaika sattui eri
satamissa hyvin eri ajankohdille. Niinpä Helsin-
gissä lastaus- ja purkamistöitä tehtiin enimmäkseen tou-
kokuussa ja sitten marraskuussa, Valkomissa syys-
kuussa, Hangossa huhtikuussa ja talvikuukausina,
jotavastoin kesä- ja syyskauden liikenne oli varsin
vähäistä. Turussa oli lastauskausi verraten ta-
saista heinäkuusta lokakuuhun, ollen elokuussa vä-
hän laimeampaa, Porissa, Raumalla ja Uuraassa se
oli vilkkain heinäkuussa, Oulussa lokakuussa, Lah-
denpohjassa joului ja marraskuussa, Kuopiossa
loka- ja heinäkuussa ja Varkaudessa syyskuussa.

Varsinainen lastauskausi alkoi toukokuussa, jol-
loin työtuntien prosenttiluku nousi kaikkialla, paitsi
Hangossa, jossa se laski. Kesäkuussa jatkui nousu
muualla, paitsi Helsingissä, Hangossa ja Kuopiossa,
joissa prosenttiluku aleni. Heinäkuussakin oli
nousu yleinen ja varsin huomattava Porissa, Uu-
raassa ja Kuopiossa, laskusuunta vallitsi Varkau-

och 7.1 %), likasä i april och maj (6.3 och 6.2 %) samt självfallet minst under januari (5.5 %) och februari (4.3 %).

A de olika orterna växlade antalet arbetstimmar
per månad betydligt mera än medeltalet för hela
landet, och den livligaste säsongen inföll i de
olika hamnarna vid mycket olika tidpunkter. I Hel-
singfors verkställdes sålunda lastnings- och loss-
ningsarbetena mest i maj och därefter i november,
i Valko under september, i Hangö under april
och vintermånaderna, varemot trafiken under som-
mar- och höstmånaderna var synnerligen minimal.
I Åbo var lastningssäsongen jämförelsevis jämt
fördelad från juli till oktober, men dock under
augusti något avmattad. I Björneborg, Raumo
och Trångsund var den livligast i juli, i Uleåborg
under oktober, i Lahdenpohja under december och
november, i Kuopio under oktober och juni samt i
Varkaus under september.

Den egentliga lastningssäsongen började i maj,
varvid procenttalet arbetstimmar steg överallt,
utom i Hangö, där det gick tillbaka. I juni fort-
sattes stegringen å övriga orter, utom Helsingfors,
Hangö och Kuopio, där procenttalet sjönk. Även
i juli var stegringen allmän och särskilt märkbar i
Björneborg, Trångsund och Kuopio, varemot en

Maksettujen palkkojen kokonaismäärät vuonna 1926.

Palkkakunta Ort	Liikkeitä — Företag	Koko vuonna maksettu palkkoja Under hela året utbetalda löner			Liikkeitä, jotka ovat antaneet tietoja kunnallisten företags, som meddelat uppgifter per månad
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	
Helsinki—Helsingfors	5	7 581 042	6 516	¹⁾ { 1 218 994 7 587 558	3
Valko	2	1 624 383	—	1 624 383	1
Hangö—Hanko	6	4 679 167	—	4 679 167	3
Turku—Åbo	3	2 147 610	25 899	¹⁾ { 9 968 648 2 173 509	2
Pori—Björneborg	3	1 789 904	355 883	2 145 786	1
Rauma—Raumo	5	3 688 380	67 981	3 756 361	1
Uuras—Trångsund	14	13 078 575	438 512	³⁾ { 7 135 689 13 517 088	4
Kotka	4	860 407	—	²⁾ { 9 696 087 860 407	—
Yxpilä—Ykspihlaja	2	1 859 146	—	1 859 146	1
Oulu—Uleåborg	4	1 336 256	316 654	²⁾ { 1 841 156 1 652 910	2
Kemi	1	—	—	¹⁾ 1 107 000	1
Tampere—Tammerfors	2	647 130	—	647 130	1
Lahti—Vesijärvi	1	—	—	¹⁾ 873 254	1
Jahdenpohja	2	324 863	—	324 863	1
Kuopio	2	18 390	—	18 390	1
Varkaus	1	2 005 036	197 950	2 202 986	1
Kaikki—Samtliga	57	41 640 289	1 409 395	¹⁾ { 43 049 684 31 840 828 74 890 512	24

¹⁾ 1 liikk. mp. ja np. yht. — I 1 företag mk. och kvk. sam. räkn. ²⁾ 3 liikk. mp. ja np. yht. — I 3 företag mk. och kvk. sam. räkn.

Palkkakunta Ort	Palkoista maksettu —								
	huhtikuussa april			toukokuussa maj			kesäkuussa juni		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
Helsinki—Helsingfors	3.8	10.3	1.9	15.5	14.3	16.1	6.0	7.8	7.7
Valko	—	—	—	9.1	—	9.1	14.3	—	14.3
Hangö—Hanko	26.0	—	26.0	6.5	—	6.5	1.5	—	1.5
Turku—Åbo	4.7	3.1	4.7	5.1	2.6	5.0	7.3	8.0	7.4
Pori—Björneborg	—	—	—	4.7	5.1	4.8	8.5	8.3	8.4
Rauma—Raumo	10.4	—	10.2	9.7	—	9.6	13.1	—	12.9
Uuras—Trångsund	1.0	0.4	0.5	3.2	3.5	2.8	11.3	17.9	12.2
Kotka	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yxpilä—Ykspihlaja	—	—	—	—	—	—	20.9	—	20.9
Oulu—Uleåborg	—	—	—	—	—	—	17.9	17.9	15.0
Kemi	—	—	—	—	—	—	—	—	9.6
Tampere—Tammerfors	—	—	—	10.5	—	10.5	16.6	—	16.6
Lahti—Vesijärvi	—	—	0.01	—	—	0.3	—	—	11.3
Jahdenpohja	—	—	—	2.6	—	2.6	14.1	—	14.1
Kuopio	1.9	—	1.9	11.6	—	11.6	1.8	—	1.8
Varkaus	5.2	1.3	4.8	8.4	2.4	7.9	11.8	13.5	11.9
Kaikki—Samtliga	7.9	0.6	5.2	6.0	2.2	5.2	9.0	14.7	9.9

Totalbelopp utbetalda löner år 1926.

Kuukausittain tietoja antaneiden liikkeiden koko vuonna maksamat palkat Under hela året utbetalda löner vid de företag, som meddelat uppgifter per månad			Palkoista maksettu — Av lönerna hade utbetalats under								
			tammikuussa januari			helmikuussa februari			maalikuussa mars		
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
1 185 305	6 516	1) 2 410 816	%	%	%	%	%	%	%	%	%
583 583	—	583 583	5.9	8.8	7.3	—	—	—	—	—	—
3 423 408	—	3 423 408	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2 147 610	25 899	2 173 509	17.5	—	17.5	16.1	—	16.1	17.7	—	17.7
487 929	148 883	636 812	4.6	2.0	4.6	4.2	0.6	4.1	2.6	2.4	2.4
166 348	2 666	169 014	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3 069 848	131 405	1) 6 160 892	2.1	—	2.1	4.3	—	4.3	5.5	—	5.3
—	—	—	0.5	—	0.2	0.4	—	0.2	0.6	0.03	0.3
212 850	—	212 850	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1 249 735	312 654	1) 2 719 008	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1) 1 107 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
200 217	—	200 216	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1) 873 254	—	—	0.7	—	—	0.9	—	—	0.01
275 985	—	275 985	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16 890	—	16 890	9.9	—	9.9	4.8	—	4.8	—	—	—
2 005 036	197 950	2 202 986	6.2	1.5	5.8	6.2	1.8	5.8	5.7	1.4	5.3
15 021 744	825 973	23 166 223	6.1	0.5	4.4	5.2	0.4	3.4	5.3	0.4	3.5

*) 2 liikk. mp. ja np. yht. — I 2 företag mk. och kvk. sam. räkn. *) Mp. ja np. yht. — Mk. och kvk. sam. räkn.

Av lönerna hade utbetalats under

heinäkuussa juli			elokuussa augusti			syyskuussa september			lokakuussa oktober			marraskuussa november			joulukuussa december		
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
8.2	10.4	10.9	7.2	10.3	13.7	9.8	11.1	6.5	10.8	7.6	9.7	16.3	8.9	14.7	16.5	10.5	11.5
14.1	—	14.1	11.1	—	11.1	21.4	—	21.4	12.1	—	12.1	14.1	—	14.1	3.8	—	3.8
2.7	—	2.7	1.3	—	1.3	2.9	—	2.9	2.3	—	2.3	2.0	—	2.0	3.5	—	3.5
16.6	12.2	16.6	10.9	16.6	11.0	12.5	12.8	12.5	15.4	17.0	15.4	9.0	11.8	9.1	7.1	10.9	7.2
18.1	25.8	19.9	12.7	10.2	12.1	5.8	3.6	5.5	18.1	21.2	18.6	16.4	12.7	15.6	15.7	12.1	14.9
18.9	84.9	19.9	10.3	—	10.2	4.8	—	4.7	5.7	—	5.6	8.5	15.1	8.6	6.7	—	6.6
20.5	19.5	20.5	14.6	12.8	15.0	13.0	11.7	12.8	12.6	12.0	14.3	13.5	12.4	14.5	8.8	9.8	6.7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24.2	—	24.2	16.3	—	16.3	15.8	—	15.8	6.2	—	6.2	16.6	—	16.6	—	—	—
14.9	14.9	21.9	18.5	18.5	18.9	16.5	16.5	16.2	30.4	30.4	23.8	1.8	1.8	4.2	—	—	—
—	—	36.7	—	—	25.5	—	—	14.9	—	—	13.3	—	—	—	—	—	—
19.9	—	19.9	16.1	—	16.1	18.0	—	18.0	9.1	—	9.1	9.8	—	9.8	—	—	—
—	—	15.0	—	—	18.1	—	—	18.3	—	—	17.1	—	—	13.1	—	—	5.2
1.8	—	1.8	4.5	—	4.5	8.8	—	8.8	12.0	—	12.0	26.4	—	26.4	29.8	—	29.8
18.7	—	18.7	0.4	—	0.4	8.4	—	8.4	28.3	—	28.3	6.9	—	6.9	7.3	—	7.3
8.6	12.0	8.9	10.1	12.6	10.3	10.8	23.8	12.0	9.2	14.9	9.7	10.4	12.4	10.6	7.4	2.4	7.0
12.2	17.0	15.7	9.8	14.5	12.8	10.4	15.1	11.3	11.5	21.4	12.8	9.4	8.4	9.9	7.2	4.8	5.9

Suoritetujen työtuntien lukumäärät vuosina 1921

Palkkakunta Ort	1921			1922			1923		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
Helsinki—Helsingfors .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valkom	47 218	—	47 248	62 320	—	62 320	56 816	—	56 816
Hangö—Hanko	163 610	—	163 610	439 466	—	439 466	374 411	—	374 411
Turku—Åbo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pori—Björneborg	218 481	42 352	230 833	204 748	37 821	242 572	217 620	41 400	259 020
Rauma—Raumo	102 909	7 256	110 165	119 752	8 526	128 278	148 139	10 499	158 638
Uuras—Trängsund	110 522	26 125	136 647	538 276	93 555	631 831	175 375	35 200	210 575
Kotka	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasa—Vasa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yxpilä—Ykspihlaja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oulu—Uleåborg	55 100	17 888	72 988	58 050	18 850	76 900	99 560	20 853	120 413
Kemi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tampere—Tammerfors	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lahti—Vesijärvi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iahdenpohja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Varkaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä—Summa	697 870	93 621	791 491	1 422 612	158 755	1 581 367	1 071 921	107 952	1 179 873

Maksettujen palkkojen määrät vuosina 1921 —

Palkkakunta Ort	1921			1922			1923		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
Helsinki—Helsingfors .	—	—	—	—	—	—	—	—	551 031
Valkom	310 362	—	310 362	419 162	—	419 162	408 111	—	408 111
Hangö—Hanko	1 135 991	—	1 135 991	3 046 799	—	3 046 799	2 602 592	—	2 602 592
Turku—Åbo	—	—	2 075 159	—	—	4 380 120	—	—	6 031 155
Pori—Björneborg	1 474 750	184 300	1 659 050	1 364 700	165 000	1 529 700	1 451 000	193 800	1 644 800
Rauma—Raumo	745 281	34 346	779 627	903 890	40 085	943 975	1 145 668	49 179	1 194 847
Uuras—Trängsund	2 988 115	71 521	3 059 636	8 369 232	267 476	8 636 707	6 067 641	105 554	6 173 195
Kotka	—	—	1 463 002	—	—	1 448 405	—	—	3 374 419
Vaasa—Vasa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yxpilä—Ykspihlaja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Oulu—Uleåborg	429 321	107 330	536 651	452 400	113 100	565 500	800 480	125 120	925 600
Kemi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tampere—Tammerfors	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lahti—Vesijärvi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Iahdenpohja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio	1 500	—	1 500	1 500	—	1 500	1 500	—	1 500
Varkaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä—Summa	7 085 320	397 497	11 020 978	14 557 683	585 661	20 971 868	12 476 992	473 653	22 907 250

nessa, ja Lahdenpohjan liikenne supistui aivan vähiin. Elokuussa väheni liikenne yleensä tuntuvasti Valkomissa, Porissa, Raumalla, Uuraassa ja Kuopiossa, lisääntyen sen sijaan Helsingissä. Syyskuussa liikenne lisääntyi etenkin Valkomissa, Turussa, Kuopiossa ja Varkaudessa, mutta väheni huomattavasti Helsingissä ja Porissa, Raumalla ja Uuraassa. Lo-

avmattning gjorde sig gällande i Varkaus och trafiken i Lahdenpohja inskränktes till ett minimum. I augusti avtog trafiken i allmänhet kännbart i Valkom, Björneborg, Raumo, Trängsund och Kuopio, varemot den ökades i Helsingfors. I september ökades trafiken särskilt i Valkom, Åbo, Kuopio och Varkaus, men minskades märkbart i Hel-

— 1925. — Antal utgjorda arbetstimmar åren 1921—1925.

1924			1925			Liikkeitä, jotka elivät ole ilmoit- taaneet työtun- tien lukum. 1921—1925 Företag, som icke meddelat ant. arb. timmar 1921—1925	Tietoja antaneita liikkeitä Företag, som lämnat uppgifter				
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa		1921	1922	1923	1924	1925
130 376	—	130 376	262 256	—	1 123 809	2	—	—	—	1	3
69 760	—	69 760	73 272	—	73 272	1	—	1	1	1	1
466 378	—	466 378	139 454	—	139 454	3	2	2	2	2	3
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
255 198	64 371	319 569	246 063	59 800	305 863	1	2	2	2	2	3
224 627	14 518	239 145	214 524	14 499	229 023	1	2	2	2	4	4
98 785	24 550	123 335	109 751	22 135	131 886	14	1	2	2	2	2
—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
131 100	44 913	176 013	121 100	40 195	160 295	3	1	1	1	1	1
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
310 561	75 436	385 997	313 128	76 864	389 992	5	—	—	—	1	1
1 686 785	223 788	1 910 573	1 479 548	213 493	2 553 594	53	8	10	10	14	18

1925. — Utbetalda lönebelopp åren 1921—1925.

1924			1925			Ilmoittamat- tomia liikkeitä Företag, som icke meddelat uppgifter	Tietoja antaneita liikkeitä Företag, som lämnat uppgifter				
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa		1921	1922	1923	1924	1925
912 632	—	1 535 057	1 835 792	—	8 658 314	1	—	—	1	2	4
479 979	—	479 979	521 087	—	521 087	—	—	1	1	1	1
3 286 618	—	3 286 618	976 174	—	976 174	2	2	2	2	2	3
—	—	6 603 640	—	—	5 437 326	2	1	1	1	1	1
1 765 500	318 200	2 083 700	1 689 500	293 800	1 983 300	1	2	2	2	3	3
1 710 927	66 715	1 777 643	1 666 738	62 870	1 729 609	1	2	2	2	4	4
5 838 175	72 506	5 910 681	8 168 066	190 985	8 359 051	12	2	4	4	4	5
—	—	2 690 323	—	—	2 755 063	3	1	1	1	1	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
1 057 916	269 479	1 327 395	963 123	240 780	1 203 903	2	1	1	1	1	1
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	820 821	—	—	—	—	—	—
637 252	—	637 252	260 236	—	260 236	2	—	—	—	1	1
1 500	—	1 500	1 500	—	1 500	4	1	1	1	1	1
1 650 457	189 846	1 840 303	1 829 225	193 948	2 023 173	—	—	—	—	1	1
17 340 956	916 746	28 174 091	17 911 441	982 383	34 729 557	41	12	15	16	22	26

kakuussa liikenne lisääntyi vielä yleisemmin, tun-
tuvimmin Porissa, Oulussa ja Kuopiossa, väheten
kuitenkin huomattavasti Valkomissa ja Varkau-
dessa. Marraskuussakin liikenne vielä lisääntyi
huomattavasti Helsingissä ja varsinkin Lahdenpoh-
jassa, vähemmän Valkomissa, Raumalla. Uuraassa
ja Varkaudessa, väheni Oulussa aivan vähiin, Kuo-

singfors, Björneborg, Raumo och Trångsund. I
oktober ökades trafiken ännu mera allmänt, mest
kännbart i Björneborg, Uleåborg och Kuopio, men
minskades märkbart i Valkom och Varkaus. Också
under november ökades trafiken ännu anmärknings-
värt i Helsingfors och ännu mera i Lahdenpohja,
mindre däremot i Valkom, Raumo, Trångsund och

piossa tuntuvasti, Turussa ja Porissa vähemmän. Joulukuussa vähenivät lastaus- ja purkamistyöt yleisesti, paitsi Lahdenpohjassa, Hangossa ja Kuopiossa, missä ne lisääntyivät.

Verrattaessa naisten työtuntien prosenttilukuja vastaaviin miesten lukuihin huomataan, että ne vaihtelevat koko maassakin ja eri paikkakunnilla vieläkin enemmän kuin miesten. Naisten työnsaanti oli siis vaihtelevampaa ja heidän työskentelynsä tilapäisempää kuin miesten. Heitä käytettiin suhteellisesti enemmän kesällä, enimmäkseen lokakuussa, sitten syys- ja heinäkuussa, ja hyvin vähän talvikautena.

Maksettujen palkkojen määristä tullaan yleensä samoihin tuloksiin kuin edellä on esitetty. Muutamilla paikkakunnilla, etupäässä Oulussa, vähän myös Turussa ja Valkomissa, on pieniä eroavaisuuksia, riippuen ilmoittaneiden liikkeiden eri lukumääristä ja palkkojen vaihtelusta eri kuukausina. Palkat ovat kohonneet kesäkuussa ja alenneet marraskuussa, miesten vasta joulukuussa.

7. Työtuntien ja maksettujen palkkojen määrät vuosina 1921—1925.

Vuosina 1921—1925 suoritettujen työtuntien ja maksettujen palkkojen määristä ovat vain harvat liikkeet voineet antaa tietoja. Niinpä 53 liikettä ei ole työtuntien lukua ilmoittanut miltään vuodelta, kuten sivuilla 22—23 olevista taulukoista nähdään, ja samoin 41 liikettä on jättänyt ilmoittamatta maksettujen palkkojen määrät. Muutamilta paikkakunnilta ei ole saatu tietoja lainkaan, joten ne on jätetty taulukoista pois. Jotkut toiminimet ovat aloittaneetkin liikkeensä vasta vuosina 1925, 1926 tai 1927. Kun vielä toiset toiminimet ovat ilmoittaneet vain työtuntien luvun, toiset taas ainoastaan maksettujen palkkojen määrät, toiset ovat antaneet tiedot miehistä ja naisista erikseen, toiset vain yhteissummalla, on vertailujen ja johtopäätösten teko vaikeaa. Erikoisempaa merkitystä näillä tiedoilla ei olekaan työntekijäin yksityiskohtaisiin olosuhteisiin nähden, mutta ne ovat oman antamaan heidän työolojensa kuvaukselle yleistäustaa, osoittaen lastaus- ja purkamistyön määrän ja sen palkkauksen kehityksen eri vuosina ja eri paikkakunnilla.

Varkaus; i Uleåborg blev den alldeles obetydlig, i Kuopio minskades den kännbart, i Åbo och Björneborg mindre. I december minskades lastnings- och lossningsarbetena allmänt, utom i Lahdenpohja, Hangö och Kuopio, där de ökades.

Då man jämför procenttalen för kvinnornas arbetstimmar med motsvarande tal för männen, finner man, att de både i hela landet och å de skilda orterna växla ännu mera än männens procenttal. För kvinnorna var arbetstillgången sålunda mera varierande och deras anställning var av mera tillfällig art än männens. De användes jämförelsevis mera om sommaren, mest i oktober, därefter i september och i juli samt ytterst litet under vintermånaderna.

Av de utbetalda lönebeloppen kommer man i allmänhet till samma resultat, som av det föregående framgått. Å en del orter, i främsta rummet Uleåborg, men i någon mån även i Åbo och Valko, finnas små skiljaktigheter, beroende på det olika antalet företag, som lämnat uppgifter, och på lönerns växling under de olika månaderna. Lönerna ha stigit i juni och sjunkit i november, männens likväl först i december.

7. Arbetstimmar och utbetalda lönebelopp åren 1921—1925.

Rörande antalet arbetstimmar och utbetalda lönebelopp under åren 1921—1925 har, såsom av tabellerna på sidd. 22—23 framgår, endast ett fåtal företag kunnat lämna uppgifter. Sålunda ha 53 företag icke uppgivit antalet arbetstimmar för något år, och 41 företag icke uppgivit de utbetalda lönebeloppen. Från några orter ha uppgifter alls icke erhållits, varför de bortlämnats från tabellerna. En del företag ha börjat sin verksamhet först år 1925, 1926 eller 1927. Då därtill en del företag endast uppgivit antalet arbetstimmar, andra åter endast de utbetalda lönebeloppen, somliga lämnat uppgifter för män och kvinnor särskilt, andra endast om totalsummorna, är det mycket svårt att göra jämförelser och draga slutsatser. Någon särskild betydelse ha dessa uppgifter icke heller för en närmare kännedom om arbetarnas förhållanden, men de äro ägnade att giva en allmän bild som bakgrund, vilken visar, huru lastnings- och lossningsarbetet och avlöningen för detta utvecklats under de skilda åren och å de skilda orterna.

Taulukoita tarkasteltaessa huomataan, että lastausliikenne on maassamme vuosi vuodelta lisääntynyt; varsinkin vuonna 1922 ovat sekä työtuntien että maksettujen palkkojen määrät tietoja antaneissa liikkeissä kohonneet suunnilleen kaksinkertaisiksi. Mutta vuonna 1923 on tapahtunut taantumusta: työtuntien luku on tuntuvasti vähentynyt; maksettujen palkkojen määrät ovat kuitenkin hiukan suurentuneet, mikä on aiheutunut nähtävästi palkkojen kohoamisesta.

8. Työehto- ja palkkasopimukset sekä työ säännöt.

Skandinavian maissa, varsinkin Ruotsissa, on työsuhteet yleisesti järjestetty työehtosopimuksilla työnantajain ja työntekijäin kesken. Meillä niitä on sijaan on vain muutamia. Niinpä niitä on ilmoittanut olevan 14 liikettä, kun taas 52 liikkeellä ei ole ja 5 liikettä on jättänyt kysymykseen vastaamatta. Helsingissä on eräällä tukkuliikkeellä kesäkuun 29 päivänä 1927 Suomen Kuljetustyöläisten Liiton 3:n ja 44:n osaston kanssa tekemä työehtosopimuksen liite, jossa on 2:sen osaston kanssa tehty ja vielä voimassa oleva urakkahinnoittelu liikkeen lastaus- ja purkamistöistä Helsingissä. Se on esitetty urakkapalkkatariffien joukossa. Siinä mainitaan työntekijäin kesälomasta, että jos työläinen on siihen työ sopimuslain 14 §:n mukaan oikeutettu, hän saa 7 päivästä 450 markkaa ja 4 päivästä 300 markkaa.

Turussa ovat muutamat liikkeet tehneet kesäkuun 9 päivänä 1927 lautatarhoissaan työskentelevien työläistensä valtuuttamain edustajain kanssa palkkasopimuksen, joka on voimassa toukokuun 15 päivään 1928 ja jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä yhtä kuukautta aiemmin sanota irti. Irtisanoja on velvollinen esittämään kirjallisen ehdotuksen uudeksi sopimukseksi ja vastapuoli 14 päivän kuluessa antamaan kirjallisen vastaehdotuksen. Neuvottelut on suoritettava loppuun toukokuun 15 päivään mennessä. Sopimuksen allekirjoittajat sitoutuvat olemaan sen voimassaoloaikana ryhtymättä toisiansa vastaan minkäänlaisiin työnsäisauksiin. Vappu on työntekijöillä vapaa ja kesäloma työ sopimuslain mukainen touko—syyskuun aikana. Urakkatyöläisille maksetaan loma-aajan

Vid granskning av tabellerna märker man, att lastningstrafiken år för år ökats i vårt land; särskilt år 1922 ha både antalet arbetstimmar och utbetalda lönebelopp i de företag, som lämnat uppgifter, stigit i det närmaste till det dubbla. Men år 1923 har en tillbakagång inträffat: antalet arbetstimmar har märkbart minskats; de utbetalda lönebeloppen ha likväl i någon mån ökats, vilket utvisar en påtaglig lönestegring.

8. Kollektiv- och löneavtal samt arbetsreglementen.

I de skandinaviska länderna, i synnerhet i Sverige, ha arbetsförhållandena i allmänhet ordnats genom kollektivavtal mellan arbetsgivarna och arbetarna. Hos oss finnes det däremot endast ett fåtal dylika avtal. Sålunda ha 14 företag uppgivit, att de ha sådana, medan åter 52 företag icke ha dylika och 5 företag ha lämnat frågan obesvarad. I Helsingfors har en engrosaffär i sitt kollektivavtal av den 29 juni 1927 med Finlands Transportarbetarförbunds 3:dje och 44:de avdelning ett tillägg, i vilket finnes en med 2:dra avdelningen uppgjord och ännu i kraft varande ackordlönetariff för affärens lastnings- och lossningsarbeten i Helsingfors. Den ingår bland ackordlönetarifferna. Däri nämnes rörande arbetarnas sommarledighet, att om en arbetare är berättigad till sådan enligt § 14 i lagen om arbetsavtal, får han 450 mark för 7 dagar och 300 mark för 4 dagar.

I Åbo ha några företag den 9 juni 1927 ingått ett löneavtal med befullmäktigade representanter för de i brädgårdarna sysselsatta arbetarna, vilket avtal är i kraft till den 15 maj 1928 och prolongeras ett år i sänder, om det icke uppsäges en månad före nämnda dag. Den uppsägande parten är skyldig att framställa ett skriftligt förslag till nytt avtal, och motparten bör inom 14 dagar avgiva ett skriftligt motförslag. Förhandlingarna böra slutföras före den 15 maj. De som under tecknat avtalet, förbinda sig att, så länge detta är i kraft, icke gentemot varandra vidtaga någon åtgärd, som vällar avbrott i arbetet. Arbetarna ha ledigt 1 maj och deras sommarledighet infaller enligt lagen om arbetsavtal under någon av månaderna maj—september. Åt ackordarbetare betalas

palkkaa 8 markkaa tunnilta. Tili maksetaan perjantaisin, pyhän sattussa edellisenä päivänä.

Raumalla ovat useimmat toiminimet lokakuun 20 päivänä 1926 tehneet työntekijänsä edustajain kanssa sopimuksen, joka on Rauman sataman lautatarhoissa voimassa vuoden 1927 loppuun ja jatkuu edelleen vuoden kerrallaan, ellei sitä 1 kuukautta ennen sano irti kumpikaan puoli.

Uuraassa oli erällä liikkeillä yhteinen palkkatariffi, joka oli voimassa Viipurin tullikamaripiiriin kuuluvilla työmailla vuonna 1927.

Uuraassa oli myös erällä toiminimellä kesäkuun 13 päivänä 1925 ja huhtikuun 22 päivänä 1926 tehty palkkatariffi, joka on voimassa liikkeen lautatarhassa Uuraan lastauspaikalla ja sisältää etupäässä sahausta, mutta myös jonkun verran lastauksesta maksettavia palkkamääriä. Muista erikoisista määräyksistä mainittakoon, että syksyllä töiden loputtua maksetaan koko lastauskauden töissä olleille urakkatyöläisille palkkiota 8 % koko heidän lastauskauden ansiostaan. Syyslastauksen aikana, jään ja lumisateiden hidastuttaessa töitä, voidaan asianomaisen liiton päätöksellä tariffihintoihin tehdä 10 %:n korotus. Jos työnantaja erityisillä koneilla, laitteilla ja työtavilla helpottaa työtä, voi hän, sovittuaan ensin liiton ja työläisten kanssa, vastaavassa määrin alentaa urakkapalkkaa.

Himangassa on eräs toiminimi helmikuun 16 päivänä 1926 tehnyt muutamien urakoitsijain kanssa urakkasopimuksen, joka on vielä voimassa Himangan satamassa ja jatkuu edelleen, ellei sitä kumpikaan puoli sano kirjallisesti irti ennen maaliskuun 1 päivää sinä vuonna, jona sopimus tahdotaan purkaa. Irtisanoja on velvollinen esittämään uuden sopimuksen. Työnantaja jättää kaikki hallussaan olevat Himangan satamassa suoritettavat työt yksinomaan yllämainittujen urakoitsijain haltuun. Hän vakuuttaa työväen tapaturmain varalta ja hankkii työvälineet, määrää työtavan ja järjestyksen ja tilittää sopimuskumppanien määräämille henkilöille loppuun suoritettut työt. Nämä jakavat palkat työntekijöille ja vastaavat jaosta. Urakoitsijat hankkivat vuokraa vastaan työväen kuljetusveneitä, mutta pahan sään ja pimeän sattussa työnantaja hankkii omalla kustannuksellaan höyryaluksen työväkeä kuljettamaan. Jos työt joutuvat seisomaan lastin puutteen tai muun työläisistä riippumattoman syyn takia, on odotusajasta maksettava 4 markkaa tunnilta.

under ledigheten en lön om 8 mark per timme. Likvid utbetalas på fredagen eller vid infallande helg föregående dag.

I Raumo ha flertalet firmor den 20 oktober 1926 träffat ett avtal med representanter för sina arbetare, vilket gäller vid brädgårdarna i Raumo till slutet av år 1927 och prolongeras ett år i sänder, om det icke en månad förut uppsäges av någondera parten.

I Trångsund hade några företag en gemensam lönetariff, vilken var i kraft å de arbetsplatser, som höra till Viborgs tullkammarområde, år 1927.

Också hade vid en firma i Trångsund den 13 juni 1925 och den 22 april 1926 uppgjorts en lönetariff, som gäller vid företagets brädgård i Trångsund och huvudsakligen innehåller bestämmelser rörande lönesatser vid sågning, men även i viss mån vid lastning. Av dess särskilda bestämmelser må nämnas, att då arbetena avslutas på hösten, utbetalas åt alla, som ha varit i ackordarbete under hela lastningsäsongen, en belöning om 8 % av hela förtjänsten under densamma. Under lastningstiden på hösten, då arbetet till följd av is och snöslag går långsammare, kunna tariffprisen genom beslut av vederbörande förbund höjas med 10 %. Ifall arbetsgivaren genom särskilda maskiner, inrättningar och arbetsmetoder underlättar arbetet, kan han, efter att först ha träffat avtal med förbundet och arbetarna, i motsvarande grad sänka ackordlönen.

I Himango har en firma den 16 februari 1926 med några ackordtagare uppgjort ett ackordavtal, som ännu är i kraft i Himango hamn och prolongeras, ifall det icke av någondera parten skriftligt uppsäges före den 1 mars det år, under vilket man vill bryta avtalet. Den som uppsäger det, är skyldig att framställa förslag till nytt avtal. Arbetsgivaren lämnar alla sina arbeten i Himango hamn att utföras endast av nämnda ackordtagare. Han försäkrar arbetsfolket mot olycksfall och anskaffar arbetsredskap, bestämmer arbetssättet och ordningen för arbetet samt gör upp räkningen för verkställda arbeten med de personer, som för ändamålet utses av parterna i avtalet. De utdela lönerna åt arbetarna och ansvara för fördelningen. Ackordtagarna förhyra båtar för transport av arbetsfolket, men vid dåligt väder och mörker anskaffar arbetsgivaren på egen bekostnad en ångbåt för arbetsfolkets frambefordrande. Ifall det blir stagnation på grund därav, att det icke finnes lastningsarbete eller av någon annan orsak, som icke beror på arbetarna, bör för väntetiden betalas 4 mark per timme.

Haukiputaalla on eräs osakeyhtiö kesäkuun 2 päivänä 1925 tehnyt Haukiputaan työosuuskunnan r. l. ja Haukiputaan lastausyhdistyksen kanssa työehtosopimuksen, joka on vieläkin voimassa. Sopimus koskee propsi- ja paperipuiden lastausta, maallennostoa ja lajittelua, mutta ei hylkypuiden ja halkojen lastausta. Se sisältää yksityiskohtaisia työ sääntöjä ja jättää proomujen lastin suuruuden omistajan työnjohtajien määrättäväksi. Siinä sitoutuvat osastot erinäisin ehdoin lastaamaan päivittäin 100 engl. kuutiosyltä vähintään 2 laivaan ja hankkimaan riittävästi työväkeä ja välineitä, paitsi proomuja, puomeja, veneitä y. m. s., jotka puutavaran omistajan on hankittava. — Tulta ei saa tehdä 60 metriä lähemmäksi varastoja. — Työpalkat maksetaan työn päätyttyä osastojen valtuutetuille, mutta ennakkoakin annetaan tehtyä työtä vastaavin määrin. — Laivojen tulosta ilmoittaa työnantaja viimeistään 2 vuorokautta ennen niiden saapumista osastojen valtuutetuille. — Urakoitsijain itsensä on huolehdittava työntekijäin tapaturmavakuutuksesta. — Sopimuksen tulkinnasta aiheutuvat erimielisyydet, ellei muuten sovita, on jätettävä sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, johon molemmat puolet valitsevat 14 päivän kuluessa 2 jäsentä, joiden on valittava viides puheenjohtajaksi. Elleivät he siitä sovi, saa kihlakunnantuomari sen määrätä. Sovinto-oikeuden päätös on riittapuolia sitova.

Lahdenpohjassa on eräällä liikkeellä kesäkuun 2 päivänä 1927 päivätty urakkapalkkatariffi, joka koskee proomuista ja höyrylivoista rautatievaunuihin lastaamista. Siinä lastaaja veloitetaan tarpeen vaatiessa työskentelemään joko 6- tai 12-miehisissä työkuunnissa ja myös vuorotyössä. — Tili maksetaan kunkin aluksen tyhjennyttyä, ja koko lastauskauden työssä olleille lastaajille suoritetaan lastauskauden loputtua 5 % kunkin koko ansiosta.

Työhön ottamisesta on vain Turun liikkeiden palkkaussopimuksessa määrätty, että työnantajan määräämän on hyväksyttävä jokainen yksityinen työmies, ennenkuin hän pääsee työhön. Entisillä työläisillä on etuoikeus.

Työaika on vain 2 sopimuksessa, Turun ja Himangan, määrätty. Molemmissa se on 8-tuntinen, ollen Turussa klo 8—5, ruokatunti 12—1, lauantaisin ja pyhien aattoina 8—3, ruokatunti 11— $\frac{1}{2}$ 12, juhannuksen, joulun ja uuden vuoden aattoina 8—12 ilman ruokatuntia, 2 vuorossa klo 6—3 ja 3—12, 1 tunti ruoka-aikaa; ylityö on lain mukainen ja pyhätyö klo 3 ip.—8 ap., 2 vuorossa 6:een ap. Pro-

I Haukipudas har ett aktiebolag den 2 juni 1925 undertecknat ett kollektivavtal med Haukipudas arbetsandelslag m. b. t. och Haukipudas lastningsförening, vilket avtal ännu är i kraft. Det gäller för lastning av props och pappersved, även som lossning och sortering därav, men icke för lastning av vrakat virke och ved. Det innehåller detaljerade arbetsreglementen och lämnar åt firmans arbetsledare att bestämma storleken av prämarnas last. Sammanslutningarna förbinda sig att på särskilda villkor dagligen inlasta 100 engelska kubikfamnar i minst två fartyg och anskaffa tillräckligt med arbetsfolk och nödiga redskap, men icke prämar, bommar, båtar m. m., som trävarornas ägare bör anskaffa. Eld får icke uppgöras på kortare avstånd än 60 meter från upplagen. Arbetslönerna utbetalas efter arbetets avslutande åt avdelningarnas befullmäktigade, men även förskottet gives till belopp, motsvarande det utförda arbetet. — Om fartygens ankomst tillkännagiver arbetsgivaren senast 2 dygn, innan de anlända, åt avdelningarnas befullmäktigade. — Ackordtagarna få själva draga försorg om arbetarnas olycksfallsförsäkring. — Meningsskiljaktigheter rörande tolkningen av avtalet böra, om icke annorlunda överenskommes, lämnas till avgörande av en förlikningsnämnd, till vilken båda parterna inom 14 dagar välja 2 medlemmar, som välja en femte till ordförande. Om de icke komma överens, får domhavanden i häradet utse honom. Förlikningsnämndens dom är bindande för båda parterna.

I Lahdenpohja har ett företag en ackordlönetariff av den 2 juni 1927, vilken gäller för lastning från prämar och ångbåtar i järnvägsvagnar. Enligt denna tariff bör inlastaren vid förefallande behov ordna arbetet i lag om antingen 6 eller 12 personer och även i skift. Likvid utbetalas efter lossning av varje farkost, och vid lastningssäsongens slut utbetalas åt alla, som varit i lastningsarbete under hela säsongen, 5 % av envars förtjänst under denna.

Om antagande i arbete bestämmes endast i firmornas i Åbo lönearvtalet, att arbetsgivarens befullmäktigade bör godkänna varje arbetare, innan han tages i arbete. Tidigare anställda arbetare ha företrädesrätt.

Arbetstiden är fastställd blott i 2 avtal, nämligen i Åbo och Himango. I vardera är den 8 timmar: i Åbo kl. 8—5 med måltidspaus kl. 12—1, lördagar och dagar före helg kl. 8—3 med måltidspaus kl. 11— $\frac{1}{2}$ 12, midsommarafton, jul- och nyårsafton kl. 8—12 utan måltidspaus; i 2 skift kl. 6—3 och 3—12 med 1 timmes måltidspaus; övertidsarbetet beräknas enligt lag och söndagsarbetet från kl.

senttikorituksen perusteena on sekä tunti- että urakkapalkka. Himangassa kestää työpäivä klo $1\frac{1}{2}$ 8 ap.— $1\frac{1}{2}$ ip., lauantaitsin ja juhlien aattoina $1\frac{1}{2}$ 3:een ip.; ruoka-aika on $1\frac{1}{2}$ tuntia, ylityö lain mukainen. Tuntipalkka ammattitaitoisille on Raumalla 5—6 mk, Uuraassa 5, Himangassa 8, vintturi- ja venemiehille 9 mk, ylösottajille Raumalla 3:50—4:—, Uuraassa eräällä toiminimellä korkeintaan 3:50, merkkajapojoille Raumalla 2:50—3:— ja naisille Uuraassa eräissä liikkeissä 3:50—4:—, Himangassa 6:—.

Muita tällaisia sopimuksia ei ole saatu käsiteltäviksi. Sen sijaan on tullut vuonna 1923 vahvistettuja työsääntöjä useilta Uuraan liikkeiltä sekä Varkauden tehtaalta. Ne ovat sisällöltään yleensä samanlaiset; vain Varkauden tehtaan poikkeaa paikoin vähäisen muista.

Niissä esitetään aluksi, miten työntekijä otetaan palvelukseen ja erotetaan siitä. Työsääntöjen mukaan ottaa työntekijän työhön suullisella tai kirjallisella sopimuksella toiminimen johtaja, isännöitsijä tai joku toinen siihen valtuutettu toimihenkilö tai työnjohtaja, joilla myös on oikeus erottaa työntekijä. — Vakinaisen paikan saadakseen työntekijän tulee jättää mainetodistus ja erotodistus edellisestä, työpaikastaan sekä 15 vuotta nuoremman lisäksi vanhempien tai holhoajan kirjallinen suostumus työhön ryhtymiseen, koulutodistus ja lääkärintodistus hyvästä terveydestä. — Kaikki työntekijät otetaan työhön tilapäisinä työmiehinä ilman irtisanomisajaa, ellei erikoisesta irtisanomisajasta ole sovittu. — Sovitusta irtisanomisajasta huolimatta on toimiminen oikeutettu heti purkamaan työsopimuksen, jos työntekijä työhön pyrkiessään on antanut itsestään väärää tietoa, viettää pahentavaa elämää, tekee väkivaltaa työnjohtajille y. m., uhkaa tai solvaa heitä, tekee itsensä syyppäkeksi kavaltamiseen, näpistelyyn tai muihin sakolla sovitattomiin rikoksiin, jos hän on sairauden tai muun esteen vuoksi poissa työstä kauemmin kuin irtisanomisajan, on sovitettuun työhön kelvoton, turmelee tahallaan koneita, työkaluja tai muuta toiminimen omaisuutta, ilmaisee ammattisalaisuuksia, ei noudata sääntöjä, nauttii väkijoumia työpaikalla j. n. e.

Työntekijä on oikeutettu heti purkamaan työsopimuksen osittain samoista itseensä ja perheeseensä kohdistuvista loukkauksista ja rikoksista, kuin edellä on työnantajien suhteen esitetty, sekä niiden lisäksi, jos työstä koituu haittaa hänen terveydelleen, jos palkkaa ei makseta sopimuksen mukaisesti tai kappaletyössä ei anneta riittävästi työtä taikka toiminimi jättää täyttämättä työsopimuksen

3 e. m.—8 f. m., vid 2 skift till kl. 6 f. m. Som grund för procentuell förhöjning tjänar både tim- och ackordlön. I Himango räcker arbetsdagen från kl. $1\frac{1}{2}$ 8 f. m. till $1\frac{1}{2}$ 5 e. m., lördagar och dagar före helg till $1\frac{1}{2}$ 3 e. m.; måltidspausen är $1\frac{1}{2}$ timme. Övertidsarbetet beräknas enligt lag. Timlönen för yrkeskunniga arbetare är i Raumo 5—6 mk, i Trängsund 5, i Himango 8 samt för vinsch- och bätkarlar 9 mk; åt upptagare betalas i Raumo 3:50—4:—, i Trängsund hos en firma högst 3:50, åt märkpojkar i Raumo 2:50—3:— och åt kvinnor hos några företag 3:50—4:—, i Himango 6:—.

Andra dylika avtal hava icke erhållits till behandling. I stället ha insänts år 1923 stadfästa arbetsreglementen från flere företag samt från Varkaus fabrik. De äro till sitt innehåll i allmänhet enahanda; endast Varkaus bruks avviker ställvis något från de övriga.

I dessa stadgas först, huru en arbetare antages i arbete och skiljes därifrån. Enligt arbetsreglementet antagas arbetarna i arbete genom muntligt eller skriftligt avtal av firmans direktör, disponent eller någon annan befullmäktigad funktionär eller arbetsledare, som även kan avskeda arbetaren. — För att erhålla fast anställning bör arbetaren inlämna frejdebevis och intyg från sin tidigare arbetsplats; den som är under 15 år, bör dessutom ha föräldrars eller förmyndares skriftliga begivande att antaga arbete, vidare skolbetyg och läkarintyg över god hälsa. — Alla arbetare antagas i arbete såsom tillfälliga utan uppsägningstid, för såvitt icke särskilt överenskommit om sådan. — Oberoende av överenskommen uppsägningstid är firman berättigad att genast bryta arbetsavtalet, därest arbetaren lämnat oriktiga uppgifter vid ansökan om arbete, för ett dåligt liv, begär våld mot arbetsledare o. a., hotar eller förolämpar dem, gör sig skyldig till bedrägeri, snatteri eller andra med plikt belagda brott, om han på grund av sjukdom eller av annan orsak är borta från arbetet längre än uppsägningstiden, är oduglig till det överenskomna arbetet, uppsätligen fördärvar maskiner, arbetsredskap eller annan firman tillhörig egendom, yppar yrkeshemligheter, icke följer reglementet, förtär starka drycker å arbetsplatsen o. s. v.

Arbetaren är berättigad att genast bryta arbetsavtalet dels för enahanda förolämpning mot honom eller hans familj och sådana brott från arbetsgivarens sida, som redan nämnts, och dessutom ifall arbetet är till skada för hans hälsa, om lönen icke betalas i enlighet med avtalet, om vid ackordarbete icke gives tillräcklig sysselsättning eller om firman lämnar bestämmelserna i arbetsavtalet obeaktade.

määräykset. Työsopimuksen purkamisen molemmilta puolilta tulee, ollakseen pätevä, tapahtua viikon kuluessa aiheen ilmautumisesta.

Palveluksesta erotessaan työntekijä saa takaisin jättämänsä todistukset sekä pyytäessään todistuksen, jossa mainitaan, kuinka kauan ja missä toimesta työntekijä on ollut ja mistä ajasta hän on vapaa, sekä vaadittaessa arvolause työntekijän osoittamasta työtaidosta, ahkeruudesta ja käytöksestä sekä työsuhteen päättymisen syy.

Työaika on tarkkaan ilmoitettu, ja työntekijä on velvollinen vaadittaessa suorittamaan ylityötä sikäli, kuin laki sallii. Jos työntekijä sairauden tai muun laillisen syyn takia on estetty määräaikana saapumasta työhön, on hänen se ilmoitettava työnjohtajalle, mikäli mahdollista vähintään tuntia ennen työn alkamista, jotta sijainen voidaan ajoissa määrätä. Työn aikana sattuneesta taudintapauksesta tai tapaturmasta on heti ilmoitettava asianomaiselle työnjohtajalle.

Palkanmaksusta määrätään, että työpalkkojen laskuperusteet ovat kuukausi-, päivä-, tunti- ja urakkapalkka. Palkka maksetaan määrättynä viikon tai kuukauden päivänä vähintään 2 kertaa kuukaudessa sekä kuukausipalkkalaisille vähintään kerran kuussa. Palkasta vähennetään sairaus- ja hautausapukassaan menevät maksut. Lopputilityksessä tulee työntekijän palauttaa toiminimen työvälineet ja muuten selvittää asiansa.

Loma sovitetaan toiminimen tarkemmin määräämään ajankohtaan. Jos toiminimi, järjestääkseen loman, kerran vuodessa pysäyttäisi työnteon työmailaan 7 työpäiväksi, maksetaan koko vuoden yhtämittaa palvelleille 7 päivän, vähintään puoli vuotta yhtämittaisesti työssä olleille 4 päivän palkka, mutta muille ei mitään. Työntekijä, joka on ottanut osaa lakkoon tai laittomasti ollut noudattamatta työaikaa, ei loma-ajan sattuessa saa lukea hyväkseen ennen lakkoa tai työsopimuksen rikkomista palvelemaansa aikaa.

Muista säännöksistä on vielä mainittava m. m., että yksityisen työn tekeminen työpaikalla ilman työnjohtajan antamaa lupaa on kielletty. Työsopimuksen tehnyt työmies ei saa sitoutua uuteen työhön toiminimen suostumuksetta. Väkivallan tai uhan käyttämisestä toiminimeä tai työntekijää vastaan työn lakkauttamiseksi rangaistaan rikoslain mukaan. Työntekijä on velvollinen käyttäytymään työpaikalla siivosti. Tapaturmien välttämiseksi on asiattomain oleskelu kattila- ja konehuoneissa tai voimakesuksissa ankarasti kielletty, samoin koneiden käyttö ja hoito muilta kuin siihen uskotuilta. Tulipalon sattuessa työnantajalle kuu-

Brytandet av överenskommelsen från någondera sidan bör, för att vara giltigt, ske inom en vecka efter det orsak därtill yppat sig.

Arbetaren får, då han lämnar arbetet, tillbaka sina inlämnade betyg och på anhållan dessutom ett intyg, vari nämnes, huru länge han varit i arbete och i vilken sysselsättning samt från vilken dag han är ledig, ävensom på anfordran vitsord över visad arbetsförmåga, flit och uppförande samt orsaken, varför han lämnat arbetet.

Arbetstiden är noga uppgiven, och arbetaren är skyldig att på anfordran utföra övertidsarbete i den mån lagen tillåter. Ifall arbetaren till följd av sjukdom eller annan laglig orsak är förhindrad att på bestämd tid infinna sig i arbete, bör han underrätta arbetsledaren därom, såvitt möjligt minst en timme innan arbetet börjar, så att en annan i tid kan sättas i hans ställe. Om sjukdomsfall och olyckshändelse under arbetet bör omedelbart vederbörande arbetsledare underrättas.

Om löneutbetalningen bestämmes, att grunderna för arbetslönerna äro månads-, dag-, tim- och ackordlön. Utbetalningen sker minst två gånger i månaden å bestämd dag i veckan eller månaden; åt den, som har månadslön, utbetalas lönen minst en gång i månaden. Från lönen avdragas avgifter till sjuk- och begravningshjälpkassan. Vid slutavräkningen bör arbetaren återlämna firmans arbetsredskap och även i övrigt göra reda för sig.

Ledighet förlägges till av firman närmare bestämd tidpunkt. Ifall firman för anordnande av ledighet en gång om året skulle inställa verksamheten på sitt arbetsområde under 7 dagar, betalas lön för alla 7 dagar åt dem, som varit i arbete ett helt år utan avbrott, för 4 dagar åt dem, som varit i arbete ett halft år utan avbrott, men åt övriga ingenting. Arbetare, som deltagit i strejk eller mot lag icke iakttagit föreskriven arbetstid, får icke, för att bli berättigad till ledighet, räkna sig till godo tiden före strejken eller avtalsbrottet.

Av övriga bestämmelser bör ännu nämnas, att utförande av enskilt arbete å arbetsområdet är förbjudet utan vederbörligt tillstånd av arbetsledaren. Arbetare, som ingått arbetsavtal, får icke antaga annat arbete utan tillstånd av arbetsgivaren. Våld eller hot, som användes mot firman eller någon arbetare i avsikt att avbryta arbetet, straffas enligt strafflagen. Arbetare är skyldig att uppträda städat å arbetsplatsen. För undvikande av olycksfall är det strängt förbjudet för obehöriga att vistas i pann- eller maskinrummen eller i kraftcentralen, likasom också skötseln och värden av maskinerna icke får överlämnas åt andra än

luvalla työpaikalla on työntekijä velvollinen heti saapumaan sammutustöihin. Valitukset tai muut esitykset on tehtävä toiminimen johtajalle tai siihen valtuutetulle toimihenkilölle.

dem, som ombetrofts därmed. Vid eldsvåda å till arbetsgivaren hörande arbetsområde är arbetare skyldig att genast inställa sig till släckningsarbete. Klagomål eller andra framställningar böra göras hos firmans direktör eller en därtill befullmäktigad funktionär.

II. Työsuhteet.

1. Lastaustyöntekijäin työhön ottaminen ja siitä erottaminen.

Työhön ottaminen tapahtuu yleisesti suullisesti, henkilökohtaisella sopimuksella ja useinkin, varsinkin urakkatyössä, vain yhden laivan lastausajaksi kerrallaan. Nykyiseen työhönottamistapaan oli tyytyväisiä 129 miestä ja 33 naista. Muutoksia tahtoi 386 miestä ja 97 naista. Haluttujen muutosten laadusta tehdään selkoa tutkimuksen lopussa. *Irtisanomisaikaa* ei useimmissa liikkeissä ollut, vaan työsuhde loppui silloin kuin työkin. 2 viikon irtisanomisaika oli Lahti—Vesijärvellä, Tampereella, Lahdenpohjassa, Hangossa ja Uurassa 1 toiminimellä ja yhtiön työsääntöjen mukainen 1:llä Uuraan liikkeellä.

2. Työntekijäin entinen ja tuleva työpaikka ja työ.

Entisestä työpaikastaan ja työstään ovat lastaustyöntekijät antaneet peräti puutteellisia tietoja. Vain Kotkasta on 224 työntekijää ilmoittanut entisen työpaikkansa, muualta vain muutamia. Annetuista tiedoista ilmenee, että Kotkaan tulee lastausväkeä hyvin paljon kauempaa maasta. Niinpä ei edes puolella lastaajista ole entinen työpaikka ollut samassa läänissä. Samassa kunnassa, missä nykyinen työpaikka sijaitsee, on ollut 32 miehen ja 21 naisen entinen työpaikka, lähikunnassa 6 miehen ja 5 naisen, samassa läänissä 29 miehen ja 11 naisen, naapuriläänissä 46 miehen ja 21 naisen ja muualla Suomessa 46 miehen ja 5 naisen. Ulkomaalta oli vain 2 miestä. Helsingissäkin oli suuri osa lastaajia sellaisia, joiden entinen työpaikka on ollut naapuriläänissä. Uuraan, Porin ja Oulun sekä sisämaan satamien lastaustyöntekijöistä on suurin osa ollut työssä paikkakunnalla tai lähipitäjissä, Hangon ja Vaasan omalla paikkakunnalla. 10 liikettä (useimmat Uuraasta, joku Valkomista ja Kemistä)

II. Arbetsförhållanden.

1. Lastningsarbetarnas antagande i arbete och avskedande.

Antagandet i arbete sker i allmänhet muntligt genom ett personligt avtal och oftast, i synnerhet vid ackordarbete, endast för lastning av ett fartyg i sänder. Med det nuvarande sättet för antagande i arbete voro 129 män och 33 kvinnor nöjda, varemot 386 män och 97 kvinnor önskade få en förändring till stånd. För de förändringar, som önskats, redogöres i slutet av undersökningen. *Uppsägningsstid* förekom icke hos de flesta firmor, utan arbetsavtalet upphörde samtidigt med att arbetet var slutfört. En uppsägningsstid av två veckor förekom vid ett företag å envar av orterna Lahti—Vesijärvi, Tammerfors, Lahdenpohja, Hangö och Trångsund och en uppsägningsstid enligt bolagets arbetsreglemente vid ett företag å sistnämnda ort.

2. Arbetarnas förutvarande och följande arbetsplats och arbete.

Om tidigare arbetsort och arbete ha arbetarna genomgående lämnat bristfälliga uppgifter. Endast i Kotka ha 224 arbetare uppgivit sin tidigare arbetsplats, men å övriga orter blott ett fåtal. Av de lämnade uppgifterna framgår, att synnerligen mycket lastningsarbetare komma till Kotka från längre bort belägna orter. Sålunda hade icke ens halva antalet sin tidigare arbetsplats i samma län. I samma kommun, där den nuvarande arbetsplatsen var, hade 32 män och 21 kvinnor sin förutvarande arbetsplats, i en grannkommun 6 män och 5 kvinnor, i samma län 29 män och 11 kvinnor, i ett angränsande län 46 män och 21 kvinnor och övriga delar av Finland 46 män och 5 kvinnor. Från utrikesort voro endast 2 män. Också i Helsingfors var en stor del av lastningsarbetarna sådana, vilka tidigare varit i arbete i angränsande län. I Trångsund, Björneborg och Uleåborg samt i inlandshamnarna har större delen av lastningsarbetarna tidigare haft arbete å samma ort eller i grannkommunen, i

on ilmoittanut työntekijäin tulleen etupäässä metsätoista ja 7 liikettä (pääasiallisesti Uuraasta) sekatoista. 3 Hangon toiminimeä mainitsee työntekijänsä olleen satamanrakennustöissä, ja Turun lastaajista on osa ollut ennen merellä ja maatoissa.

Tulevasta työpaikasta ja työstä ovat vain harvat lastaustyöntekijät voineet antaa tietoja. 104 miestä (suurimmaksi osaksi Uuraasta, Tampereelta ja Kotkasta) aikoi mennä metsätöihin, 31 miestä (enimmäkseen Uuraasta ja Hangosta) ja 34 naista (Kotkasta) kotiin; tilapäis- ja sekätöihin aikoi pyrkiä 34 miestä ja 1 nainen, kaupungin työhön 16 miestä ja 6 naista (Kotkassa), satamatöihin 17 miestä (etupäässä Kotkassa ja Hangossa), tehdastyöhön 7 miestä ja 5 naista, sahoihin 10 miestä, merelle 9, kirvesmieheksi 7 ja maataloustöihin 6 miestä sekä muutamia muihin ammatteihin vielä joku mies ja nainen.

3. Lastaustyöntekijäin ammatti-ikä.

Sekä ikänsä että lastaustyöntekijänä oloaikansa on ilmoittanut 767 miestä ja 177 naista, yhteensä 944 lastaustyöntekijää. Näistä on ollut enintään 1 vuoden lastaustyöntekijänä vähän vaille $\frac{1}{4}$ eli 23.8 % ja saman verran 2—5 vuotta; 1—2 vuotta on ollut vain noin puolet edellisistä (11.7 %), mikä johtunee siitä, että monet tilapäislastaajista ovat vain vuoden tässä työssä, siirtyen sitten toisille työaloille. 5—10 vuotta lastaustyössä olleita oli 21.0 %, mutta 10—20 vuotta olleita vain 11.1 % ja yli 20 vuotta 8.6 %. Nuoremmissa ikäluokissa (15—18- ja 18—21-vuotisisa) tietenkin on enimmän tilapäi-

Hangö och Vasa endast å samma ort. 10 företag (de flesta i Trångsund, några i Valkom och Kemi) ha uppgivit, att arbetarna kommit huvudsakligast från skogsarbeten, och 7 företag (huvudsakligen i Trångsund) att de kommit från olika arbeten. 3 företag i Hangö uppgiva, att deras arbetare tidigare varit i hamnbyggnadsarbete, och i Åbo har en del tidigare varit sjömän eller i lantbruksarbete.

Om sin följande arbetsplats och verksamhet ha endast några få arbetare kunnat lämna uppgifter. 104 män (till övervägande del i Trångsund, Tammerfors och Kotka) ämnade sig till skogsarbeten, 31 män (mest i Trångsund och Hangö) och 34 kvinnor (i Kotka) ämnade sig hem; 34 män och 1 kvinna tänkte söka tillfälligt arbete av olika slag, 16 män och 6 kvinnor (i Kotka) ämnade söka sig till stadens arbeten, 17 män (företrädesvis i Kotka och Hangö) till hamnarbeten, 7 män och 5 kvinnor till fabriksarbete, 10 män till sågarbete, 9 till sjöss, 7 till vedhuggning och 6 till lantarbete samt ytterligare någon man och kvinna till en del andra arbeten.

3. Lastningsarbetarnas ålder i yrket.

Uppgifter både om åldern och tiden för utövande av lastningsarbetyrket ha lämnats av 767 män och 177 kvinnor, sammanlagt 944 lastningsarbetare. Av detta antal hade något mindre än $\frac{1}{4}$ eller 23.8 % varit lastningsarbetare högst 1 år och ett lika stort antal 2—5 år; endast c:a hälften av nyssnämnda tal eller 11.7 % hade varit i yrket 1—2 år, vilket beror därpå, att många tillfälliga lastningsarbetare endast ett år äro sysselsatta inom detta yrke och därpå övergå till andra arbetsområden. 5—10 år hade 21.0 % arbetat i yrket, 10—20 år 11.1 % och över 20 år 8.6 %. I de yngre

Lastaustyöntekijänä oloaika ikäryhmittäin. — Lastningsarbetarna fördelade efter ålder och tiden för yrkets utövande.

Ikä, vuosia Ålder, år	Enint. 1 v. Högst 1 år		1—2 v. 1—2 år		2—5 v. 2—5 år		5—10 v. 5—10 år		10—20 v. 10—20 år		yli 20 v. över 20 år		Yhteensä Summa		Kalk- klaan Inalles
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	
15—18.....	8	5	5	3	5	4	—	—	—	—	—	—	18	12	30
18—21.....	21	5	9	3	11	7	—	—	—	—	—	—	41	15	56
21—40.....	136	20	65	13	148	29	120	25	46	7	—	—	515	94	609
40—55.....	22	8	10	3	17	3	21	24	29	13	53	3	152	54	206
55—.....	—	—	—	—	—	—	8	—	8	2	25	—	41	2	43
Yhteensä — Summa	187	38	89	22	181	43	149	49	83	22	78	3	767	177	944

siä lastaajia, jotka ovat olleet tässä työssä enintään 1 vuoden. Miehuuden parhaassa iässä olevista (21—40-vuotisista) muodostivat suurimman ryhmän 2—5 vuotta lastaajina olleet, mutta 40 vuotta vanhemmista yli 20 vuotta lastaustyötä tehneet miehet. Verrattaessa miesten ja naisten lastaustyöntekijänä oloaikaa toisiinsa huomataan, että miehissä on suhteellisesti enemmän tilapäislastaajia kuin naisissa. Jos näet otetaan lastaustyöntekijänä oloaika erikseen molemmista sukupuolista, nähdään, että enintään 1 vuoden lastaajina olleita miehiä on suhteellisesti enemmän kuin naisia, mutta muissa ryhmissä on naisten prosenttiluku suurempi, varsinkin 5—10 vuotta lastaajina olleissa, joita 40—55-vuotisten joukossa oli absoluuttisesti enemmän kuin miehiä. Tämä johtui siitä, että etupäässä Porissa ja Kotkassa verraten lukuisten leskivaimojen on ollut pakko antautua tälle työalalle. Tämän ryhmän lisäksi olivat myös 21 vuotta nuorempien ikäryhmät sellaisia, joissa naisia oli miehiin verraten suhteellisesti enemmän kuin muissa ja joissa naiset myös olivat olleet suhteellisesti kauemmin lastaustyöntekijöinä kuin miehet, lukuun ottamatta 40—55-vuotisista yli 20 vuotta lastaustöissä olleita. Tällaisiin olosuhteisiin lienevät osaltaan syynä maailmansota ja vapaussotamme, minkä jälkeen naisia otettiin lastaustöihin verraten runsaasti.

Lastaustyöntekijöiltä kysyttiin myös, milloin he olivat tulleet lastaustyöhön nykyiselle paikkakunnalle ja työnantajalle, mutta he ovat käsittäneet kysymyksen väärin. Verraten harvoista oikein vastanneista saa sen käsityksen, että Porissa ovat useimmat olleet paikkakunnan ja saman työnantajan lastaustöissä pitkähkön ajan, jopa jotkut yli 20:kin vuotta; Lahdenpohjassa ja Kuopiossa ovat useimmat olleet 5—10 vuotta, mutta Tampereella vain vajaan vuoden.

4. Lastaustyössä oloaika vuonna 1926.

Lastauspäiviensä tai -tuntiensä luvun vuodelta 1926 ovat niin harvat työntekijät voineet tarkkaan ilmoittaa, ettei niistä ole voitu taulukkoa tehdä. Paljon paremmin he ovat voineet ilmoittaa kuukaudet, milloin olivat lastaus- ja purkamistyössä. Sen on ilmoittanut 617 miestä ja 129 naista, yhteensä 746 lastaustyöntekijää eli runsaasti $\frac{2}{3}$, kaavakkeita lähettäneistä, mutta 236 miestä ja 60 naista ei ole vastannut tähänkään kysymykseen ja 44 miestä ja 7 naista ei vielä vuonna 1926 ollut ollenkaan lastaustöissä. Taulukkoa tarkastettaessa huomataan, että naisia ei yleensä talviaikana (tammi—huhti-

äldersklasserna (15—18 och 18—21 år) funnos givetvis mest tillfälliga lastningsarbetare, som varit i detta yrke högst 1 år. Av dem, som voro i sin bästa mannaålder (21—40 år), hade de flesta varit 2—5 år lastningsarbetare, men av dem, som voro över 40 år, hade de flesta, nästan uteslutande män, varit i yrket över 20 år. Då man jämför den tid männen och kvinnorna varit lastningsarbetare, finner man, att bland männen finnas mera tillfälliga arbetare än bland kvinnorna. Vid särskild beräkning för vardera könet ser man, att även relativt flera män än kvinnor varit lastningsarbetare högst 1 år, men att kvinnornas procenttal är större i övriga grupper, särskilt 5—10 år, inom vilken grupp även det absoluta antalet kvinnor i åldern 40—55 år var större än antalet män. Detta berodde i främsta rummet därpå, att i Björneborg och Kotka ett jämförelsevis stort antal änkor varit tvungna att gå i lastningsarbete. Utom denna grupp voro även åldersgrupperna under 21 år sådana, i vilka det fanns ett relativt större antal kvinnor i förhållande till antalet män än i övriga åldersgrupper och i vilka kvinnorna också hade varit relativt längre tid i yrket än männen, med undantag av de 40—55-åringar, som hade varit i yrket över 20 år. Orsaken till dessa förhållanden torde delvis vara världskriget och vårt frihetskrig, efter vilket jämförelsevis mycket kvinnor togos i lastningsarbeten.

Av lastningsarbetarna frågades även, när de hade kommit till lastningsarbete å nuvarande ort och till nuvarande arbetsgivare, men de ha missuppfattat frågan. Av de få riktiga svaren kan man sluta till, att de flesta i Björneborg ha varit i lastningsarbete på orten och hos samma arbetsgivare en lång tid, några t. o. m. över 20 år; i Lahdenpohja och Kuopio ha de flesta varit 5—10 år, men i Tammerfors knappt 1 år.

4. Tiden för sysselsättning i lastningsarbete år 1926.

Om antalet lastningsdagar eller -timmar år 1926 ha så få arbetare kunnat meddela noggranna uppgifter, att det icke varit möjligt att uppgöra någon tabell däröver. Betydligt bättre ha de kunnat uppgiva de månader, under vilka de voro i lastnings- och lossningsarbete. Härom ha uppgifter meddelats av 617 män och 129 kvinnor, sammanlagt 746 lastningsarbetare eller drygt $\frac{2}{3}$, av dem, som insänt formulär, men 236 män och 60 kvinnor ha icke heller besvarat denna fråga; 44 män och 7 kvinnor voro år 1926 ännu icke i lastningsarbete. Vid granskning av tabellen finner man, att kvin-

Palkkakunta Ort.	Työntekijöitä, jotka 1926 olivat lastaustyössä —											
	tammikuussa januari		helmikuussa februari		maaliskuussa mars		huhtikuussa april		toukokuussa maj		kesäkuussa juni	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	6	—	6	—	6	—	18	—	30	—	30	—
Hangö — Hanko	27	—	29	—	28	—	28	—	18	—	8	—
Turku — Åbo	16	—	17	—	20	—	20	—	20	—	24	—
Pori — Björneborg	—	—	—	—	—	—	2	1	16	20	18	24
Uuras — Trångsund	1	—	2	—	2	—	6	—	101	3	121	3
Kotka	13	—	13	—	13	—	16	—	121	51	162	80
Vaasa — Vasa	—	—	—	—	—	—	3	—	19	—	22	—
Oulu — Uleåborg	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	22	1
Tampere — Tammerfors	1	—	1	—	1	—	1	—	25	—	29	—
Lahti-Vesijärvi	—	—	—	—	—	—	—	—	32	2	37	5
Lahdenpohja	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	22	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Varkaus	11	1	11	1	12	1	14	1	20	1	26	4
Yhteensä — Summa	75	1	79	1	82	1	108	2	422	77	523	117

kuulla) ollut lastaus- ja purkamistöissä laisinkaan, miehistäkin oli tammi—maaliskuussa vain runsas $\frac{1}{3}$ töissä. Huhtikuussa työssä olevain miesten luku jo vähän lisääntyi, mutta vasta toukokuussa tun-
tuvammin, niin että silloin oli jo runsaasti $\frac{2}{3}$ töissä. Kesä—syyskuun eli kiireimmän lastauskau-
den aikana oli töissä noin 85 % miehistä, sitten hei-
dän lukunsa verkalleen väheni loka—joulukuussa,
niin että se joulukuussa oli jo vähän pienempi kuin
toukokuussa. Naisia otettiin lastaus- ja purkamis-
töihin vasta toukokuussa (noin 60 %), ja kesä—
lokakuun aikana he olivat niin tarkoin työssä, että
vain keskimäärin 10 henkeä eli $\frac{1}{13}$ kaikista tietoja
antaneista oli työstä poissa. Marraskuussa työs-
kenteleväin luku jo vähän enemmän aleni, ja joului-
kuussa se oli lähes $\frac{3}{4}$ kaikista ilmoittaneista nai-
sista. Työssä olevain miesten luku oli suurin heinä-
kuussa, naisten elokuussa.

norna alls icke voro i arbete under vintern (ja-
nuari—april) och att av männen endast drygt $\frac{1}{3}$
arbetade under tiden januari—mars. Antalet män
ökades redan i april något, men först i maj känn-
bart, så att redan drygt $\frac{2}{3}$ voro i arbete. Under
juni—september eller den brädaste lastningsäso-
gen voro av männen 85 % i lastningsarbete, varef-
ter deras antal under oktober—december långsamt
avtog, så att det i december redan var något
mindre än i maj. Kvinnorna började lastnings-
och lossningsarbetet först i maj (c:a 60 %) och i
juni—oktober voro de redan så mangrant i arbete,
att i medeltal endast 10 personer eller $\frac{1}{13}$ av dem,
som lämnat uppgifter, icke voro med. I november
avtog de arbetande kvinnornas antal redan något
mera, och i december var det närmare $\frac{3}{4}$ av alla
kvinnor, som lämnat uppgifter. Antalet arbetande
män var störst i juli, antalet kvinnor i augusti.

5. Muut työt ja työttömyys.

A) Aikaisemmin.

Useamman vuoden lastaustyössä olleista työnteki-
jistä on 406 miestä ja 130 naista ilmoittanut
edellisinä vuosina lastaustyöiden loputtua olleensa
työttömänä. Naisia on siis ollut työttöminä
suhteellisesti paljon suurempi osa kuin miehiä. Ti-
lapäis- ja sekatyöissä on ollut 124 miestä ja 4
naista, metsätyöissä 96 miestä, kotityöissä 10 miestä
ja 7 naista, hätäaputyöissä 11 miestä ja 4 naista,

5. Andra arbeten och arbetslöshet.

A) Tidigare.

Av de arbetare, som under flere år varit i last-
ningsarbete, ha 406 män och 130 kvinnor uppgivit,
att de under tidigare år varit arbetslösa
efter lastningsarbetenas avslutande. Av kvinnorna
har således relativt taget en betydligt större del
 varit arbetslösa än av männen. I olikartade till-
fälliga arbeten ha 124 män och 4 kvinnor varit
sysselsatta, i skogsarbeten 96 män, i hemarbeten 10

sysselsättning i lastningsarbete år 1926.

Arbetare, som 1926 voro sysselsatta med lastningsarbete under												Ilmoittamatta Icke upp- givet		El ollenkaan lastaus- töissä Icke alla i lastnings- arbete	
heinäkuussa juli		elokuussa augusti		syyskuussa september		lokakuussa oktober		marraskuussa november		joulukuussa december		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.				
33	—	33	—	33	—	31	—	29	—	27	—	44	—	—	—
8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	8	—	5	—	—	—
26	—	27	—	27	—	28	—	26	—	26	—	29	3	1	—
19	24	19	24	18	24	18	23	18	23	11	15	9	1	—	—
123	3	120	3	122	3	115	3	107	3	79	3	54	10	5	—
164	82	166	86	164	85	161	82	152	75	135	73	11	12	23	7
22	—	20	—	20	—	18	—	17	—	13	—	5	—	1	—
24	1	24	1	22	1	19	—	10	—	1	—	21	9	—	—
29	—	28	—	28	—	13	—	6	—	2	—	—	—	12	—
37	5	36	5	36	5	34	5	29	3	14	—	24	3	2	—
23	—	22	—	23	—	23	—	20	—	18	—	6	—	—	—
2	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	3	—	—	—
26	4	26	3	27	3	26	2	22	2	21	2	25	22	—	—
536	119	531	122	530	121	495	115	445	106	355	93	236	60	44	7

sahoissa 12 miestä ja 1 nainen, maataloustöissä 6 miestä ja 2 naista, palveluksessa 2 naista sekä muutamia miehiä joillakin muilla työaloilla. Lastaustöissä on 13 miestä saanut olla koko vuoden. 204 miestä ja 45 naista on jättänyt kysymykseen vastaamatta tai oli ensimmäistä vuotta lastaustöissä.

män och 7 kvinnor, i nödhjälpsarbeten 11 män och 4 kvinnor, vid sägar 12 män och 1 kvinna, i jordbruksarbete 6 män och 2 kvinnor, som tjänarinnor 2 arbetskor och å övriga områden några män. I lastningsarbete ha 13 arbetare fått vara året om. 204 män och 45 kvinnor ha icke lämnat uppgifter härom eller voro första året i lastningsarbete.

B) Vuonna 1926.

Muissakin kuin lastaus- ja purkamistöissä vuonna 1926 on ilmoittanut olleensa Helsingissä 9 miestä, Hangossa 11, Turussa 9, Porissa 9 miestä ja 2 naista, Uuraassa 97 miestä, Kotkassa 150 miestä ja 61 naista, Vaasassa 5 miestä, Oulussa 17 miestä ja 1 nainen, Tampereella 45 miestä, Lahdessa 25, Lahdenpohjassa 19 miestä ja Varkaudessa 8 miestä ja 6 naista, yhteensä 404 miestä ja 70 naista eli miehistä lähes puolet, naisista vain runsas kolmannes. Näistä on miehiä ollut enimmäkseen (125) metsätöissä, mutta naisia vain 2; tilapäisissä sekatöissä oli 53 miestä ja 2 naista, kaupunkien hätäaputöissä 33 miestä ja 9 naista, sahassa 26 miestä ja 11 naista, rakennustöissä 29 miestä ja 3 naista, Hangon, Turun ja Uuraan satamatöissä 28 miestä, maataloustöissä 20 miestä ja 3 naista, tehtaissa 21 miestä ja 9 naista, kotona 10 miestä ja 11 naista, lautatarhoissa 9 miestä ja 2 naista, palveluksessa 9 naista, sotapalveluksessa 8 miestä, laivassa ja lotjassa 4 ja rautatien rakennustöissä 3 miestä sekä muutamilla muilla työaloilla enintään pari miestä kullakin.

B) År 1926.

Följande antal arbetare ha uppgivit, att de haft sysselsättning även i andra arbeten än lastning och lossning år 1926: i Helsingfors 9 män, Hangö 11, Åbo 9, Björneborg 9 män och 2 kvinnor, Trängsund 97 män, Kotka 150 män och 61 kvinnor, Vasa 5 män, Uleåborg 17 män och 1 kvinna, Tammerfors 45 män, Lahti 25, Lahdenpohja 19 och Varkaus 8 män och 6 kvinnor, sammanlagt 404 män och 70 kvinnor, d. v. s. närmare halva antalet män, men endast en dryg tredjedel av antalet kvinnor. Den största gruppen män (125), men endast 2 kvinnor ha varit vid skogsarbeten; vid olika tillfälliga arbeten voro 53 män och 2 kvinnor, vid stadens nödhjälpsarbeten 33 män och 9 kvinnor, vid sägverk 26 män och 11 kvinnor, vid byggnadsarbeten 29 män och 3 kvinnor, vid hamnarbeten i Hangö, Åbo och Trängsund 28 män, vid lantbruksarbeten 20 män och 3 kvinnor, vid fabriker 21 män och 9 kvinnor, vid arbeten i hemmet 10 män och 11 kvinnor, vid brädgårdar 9 män och 2 kvinnor, i huslig tjänst 9 kvinnor, i militär-

Metsätyöt olivat siis tärkeimpänä apuna lastaustyöntekijäin työttömyyden vähentämiseksi. Enimmän oli metsätöitä Uuraan (45:llä), Kotkan (33:lla), Tampereen (18:lla) ja Lahdenpohjan (12:lla) lastaajilla. Muissa töissä oloajan keskimäärä oli 2—3 kuukautta, paitsi Hangossa ja Tampereella 5½ kuukautta, Varkaudessa naisilla 5.4 ja miehillä 4.2 kuukautta sekä Kotkassa, josta lastaajia on ollut muissa töissä melkein ympäri Suomea, naisilla 4.2 ja miehillä 3.5 kuukautta. Minimimäärät olivat eri paikkakunnilla 0.5—3 kuukautta, maksimimäärät tavallisimmin 2 (Helsingissä)—6 kuukautta (Tampereella ja Kotkassa 10). Kotkassa on ilmoittaneista ollut muussa työssä enintään 3 kuukautta 62 miestä ja 14 naista, yli 3 kk.—1½ vuotta 47 miestä ja 23 naista ja yli 1½ vuotta 33 miestä ja 11 naista. Muissa töissä on oltu yleensä tammi- tai helmikuusta huhtikuun puoliväliin tai loppuun, Hangossa kuitenkin huhti- tai toukokuusta loka- tai marraskuuhun. Metsätöissä on Uuraassa ilmoitettu saadun 20—25 markkaa päivältä.

Työttöminä on ilmoittanut olleensa Helsingissä 19 miestä, Hangossa 25, Turussa 16, Porissa 10 miestä ja 19 naista, Uuraassa 62 miestä ja 37 naista, Kotkassa (talvella) 130 miestä ja 63 naista, Vaasassa 14 miestä, Oulussa 18 miestä ja 1 nainen, Tampereella 36 miestä, Lahdessa 24 miestä ja 6 naista, Lahdenpohjassa 25 miestä, Kuopiossa 4 ja Varkaudessa 9 miestä ja 7 naista, yhteensä 392 miestä ja 133 naista, kaikkiaan 525 lastaustyöntekijää eli lähes puolet kaavakkeita palauttaneista. Naisia on ollut suhteellisesti melkoista runsaammin työttöminä kuin miehiä, nimittäin $\frac{2}{3}$, ja edellä nähtiin, että heillä on ollut muuta kuin lastaustyötä suhteellisesti paljon vähemmän kuin miehillä. Samaan tulokseen tultiin verrattaessa eri kuukausina lastaustyössä olleiden miesten ja naisten lukumäärää toisiinsa, jolloin havaittiin, että naisia ei talven aikana käytetty lastaus- ja purkamistöihin laisinkaan, joten talvityöttömyys oli heidän keskuudessaan suhteellisesti suurempi kuin miesten.

Tietoja antaneiden työttömyyden keskimääräinen pituus oli pienin Lahdenpohjassa, jossa se oli 2.1 kuukautta; Tampereella vastaava luku oli 2.3, Helsingissä 2.7, Uuraassa naisten 2.5, miesten 3, Kotkassa 3, Porissa miesten 3.4, naisten 3.7, Lahdessa miesten 3, naisten 4, Varkaudessa miesten 3.3, naisten 4.1, Turussa 4, Kuopiossa 4.3, Hangossa ja Vaa-

tjänst 8 män, å fartyg och lodja 4 män, vid järnvägens byggnadsarbeten 3 män och på några andra arbetsområden högst ett par män å vart och ett. Skogsarbetena erbjödo sålunda den förnämsta hjälpen för arbetslöshetens minskande bland lastningsarbetarna. Mest förekommo sådana i Trängsund (45 män), Kotka (33), Tammerfors (18) och Lahdenpohja (12). I medeltal pågick arbetet på övriga områden 2—3 månader, i Hangö och Tammerfors 5½ månader, i Varkaus för kvinnorna 5.4 och för männen 4.2 månader samt i Kotka, där lastningsarbetarna ha varit på andra arbetsområden nästan över hela Finland, för kvinnorna 4.2 och för männen 3.5 månader. Den kortaste tiden var å de olika orterna 0.5—3 månader; den längsta vanligen 2 (Helsingfors)—6 månader (Tammerfors och Kotka 10). I Kotka har av dem, som lämnat uppgifter, följande antal varit i andra arbeten: högst 3 månader 62 män och 14 kvinnor, över 3 månader — $\frac{1}{2}$ år 47 män och 23 kvinnor samt över $\frac{1}{2}$ år 33 män och 11 kvinnor. Lastningsarbetarna ha i allmänhet varit vid andra arbeten från januari eller februari till medlet eller slutet av april, men i Hangö från april eller maj till oktober eller november. Dagspenningen i skogsarbeten har i Trängsund uppgivits till 20—25 mark per dag.

Arbetslösa ha enligt uppgifterna följande antal varit: i Helsingfors 19 män, Hangö 25, Åbo 16, Björneborg 10 män och 19 kvinnor, Trängsund 62 män och 37 kvinnor, Kotka (på vintern) 130 män och 63 kvinnor, Vasa 14 män, Uleåborg 18 män och 1 kvinna, Tammerfors 36 män, Lahti 24 män och 6 kvinnor, Lahdenpohja 25 män, Kuopio 4 samt Varkaus 9 män och 7 kvinnor, sammanlagt 392 män och 133 kvinnor, inalles 525 lastningsarbetare eller närmare halva antalet av dem, som insänt uppgifter. Bland kvinnorna har arbetslösheten varit betydligt större än bland männen och omfattat $\frac{2}{3}$; i det föregående har redan påvisats, att de haft andra arbeten proportionsvis betydligt mindre än männen. Samma resultat gav jämförelsen mellan antalen manliga och kvinnliga lastningsarbetare under de skilda månaderna; därvid framgick, att kvinnor alls icke användes vid lastnings- och lossningsarbete under vintern, varför arbetslösheten på vintern var relativt större bland dem än bland männen.

I medeltal var arbetslöshetsperioden kortast i Lahdenpohja, där den var 2.1 månader; motsvarande tal var i Tammerfors 2.3, Helsingfors 2.7, Trängsund 2.5 för kvinnorna och 3 för männen, Kotka 3, Björneborg 3.4 för männen och 3.7 för kvinnorna, Lahti 3 och 4, Varkaus 3.3 och 4.1, Åbo 4, Kuopio 4.3, Hangö och Vasa 4.5 samt i Uleåborg

sassa 4.5 ja Oulussa suurin 4.8 kuukautta. Työttömyyden minimipituus oli useimmissa paikoin puoli kuukautta, Hangossa ja Vaasassa 2, maksimipituus tavallisimmin 5—6, Hangossa ja Tampereella 9, Turussa 10 kuukautta. Lahdenpohjassa, Tampereella, Uuraassa ja Kotkassa on talvityöttömyysaika suuresti supistanut verraten runsas metsätöiden saanti. Hangossa tekee työttömyysajan pitkäksi kesäkauden laimea lastausliikenne sikäläisessä satamassa ja Pohjanmaan satamissa pitkä talvi, jolloin siellä ei metsätöitäkään ole saatavissa siinä määrin kuin sisämaassa ja Itä-Suomessa.

Työttömyyttä esiintyi enimmäen useimmilla paikkakunnilla keski- ja kevättalven aikana, jolloin laivaliikenne satamissamme, Hankoa ja osittain Turkua ja Helsinkiä lukuun ottamatta, on jääkahleiden katkaisema. Kevättalvella myös metsätyöt jo vähenevät tai loppuvat. Mitä eri paikkakuntiin tulee, oli Turussa työttömyyttä tammi—maaliskuussa, Porissa ja Tampereella joulu—huhtikuussa, Uuraassa marras—huhtikuussa, Kotkassa helmi—huhtikuussa, vähän vielä toukokuussakin, Lahdenpohjassa maalisi—huhtikuussa ja Varkaudessa talvella ja osittain kesälläkin. Muilta paikkakunnilta ei ole ilmoituksia.

Kuinka suuri osa työttömyydestä sattui lastauskauden ajaksi ja miten paljon sitä on aiheuttanut työnpuute, sairaus tai muu syy, siitä ovat, Kotkaa lukuun ottamatta, ainoastaan aniharvat työntekijät antaneet tietoja. Kotkastakin se on ilmoitettu eri tavoin siten, että 42 miestä ja 24 naista on ilmoittanut suoraan ajan, minkä he ovat olleet työttöminä lastauskauden kuluessa, 114 miestä ja 63 naista taas epäsuorasti lastauskauden osana. Edellisten lastauskauden aikuisen työttömyyden keskimääräisen pituus oli 1.6 kuukautta ($\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ kuukautta) sekä miehillä että naisilla, jälkimmäisten työntekijäin työttömyysaika oli miehillä 35.9 % ja naisilla 35.7 % eli runsas kolmannes ($\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$) lastauskaudesta. — Sairauden tähden on 11 miestä ilmoittanut olleensa työstä poissa keskimäärin 2.3 ($\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$) kuukautta ja 9 naista keskimäärin 1 ($\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$) kuukauden. Tapaturman takia on 4 miestä ollut poissa keskimäärin 65 päivää (19 p.—5 kk.) ja 2 naista 2—3 kuukautta. — Helsingistä, Uuraasta ja sisämaansatamista on pari kolme lastaustyöntekijää kustakin ilmoittanut sairauden tähden olleensa työstä poissa enintään 1 kuukauden ja lastauskauden aikana Helsingissä ja Lahdenpohjassa $5\frac{1}{2}$ —2 kuukautta, Uuraassa eräs 4:kin kuukautta.

störst 4.8. Minimitiden för arbetslösheten var å de flesta orter en halv månad, i Hangö och Vasa 2 månader; maximitiden var vanligen 5—6 månader, i Hangö och Tammerfors 9 samt i Åbo 10 månader. I Lahdenpohja, Tammerfors, Trängsund och Kotka har arbetslösheten på vintern i hög grad minskats tack vare den jämförelsevis rikliga tillgången på skogsarbeten. I Hangö medför den avmattade lastningstrafiken under sommarsäsongen en lång tid av arbetslöshet, och samma följer medför den långa vintern i de österbottniska hamnarna, då i dessa trakter icke finnes skogsarbeten i samma utsträckning, som vid inlandshamnarna och i östra Finland.

Arbetslöshet yppade sig å de flesta orter företrädesvis under den kallaste tiden och på vår vintern, då sjöfarten i våra hamnar — förutom i Hangö samt delvis Åbo och Helsingfors — är avstannad till följd av ishinder. På vår vintern minskas eller avslutas också skogsarbetena. Vad de skilda orterna beträffar, förekom arbetslöshet i Åbo under januari—mars, i Björneborg och Tammerfors december—april, i Trängsund november—april, i Kotka februari—april och ännu i maj något, i Lahdenpohja mars—april samt i Varkaus på vintern och delvis även på sommaren. Från övriga orter finnas icke uppgifter.

Frågorna huru stor del av arbetslösheten, som inföll under lastningssäsongen, och i vilken grad arbetsbrist, sjukdom eller andra orsaker medverkade härtill, ha endast några få arbetare besvarat, förutom i Kotka. Också i Kotka har frågan besvarats på olika sätt; 42 män och 24 kvinnor ha uppgivit direkt, huru lång tid av lastningssäsongen de varit arbetelösa, varemot 114 män och 63 kvinnor indirekt uppgivit en viss del av lastningssäsongen. Hos de förra varade arbetslösheten under lastningssäsongen i medeltal 1.6 månader ($\frac{1}{2}$ — $3\frac{1}{2}$ månader) både för män och kvinnor; hos de senare räckte den i medeltal för männen 35.9 % och för kvinnorna 35.7 % av säsongen eller drygt en tredjedel ($\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$) därav. — På grund av sjukdom ha 11 män varit borta från arbetet i medeltal 2.3 ($\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$) månader och 9 kvinnor i medeltal 1 ($\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$) månad. Till följd av olycksfall ha 4 män varit borta i medeltal 65 dagar (19 d.—5 mån.) och 2 kvinnor 2—3 månader. — Några arbetare i Helsingfors, Trängsund och inlandshamnarna ha uppgivit, att de på grund av sjukdom varit borta från arbetet högst 1 månad, 5 i Helsingfors och Lahdenpohja $\frac{1}{2}$ —2 månader samt en i Trängsund 4 månader av lastningssäsongen.

6. Asunnon etäisyys työpaikasta.

Asuntonsa etäisyyden työpaikasta on ilmoittanut 754 miestä ja 180 naista. Niistä oli enimmäkseen eli 40.5 % aivan lähellä työpaikkaa asuvia, välimatkan ollen enintään 1 kilometri. Sen jälkeen suurin ryhmä ja naisista kaikkein suurin oli sellaisia, joiden asunnon etäisyys työpaikasta oli 2—5 kilometriä; niitä oli 32.6 % eli lähes $\frac{1}{3}$ kaikista tietoja antaneista. 1—2 kilometrin etäisyydellä asui 18.7 % ja 5—10 kilometrin päässä, mitä matkaa on jo pidettävä kovin rasittavana, 5.9 % sekä yli 10 kilometrin päässä vain 2.3 %. Kaukana eli enemmän kuin 5 kilometrin päässä asuvia oli suhteellisesti enimmäkseen (noin $\frac{1}{4}$) Tampereella, sen jälkeen Uuraassa ja Varkaudessa, 2—5 kilometrin päässä asuvia suhteellisesti enimmäkseen eli vähän yli puolet kaikista Lahti—Vesijärvellä, sitten Kotkassa (miehistä puolet ja naisista lähes $\frac{2}{3}$).

7. Olosuhteet työpaikalla.

Huonolla ilmalla eivät työntekijät 53 liikkeessä olleet velvollisia työskentelemään, mutta yhdessä Helsingin, Hangon, Turun, Kemin ja Varkauden sekä 2:ssa Uuraan liikkeessä heillä oli sellainen velvollisuus, samoin yhdessä Ykspihlajan liikkeessä laivan vaatiessa, 4:ssä Kuopion liikkeessä sopimuksen ja kahdessa Kotkan ja yhdessä Tampereen liikkeessä oman harkintansa mukaan. 3 toiminimeä ei ole ilmoittanut mitään.

Lämmitettäviä odotus- ja ruokailuhuoneita työpaikalla oli 49 liikkeellä, jotavastoin 16:lla niitä ei ollut ja 6 ei ole antanut tietoja. Kaikilla liikkeillä oli sellainen Hangossa, Turussa, Raumalla, Uuraassa, Lahti—Vesijärvellä ja Varkaudessa sekä useimmilla liikkeillä Oulussa, Tampereella ja Lahdenpohjassa. Kotkassa ja Vaasassa niitä ei ollut ensinkään. Monissa paikoin ne ovat liian ahtaat ja muutenkin tarkoitustaan ja nykyajan vaatimuksia vastaamattomat, kuten tutkimuksen lopussa olevassa selostuksessa työntekijäin ilmoitusten mukaan esitetään.

Side- ja lääkeaineita työpaikalla tapaturmien varalta oli 63 liikkeellä, joista 3:lla Kemin liikkeellä niitä oli vain laivoissa. Lahdenpohjassa oli lääkäri $\frac{1}{2}$ kilometrin päässä satamasta. Kuudella liikkeellä (kahdella Tampereen ja yhdellä Hangon, Kotkan, Oulun ja Kuopion liikkeellä) ei ollut työpaikalla side- ja lääkeaineita. Kuopion 2 toiminimeä ei ole vastannut kysymykseen.

Juomavettä oli työpaikalla saatavissa 65 liikkeessä, jotavastoin 3 liikkeessä (yhdessä Turun ja

6. Bostadens avstånd från arbetsplatsen.

Om bostadens avstånd från arbetsplatsen ha 754 män och 180 kvinnor lämnat uppgift. Av dem bodde den största gruppen, omfattande 40.5 % alldeles nära eller högst 1 km från arbetsplatsen. Den därpå följande gruppen och bland kvinnorna den största bestod av sådana, som bodde 2—5 km från arbetsplatsen; dessa utgjorde 32.6 % eller ungefär $\frac{1}{3}$ av alla, som lämnat uppgifter. På ett avstånd av 1—2 km bodde 18.7 %, på 5—10 kms avstånd, vilket redan måste anses vara alltför betungande, 5.9 % samt längre än 10 km från arbetsplatsen endast 2.3 %. Av sådana, som bodde längre borta eller mer än 5 km från arbetsplatsen, fanns det relativt mest i Tammerfors (ca $\frac{1}{4}$), därefter i Trängsund och Varkaus, och av dem, som bodde på ett avstånd av 2—5 km, relativt mest (nägot mera än $\frac{1}{2}$) i Lahti—Vesijärvi och därefter i Kotka ($\frac{1}{2}$ av antalet män och närmare $\frac{2}{3}$ av antalet kvinnor).

7. Förhållanden på arbetsplatsen.

Vid 53 företag voro arbetarna icke skyldiga att arbeta vid dåligt väder, men vid 1 företag i Helsingfors, 1 i Hangö, 1 i Abo, 1 i Kemi, 1 i Varkaus och 2 i Trängsund voro de skyldiga därtill, liksom vid 1 företag i Yxpilä, när det gjordes anspråk därpå från fartygets sida, vid 4 företag i Kuopio efter överenskommelse och vid 2 företag i Kotka samt 1 i Tammerfors efter egen prövning. 3 firmor ha icke lämnat uppgift.

Uppvärmbara vänt- och måltidsrum funnos å arbetsplatsen vid 49 företag, varemot 16 företag icke hade sådana; 6 företag ha icke lämnat uppgifter härom. Dyliga rum hade inrättats av alla firmor i Hangö, Abo, Raumo, Trängsund, Lahti—Vesijärvi och Varkaus samt av de flesta företag i Uleåborg, Tammerfors och Lahdenpohja. I Kotka och Vasa funnos sådana däremot icke. Å flere orter äro de alltför trånga och motsvara icke heller i övrigt sitt ändamål och nutidens fordringar, såsom framställningen enligt arbetarnas uppgifter i slutet av undersökningen utvisar.

Förbandsmaterial och medicin å arbetsplatsen för eventuella olycksfall hade anskaffats av 63 företag, av vilka 3 företag i Kemi anordnat sådana endast å fartygen. I Lahdenpohja fanns läkare $\frac{1}{2}$ km från hamnen. 6 företag (2 i Tammerfors, 1 i Hangö, 1 i Kotka, 1 i Uleåborg och 1 i Kuopio) hade icke förbandsmaterial och medicin å arbetsplatsen. Frågan har icke besvarats av 2 firmor i Kuopio.

Dricksvatten funnos att få å arbetsplatsen vid 65 företag, varemot detta icke var fallet vid 3 före-

kahdessa Uuraan) sitä ei ollut saatavana ja 3 liikettä (1 Helsingin, Kotkan ja Kuopion) ei ole ilmoittanut mitään.

Ruoka- ja juomatavaroita oli työpaikalla saatavana 50 liikkeessä, 18:ssa ei ollut ja 3 ei ole antanut tietoja. Juomista mainitaan Porin ja Rauman liikkeiden työpaikoilla olevan saatavana virvoitusjuomia, Kotkassa, Uuraassa ja Oulussa kahvia ja kaljaa, Kuopiossa kaljaa. Ne liikkeet, joiden työpaikoilla ei ollut ruoka- ja juomatavaroita saatavana, olivat Kemissä, Uuraassa, useimmissa Lounais-Suomen kaupungeissa ja sisämaansatamissa.

Valaistukseen mainitaan sähköä käytettävän 51 liikkeessä, joista kahdessa Kemin ja Oulun ja yhdessä Ykspihlajan liikkeessä sähkövalo oli laivoissa ja Hangossa oli valtion satamavalaistus. Valaistuksen laatua tarkemmin ilmoittamatta se mainitaan tyydyttäväksi 7 liikkeessä, joista yhdessä (Raumalla) käytettiin öljylamppuja. Kahdessa Uuraan liikkeessä ei työskennelty pimeän aikana, ja 11 liikettä ei ole ilmoittanut mitään.

tag (1 i Åbo och 2 i Trångsund); 3 företag (i Helsingfors, Kotka och Kuopio) ha icke lämnat uppgifter.

Matvaror och drycker kunde å arbetsplatsen erhållas vid 50 företag, vid 18 däremot icke; 3 ha icke meddelat uppgifter. Av drycker, som kunde erhållas å arbetsplatsen, nämna företagen i Björneborg och Raumo läskdrycker, företagen i Kotka, Trångsund och Uleåborg kaffe och svagdricka, i Kuopio svagdricka. De företag, vid vilka matvaror och drycker å arbetsplatserna icke stodo att få, funnos i Kemi, Trångsund, de flesta städer i sydvästra Finland och i hamnarna i det inre landet.

Vad *belysningen* beträffar, uppgiva 51 företag, att de använda elektrisk belysning; vid 2 företag i Kemi, 2 i Uleåborg och 1 i Yxpilä var den elektriska belysningen å fartygen; i Hangö fanns statens hamnbelysning; 7 företag, av vilka ett (i Raumo) använde oljelampor, meddela, att belysningen varit tillfredsställande utan att lämna närmare uppgifter om av vad slag den var. Vid 2 företag i Trångsund arbetades icke under den mörka tiden, och 11 företag ha icke meddelat uppgifter.

III. Työaika.

1. Säännöllinen työaika.

Säännöllisen työajan pituus tavallisina arkipäivinä oli yleisimmin, 51 liikkeellä, 8 tuntia, 7 tunnin työaika oli vain 1:llä Lahdenpohjan liikkeellä ja 8½ tunnin 3:lla Uraan toiminimellä. Työntekijäin oman harkinnan mukainen oli työpäivän pituus 3:lla Tampereen ja 1:llä Kuopion liikkeellä ja tarpeen mukaan järjestetty 1:llä Hangon ja 1:llä Kotkan liikkeellä. Muut toiminimet eivät ole työaikaan ilmoittaneet. Säännöllisen työajan pituus lauantaisin oli 6 liikkeellä (Helsingissä 5 ja Kemissä 1) 5½ tuntia, 17 liikkeellä (Uuraassa 12, Valkomissa 2 sekä Tampereella, Lahdenpohjassa ja Oulussa 1) 6 tuntia, 4 liikkeellä 6½, 22:lla rantakaupunkien liikkeellä 7, 3:lla Turun toiminimellä 7½ sekä 3 liikkeellä (2 Porin ja 1 Uraan) 8 tuntia. Muut toiminimet eivät ole ilmoittaneet työajan pituutta.

Työpäivän keskimääräistä pituutta eri kuukausina on työnantajain ollut vaikea laskea. Se oli kyllä 38 liikkeellä yleensä aina 8-tuntinen, mutta kiireenä aikana oli ylittöitä ja työn ollessa vähissä lyhyempiä työpäiviä. Niinpä esimerkiksi eräässä Lahdenpohjan liikkeessä oli kesäkuun kuluessa 1927 21 työpäivää, joista 14 oli 8-tuntisia, mutta muina päivinä työskenneltiin vain 2—3 tuntia. Toisessa Lahdenpohjan liikkeessä on työpäivän pituus koko lastauskautena ilmoitettu 6 tunniksi. Kahdessa Helsingin liikkeessä työpäivän pituus vaihteli, ollen 6, 6½—8 tuntia. Urakkatyössä voi työpäivän pituus vaihdella vielä enemmän kuin aikapalkkalaisilla. Missä aikapalkkalaisten säännöllisen työpäivän pituus vaihteli, se oli pimeinä kuukausina (loka- tai marraskuusta maaliskuu- tai huhtikuun loppuun) 6½—7-tuntinen; siten on ilmoitettu 5:stä Uraan ja 1:stä Rauman liikkeestä.

Eri liikkeiden työajat kesäkuussa 1927 tavallisina arkipäivinä ja lauantaisin eivät vaihdelleet kovin paljon. Mitä eri paikkakuntiin tulee, oli

III. Arbetstid.

1. Ordinarie arbetstid.

Den ordinarie arbetstidens längd på vanliga vardagar var vid det största antalet företag, 51, 8 timmar, medan 7 timmars arbetsdag förekom endast vid 1 företag i Lahdenpohja och 8½ timmes arbetsdag vid 3 företag i Trängsund. Vid 3 företag i Tammerfors och 1 i Kuopio var arbetsdagens längd beroende av arbetarnas egen prövning och vid 1 företag i Hangö och 1 i Kotka varierade den efter behov. Andra företag ha icke lämnat uppgifter härom. Den ordinarie arbetstidens längd på lördagar var vid 6 företag (5 i Helsingfors och 1 i Kemi) 5½ timme, vid 17 företag (12 i Trängsund, 2 i Valkom, 1 i Tammerfors, 1 i Lahdenpohja och 1 i Uleåborg) 6 timmar, vid 4 företag 6½ timme, vid 22 företag i kuststäderna 7 timmar, vid 3 företag i Åbo 7½, och vid 3 företag (2 i Björneborg och 1 i Trängsund) 8 timmar. Andra företag ha icke uppgivit arbetstiden på lördagar.

Det har varit svårt för arbetsgivarna att beräkna arbetsdagens medellängd under olika månader. Den var visserligen vid 38 företag i allmänhet alltid 8 timmar, men vid bråd tid förekom övertidsarbete, och då det fanns mindre arbete, var arbetsdagen kortare. Sålunda förekom t. ex. vid ett företag i Lahdenpohja, att av 21 arbetsdagar i juni 1927 14 räckte 8 timmar, men under de övriga arbetades endast 2—3 timmar. Ett annat företag i Lahdenpohja har meddelat, att arbetsdagens längd under hela lastningssäsongen var 6 timmar. Vid 2 företag i Helsingfors varierade arbetsdagens längd mellan 6, 6½, och 8 timmar. Vid ackordarbete kan arbetsdagens längd variera ännu mera än vid tidlönsarbete. Där den regelbundna arbetsdagens längd varierade vid tidlönsarbete, var den under de mörka månaderna (från oktober eller november till slutet av mars eller april) 6½—7 timmar; detta har meddelats av 5 företag i Trängsund och 1 företag i Raumo.

De olika företagens arbetstider i juni 1927 på vanliga vardagar och lördagar varierade icke nämnvärt. Vad de skilda orterna beträffar,

työaika eräissä Hangon liikkeessä tarkemmin määrittämätön, tarpeen mukaan. Tavallisina arkipäivinä oli useimmissa tietoja antaneissa liikkeissä työaika kello 7—4 ja 7— $\frac{1}{2}$, edellinen Valkomin, Hangon, Porin, Rauman, useimpien Pohjanmaan kaupunkien, useissa Uuraan ja kaikissa Kotkan liikkeissä (lahdella, mutta laiturissa 8—5), jälkimäinen useimmissa Helsingin ja Uuraan liikkeissä, 3:ssa viimemainituista kuitenkin maanantaisin 8—5 ja yhdessä 7—4. Kello 8—5 työaika kesti Turun ja Yksipihlajan liikkeissä sekä urakkatyössä 1:ssä Oulun liikkeessä, 7—5 1:ssä Helsingin ja 7—6 urakkatyössä 1:ssä Uuraan liikkeessä. Lauantain työaika kesti kello 7—2 useimmissa tietoja antaneissa liikkeissä sekä aikapalkka- että urakkatyössä, m. m. kaikissa Helsingin, Valkomin ja Kotkan (lahdella), useimmissa Uuraan, 2:ssa Tampereen ja 1:ssä Lahdenpohjan liikkeessä, 7—3 useimmissa Rauman ja Pohjanmaan satamien sekä 3:ssa Uuraan ja 2:ssa Hangon liikkeessä, 7—4 parissa Porin liikkeessä, 8—3 Kotkan laiturissa, 8—4 1:ssä Yksipihlajan liikkeessä ja $\frac{1}{2}$, 7—2 1:ssä Lahti—Vesijärven liikkeessä. Vakainaista tuntityötä ei ollut 4 liikkeellä, urakkatyötä tavallisina arkipäivinä 26 liikkeellä, lauantaisin 25:llä. Työpäivän pituutta lauantaisin tuntityössä ei ole ilmoittanut 11 toiminimeä, urakkatyössä 16, muina arkipäivinä 12 ja 17 toiminimeä. Jotkut liikkeet ovat ilmoittaneet työpäivän tuntiluvun.

2. Ruokailuaika.

Ruokailuaika oli useimmissa ilmoittaneista liikkeistä kello 11—12 sekä lauantaisin että muina arkipäivinä tunti- ja urakkatyössä, Hangon liikkeissä 12—1, samoin Turun, paitsi lauantaisin 11— $\frac{1}{2}$, 12 tai $\frac{1}{2}$, 12—12. Lauantaisin oli ruokailuaika 1:ssä Helsingin liikkeessä tuntityössä 10— $\frac{1}{2}$, 12 ja vain muutamissa liikkeissä $\frac{1}{2}$ tuntia, vaihdellen alku $\frac{1}{2}$, 10— $\frac{1}{2}$, 12 ja loppu 10—12, muina arkipäivinä $\frac{1}{2}$, 12—1 4:ssä Helsingin liikkeessä ja 1—2 1:ssä Hangon liikkeessä sekä epämääräinen, työn mukaan, 1:ssä Hangon liikkeessä.

var arbetstiden vid ett företag i Hangö icke närmare bestämd, utan växlade den efter behovet. Under söckendagarna var arbetstiden vid de flesta företag, som lämnat uppgifter, kl. 7—4 och kl. 7— $\frac{1}{2}$, 5; den förstnämnda arbetstiden förekom i Valkom, Hangö, Björneborg, Raumo, vid de flesta företag i de österbottniska hamnarna, vid flera företag i Trängsund och vid alla företag i Kotka (å viken, men kl. 8—5 vid kajen), den sistnämnda arbetstiden vid de flesta företag i Helsingfors och Trängsund, vid 3 av de sistnämnda likväl på måndagarna kl. 8—5 och vid 1 kl. 7—4. Kl. 8—5 räckte arbetstiden vid företagen i Åbo och Yxpila samt, i fråga om ackordarbete, vid 1 företag i Uleåborg, kl. 7—5 vid ett företag i Helsingfors och kl. 7—6, i fråga om ackordarbete, vid ett företag i Trängsund. Arbetstiden på lördagar var kl. 7—2 vid de flesta företag, som lämnat uppgifter, både i fråga om tidlöns- och ackordarbete, bl. a. vid alla företag i Helsingfors, Valkom och Kotka (i viken), vid de flesta företag i Trängsund, 2 i Tammerfors och 1 i Lahdenpohja, kl. 7—3 vid de flesta företag i de österbottniska hamnarna och i Raumo samt vid 3 företag i Trängsund och 2 i Hangö, kl. 7—4 vid ett par företag i Björneborg, kl. 8—3 vid kajen i Kotka, kl. 8—4 vid 1 företag i Yxpila och kl. $\frac{1}{2}$, 7—2 vid ett företag i Lahti—Vesijärvi. Ordinarie timarbete förekom icke vid 4 företag, ackordarbete på vanliga söckendagar vid 26 företag, på lördagar vid 25 företag. Arbetssdagens längd på lördagar vid timarbete har icke uppgivits av 11 företag och vid ackordarbete icke av 16 företag; för övriga söckendagar har den icke uppgivits av resp. 12 och 17 företag. Några företag ha uppgivit arbetsdagens timantal.

2. Måltidsraster.

Vid de flesta företag, som lämnat uppgifter, förekommo måltidsraster kl. 11—12 både under lördagar och andra söckendagar och både vid tim- och ackordarbete; vid företagen i Hangö var måltidsrasten kl. 12—1, likaså i Åbo, utom under lördagar, då den var kl. 11— $\frac{1}{2}$, 12 eller kl. $\frac{1}{2}$, 12—12. Under lördagar var måltidsrasten vid 1 företag i Helsingfors vid timarbete kl. 10— $\frac{1}{2}$, 12 och endast vid några få företag $\frac{1}{2}$ timme, varvid början inföll kl. $\frac{1}{2}$, 10— $\frac{1}{2}$, 12 och slutet kl. 10—12; under övriga söckendagar var den kl. $\frac{1}{2}$, 12—1 vid 4 företag i Helsingfors och kl. 1—2 vid 1 företag i Hangö samt obestämd, beroende på arbetet, vid 1 företag i Hangö.

3. Ylityöaika.

Ylityöaika alkaa tavallisina arkipäivinä varsinaisen lainmukaisen 8 tunnin työpäivän loputtua ja pyhätyöaika lauantaisin ja saatto-päivinä lainmukaisen työpäivän päättyessä, kestäen varsinaisen työpäivän alkamiseen maanantai-aamuna. Helsingissä on 4 liikettä ilmoittanut teettävänsä ylitöitä olosuhteiden mukaan, 2 liikettä yötyötä (klo $\frac{1}{2}$ 7 ip.—6 ap.) ja 2 liikettä pyhätyötä. Ylitöissä oli illallisaika eräällä liikkeellä $\frac{1}{2}$ 7—8, toisella 5—6 ip. — Hangossa teetti 2 liikettä ylitöitä (klo 4—6 ip.), 1 liike vain urakatyössä yötyötä ja harvoin pyhätyötä sunnuntaina iltapäivällä. — Turussa on vain 1 liike teettänyt ylitöitä tarpeen mukaan. Reposaarella on 3 liikettä teettänyt tarpeen vaatiessa ylityötä 4—6 ip. ja yötyötä 6—8 ip., ei kuitenkaan lauantaisin, joskus pyhätyötäkin klo 7 ap.—4 ip. — Raumalla on 3 liikkeessä oltu tarpeen vaatiessa 2 tuntia ylityössä ja 2 liikkeessä myös sunnuntaina, toisessa 2—8, 1 liikkeessä tilapäisesti yötyössä, ei kuitenkaan lauantaisin. — Kotkassa on 2 liikettä teettänyt yli- ja yötyötä, joskus pyhätyötäkin; ruokailuaikaa ei ole ollut lauantaisin, mutta arkipäivinä on ollut 1 tunti. — Ykspihlajassa on 2 liikettä teettänyt ylityötä tarpeen mukaan, 1 liike yötyötä vuorotyönä. — Oulussa on 3 liikettä teettänyt ylityötä, 1 liike harvoin pyhätyötä ja yötyötä vuorotyönä. — Kemissä on 3 liikkeellä ollut yli- ja yötyötä ja 2:lla pyhätyötä (toisella sangen harvoin). Lauantaisin ei yli- ja yötyötä ole ollut, mutta muina arkipäivinä sitä on tehty klo 4—8 ja $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 1 tai 9—1. — Lahdenpohjassa on 1 liike teettänyt yli-, yö- ja pyhätyötä. — Uuraassa on 6 liikettä teettänyt satunnaisesti, tarpeen vaatiessa, yli- ja pyhätyötä (eräs liike klo 7—11 ja 12—4) ja 3 liikettä harvoin yötyötä (eräs liike harvoin vuorotyössä klo 12—12).

4. Palkalliset loma-ajat.

Lainmukaisia palkallisia loma-aikoja on osalle työntekijöistä myönnetty 29 liikkeessä (sisämaasatamissa, Kuopiota lukuun ottamatta, Lounais-Suomen rantakaupungeissa sekä Uuraassa 11 liikkeessä ja Kotkassa 1 liikkeessä). Niitä ei ole annettu Uudenmaan ja Pohjanmaan kaupungeissa, yhteensä 41 liikkeessä. 1 toiminimi on jättänyt loma-ajan ilmoittamatta.

3. Övertidsarbete.

Som övertidsarbete räknas under vanliga vardagar arbete efter den ordinarie lagliga 8 timmars arbetsdagens slut. Söndagsarbetet räknas börja efter det den lagliga arbetsdagen på lördagar och dagar före helg är till ända och räcka tills den ordinarie arbetsdagen på måndagen vidtager. I Helsingfors ha 4 företag meddelat, att övertidsarbete förekommer hos dem, beroende på förhållandena; vid 2 företag förekom nattarbete (kl. $\frac{1}{2}$ 7 e. m.—6 f. m.) och vid 2 företag söndagsarbete. Vid övertidsarbete inföll kvällsvarsrasten vid 1 företag kl. $\frac{1}{2}$ 7—8 på kvällen, vid ett annat kl. 5—6. — I Hangö förekom övertidsarbete (kl. 4—6 e. m.) vid 2 företag, vid 1 företag nattarbete endast vid ackordarbete och någon gång söndagsarbete på eftermiddagen. — I Åbo förekom övertidsarbete endast vid 1 företag efter behov. I Räfsö förekom övertidsarbete vid 3 företag kl. 4—6 e. m. vid förefallande behov, nattarbete kl. 6—8 e. m., likväl icke på lördagar, någon gång söndagsarbete kl. 7 f. m.—4 e. m. — I Raumo förekom två timmars övertidsarbete vid förefallande behov i 3 företag och vid 2 företag även söndagsarbete, vid det ena kl. 2—8, vid ett företag tillfälligt nattarbete, dock icke på lördagar. — I Kotka förekom vid 2 företag övertids- och nattarbete och någon gång också söndagsarbete; måltidsraster förekommo icke på lördagen, men 1 timme under de övriga söckendagarna. — I Xpila förekom övertidsarbete vid förefallande behov i 2 företag och vid 1 företag nattarbete i skiften. — I Uleåborg förekom övertidsarbete vid 3 företag, vid 1 företag söndagsarbete, ehuru mera sällan, och nattarbete i skiften. — I Kemi förekom övertids- och nattarbete vid 3 företag och söndagsarbete vid 2 företag (vid det ena dock ganska sällan). På lördagar har icke förekommit övertids- och nattarbete, men på andra vardagar kl. 4—8, $\frac{1}{2}$ 9— $\frac{1}{2}$ 1 eller 9—1. — I Lahdenpohja förekom övertids-, natt- och söndagsarbete vid 1 företag. — I Trångsund förekom vid förefallande behov tillfälligt övertids- och söndagsarbete vid 6 företag (vid ett av dem kl. 7—11 och 12—4) samt vid 3 företag nattarbete, ehuru sällan (vid 1 företag någon gång skiftesarbete kl. 12—12).

4. Ledighet med lön.

Lagenlig semester med åtnjutande av lön har beviljats vid 29 företag åt en del av arbetarna (i de inre hamnarna med undantag av Kuopio, i sydvästra Finlands hamnstäder samt vid 11 företag i Trångsund och 1 i Kotka). Sådana ledigheter ha icke beviljats i de nyländska och österbottniska städerna, sammanlagt vid 41 företag. Ett företag har icke meddelat något om ledigheterna.

IV. Palkkausolot.

1. Palkkaustapa.

Lastaus- ja purkamistyössä käytetään sekä aika- palkka- että urakkajärjestelmää. Edellisessä maksetaan palkat melkein yksinomaan työtuntien mukaan, jälkimmäisessä sovittujen urakkapalkkatarifien mukaan. Kuten alla olevasta taulukosta nähdään, oli ainoastaan aikapalkka käytännössä 12 liikkeessä, joissa oli 3 259 työntekijää eli 29.6 % ilmoitetuista 10 993 työntekijästä, yksinomaan urakkapalkka 30 liikkeessä, joissa oli 2 884 työntekijää (26.2 %), ja molemmat palkkaustavat 28 liikkeessä, joissa oli 4 850 työntekijää (44.2 %). Urakkapalkkajärjestelmää käyttävien liikkeiden ryhmä oli suurin, aikapalkkajärjestelmää käyttävien taas pienin. Työntekijöitä oli kuitenkin enimmänsä niissä liikkeissä, jotka käyt-

IV. Avlöningsförhållanden.

1. Avlöningsätt.

Vid lastnings- och lossningsarbetarnas avlönning användes dels tidlön, dels ackordlön. I förstnämnda fall utbetalas lönerna nästan enbart efter antalet arbetstimmar, i sistnämnda fall enligt överenskomna ackordtariffer. Enbart tidlön förekom, såsom av nedanstående tabell framgår, vid 12 företag med sammanlagt 3 259 arbetare eller 29.6 % av de 10 993 arbetare, om vilka lämnats uppgifter. Endast ackordarbete förekom vid 30 företag med sammanlagt 2 884 arbetare (26.2 %), och båda avlöningsätten vid 28 företag med sammanlagt 4 850 arbetare (44.2 %). Enbart ackordarbete förekom således vid de flesta företagen och endast tidlön vid det minsta antalet, men i de företag, som använde båda avlöningsätten, var antalet arbetare

Työn jakautuminen aikapalkka- ja urakkatyöhön. — Arbetets fördelning i tidlöns- och ackordarbete.

Palkkakunta Ort	Aikapalkka Tidlön		Urakkapalkka Ackordlön		Molemmat Vardera		Yhteensä Summa		Ilmoittamatta Icke uppgivna	
	Liikkeiltä Företag	Työntekijöitä Arbetare	Liikkeiltä Företag	Työntekijöitä Arbetare	Liikkeiltä Företag	Työntekijöitä Arbetare	Liikkeiltä Företag	Työntekijöitä Arbetare	Liikkeiltä Företag	Työntekijöitä Arbetare
Helsinki—Helsingfors	1	409	1	200	3	183	5	792	—	—
Valkom	—	—	2	170	—	—	2	170	—	—
Hangö—Hanko	3	357	1	15	2	13	6	385	—	—
Turku—Åbo	1	54	—	—	3	706	4	760	—	—
Pori—Björneborg	1	95	—	—	3	552	4	647	—	—
Rauma—Raumo	—	—	2	67	3	112	5	179	—	—
Uuras—Trångsund	—	—	8	1 210	7	1 205	15	2 415	1	44
Kotka	—	—	—	—	4	1 700	4	1 700	—	—
Vaasa—Vasa	1	770	—	—	—	—	1	770	—	—
Yxpilä—Ykspihlaja	—	—	2	820	—	—	2	820	—	—
Oulu—Uleåborg	2	666	2	155	—	—	4	821	—	—
Kemi	3	908	—	—	—	—	3	908	—	—
Tampere—Tammerfors....	—	—	5	189	—	—	5	189	—	—
Lahti—Vesijärvi	—	—	—	—	1	105	1	105	—	—
Lahdenpohja	—	—	3	41	—	—	3	41	—	—
Kuopio	—	—	4	17	1	3	5	20	—	—
Varkaus	—	—	—	—	1	271	1	271	—	—
Yhteensä—Summa	12	3 259	30	2 884	28	4 850	70	10 993	1	44

tivät molempia palkkaustapoja, ja vähimmän yksinomaan urakkapalkkajärjestelmää käyttävissä liikkeissä. Tämä johtuu siitä, että yksinomaan urakatyöjärjestelmää ovat käyttäneet useimmat pienet, etupäässä sisämaansatamien ja Uuraan liikkeit, ainoastaan aikapalkkaa taas Helsingin ja Pohjanmaan kaupunkien suurimmat toiminimet. Vaasassa ja Kemissä oli käytännössä ainoastaan aikapalkkajärjestelmä, Valkomissa, Ykspihlajassa, Tampereella ja Lahdenpohjassa yksinomaan urakatyö. Pohjanmaan kaupungeissa on käytetty ainoastaan joko aika- tai urakkapalkkajärjestelmää, mutta ei koskaan molempia samassa liikkeessä. Sisämaansatamissa ei ole missään käytetty yksinomaan aikapalkkaa, vaan enimmäkseen urakajärjestelmää sekä Varkaudessa ja Lahti—Vesijärvellä molempia palkkaustapoja.

Työntekijöistä on palkkaustapansa ilmoittanut 828 miestä ja 168 naista. Niistä työskentelivät useimmat eli 54.3 % ainoastaan aikapalkalla, yksinomaan urakalla 30.9 %. Verraten vähän (14.8 %) teki lastaustöitä molemmilla tavoin, niistä etupäässä urakalla 11.7 % ja pääasiallisesti aikapalkalla 3.1 %, kaikki miehiä. Naisista on vain 9.1 % ollut yksinomaan urakatoissa, ja ne olivat kaikki Varkaudessa ja Lahti—Vesijärvellä. Yksinomaan urakalla ei työskennellyt ketään Hangossa ja Porissa, ainoastaan aikapalkalla ei kukaan Tampereella ja Kuopiossa. Melkein yksinomaan aikapalkalla työskenneltiin Hangossa, Porissa, Oulussa ja Kotkassa, miltei yksistään urakalla Tampereella, Lahdenpohjassa ja Kuopiossa, enimmäkseen urakalla Uuraassa, Lahti—Vesijärvellä ja Varkaudessa.

2. Tuntipalkat varsinaisena työaikana kesällä 1927.

Varsinaisena työaikana kesällä 1927 saamansa tuntipalkan on, kuten seuraavalla sivulla olevasta ylemmästä taulukosta näkyy, ilmoittanut 493 miestä ja 147 naista, yhteensä 640 lastaustyöntekijää; ilmoittamatta on jättänyt 42 miestä ja 6 naista, ja yksinomaan urakkapalkalla työskentelevät on tästä taulukosta jätetty pois. Tarkastettaessa miesten tuntipalkkojen suuruutta huomataan, että 310:llä eli 62.9 %:lla, s. o. lähes $\frac{2}{3}$:lla oli 7—8 markan tuntipalkka, sitä lähinnä olivat 6—7. ja 4—5 markan tuntipalkan saajat, ollen edellisiä 46 eli 9.3 % ja jälkimmäisiä 44 eli 8.9 %. 5—6 ja 8—9 markan tuntipalkan nauttijoita oli taas melkein saman verran, edellisiä 36 eli 7.3 % ja jälkimmäisiä 34 eli 6.9 %. 3—4 markan tuntipalkan sai 18 miestä eli 3.7 % ja yli 9 markan vain 4 miestä eli 0.8 %.

störst, minst däremot i de företag, som använde enbart ackordarbete. Detta beror därpå, att enbart ackordarbete förekom hos de flesta små företag, i främsta rummet i inlandshamnarna och i Trängsund, uteslutande tidlön åter vid de större företagen i Helsingfors och de österbottniska städerna. I Vasa och Kemi förekom uteslutande tidlön och i Valkom, Yxpila, Tammerfors och Lahdenpohja uteslutande ackordarbete. I de österbottniska städerna förekom enbart antingen tidlön eller ackordarbete, men aldrig samtidigt inom samma företag. I inlandshamnarna förekom däremot aldrig enbart tidlön, utan merendels ackordarbete, samt i Varkaus och Lahti—Vesijärvi båda avlöningssätten.

Av arbetarna ha 828 män och 168 kvinnor lämnat uppgifter om avlöningssättet. Av dem arbetade de flesta eller 54.3 % endast för tidlön och 30.9 % endast på ackord. Ett relativt litet antal (14.8 %) utförde lastningsarbete enligt vardera avlöningssättet, 11.7 % huvudsakligen på ackord och 3.1 % (endast män) i främsta rummet för tidlön. Endast 9.1 % av kvinnorna har sålunda arbetat uteslutande på ackord; de voro alla i Varkaus och Lahti—Vesijärvi. Enbart på ackord arbetade ingen i Hangö och Björneborg, endast för tidlön ingen i Tammerfors och Kuopio. Nästan uteslutande för tidlön arbetades i Hangö, Björneborg, Uleåborg och Kotka, nästan enbart på ackord i Tammerfors, Lahdenpohja och Kuopio, merendels på ackord i Trängsund, Lahti—Vesijärvi och Varkaus.

2. Timlöner under ordinarie arbetstid sommaren 1927.

Om sin timlön under ordinarie arbetstid sommaren 1927 ha, såsom av den första tabellen på följande sida framgår, 493 män och 147 kvinnor, sammanlagt 640 lastningsarbetare, lämnat uppgifter; sådana ha icke erhållits öfver 42 män och 6 kvinnor, och de som arbetat enbart på ackord, ha bortlämnats från tabellen. Då man granskar storleken av männens timlön, finner man, att 310 eller 62.9 %, d. v. s. nära $\frac{2}{3}$ hade en timlön om 7—8 mark. De därnäst största grupperna bestodo av dem, som hade 6—7 och dem, som hade 4—5 mark, av vilka den förra omfattade 46 eller 9.3 % och den senare 44 eller 8.9 %. En timlön om 5—6, resp. 8—9 mark förekom åter hos nästan lika många; den förra gruppen omfattade 36 eller 7.3 % och den senare 34 eller 6.9 %. En timlön om 3—4 mark hade 18

Enintään 3 markkaa tunnilta sai vain 1 nuorukainen. Naisista sai 100 eli yli $\frac{1}{2}$, (68.0 %) 4—5 markan tuntipalkan, 24 eli 16.3 % 5—6 markkaa, 13 eli 8.9 % enintään 3 markkaa, 8 eli 5.4 % 3—4 markkaa ja ainoastaan 2 eli 1.4 % 6—7 markkaa, mitä korkeampaa tuntipalkkaa ei yksikään saanut. Miesten tuntipalkkojen punnittu keskimäärä koko maassa oli 6: 92 ja naisten 4: 46. Naisten tuntipalkkojen keskimäärä oli siis 2: 46 eli runsasta kolmannesta pienempi kuin miesten. Miesten tuntipalkan keskimäärä oli korkein, 8: 31, Oulussa, alin, 3: 50, Lahdenpohjassa ja 3: 64 Tampereella. Useimmilla paikkakunnilla keskimäärä oli 7 ja 8 markan välillä, merenrantasatamista kaikissa muissa, paitsi jo mainittua Oulua ja Uurasta, jossa keskimäärä oli vain 5: 32. Sisämaansatamissa, Kuopiota lukuun ottamatta, olivat tuntipalkkojen keskimäärät huomattavasti alhaisemmat. Naisten samoin kuin miestenkin tuntipalkkojen keskimäärä oli korkein Oulussa, 6: 17, alin se oli Varkaudessa, 2: 50 ja Uuraassa, 3: 27.

Tarkasteltaessa työnantajain ilmoitusten mukaan laadittua, edellisen sivun alemmaa tuntipalkkataulukkoa huomataan, että samalla paikkakunnalla miesten alimman ja ylimmän tuntipalkan ero oli yleensä noin 1—2 markkaa, paitsi Uuraassa, jossa se oli 5 markkaa, ja Raumalla, jossa se tilapäisillä työntekijöillä oli 3: 50. Naisten tuntipalkkojen maksimi- ja minimimäärät samalla paikkakunnalla vaihtelivat vielä vähemmän. Sen sijaan eri paikkakuntien tuntipalkkojen keskimäärissä huomataan melkoisia erilaisuuksia. Miehillä oli useimmissa paikoin 8 markan keskituntipalkka. Korkein se oli Oulussa, vakinaisilla työntekijöillä 8: 50 ja tilapäisillä 9 markkaa, alin Varkaudessa, jossa se oli vain 4: 05. Raumallakin olivat tuntipalkat maan keskimäärää melkoisesti alhaisemmat. Naisten tuntipalkkojen keskimäärät eri paikkakunnilla vaihtelivat vielä enemmän kuin miesten. Korkein keskimäärä oli Oulussa (vakinaisilla 6: 50 ja tilapäisillä 7 markkaa) ja alin (2: 38) Varkaudessa kuten miehilläkin. Pohjanmaan kaupungeissa ja Helsingissä naisten palkat olivat korkeammat kuin muualla, Uuraassa taas Varkauden jälkeen alhaisimmat. — Miesten ja naisten tuntipalkkojen keskimäärien ero oli suurin, 3—4 markkaa, Uuraassa ja Kotkassa, muualla se oli noin $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ markkaa, ollen Pohjanmaalla tavallisesti 2 markkaa.

Vakinaisten ja tilapäisten työntekijäin tuntipalkkojen keskimäärät eivät ole toisiinsa verrattavia, koska ne eivät ole kaikki samoilta paikkakunnilta eivätkä samoista liikkeistä. Samat syyt ja varsin-

män eller 3.7 % och över 9 mark endast 4 män eller 0.8 %. Högst 3 mark i timmen fick blott 1 yngling. Av kvinnorna hade 100 eller över $\frac{1}{2}$, (68.0 %) 4—5 mark i timmen, 24 eller 16.3 % 5—6 mark, 13 eller 8.9 % högst 3 mark, 8 eller 5.4 % 3—4 mark och endast 2 eller 1.4 % 6—7 mark, som var den högsta gränsen för kvinnornas timlön. Det vägda medeltalet av männens timlöner i hela landet var 6: 92, kvinnornas 4: 46. Medeltalet av kvinnornas timlöner var sålunda 2: 46 eller drygt en tredjedel lägre än männens. Det högsta medeltalet av männens timlöner var 8: 31 och förekom i Uleåborg; de lägsta voro 3: 50 i Lahdenpohja och 3: 64 i Tammerfors. På de flesta orter var medeltalet mellan 7 och 8 mark, nämligen i alla kusthamnar utom Uleåborg och Trångsund; å sistnämnda ort var det endast 5: 32. I inlandshamnarna, förutom Kuopio, voro medeltalen av timlönerna betydligt lägre. Medeltalet både av männens och kvinnornas timlöner var högst i Uleåborg, där det för de sistnämnda var 6: 17, lägst i Varkaus, där det var 2: 50, och Trångsund, där det var 3: 27.

Vid granskning av den nedre tabellen på föregående sida, vilken på grundvalen av arbetsgivarnas uppgifter utarbetats över timlönerna, finner man, att skillnaden mellan männens maximi- och minimitimlön å samma ort i allmänhet var c:a 1—2 mark, utom i Trångsund, där den var 5 mark, och i Raumo, där den för tillfälliga arbetare var 3: 50. Maximi- och minimibeloppen för kvinnornas tidlöner varierade ännu mindre å en och samma ort. Däremot finner man betydande divergenser i fråga om medeltalen för lönerna å de skilda orterna. Männen hade å de flesta orterna en medeltimlön av 8 mark. Högst var den i Uleåborg, nämligen för ordinarie arbetare 8: 50 och för tillfälliga 9 mark, lägst i Varkaus, där den blott var 4: 05. Också i Raumo voro timlönerna betydligt lägre än medeltalet för hela landet. Medeltalet för kvinnornas timlöner å de skilda orterna växlade ännu mera än männens medeltal. Det var högst i Uleåborg (för ordinarie 6: 50 och tillfälliga 7 mark) och lägst (2: 38) i Varkaus, där också männens medeltal var lägst. I de österbottniska städerna och Helsingfors voro kvinnornas löner högre än annorstädes, i Trångsund åter näst Varkaus de lägsta. Skillnaden mellan medeltalen för männens och kvinnornas arbetslöner var störst, nämligen 3—4 mk, i Trångsund och Kotka; å andra orter var den c:a $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ mark; i Österbotten var den vanligen 2 mark.

Medeltalen för ordinarie och tillfälliga arbetares timlöner kunna icke jämföras med varandra, emedan de icke alla avse samma orter eller samma företag. Enahanda orsaker och i synnerhet

kin se, että useilla kalliimpipalkkaisilla paikkakunnilla, kuten Helsingissä, Kotkassa, Vaasassa ja Kuopiossa, kaikki tuntipalkkalaiset on laskettu tilapäisten työntekijäin joukkoon, vaikuttavat siihen taulukon omituiseen tulokseen, että tilapäisten lastaustyöntekijäin tuntipalkkojen keskimäärät ovat jonkun verran korkeammat kuin vakinaisten. Näin oli asianlaita Turussa, Raumalla, Oulussa ja Kemissä, joissa, ainakin kahdessa viimeksimainitussa, on kesäisin vaikeampi saada ympäröivältä maaseudulta tilapäistä lastaustyövoimaa. Ja kun sitä käytetään etupäässä kiireisenä lastausaikana, jolloin työpalkat ovat korkeimmillaan, vaikuttaa sekin tilapäisten lastaajain palkkojen keskimääriin koroitavasti. Samoin maataloustyöntekijäinkin palkat ovat Oulun läänissä kesäisin, etenkin heinäkorjuun aikana, paljon korkeammat kuin muissa lääneissä, mikä myös osaltaan vaikuttaa koroitavasti kiireenä aikana otettujen tilapäisten lastaustyöntekijäinkin palkkoihin. Uuraassa sen sijaan, jossa on paljon helpompi saada tilapäistä lastaustyövoimaa, olivat tilapäisten lastaustyöntekijäin tuntipalkat tuntuvasti alhaisemmat kuin vakinaisten. Muilla paikkakunnilla ne olivat yhtä suuret, ja Valkomissa, Yspihlajassa sekä useimmissa sisämaansatamissa oli vain urakkapalkkaus käytännössä. — Alaikäisiin näyttää palkkauksessa lasketun 18 vuotta nuoremmat, eikä eri sukupuolia ole erotettu toisistaan, joten niillä näyttää olleen jokseenkin yhtä suuret tuntipalkat. 18 vuotta nuorempia lastaustyöntekijöitä oli vain muutamilla Turun, Porin, Rauman ja Uuraan toimintimillä, joista Porin työnantajat eivät ole ilmoittaneet alaikäisten tuntipalkkoja.

3. Ylityöajasta maksettu lisäkorvaus.

Ylityöstä on aikapalkkatyössä maksettu lainmuokaisen työpäivän jälkeen kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:n ja seuraavilta tunneilta 100 %:n korotus, mikä myös on suoritettu kaikesta yötyöstä (klo 9—6), ellei ole ollut vuorotyö käytännössä, ja samoin pyhityöstä. Urakkatyössä on 48 liikkeessä maksettu kahdelta ensimmäiseltä ylityötunnilta 50 %:n ja seuraavilta 100 %:n palkankorotus, joko tuntipalkasta tai urakkatariffista lasketuna, mutta 8 liikkeessä (1 Helsingin, 2 Tampereen, 2 Kuopion ja 3 Hangon) sitä ei ole suoritettu. 15 liikettä on jättänyt tähän kysymykseen vastaamatta.

4. Urakkapalkkatariffit.

Eräs osakeyhtiö maksoi Lahdenpohjan satamassa proomuista ja höyrylaivoista rautatievaunui-

den, att å de flesta orter med högre löner, såsom Helsingfors, Kotka, Vasa och Kuopio, alla tidlönsarbetare ha räknats som tillfälliga, medverka till det av tabellen framgående egendomliga resultatet, att tillfälliga lastningsarbetares timlöner i medeltal äro något högre än ordinarie arbetares. Detta var fallet i Åbo, Raumo, Uleåborg och Kemi, i vilka städer, åtminstone i de båda sistnämnda, det om somrarna är svårare att från den omgivande landsbygden erhålla tillfällig arbetskraft för lastning. Och då sådan användes huvudsakligast vid den brådaste lastningstiden, då arbetslönerna äro högst, medverkar även detta till att höja medeltalet för de tillfälliga lastningsarbetarnas löner. På samma sätt äro även lantbruksarbetarnas löner i Uleåborgs län om somrarna, särskilt under höbärgningstiden, mycket högre än i andra län, vilket även i sin mån åstadkommer en stegring av de under den bråda tiden antagna tillfälliga lastningsarbetarnas löner. I Trångsund, där det är betydligt lättare att erhålla tillfällig arbetskraft för lastning, äro de tillfälliga lastningsarbetarnas timlöner däremot betydligt lägre än de ordinarie arbetarnas. Å andra orter voro de lika stora, och i Valkom, Yxpilä samt de flesta inlandshamnarna förekom endast ackordarbete. — Såsom minderåriga synes man i fråga om avlöning ha betraktat dem, som voro yngre än 18 år, och någon åtskillnad har icke gjorts mellan de olika könen, varför de synas ha haft ungefär lika stora löner. Lastningsarbetare, som voro yngre än 18 år, förekommo endast vid några företag i Åbo, Björneborg, Raumo och Trångsund, av vilka företagen i Björneborg icke lämnat uppgifter om de minderårigas timlöner.

3. För övertidsarbete erlagda lönetillägg.

Vid övertidsarbete har betalats enligt lag för de två första timmarna efter den ordinarie arbetsdagen en förhöjning av 50 % och för de följande timmarna en förhöjning av 100 %, som även betalats för allt nattarbete (kl. 9—6), i fall icke skiftarbete förekommit, och likaledes för söndagsarbete. Vid ackordarbete ha 48 företag betalats för de två första övertidstimmarna 50 %:s och för de följande 100 %:s förhöjning, antingen å timlönen eller å ackordtariffen, men vid 8 företag (1 i Helsingfors, 2 i Tammerfors, 2 i Kuopio och 3 i Hangö) har detta icke varit fallet. Från 15 företag ha svar på denna fråga icke erhållits.

4. Lönetariffer vid ackordarbete.

Ett aktiebolag betalade vid lastning i Lahdenpohja hamn från prämar och ångbåtar till järn-

hin lastattaessa seuraavan, kesäkuun 2 päivänä 1927 vahvistetun tariffin mukaan:

vägsvagnar enligt sin den 2 juni 1927 fastställda tariff:

	kannen alta, under däck, mk	kansilasti däckslast mk	
4" ja 3" × 11" — 5"	20: —	14: —	standartilta — per std.
2" × 11" — 6"			
1 ¼" × 11" — 10"			
3" × 4 ½" — 3"	22: —	16: —	"
2" × 5 ½" — 4"			
1 ½" × 9" — 6"			
1" × 11" — 8"			
¾" × 11" — 8" sekä niputetut laudat och buntade bräder			
2" × 3 ½" — 3"	27: —	20: —	"
1 ¾" × 5 ½" — 3"			
1 ¼" × 5 ½" — 3"			
1" × 7" — 3"			
⅞" × 7" — 3"			
Kimmet ja päreet nipuissa	27: —	24: —	"
Buntad stäv och pärtor			
Kimmet ja päreet niputtamatta	33: —	24: —	"
Obuntad stäv och pärtor			
Kuutiopäät — kuutiosyli	33: —	24: —	"
Splitved per kubikfamn			

„Vahingonpussissa” ja vanhassa lastauslaiturissa maksetaan kaikille muille 4 markan korotus standartilte, paitsi niputtamattomille kimille ja kuutiopäille 7 markkaa kyseessä oleville mittausyksiköille.

Eräät Uuraan toiminimet maksoivat seuraavan tariffin mukaiset työpalkat:

I „Vahingonpussi” („Skadepäsen”) och vid den gamla lastningsbryggan betalas en förhöjning av 4 mark per standard för alla andra slag, men för obuntad stäv samt splitved 7 mark per resp. måttenhet.

Några firmor i Trångsund betalade arbetslö-
nerna enligt följande tariff:

Lastauksesta — Lastning:

	mk	
Lankuista, battenseista ja ratapölkyistä — Plankor, battens och sleepers	18: —	standartilta — per std.
Egyptinparruista — Egyptiska sparrar	20: —	"
2" × 5", niitä vastaavista ja pienemmistä sekä niputetuista laudoista, 6 jalkaa pitkistä ja sitä suuremmista — 2" × 5", dem motsvarande och mindre, samt buntade bräder à 6 fot ävensom större	23: —	"
Niputetuista tavaroista, 6 jalkaa lyhyemmistä — Buntade bräder, kortare än 6 fot	25: —	"
Pienemmistä laudoista, joiksi lasketaan 1" × 5", niitä vastaavat ja niistä pienemmät, sekä Saksan parruista — Mindre bräder, till vilka räknas 1" × 5", dem motsvarande och mindre, samt tyska sparrar	28: —	"

Pienistä laudoista, joiksi lasketaan $\frac{7}{8}$ " $\times$ 4", niitä vastaavat ja pienemmät — Små bräder, till vilka räknas $\frac{7}{8}$ " $\times$ 4", dem motsvarande och mindre	mk 33: — standartilta — per std.
Isommista propseista, 5 jalan pituisista ja isommista sekä paperipuista, mitattuina — Större props, 5 fot och längre samt pappersved, uppmätt	20: — 24: — —: 25 kuutiojalalta — per kubikfot
Pienemmistä propseista, alle 5 jalan — Mindre props, under 5 fot ..	7: — tonnilta — per ton
Haapapuista ja pylväistä — Aspvirke och block	6: — "
Paperi- ja kuivasta massasta — Papper- och torr massa	
Selluloosasta ja määstä massasta — Cellulosa och våt massa	

Purkamisesta — Lossning:

Säkeissä ja tynnyreissä olevista tavaroista — Varor i säckar och tunnor	3: 50	"
Valloillaan olevasta viljasta — Spannmål i lös vikt	4: 50	"
Kappaletavarasta — Styckegods	6: —	"
Kivihilestä, laatikoiden kanssa (taattu 8: — tunnille) — Stenkol, med lådor (garanterat 8: — per timme)	6: —	"
Kivihilestä, korien kanssa (taattu 8: — tunnille) — Stenkol, med korgar (garanterat 8: — per timme)	8: —	"
Rikistä ilman päällystystä (taattu 10: — tunnille) — Svavel utan emballage (garanterat 10: — timme)	8: —	"
Suolasta — Salt	5: —	"

Lisämaksut:

Odotusajasta lastaus- ja purkamistyössä 5 markkaa tunnilta.

Ylityöstä maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:n korotus ja sitä seuraavilta sekä pyhätyöstä 100 %:n korotus urakka- ja tuntipalkkoihin.

Konnossementeistä, jos lasti on useammalla kuin kahdella, maksetaan 15 markkaa kultakin konnossementiltä.

Käsinlastauksesta, kun vinssiä ei voida käyttää, maksetaan 20 %:n korotus yllä oleviin standarttipalkkoihin.

Höylätystä tavarasta maksetaan 10 %:n korotus yllä oleviin palkkoihin.

Jäästeiden hidastuttaessa työtä eli viimeistään 1 päivästä marraskuuta maksetaan 10 %:n lisämaksu tavalliseen standarttimaksuun. Jos laivaaja toimittaa lastin laivan sivulle kannellisissa kanavaaluksissa, joissa tavara on lastattu pitkin laivaa, toisin sanoen, samalla tavalla kuin ruumassa, eikä anna apumiehiä, maksetaan siitä 20 %:n lisämaksu.

Eräät Turun toiminimet maksoivat kesäkuun 9 päivänä 1927 tehdyn ja heinäkuun 10 päivänä voimaan tulleen palkkaussopimuksen mukaan Turun sataman lautatarhoissa 100 laudalta:

Tilläggsavgifter:

Väntpengar vid lastnings- och lossningsarbete 5 mark per timme.

Vid övertidsarbete betalas för de två första timmarna en förhöjning av 50 % och för de följande samt vid söndagsarbete en förhöjning av 100 % både vid timlöns- och ackordarbete.

Konnossement betalas med 15 mark för vart och ett, ifall lasten är ställd på flere än två.

Vid lastning för hand, då vinsch ej kan användas, betalas 20 %:s förhöjning å de ovannämnda beloppen per standard.

För hyvrad vara betalas 10 %:s förhöjning å ovannämnda belopp.

Då arbetet fördröjes på grund av ishinder eller senast från 1 november betalas 10 %:s tillägg till de vanliga beloppen per standard. Ifall inlastaren ombesörjer lasten till fartygets sida i däckade kanalfarkoster, i vilka varan är lastad längsmed båten, med andra ord på samma sätt som i fartygsrum, och då inlastaren icke lämnar hjälpmanskap, betalas 20 %:s tillägg.

Några åbofirmor betalade i enlighet med sitt den 9 juni 1927 uppgjorda löneavtal, vilket den 10 juli trädde i kraft, i Åbo hamns brädgårdar per 100 bräder:

	kantamisesta: bärning:		käsillä lajittelusta: sortering för hand:	
	I mk	II mk	I mk	II mk
3" × 12"	41:—	54:—	—	—
11"	36:—	49:—	32: 10	47: 50
8"	26:—	37:—	21: 65	37: 10
4" — 4 1/2"	16:—	24:—	16: 65	31: 65
2 1/2" × 9"	22:—	32:—	21: 65	37: 10
6"	18:—	25: 50	19: 15	29: 60
4" — 4 1/2"	14:—	21:—	13: 35	22: 90
2" × 9"	20:—	28:—	17: 90	26: 65
6"	14:—	21: 50	14: 15	22: 10
3"	9: 50	15:—	8: 35	14: 15
1 1/4" × 9"	16: 50	26:—	16: 65	25:—
6"	12:—	18:—	13: 35	20: 40
3" × 3 1/2"	9:—	13:—	9: 60	13: 35
1 1/2" × 9"	14:—	21:—	15:—	25:—
6"	11:—	16: 50	12: 50	19: 60
3"	8:—	12: 50	8: 35	12: 10
3/4" × 9"	11: 75	18: 50	13: 75	22:—
6"	9: 75	14: 50	10: 55	15: 10
4"	7: 50	12:—	7: 30	12: 35
5/8", 1", 1 1/8" × 9"	11:—	16:—	12: 35	18: 30
6"	8: 80	13:—	8: 70	13: 75
3"	5: 50	9: 50	5: 95	9: 20
1/4" × 7" — 6 1/2"	7: 25	10: 75	7: 30	12: 80
5"	6:—	9:—	5: 95	10: 55
3" — 3 1/2"	4: 50	6: 25	4: 60	8: 25

Nipuista 20 kappaleelta 1" × 2" I: 50 p, II: 70 p ja muista nipuista suhteellisesti neliötuuman mukaan; I:n maksun kantomatka on 33 metriä, II:n sitä pitemmät matkat.

Tavaran lajittelusta maksetaan 50 %:n, ristiin tapuloimisesta ja siitä ottamisesta 25 %:n, sahatuoreen tavaran ristiin tapuloimisesta 50 %:n korotus I:n kantomatkan maksusta. Tapulin pohjasta 14 engl. jalkaa korkeammalle tapuloidusta tavarasta maksetaan 25 %:n lisäkorotus.

Rautatien H-vaunuista maahan purkamisesta maksetaan laudoista sekä 2-tuomaisista, 2" × 4 1/2" asti 25:—, muista laudoista 20:—, suuremmista vaunuista suhteellisesti enemmän.

Useat Rauman toiminimet maksoivat omistamissaan Rauman sataman lautatarhoissa lokakuun 20 päivänä 1926 tehdyn sopimuksen mukaan irtotavaran purkamisesta rautatievaunuista tapuleihin ja lastamisesta tapuleista tai rautatievaunuista proomuihin tai pinkkaan tai tapuleista rautatievaunuihin (siirtovaunuihin), tavaran koosta riippuen, 100 kappaleelta:

För buntade 20 st. 1" × 2" I: 50 p, II: 70 p och för övriga buntade i proportion efter kubiktum; bärningssträckan I är 33 meter, II längre sträckor.

Vid sortering av varan betalas 50 %, för uppläggning i staplar och tagning från sådana 25 %, för stapling av nysågad vara 50 % av I:sta bärningssträckans avgift såsom tillskott. Vid uppstapling av varan högre än 14 engelska fot från stapelns botten betalas 25 %:s tillägsförhöjning.

Vid lossning från järnvägarnas H-vagnar å land betalas för 2" — 2" × 4 1/2" bräder 25:—, för andra bräder 20:—, för stora vagnar proportionsvis mera.

Flere raumofirmor betalade enligt ett avtal den 20 oktober 1926, gällande deras brädgårdar i Raumo hamn, för lossning av lös trävara från järnvägsvagnar i staplar och lastning från staplar eller järnvägsvagnar i prämar eller i binga eller från staplar i järnvägsvagnar (transportvagnar), beroende på varans stapling, för 100 st.:

	mk		mk		mk		mk
4" X 3" 13: 60	2 1/2" X 3" 8: 05	1 1/2" X 3" 4: 65	1/2" — 1" X 3" 3: 40	3/8" — 3/4" X 3" 3: —			
6" 19: 10	4" 1/2 9: 75	6" 8: 50	6" 5: 10	5" 3: 85			
9" 28: 90	6" 12: 30	9" 11: 90	9" 7: 65	6" 4: 70			
10" 30: 60	9" 15: 70	10" 12: 75	10" 8: 50	7" 5: 55			
	12" 20: 40			9" 7: 25			
				10" 8: 10			

Tämä pohjataksa koskee ensimmäisen linjan eli lähinnä rautatietä olevia tapuleja. Niiden takana eli toisella linjalla oleviin tapuleihin purettaessa ja niistä lastattaessa tulee pohjataksaan 10 %:n korotus, samoin kolmannelle, neljännelle tai useammalle linjalle purettaessa 10 %:n korotus kulta-kin linjalta, mutta niistä lastattaessa noudatetaan pohjatakkaa kaksinkertaisena.

Lastattaessa suoraan tapulista ja vaunusta proomuun tai laituriin noudatetaan pohjatakkaa, jos kantomatka on 40 engl. jalkaa lyhyempi; sen ollessa 40—70 engl. jalkaa tulee pohjataksaan 10 %:n korotus, ja 70—110 jalalta, mikä on pisin kantomatka, maksetaan kaksinkertainen pohjataksa. Jos vaunusta purkamisen on työnjohtajan vaatimuksesta suoritettava tarkoin säännölliseen tapuliin, korotetaan pohjatakkaa 20 %. Milloin tavara on päästään tasaisesti asetettu vaunuun, maksetaan sen vaunusta purkamisesta pinkkaan tai proomuun samoin kuin siirtovaunuista pinkkauksesta pohjatakkaa 10 % alennettuna. Tavarahan purkamisen on tehtävä taksojen mukaisella palkalla korkeintaan 230, takapohjilla 210 engl. tuuman korkuiseen tapuliin. Sinisen tavarahan erottamisesta lastauksen yhteydessä työnantajan osoittamaan paikkaan maksetaan palkka 25 % korotetun pohjataksan mukaan. Vaunusta purkamisen yhteydessä tapahtuvasta erisuuruisten tavaralajien erottelemisesta maksetaan palkkiota 5 markkaa koolta, toisesta koosta alkaen, H-vaunusta. Käsitasaudesta maksetaan 50 %:n ja konetasauksesta 25 %:n korotus pohjataksaan.

Taksassa olevan niputetun tavarahan lastauksesta maksetaan 20 % alennetun taksan mukaan ja kepinippujen lastauksesta sama kuin 3" X 9"-suuruisen tavarahan sekä kimpinippujen lastauksesta sama kuin 3" X 8"-suuruisen tavarahan lastaamisesta.

Kimpivaunun (H-vaunun) purkamisesta ensimmäiselle linjalle maksetaan: irtonaisesta 18-tuumaisesta ja sitä lyhyemmästä tavarasta 90 markkaa, niputetusta 80, irtonaisesta pitemmästä tavarasta 75 ja niputetusta 65 markkaa vaunulta.

Kesäkuun 29 päivänä 1927 erään Helsingin tukkuliikkeen ja Suomen Kuljetustyöntekijäin Liiton toisen osaston kesken tehdyn urakkahinnoittelun mukaan maksetaan tilapäistyöntekijöille las-

Denna grundtaxa gäller den 1:sta raden eller de staplar, som äro närmast järnvägen. Vid lossning i staplar bakom dem eller i andra raden och lastning från denna tillkommer en 10 %:s förhöjning å grundtaxan, på samma sätt vid 3:dje, 4:de eller längre bort belägna rader en 10 %:s förhöjning för varje rad vid lossning, men vid lastning från dem enligt dubbel grundtaxa.

Vid lastning direkt från staplar och vagnar i prämar eller å kajen följes grundtaxan, om bärningsträcken är kortare än 40 engelska fot; om den är 40—70 engelska fot, tillkommer en 10 %:s förhöjning å grundtaxan och vid 70—110 fot, som är den längsta bärningsträcken, betalas efter dubbel grundtaxa. Om lossning från vagn på grund av arbetsledarens fordran verkställt i noggrant regelbundna staplar, höjes grundtaxan med 20 %. Då varan med avseende å ändorna är jämt inlastad, betalas för dess lossning från vagn i binga eller i prämar likasom vid uppstapling från tarnsportvagnar enligt grundtaxan, minskad med 10 %. Lossning av varan bör verkställas för de i taxan upptagna lönerna i staplar, som äro högst 230, å de bakom belägna underlagen högst 210 engelska tum höga. För utbrackering av blåvirke till ett av arbetsgivaren anvisat ställe i samband med inlastningen betalas 25 %:s förhöjning å grundtaxan. Sortering av varor av olika storlek i samband med lossning från vagn betalas med ett lönstillägg av 5 mark per hög, räknat från den andra högen, vid lossning från H-vagn. Vid utjämning för hand betalas 50 %:s och vid utjämning med maskin 25 %:s förhöjning å grundtaxan.

För i taxan upptagen buntad vara betalas enligt en 20 % lägre taxa, för lastning av buntade käppar som för vara av storleken 3" X 9" samt för lastning av buntad stäv som för vara av storleken 3" X 8".

Vid lossning av en kimvagn (H-vagn) i första raden betalas för obuntad 18 tums och kortare vara 90 mark, för buntad 80 mark, för obuntad längre vara 75 och för buntad 65 mark per vagn.

Enligt den mellan en engrossaffär i Helsingfors och Finlands Transportarbetareförbunds avdelning N:o 2 uppgjorda ackordtariffen av den 29 juni 1927 betalas åt tillfälliga arbetare för lastning i

tauksesta rautatievaunuihin tai autoihin seuraa- jänvägsvagnar eller i automobilier följande be-
vasti: lopp:

jauhot, ryynit, kahvit, sokerit, tuomaskuona, luu- jauhot ja lannoitusaineet — mjöl, gryn, kaffe, socker, tomasslagg, benmjöl och gödningsämnen	10: —	tonnilta	—	per ton
eläinten rehut — kreatursfoder	9: —	"	"	"
hedelmät, kuivat ja tuoreet — frukter, torkade och färskä	15: —	"	"	"
perunat ja sipulit, säkeissä — potatis och lök, i säckar	12: —	"	"	"
sillavan tarkastus — granskning av späck $\frac{1}{1}$	10: —	laatikolta	—	per låda
" " — " " " $\frac{1}{2}$	8: —	"	"	"
" lastaus — lastning av späck $\frac{1}{1}$	5: —	"	"	"
" " — " " " $\frac{1}{2}$	3: —	"	"	"
sillit — sill $\frac{1}{1}$	1: 50	astialta	—	per kärl
" — " $\frac{1}{2}$	—: 80	"	"	"
kurkut — gurkor	10: —	tonnilta	—	per ton
värit, lipeäkivi ja sooda — färger, lutsten och soda	15: —	"	"	"
kattopellit ja rauta — takplåt och järn	15: —	"	"	"
ämpärit ja rautaverkko — ämbaren och ståltråds- nät	20: —	"	"	"

Jos tulenkestävien tiilien vastaanotto laivasta tee-
tetään urakalla, maksetaan niistä 5 markkaa ton-
nilta miestä kohden.

Himangassa helmikuun 16 päivänä 1926 tehdyn
urakkasopimuksen mukaan jätti eräs toiminimi
kaikki hallussaan olevat Himangan satamassa suo-
ritettavat työt yksinomaan eräiden urakoitsijain
suoritettaviksi seuraavin palkoin:

Ifall mottagandet av eldfasta tegel från farty-
get sker på ackord, betalas för ton 5 mark per man.

Genom ackordavtal av den 16 februari 1926
överlämnade en firma alla sina arbeten i Himango
hamn att utföras uteslutande av några ackordta-
gare på följande lönevillkor:

tuntityöstä — vid timarbete:	mk
vinssi- ja venemiehille — åt vinsch- och båtmanskap	9: — tunnilta — per timme
muille miehille — åt övriga manliga arbetare	8: — " "
naisille — åt kvinnor	6: — " "
urakkatyössä — vid ackordarbete:	
propsien ja paperipuiden lautoista ruumaan las- taaminen, „töttien” pystyttäminen mukaan luet- tuna — instuvning av props och pappersved i lastrummet, inberäknat uppställande av stöttor ..	mk 29: — syleltä — per famn
Seuraavien tavarain lastaamisesta — vid inlast- ning av nedannämnda varor:	
2" × 4" ja isommat lankut — 2" × 4" och större plankor	29: — standartilta — per standard
1" × 6" ja isommat laudat — 1" × 6" och större bräder	33: — " "
1" × 4" ja isommat laudat — 1" × 4" och större bräder	36: — " "
$\frac{3}{4}$ " & $\frac{1}{8}$ " ja isommat laudat — $\frac{3}{4}$ " & $\frac{1}{8}$ " och större bräder	42: — " "
niputetut tavarat — buntade varor	33: — " "
irtonaiset kimmet — obuntad stäv	70: — " "

	mk	
lankunpää — plankändar	60:—	syleltä — per famn
laudanpää — brädändar	70:—	” ”
odotusajalta — väntetid	4:—	tunnilta — per timme

„Kolipokseihin” lastattaessa maksetaan 25 %:n koroitus. Jos poksit ovat erittäin hankalat täyttää, sovitaan lisäkoroituksesta erikseen. Purjealukset lastataan tuntipalkalla.

Syyskuun 20 päivästä alkaen lasketaan tässä sopimuksessa mainittuihin palkkoihin 10 %:n koroitus propsilta ja paperipuilta, mutta sahatuista tavaroista lokakuun 1 päivästä. Lastattaessa Ulkopauhan ulkopuolella oleviin laivoihin lasketaan 25 %:n koroitus.

Erään osakeyhtiön Haukiputaalla kesäkuun 2 päivänä 1925 Haukiputaan Työosuuskunnan r. l. ja Haukiputaan lastausyhdistyksen kanssa tekemän työehtosopimuksen mukaan maksetaan propsien ja paperipuiden maallennostosta Holmanmaalla, Ongalla, Halkokarissa lahden puolella ja Lahistuksen hiedalla 3:50 kuutiometriltä. Haukiputaan joella, Kurtinlaudalla ja Halosenlahdella maksetaan valmiiksi lajiteltujen propsien ja paperipuiden lastauksesta vedestä proomuuihin 24:—, lajittelemattomasta sumasta 27:50 ja lastauksesta maalta proomuuihin 37:— engl. kuutiosyleltä. Hylkyinä ja alamittaisina erotetuista puista maksetaan 1:25 kuutiometriltä. Puiden lajittelusta vedessä eri lavereihin tai lastausta varten veteen pantaessa maksetaan 75 penniä kuutiometriltä. Proomuista laivoihin lastauksesta maksetaan 30:— engl. kuutiosyleltä. Syyskuun 15 päivästä kohtavat sopimuksessa mainitut palkat 10 %, ja jääesteiden sattumissa on sovittava eri palkoista.

Eräässä Tampereen liikkeessä tehdään urakkasopimus yhden miehen kanssa, joka sitten ottaa työhön muut miehet ja maksaa niille palkat. Urakkapalkkalaisten kesäkuun ansio vuonna 1927 oli 1 121:15—2 205:10. Toisessa Tampereen liikkeessä maksettiin 60:— vaunulta eli noin 24:— standartilta, yli-, yö- ja pyhätyöstä 36:— standartilta. Työntekijät suorittivat lastaustöitä eräässä liikkeessä tarpeen mukaan vuorokauden ajasta välittämättä. Valtionrautateillä maksettiin Tampereella vaunuun kuormituksesta 2:75 kuutiometriltä, ja työntekijäin viikkoansio oli keskimäärin 335:—.

5. Odotus- ja matkarahat.

Lastaus- ja purkamistyössä sattuu laivan myöhästymisen y. m. s. takia seisauksia säännöllisessä työnteossa, jolloin työntekijät ilman omaa syytään

Vid lastning i korboxar betalas 25 %:s förhöjning. Om boxarna äro särskilt obekväma att fylla, överenskommes särskilt om tilläggsförhöjning. Selskafarkost lastas efter timlön.

Från den 20 september beräknas å i avtalet nämnda belopp 10 %:s förhöjning för props och pappersved, men för sågad vara först från 1 oktober. För lastning i fartyg utanför Ulkopauha ytterskär beräknas 25 %:s förhöjning.

Enligt av ett aktiebolag den 2 juni 1925 med Haukipudas arbetsandelslag m. b. t. och Haukipudas lastningsförening uppgjort kollektivavtal betalas för lossning av props och pappersved å Holmanmaa, Onka, vid Halkokariviken och Lahistus 3:50 per kubikmeter. Vid Haukipudas å, Kurtinhauta och Halosenlahti betalas för lastning av färdigt sorterad props och pappersved från vattnet i prämar 24:—, för lastning av stock från osorterad hög 27:50 och för lastning från stranden i prämar 37:— per engelsk kubikfam. För undermåligt och utbrackerat virke betalas 1:25 per kubikmeter. Då virket sorteras i vattnet uti skilda flottar eller lägges i vattnet för att lastas, betalas 75 penni per kubikmeter. För lastning från prämar i fartyg betalas 30:— per engelsk kubikfam. Från och med den 15 september höjas de överenskomna lönerna med 10 %, och då ishinder förekommer, träffas avtal om skilda löner.

Vid ett företag i Tammerfors uppgöres ackordavtal med en person, som därpå antager i arbete andra arbetare och betalar lön åt dem. Ackordarbetarnas förtjänst var i juni 1927 1 121:15—2 205:10. Vid ett annat företag i Tammerfors betalades 60:— per vagn eller c:a 24:— per standard, för övertids-, natt- och söndagsarbete 36:— per standard. Arbetarna utförde lastningsarbetet vid en affär efter behov utan att fråga efter tiden på dygnet. Vid statsjärnvägarna betalades i Tammerfors för lastning av vagn 2:75 per kubikmeter, och arbetarnas förtjänst var i medeltal 335:— per vecka.

5. Vänt- och färdpengar.

Vid lastnings- och lossningsarbete inträffar på grund av fartygens försenande m. m. avbrott i det regelbundna arbetet, varvid arbetarna utan

joutuvat työpaikalla viettämään työaikaansa työtöminä. Tällaisesta odotusajasta on 35 liikettä ilmoittanut maksavansa palkkaa, 22 ei ole maksanut mitään, ja 14 toiminimeä on jättänyt ilmoittamatta. Ilmoittaneista liikkeistä on maksettu täysi tuntipalkka, ylityöajalla ylityöpalkka koko odotusajalta Helsingissä, muutamissa Hangon liikkeissä, 1:ssä Turun, 2:ssa Porin ja Kotkan liikkeessä, Kemissä ja Lahti—Vesijärvellä, osittain 1:ssä Porin ja Rauman liikkeessä, 1 tunti päivässä 1:ssä Rauman ja muutamassa Hangon liikkeessä, 1 markkaa vähemmän tunnilta 1:ssä Porin liikkeessä. Valkomissa on maksettu 3: 50 ja 6:ssa Uuraan liikkeessä 5—6 markkaa tunnilta, Yksipihlajassa 1 liike sopimuksen mukaan.

Milloin lastaustyöntekijäin on työskenneltävä varsinaisen satama-alueen ulkopuolella, jolloin heiltä kuluu enemmän aikaa *matkaan* ja muuten on ehkä tehtävä työtä epämuikavammissa olosuhteissa, on heille 7 liikkeessä maksettu sellaisesta *lisäkorvausta*, jotavastoin 42 liikkeessä, joista suuri osa teettää lastaus- ja purkamistöitä varsinaisen satama-alueen ulkopuolella, ei ole sitä maksettu, ja 22 toiminimeä on jättänyt kysymykseen vastaamatta. Turun 1 liikkeessä on maksettu 50 penniä ja Oulun samoin 50 p—1 mk korkeampi tuntipalkka, Hangon 2 liikkeessä on 2 työntekijälle maksettu 1 viikon palkka ja Yksipihlajan 1 liikkeessä hiukan korkeampi palkka. Yhdessä Porin liikkeessä suoritettiin tarkemmin ilmoittamaton lisäkorvaus ja yhdessä Uuraan liikkeessä haaksirikkotöistä 100 %:n ko-roitus.

6. Palkanmaksuajat. Ennakkomaksut. Palkanpidätykset.

Yleisimmin on työntekijäin palkat maksettu työn valmistuttua sekä aikapalkka että urakkatyössä, mutta liikkeistä, joissa on käytännössä molemmat työtavat, on lähes puolet (käsittäen lähes $\frac{2}{3}$, tämän ryhmän työntekijöistä) maksanut työntekijäinsä palkat viikoittain. Työn valmistuttua on työpalkat maksanut yksinomaan aikapalkkajärjestelmää käyttävistä liikkeistä 9 (2 731 työntekijälle), urakkatyötä teettävistä 16 (1 696 työntekijälle) ja molempia järjestelmiä käyttävistä 9 (751 työntekijälle), yhteensä 34 liikettä (5 178 työntekijälle) eli siis puolet kaikista liikkeistä lähes puolelle kaikista työntekijöistä. Viikoittain maksettaessa ovat vastaavat luvut 2 (119), 6 (145) ja 13 (3 112), yhteensä 21 (3 376), puolin kuukausin tai 2 viikon väliajoin — (—), 7 (369), 6 (987), yhteensä 13

eget förvällande få tillbringa arbetstiden utan sysselsättning å arbetsplatsen. För sådan väntetid ha 35 företag enligt vad de uppgivit betalat lön, var- emot 22 företag icke betalat någonting; 14 firmor ha lämnat frågan obesvarad. Av de företag, som lämnat uppgifter, har full timlön både för ordinarie och övertid under hela väntetiden betalats av företagen i Helsingfors, några företag i Hangö, 1 i Åbo, 2 i Björneborg och 2 i Kotka, i Kemi och i Lahti—Vesijärvi, delvis 1 i Björneborg och 1 i Raumo, av 1 företag i Raumo och några i Hangö för 1 timme om dagen, av ett företag i Björneborg 1 mark mindre per timme. I Valkom har betalats 3: 50 och vid 6 företag i Trängsund 5—6 mark per timme och vid 1 företag i Yxpila enligt överens-kommelse.

Då lastningsarbetare äro sysselsatta utanför det egentliga hamnområdet, varvid *färden* till arbetet för dem tar mera tid och arbetet kanske i övrigt måste utföras under mera obekväma förhållanden, ha vid 7 företag åt dem betalats en särskild *tilläggsersättning*, varemot 42 företag, av vilka en stor del utföra lastnings- och lossningsarbete utanför det egentliga hamnområdet, icke betalat någon särskild ersättning i dylika fall; 22 företag ha lämnat frågan obesvarad. Vid 1 företag i Åbo har betalats 50 penni och i Uleåborg 50 penni—1 mark högre timlön. Vid företag i Hangö har åt 2 arbetare betalats en veckas lön och vid 1 företag i Yxpila litet högre lön. Vid 1 företag i Björneborg betalades tilläggsersättning, som dock icke närmare uppgivits, och vid 1 företag i Trängsund 100 %:s förhöjning vid bärgningsarbete från haverist.

6. Tiden för lönens utbetalande. Förskott. Införsel å löner.

I allmänhet ha lönerna utbetalats efter det arbetet slutförts både i fråga om tidlöns- och ackordarbete, men vid företag, som använda båda av-löningsätten, har inemot halva antalet (sysselsättande inemot $\frac{2}{3}$, av till denna grupp hörande arbetare) utbetalat arbetslönerna per vecka. Först sedan arbetet slutförts ha arbetslönerna utbetalats av 9 företag (2 731 arbetare) med enbart tidlön, 16 företag (1 696 arbetare) med ackordarbete och 9 företag (751 arbetare) med båda betalningsätten, sammanlagt 34 företag (5 178 arbetare) eller sällunda halva antalet företag med inemot hälften av alla arbetare. Motsvarande antal företag, som utbetalat lönen per vecka, är 2 (119), 6 (145) och 13 (3 112), sammanlagt 21 (3 376), per halvmånad eller med 2 veckors mellanrum — (—), 7 (369),

(1356). Päivittäin on työntekijäin palkat maksanut vain 1 aikapalkkajärjestelmää käyttävä Helsingin liike (409 työntekijälle) ja 1 urakkatyötä teettävä Yksipihlajan liike (700 työntekijälle) sekä vaihtelevin ajoin urakkatyöstä eräs Tampereen lastauttaja (18 työntekijälle).

Ennakolta maksettiin osa urakkatyöpalkasta 31 liikkeessä, mutta 27 liikkeessä ei ennakkoa annettu; 1 liike on jättänyt ilmoittamatta ja 12 teetti töitä ainoastaan aikapalkalla. Ennakkoa on annettu yleensä kaikissa Uudenmaan ja Pohjanmaan kaupunkien urakkatyöjärjestelmää käyttävissä liikkeissä, lähes joka toisessa Lounais-Suomen ja Karjalan satamain lastausliikkeessä, mutta vain muutamissa sisämaansatamien liikkeissä.

Urakkatyöpalkan on laskenut ja jakanut useimmiten (31 liikkeessä) työnjohtaja tai konttorin kassanhoitaja (16 liikkeessä), harvemmin työnantaja tai luottamusmies. Työmiehet itse ovat sen toimittaneet 5 liikkeessä (2:ssa Porin ja 1:ssä Rauman, Tampereen ja Kuopion liikkeessä).

Palkanpidätykset eivät näytä yleensä olevan käytännössä. Niitä on sattunut vain 11 liikkeessä, ja 9 toiminimeä on jättänyt kysymyksen vastaamatta. Tavallisesti pidätettiin työntekijäin palkasta enintään $\frac{1}{3}$ veroihin, vuokriin, lapseneläkkeisiin, sakkoihin y. m. s. Niistä 682 työntekijästä, jotka ovat kysymykseen vastanneet, oli vain 65 miehen ja 7 naisen palkasta tehty pidätyksiä. Vuokran maksuksi pidätettiin 43 miehen (niistä 31 Helsingissä) tilistä keskimäärin 50 markkaa, veroihin 6 mieheltä keskimäärin 86 markkaa ja muuta korvausta 16 mieheltä ja 7 naiselta keskimäärin 52 markkaa.

7. Luontoispalkka- y. m. edut.

Luontoispalkka ei lastaustyöntekijäin keskuudessa ole yleisessä käytännössä. Rahapalkan lisäksi saivat työntekijät *luontoisetuja* vain 10 liikkeessä; 16 liikettä ei ole antanut tietoja. Vapaan asunnon saivat Uuraassa 3 liikkeen ruokailuhuoneissa muilta paikkakunnilta tulleet työntekijät. „Puolittain vapaan” asunnon sai osa erään Reposaaren liikkeen lastaajista. Vapaan asunnon, polttopuut ja valon antoi 1 Oulun liike osalle lastaustyöntekijöitään sekä 1 Uuraan liike 8 perheelle (raha-arvo 9 800 markkaa). Varkaudessa saivat työntekijät asunnon, polttopuut ja valon halvalla, ja eräs Uuraan toiminimi antoi työntekijöilleen polttopuut ja rakennustarvikkeet alennettuun hintaan. Lahdenpohjassa antoi eräs liike työmiehilleen polttopuita 200 markan arvosta jokaiselle ja toinen liike $1\frac{1}{2}$ m³ kullekin, yhteensä 6 720 markan arvosta. Työntekijöistä on vain 19 (Uuraasta, Tampereelta ja Varkaudesta) ilmoittanut

6 (987), sammanlagt 13 (1356). Per dag ha arbetslönerna utbetalats endast vid 1 företag i Helsingfors (409 arbetare) med tidlön och 1 företag i Yxpilä (700 arbetare) med ackordarbete samt vid varierande tidpunkter för ackordarbete vid 1 stuverifirma i Tammerfors (18 arbetare).

I förskott betalades en del av ersättningen för ackordarbetet vid 31 företag, men vid 27 företag betalades icke något förskott; 1 företag har icke lämnat uppgift och vid 12 förekom endast tidlön. Förskott ha i allmänhet betalats av alla företag med ackordarbete i de nyländska och österbottenska städerna, ungefär vartannat stuveriföretag i sydvästra Finland och Karelen, men endast av några få företag i inlandshamnarna.

Ersättningen för ackordarbete har företrädesvis beräknats och fördelats av en arbetsledare (vid 31 företag) eller kassör å kontoret (16 företag), mera sällan av arbetsgivaren eller hans förtroendemän. Arbetarna ha själva verkställt beräkningen och fördelningen vid 5 företag (2 i Björneborg, 1 i Raumo, 1 i Tammerfors och 1 i Kuopio).

Införsel å löner synes icke i allmänhet förekomma. Det har förekommit endast vid 11 företag, och av 9 företag har frågan lämnats obesvarad. Vanligen innehölls högst $\frac{1}{3}$ av arbetarens lön för skatter, för ogulden hyra, för barnunderhåll, böter m. m. d. Beträffande de 682 arbetare, som besvarat frågan, förekom införsel å lön endast hos 65 män och 7 kvinnor. För ogulden hyra innehölls av 43 män (av dem 31 i Helsingfors) i medeltal 50 mark av likviden, för skatter av 6 män i medeltal 86 mark och för andra fordringar av 16 män och 7 kvinnor i medeltal 52 mark.

7. Natura- m. fl. förmåner.

Löneförmåner in natura förekomma icke allmänt hos lastningsarbetarna. Förutom kontant lön åt nöjda arbetarna *förmåner in natura* endast vid 10 företag; 16 företag ha icke lämnat uppgifter därom. Fri bostad i måltidsrum fingo vid 3 företag i Trängsund de arbetare, som kommit från andra orter. „Till hälften” fri bostad fick en del av lastningsarbetarna vid ett företag i Räfsö. 1 företag i Uleåborg beviljade en del av sina lastningsarbetare fri bostad, ved och lyse samt 1 företag i Trängsund likaså åt 8 familjer (penningvärde 9 800 mark). I Varkaus fingo arbetarna bostad, ved och lyse billigare och vid 1 företag i Trängsund erhöles de ved och byggnadsmaterial till nedsatt pris. I Lahdenpohja beviljade 1 företag åt sina arbetare ved till ett värde av 200 mark åt envar och ett annat företag $1\frac{1}{2}$ m³ ved åt envar, till ett värde av sammanlagt 6 720 mark. Av arbetarna ha endast 19 (i

saavansa vapaan asunnon ja joku Uuraan, Varkauden ja Lahdenpohjan mies lisäksi valon ja lämmön joko kokonaan tai osittain. 510 miestä ja 134 naista on ilmoittanut, ettei heillä ollut mitään luontoispalkkaetuja.

Lahjapalkkioita on lastaustyöntekijöille annettu 19 liikkeestä, 37:stä ei ole annettu, ja 15 toimini-meä ei ole ilmoittanut mitään. Eräs Porin liike on antanut vakinaisille työntekijöille joulurahaa 200—300 markkaa kullekin, 9 Uuraan liikettä 8 % urakka-ansiosta, jolloin eräs toimini on suorittanut 1 000—1 300 markan erää, ja kuukausipalkkalaisille (työnjohtajille) 1 kuukauden palkan. Muuan Tampereen toimini on antanut 3 markkaa vaunulta lisäkorvausta, eräs Lahdenpohjan liike 500 markkaa mieheen työn suorittamisen jälkeen ja toinen liike 5 %:n lisäyksen kesän ansiosta. Edellisten lisäksi on, määriä tarkemmin ilmoittamatta, 1 Turun ja Vaasan liike ja 2 Oulun liikettä antanut työntekijöilleen joulurahaa tai muita lahjapalkkioita ja 2 Rauman liikettä samoin osalle työntekijöitään.

Rahastoja työntekijäin hyväksi ei ilmoiteta muualla muodostetun kuin Hangossa 1 liikkeessä hautausapurenkaita ja Turussa samoin sairauskassoja.

Niille työntekijöilleen, jotka eivät saa talvella työnantajiltaan lastaus- ja purkamistyötä, ilmoittaa 15 liikettä hankkivansa muuta työtä, 37 ei hanki ja 19 ei ole antanut mitään tietoja. Eräs Helsingin liike ilmoittaa suosittelevansa työntekijöitään talvisatamiin, eräällä Porin liikkeellä oli talvella lautarhatyötä, 2:lla Rauman ja Lahdenpohjan liikkeellä metsätöitä. Erään Hangon liikkeen työntekijät olivat työnantajan talvityössä ja 2 liikkeen työntekijöille järjestettiin pyynnöstään asianhaaran mukaan talvityötä. Uuraassa 2 liikettä käytti talvella työntekijöitään rakennusten korjaustöihin ja 2 liikettä muihin omiin töihin, samoin Tampereella ja Oulussa 1 liike.

Työttömyysaikana on avustusta tai ennakkoa antanut työntekijöilleen 23 liikettä, etupäässä Pohjanmaalla ja Lounais-Suomessa; sitä ei ole antanut 39 liikettä, joihin kuuluivat kaikki Helsingin ja sisämaansatamien lastausliikkeet, lukuun ottamatta yhtä Lahdenpohjan liikettä. 9 toimini on jättänyt kysymykseen vastaamatta. Avustusta ja ennakkoa näyttää annetun yleisemmin vakinaisille aikapalkkalaisille kuin tilapäisille ja urakkatyöntekijöille.

Trångsund, Tammerfors och Varkaus) meddelat, att de få fri bostad, och några män i Trångsund, Varkaus och Lahdenpohja, att de dessutom erhålla lyse och värme antingen helt eller delvis. 510 män och 134 kvinnor ha uppgivit, att de icke hade några löneförmåner in natura.

Gratifikationer ha beviljats lastningsarbetarna vid 19 företag, vid 37 företag däremot icke; 15 företag ha icke meddelat uppgifter därom. Ett företag i Björneborg har givit åt sina ordinarie arbetare 200—300 mark per man i julpengar, 9 företag i Trångsund 8 % av förtjänsten vid ackordarbete, varvid 1 firma utbetalat belopp på 1 000—1 300 mark, samt åt arbetsledare med månadslön extra lön för en månad. En firma i Tammerfors har beviljat ett tillskott av 3 mark per vagn, ett företag i Lahdenpohja 500 mark per man efter utfört arbete och ett annat företag 5 %:s tillägg till förtjänsten under sommaren. Dessutom ha 1 företag i Åbo, 1 i Vasa och 2 i Uleåborg givit åt sina arbetare julpengar eller andra gratifikation, vilkas belopp dock icke närmare uppgivits, och 2 företag i Raumo likaledes åt en del av sina arbetare.

Till förmån för arbetarna grundade *kassor* ha enligt uppgifterna icke funnits annorstädes än i Hangö, där det finnes begravningshjälpningar vid 1 företag, och i Åbo, där det finnes sjukkassor.

Ät de arbetare, som icke under vintern få lastnings- och lossningsarbete av sina arbetsgivare, ha 15 företag enligt uppgifterna anskaffat annat arbete, 37 företag däremot icke; 19 ha icke lämnat några uppgifter. Ett företag i Helsingfors meddelar, att det rekommenderar sina arbetare till vinterhamnarna. Ett företag i Björneborg utförde brädgårdsarbeten under vintern, 2 företag i Raumo och 2 i Lahdenpohja skogsarbeten. Vid 1 företag i Hangö voro arbetarna under vintern i arbete hos arbetsgivaren och vid 2 företag anordnades åt arbetarna på deras begäran arbete under vintern efter omständigheterna. I Trångsund använde 2 företag sina arbetare under vintern vid byggnadsreparationer och 2 företag till andra egna arbeten; detsamma var fallet vid 1 företag i Tammerfors och 1 i Uleåborg.

Under tid av *arbetslöshet* ha understöd eller förskott lämnats åt arbetarna vid 23 företag, företrädesvis i Österbotten och sydvästra Finland; detta har däremot icke varit fallet vid 39 företag, till vilka hörde samtliga stuverifirmor i Helsingfors och hamnarna i det inre landet med undantag av ett företag i Lahdenpohja; 9 firmor ha lämnat frågan obesvarad. Understöd och förskott synas ha lämnats mera allmänt åt ordinarie tidlösarbetare än åt tillfälliga och ackordarbetare.

8. Tiliansio kesällä 1927.

Tiliansionsa suuruuden on ilmoitanut 692 miestä ja 154 naista, ilmoittamatta jättänyt 205 miestä ja 42 naista. Useimmat ovat jättäneet ilmoittamatta tuntimäärän, miltä tili on maksettu. Mutta kun se maksettiin useimmiten työn päätyttyä tai viikon, harvemmin 2 viikon väliajoin, on todennäköistä, että suurin osa tileistä oli maksettu noin

8. Likvidförtjänst sommaren 1927.

Storleken av likvidförtjänsten har uppgivits av 692 män och 154 kvinnor, varemot 205 män och 42 kvinnor icke lämnat uppgift därom. De flesta ha icke uppgivit antalet timmar, för vilka likviden betalats. Men då den vanligen betalades efter slutfört arbete eller en gång i veckan, mera sällan varannan vecka, är det sannolikt, att största anta-

Tiliansio kesällä 1927. — Likvidförtjänst under sommaren 1927.

Paikkakunta Ort	Työntekijöitä, joiden tiliansio oli, mk — Arbetare, som i likvid erhöillo, mk																	Yhteensä — Summa	Ilmoittamattomia Icke uppg.	
	urakkapalkalla vid ackordarbete						aikapalkalla vid tidlönsarbete						urakka- ja aikapalkalla vid ackord- och tidlönsarbete							
	enint. högst 200	200—400	400—600	600—800	800—1 000	yl- över 1 000	ilmoittam. icke uppg.	enint. högst 100	100—200	200—300	300—400	400—600	yl- över 600	ilmoittam. icke uppg.	enint. högst 200	200—400	400—600	yl- över 600	ilmoittam. icke uppg.	
Miehet — Män																				
Helsinki—Helsingfors.	4	3	—	—	—	1	1	14	9	1	—	2	7	8	2	—	1	11	45	34
Hangö—Hanko	—	—	—	—	—	—	1	7	5	1	1	4	6	1	1	2	—	1	24	10
Turku—Åbo	—	2	8	1	—	1	3	1	8	15	7	—	6	1	3	—	—	—	47	12
Pori—Björneborg	—	—	—	—	—	—	—	4	7	1	3	—	12	—	—	—	2	15	15	
Uuras—Trångsund ..	2	41	14	11	10	8	11	2	5	1	7	—	3	3	23	8	25	4	160	25
Kotka	8	7	2	2	—	—	—	32	55	38	27	19	3	6	1	2	—	1	197	16
Vaasa—Vasa	3	—	—	—	—	—	3	9	2	—	—	—	4	4	—	—	—	1	18	10
Oulu—Uleåborg.....	1	1	1	—	—	—	2	—	3	1	3	7	9	11	1	—	—	1	27	20
Tampere—Tammerfors	—	10	7	19	7	5	11	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	55	15
Lahti—Vesijärvi	—	1	24	4	—	—	3	—	—	—	—	2	4	3	—	14	1	1	50	14
Lahdenpohja	2	6	1	—	—	—	15	—	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	13	17
Kuopio	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	4	2
Varkaus	—	—	2	10	10	—	3	—	—	—	—	4	3	3	1	—	2	5	1	37
Yhteensä—Summa	21	73	59	47	27	14	52	47	92	67	51	47	25	61	20	35	25	42	23	692
Naiset — Kvinnor																				
Turku—Åbo	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Pori—Björneborg	—	—	—	—	—	—	6	9	2	1	—	—	5	—	—	—	—	—	18	7
Uuras—Trångsund ..	—	—	—	—	—	—	—	8	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	1
Kotka	—	—	—	—	—	—	22	25	30	16	6	—	2	—	—	—	—	—	99	12
Oulu—Uleåborg.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	1	2	8
Lahti—Vesijärvi	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2
Varkaus	2	6	—	—	—	—	1	—	2	1	3	—	—	1	—	1	—	—	15	11
Yhteensä—Summa	2	12	—	—	—	—	1	28	44	39	20	8	—	11	—	1	—	—	2	154

viikon ajalta. Yksinomaan urakkapalkalla työskentelevistä miehistä oli enimmäen (10.6 %) sellaisia, joiden tiliansion suuruus oli 200—400 markkaa, vähän vähemmän eli 8.5 % sellaisia, joilla se oli 400—600 markkaa, enintään 200 markkaa se oli vain 3.0 %:lla ja yli 1 000 markkaa 2.0 %:lla. Sekä urakka- että aikapalkalla työskentelevistä oli pienin tiliansio, enintään 200 markkaa, melkein yhtä mo-

let likvidiä betalades för c:a en vecka. Av de män, som arbetade enbart på ackord, erhöilo 10.6 % en likvid om 200—400 mark, 8.5 % 400—600, endast 3 % högst 200 och endast 2 % över 1 000 mark. Bland dem, som arbetade både på ackord och för tidlön, förekom den minsta likvidförtjänsten, högst 200 mark, hos ett nästan lika stort antal (2.9 %) som hos ackordarbetarna; över 600

nella (2.9 %:lla) kuin urakkatyöntekijöilläkin; yli 600 markan tiliansio oli 6.0 %:lla. Aikapalkkalaisista oli enimmän eli $\frac{1}{3}$ (20.1 %) sellaisia, joiden tiliansio oli vain enintään 200 markkaa, 17.1 %:lla se oli 200—400 markkaa, 400—600 markkaa 6.8 %:lla ja vain 3.6 %:lla yli 600 markkaa, samalla kuin vastaava prosenttiluku urakkapalkkalaisilla oli 12.7. Jos verrataan aika- ja urakkapalkkalaisten tiliansioita toisiinsa, havaitaan, että jälkimmäisten tiliansiot olivat huomattavasti suuremmat kuin edellisten.

Eri paikkakuntia toisiinsa verrattaessa huomataan, että urakkapalkkalaisista oli sellaisia, joiden tiliansio oli yli 600 markan, enimmän Tampereella, Varkaudessa ja Uuraassa, jotavastoin sellaisia ei ollut ensinkään Helsingissä, Vaasassa, Oulussa, Lahdenpohjassa ja Kuopiossa. Samoin oli asianlaita yleensä myös sekä urakka- että aikapalkkatyössä oleviin nähden. Alinta eli enintään 200 markan suuruista tiliansiota ei ollut kellään yksinomaan urakkatyötä tekevällä Turussa, Tampereella, Lahdessa ja Varkaudessa, kahdessa viimeksimainitussa ei yleensä 400 markkaakaan pienempää. Aikapalkkalaisista oli sellaisia, joiden tiliansio oli yli 400 ja 600 markan, suhteellisesti enimmän Oulussa, Varkaudessa ja Lahdessa. 100 markan suuruista tai sitä pienempää tiliansiota ei ollut kellään Turussa, Uuraassa ja Oulussa eikä 400 markan suuruista ja sitä pienempää ensinkään Lahdessa ja Varkaudessa, joissa tiliansiot näyttävät olleen tasaisemmat kuin muualla, Varkaudessa 400—1 000 ja Lahdessa melkein yksinomaan 400—800 markkaa. Kun Varkaudessa tiliansiot tuntipalkan suhteellisesta alaisuudesta huolimatta olivat verraten suuret, näyttää siellä työnsaanti olleen tilikauden kesäessä säännöllisempi.

Tietoja antaneista naisista olivat melkein kaikki aikapalkalla. Urakkapalkkalaisista, joita oli vain 14, oli 2:lla (1.3 %) Varkaudessa tiliansio enintään 200 markkaa ja 12:lla (7.8 %) (Varkaudessa 6:lla ja Lahdessa 6:lla) 200—400 markkaa. Sekä urakka- että aikapalkalla työskenteli vain 1 nainen Varkaudessa, saaden 200—400 markan välillä olevan tiliansion. Aikapalkkalaisista oli 44:llä eli 28.6 %:lla 100—200 markan tiliansio, 39:llä eli 25.3 %:lla 200—300, 28:lla eli 18.2 %:lla enintään 100, 20:llä eli 13.0 %:lla 300—400 ja vain 8:lla eli 5.2 %:lla 400—600 markkaa.

9. Vuosiansio vuonna 1926.

Kuten sivulla 60 olevasta ylemmästä taulukosta nähdään, on lastaus- ja purkamistyöstä vuonna 1926 saamansa ansion ilmoittanut 417 miestä ja 95 naista yhteensä 512 lastaustyöntekijää, mikä ei ole täyttä puoltakaan kaavakkeita palauttaneista,

mark förekom hos 6.0 %. Av tidlönsarbetarna hade $\frac{1}{3}$ (20.1 %) en likvidförtjänst om högst 200, 17.1 % 200—400, 6.8 % 400—600 och endast 3.6 % över 600 mark, medan motsvarande procenttal för ackordarbetarna var 12.7. Jämför man tidlöns- och ackordarbetarnas likvidförtjänster sinsemellan, finner man, att de senares förtjänster voro avsevärt större än de förras.

Vid jämförelse mellan skilda orter observerar man, att ackordarbetare med större likvid än 600 mark mest förekommo i Tammerfors, Varkaus och Trängsund, varemot sådana icke funnos i Helsingfors, Vasa, Uleåborg, Lahdenpohja och Kuopio. Detta var i allmänhet fallet även i fråga om dem, som sysselsattes både vid ackord- och tidlönsarbete. Likvider under 200 mark hade ingen, som arbetade enbart på ackord i Åbo, Tammerfors, Lahti och Varkaus, å de två sistnämnda orterna hade i allmänhet ingen en lägre likvidförtjänst än 400 mark. Av tidlönsarbetare med en likvid över 400 och 600 mark fanns det relativt största antalet i Uleåborg, Varkaus och Lahti. En likvid om högst 100 mark hade ingen i Åbo, Trängsund och Uleåborg samt om högst 400 mark ingen i Lahti och Varkaus, där likviderna synas ha varit jämnare än annorstädes, varierande i Varkaus mellan 400 och 1 000 samt i Lahti nästan uteslutande mellan 400 och 800 mark. Då likvidförtjänsterna i Varkaus oaktat den relativt låga timlönen voro jämförelsevis stora, synes tillgången på arbete där ha varit mera regelbunden.

Av de kvinnor, som lämnat uppgifter, hade nästan alla tidlön. Av ackordarbeterskorna, vilkas antal endast uppgick till 14, hade 2 (1.3 %) i Varkaus likvider om högst 200 mark och 12 (7.8 %), varav 6 i Varkaus och 6 i Lahti, 200—400 mark. Både på ackord och för timlön arbetade endast 1 kvinna i Varkaus med en likvidförtjänst, varierande mellan 200 och 400 mark. Av tidlönsarbetarna hade 44 eller 28.6 % likvider om 100—200 mark, 39 eller 25.3 % 200—300, 28 eller 18.2 % högst 100, 20 eller 13.0 % 300—400 och endast 8 eller 5.2 % 400—600 mark.

9. Årsförtjänst år 1926.

Uppgifter om förtjänsten vid lastnings- och lossningsarbete år 1926 ha, såsom av den övre tabellen på sid. 60 framgår, lämnats av 417 män och 95 kvinnor, sammanlagt 512 lastningsarbetare, vilket icke är fullt hälften av dem, som insänt formulär;

joista osa kuitenkin ei ole ollut vielä vuonna 1926 lastaustöissä. Tietoja antaneista miehistä oli 126 (30.2 %) sellaisia, joiden lastaustyöstä saama vuosiansio oli 7 500—10 000 markkaa, 103:lla (24.7 %) se oli 5 000—7 500, 73:lla (17.5 %) 10 000—15 000, 51:llä (12.2 %) 2 500—5 000, 27:llä (6.5 %) yli 15 000, 26:lla (6.3 %) 1 000—2 500 ja 11:llä (2.6 %) enintään 1 000 markkaa. Tietoja antaneista naisista oli puolella (50.5 %) oli 48:lla lastaus- ja purkamistyöstä saatu vuosiansio 2 500—5 000 markkaa, 27:llä (28.4 %) 5 000—7 500, 15:llä (15.8 %) 1 000—2 500 ja 5:llä (5.3 %) enintään 1 000 markkaa. 7 500 markkaa suurempaa vuosiansiota ei ollut yhdelläkään naisella. 15 000 markkaa suurempia vuosiansioita oli enimmän (noin $\frac{1}{2}$:lla ilmoittaneista) Turussa ja Varkaudessa, edellisessä paikassa lähes $\frac{1}{4}$:lla kaikista kaavakkeita palauttaneista miehistä.

Mitä tulee muusta kuin lastaus- ja purkamistyöstä vuonna 1926 saatuun ansioon, nähdään seuraavalla sivulla olevasta alemmasta taulukosta, että sen on ilmoittanut vain 266 miestä ja 66 naista, yhteensä 332 lastaustyöntekijää eli vähemmän kuin $\frac{1}{3}$ kaavakkeita palauttaneista. Tietoja antaneista miehistä oli 83 (31.2 %) sellaisia, joiden vuosiansio muusta kuin lastaustyöstä oli 1 000—2 500 markkaa, 69:llä (25.9 %) se oli 2 500—5 000, 42:lla (15.8 %) enintään 1 000, 39:llä (14.7 %) 5 000—7 500, 20:llä (7.5 %) 7 500—10 000, 9:llä (3.4 %) 10 000—15 000 ja 4:llä (1.5 %) yli 15 000 markkaa. Naisista oli 24:llä (36.4 %) 1 000—2 500 markkaa, 22:lla (33.3 %) enintään 1 000, 15:llä (22.7 %) 2 500—5 000 ja 5:llä (7.6 %) 5 000—7 500 markkaa, jota suurempaa vuosiansiota ei ollut yhdelläkään naisella. Kotkassa ja Tampereella oli enimmän sellaisia, joiden vuosiansio muusta kuin lastaustyöstä kohosi yli 7 500 markan.

Tässä on huomautettava siitä, mitä jo ennen on lausuttu puheena olevista, vuosiansiota koskevista työntekijäin tiedonannoista, että ne eivät ole aivan luotettavat, vaan vuosiansioiden määrät ovat jonkun verran liian alhaiset, kun osa työntekijöistä on, kunnallisten ammattientarkastajain ilmoitusten mukaan, merkinnyt ansionsa todellista pienemmiksi.

Työnantajilta ei yleensä ole saatu tietoja työntekijäin vuosiansion suuruudesta. Vain eräs Uuraan toiminimi on ilmoittanut työntekijäinsä keskimääräisen, lastaus- ja purkamistyöstä saaman, vuosiansion olevan 15 000—20 000 markkaa, toinen taas kuukausipalkkojen vaihtelevan 1 650:stä 1 900 markkaan. Hangossa kertoo kunnallinen ammattientarkastaja erään lastaustyöntekijän vuosiansion olevan 10 000, toisen 18 000 markkaa. Erään Rauman toiminimen urakkamiesten viikkoansion ilmoitetaan vaihdelleen 150 markasta (työnvähyyden aikana) 1 000 mark-

av dem voro emellertid icke alla ännu år 1926 sysselsatta vid lastningsarbete. Av de män, som lämnat uppgifter, hade 126 (30.2 %) en årsförtjänst om 7 500—10 000 mark genom lastnings- och lossningsarbete, 103 (24.7 %) 5 000—7 500, 73 (17.5 %) 10 000—15 000, 51 (12.2 %) 2 500—5 000, 27 (6.5 %) över 15 000, 26 (6.3 %) 1 000—2 500 och 11 (2.6 %) högst 1 000 mark. Av de kvinnor, som lämnat uppgifter, hade halva antalet (50.5 %) eller 48 en årsförtjänst om 2 500—5 000 mark, 27 (28.4 %) 5 000—7 500, 15 (15.8 %) 1 000—2 500 och 5 (5.3 %) högst 1 000 mark. Ingen kvinna hade således större årsinkomst än 7 500 mark. Bland de årsförtjänster, som överstego 15 000 mark, funnos de flesta (c:a halva antalet av de uppgivna) i Åbo och Varkaus, å förstnämnda ort närmare $\frac{1}{4}$ av alla män, som insänt formulär.

Angående inkomst av annat än lastningsarbete år 1926 ha, såsom av den nedre tabellen på följande sida framgår, endast 266 män och 66 kvinnor, sammanlagt 332 arbetare eller mindre än $\frac{1}{3}$ av dem, som insänt formulär, lämnat uppgifter. Av de män, som lämnat uppgifter, hade 83 (31.2 %) av andra arbeten en årsinkomst om 1 000—2 500 mark, 69 (25.9 %) 2 500—5 000, 42 (15.8 %) högst 1 000, 39 (14.7 %) 5 000—7 500, 20 (7.5 %) 7 500—10 000, 9 (3.4 %) 10 000—15 000 och 4 (1.5 %) över 15 000 mark. Av kvinnorna hade 24 (36.4 %) 1 000—2 500 mark, 22 (33.3 %) högst 1 000, 15 (22.7 %) 2 500—5 000 och 5 (7.6 %) 5 000—7 500 mark; en årsförtjänst utöver sistnämnda belopp hade ingen kvinna. I Kotka och Tammerfors funnos mest av dem, som genom andra arbeten än lastning och lossning förtjänade över 7 500 mark.

Här bör erinras om vad som redan förut sagts om ifrågavarande av arbetarna uppgivna årsförtjänster, att de icke äro fullt tillförlitliga, utan något för låga, enär en del arbetare, enligt vad de kommunala yrkesinspektörerna meddelat, uppgivit en mindre förtjänst än den faktiska.

Från arbetsgivarna ha uppgifter om storleken av arbetarnas årsförtjänst över huvud icke erhållits. Blott ett företag i Trängsund har uppgivit sina arbetares årsförtjänst vid lastnings- och lossningsarbete, till 15 000—20 000 mark, medan en annan uppgiver, att månadslönerna varierade mellan 1 650 och 1 900 mark. I Hangö förtjänade, enligt vad den kommunala yrkesinspektören omtalar, en lastningsarbetare 10 000, en annan 18 000 mark om året. Ackordarbetarnas vid en firma i Raumo veckolikhed uppgives ha varierat mellan 150 mark

Vuosiansio lastaus- ja purkamistyöstä vuonna 1926. — Årsinkomst vid lastnings- och lossningsarbete år 1926.

Paikkakunta Ort	Työntekijöitä, joiden lastaustyöstä saama vuosiansio oli, mk Arbetare, som vid lastningsarbete förtjänade per år, mk												Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoit- tamatta Icke uppg.		
	enintään högst 1 000		1 000— 2 500		2 500— 5 000		5 000— 7 500		7 500— 10 000		10 000— 15 000							
	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.				
Helsinki — Helsingfors	—	—	—	—	—	—	7	—	5	—	5	—	17	—	17	62	—	
Hangö — Hanko	1	—	3	—	1	—	11	—	13	—	1	—	31	—	31	3	—	
Turku — Åbo	—	—	1	—	2	—	3	—	2	—	7	—	29	—	29	30	3	
Pori — Björneborg	—	—	1	—	—	7	5	14	5	—	4	—	15	21	36	15	4	
Uuras — Trångsund	4	—	3	—	3	—	10	—	28	—	26	—	78	—	78	107	13	
Kotka	4	5	10	15	28	41	40	13	47	—	28	—	160	74	234	53	37	
Vaasa — Vasa	—	—	2	—	3	—	2	—	1	—	—	—	8	—	8	20	—	
Oulu — Uleåborg	1	—	3	—	1	—	6	—	2	—	—	—	13	—	13	34	10	
Tampere — Tammerfors	1	—	3	—	7	—	1	—	4	—	—	—	16	—	16	54	—	
Lahti-Vesijärvi	—	—	—	—	1	—	5	—	6	—	—	—	12	—	12	52	8	
Lahdenpohja	—	—	—	—	3	—	12	—	8	—	1	—	24	—	24	6	—	
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	1	—	5	—	5	1	—	
Varkaus	—	—	—	—	2	—	1	—	1	—	—	—	9	—	9	43	26	
Yhteensä — Summa	11	5	26	15	51	48	103	27	126	—	73	—	417	95	512	480	101	

Ansio muusta työstä vuonna 1926 — Förtjänst vid andra arbeten år 1926.

Paikkakunta Ort	Työntekijöitä, joiden ansio muusta työstä oli, mk — Arbetare, som vid andra arbeten förtjänade, mk										Yhteensä Summa		Kalkkiaan — Inalles	Ilmoittamatta Icke uppg.			
	enintään högst 1000		1000—2500		2500—5000		5000—7500		7500—10000		10000— 15000			yli — öfver 15000			
	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.	Np. Mp. Kvk.		Np. Mp. Kvk.			
Helsinki — Helsingfors	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	75	—
Hangö — Hanko	—	—	—	—	1	—	7	—	2	—	—	—	10	—	10	24	—
Turku — Åbo	1	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—	—	7	—	7	52	3
Pori — Björneborg	1	12	6	—	1	1	—	—	—	—	—	—	8	13	21	22	12
Uuras — Trångsund	8	—	15	—	5	—	3	—	1	—	—	—	32	—	32	153	13
Kotka	16	9	42	22	50	14	21	5	11	—	7	—	151	50	201	62	61
Vaasa — Vasa	2	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	5	—	5	23	—
Oulu — Uleåborg	4	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	8	—	8	39	10
Tampere — Tammerfors	—	—	2	—	1	—	2	—	4	—	1	—	10	—	10	60	—
Lahti-Vesijärvi	1	—	5	—	3	—	1	—	—	—	—	—	10	—	10	54	8
Lahdenpohja	8	—	5	—	1	—	1	—	—	—	1	—	16	—	16	14	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—
Varkaus	1	1	2	2	—	—	2	—	—	—	—	—	5	3	8	47	23
Yhteensä — Summa	42	22	83	24	69	15	39	5	20	—	9	—	266	66	332	631	130

kaan. Kuopiossa ovat erään toiminimen urakka-
miehet lastaustöissä ansainneet muutamina päivinä
100—120 markkaa päivässä.

Vuosiansiota ikäryhmittäin on verraten vaikea tar-
kastaa, eri ikäryhmissä kun on kovin eri määrä il-
moittaneita, toisissa ikäryhmissä sängen vähän, jo-

(då det fanns litet arbete), och 1 000 mark. I Kuo-
pio ha ackordarbetarna vid en firma under somliga
dagar förtjänat 100—120 mark om dagen vid last-
ningsarbete.

Det är ganska svårt att jämföra årsinkomsterna
inom de skilda åldersgrupperna med varandra, då
antalet inom dem är mycket olika och inom en del

ten niiden keskimäärät ovat kovin satunnaisia. Jos tämän niukan aineiston nojalla joitakin johtopäätöksiä tehdään, näyttää lastaustyöstä saatu vuosiansio olevan suurin toisin paikoin (Porissa, Kotkassa, Vaasassa ja Tampereella) 21—40-vuotuisilla, toisin paikoin (Helsingissä, Hangossa, Oulussa, Lahdenpohjassa ja Varkaudessa) 40—55-vuotiailla, jopa Uuraassa ja Lahdessa (tosin vain harvat ilmoittaneet) 55 vuotta vanhemmilla. Vanhempien ikäluokkien vuosiansion edullisuuteen vaikuttanee suurempi ammattikokemus ja se, että he ovat vakinaisia lastaustyöntekijöitä, joille varattanee töitä hiljaisemmankin sesongin aikana paremmin kuin nuorille ja yksinäisille. — 21 vuotta vanhemmilla oli eri ikäryhmien vuosiansion keskimäärien ero tavallisesti 100—2 000 markkaa, Varkaudessa kuitenkin noin 11 600 markkaa (5:llä 21—40-vuotiaalla noin 8 400, 4:llä 40—55-vuotiaalla noin 20 000 markkaa), mikä johtunee erilaisesta työsaannista. Kotkassa, josta on enemmän tietoja, oli 2:lla 15—18-vuotuisella naisella lastaustyöstä saatu vuosiansio noin 3 500 markkaa, 5:llä 18—21-vuotuisella miehellä keskimäärin 5 890 ja 6 naisella 3 100, 112:lla 21—40-vuotiaalla miehellä 7 755 ja 45 naisella 3 780, 31:llä 40—55-vuotiaalla miehellä 7 220 ja 20 naisella 3 050, 10:llä 55—70-vuotiaalla miehellä 6 935 ja 2:lla 70 vuotta vanhemmalla miehellä noin 4 500 markkaa. Muusta työstä saadun vuosiansion suhteen olivat vanhemmat ikäluokat vielä edullisemmassa asemassa kuin lastaustyöhön nähden, mihin vaikuttaa se, että vanhemmille ja naimisissa oleville varataan paremmin hätäapu- y. m. töitä kuin nuorille ja yksinäisille, joiden on helpompi kestää työttömyyttä. Niinpä muusta työstä saadun vuosiansion keskimäärä oli korkein 40—55-vuotiaiden ikäryhmässä Hangossa, Turussa, Tampereella, Lahdenpohjassa ja Varkaudessa, 21—40-vuotiaiden ikäryhmässä vain Vaasassa ja Lahdessa sekä 55 vuotta vanhemmilla Porissa. Koska muiden töiden saanti on hyvin epäsäännöllistä ja erilaista eri paikkakunnilla, keskimäärät vaihtelevat huomattavasti. Kotkassa, mistä tässäkin on runsaammin tietoja, oli 2:n 15—18-vuotiaan miespuolisen lastaajan muusta työstä saama vuosiansio noin 4 760 markkaa ja 1 naispuolisen 2 600, 8:n 18—21-vuotiaan miehen keskimäärin 5 510 ja 7 naisen 2 755, 105:n 21—40-vuotiaan miehen 4 170 ja 31 naisen 2 400, 30:n 40—55-vuotiaan miehen 4 850 ja 10 naisen 2 830 sekä 5:n 55—70-vuotiaan miehen 2 870 ja 1 naisen 2 610 markkaa.

grupper ganska litet, så att medeltalen bli högst tillfälliga. Om man kan draga några slutsatser på grund av detta knapphändiga material, synes årsförtjänsten av lastningsarbete ha varit störst å en del orter (Björneborg, Kotka, Vasa och Tammerfors) inom åldersklasserna 21—40 år, å andra orter (Helsingfors, Hangö, Uleåborg, Lahdenpohja och Varkaus) inom åldersklasserna 40—55 år samt i Trängsund och Lahti (från sistnämnda ort finnas endast få uppgifter) i åldern över 55 år. De högre förtjänster de äldre åtnjuta måste anses bero på en större yrkesskicklighet ävensom därpå, att de äro ordinarie lastningsarbetare, för vilka beredes arbete även under den stillsammare säsongen framom yngre och ensamstående arbetare. — För dem, som voro över 21 år, var skillnaden mellan medeltalen av årsförtjänsten för de olika åldersklasserna vanligen 100—2 000 mark, i Varkaus likväl c:a 11 600 mark (för 5 i åldern 21—40 år c:a 8 400 mark, för 4 i åldern 40—55 år c:a 20 000 mark), vilket torde bero på olika stor arbetstillgång. I Kotka, varifrån det största antalet uppgifter finnes, hade 2 kvinnor i åldern 15—18 år en årsförtjänst om c:a 3 500 mark, 5 män i åldern 18—21 år i medeltal 5 890, 6 kvinnor i samma ålder 3 100, 112 män i åldern 21—40 år 7 755, 45 kvinnor i samma ålder 3 780, 31 män i åldern 40—55 år 7 220, 20 kvinnor i samma ålder 3 050, 10 män i åldern 55—70 år 6 935 och 2 män över 70 år c:a 4 500 mark. I fråga om årsförtjänsten av annat arbete voro de högre åldersklasserna i ett ännu fördelaktigare läge än vid lastningsarbete, vilket beror därpå, att det beredes mera tillfällen till nödhjälps- och andra arbeten åt äldre och gifta än åt yngre och ensamstående, vilka lättare kunna utstå arbetslöshet. Sålunda var medeltalet av årsförtjänsten från övriga arbeten högst inom åldersgrupperna 40—55 år i Hangö, Åbo, Tammerfors, Lahdenpohja och Varkaus, inom åldersgrupperna 21—40 år endast i Vasa och Lahti samt i åldern över 55 år i Björneborg. Enär tillgången på övriga arbeten är mycket oregelbunden och olika på skilda orter, variera medeltalen betydligt. I Kotka, varifrån även i detta hänseende finnes ett större antal uppgifter, hade 2 manliga lastningsarbetare i åldern 15—18 år från övrigt arbete en årsförtjänst om c:a 4 760 mark, 1 kvinnlig arbetare i samma ålder 2 600, 8 män i åldern 18—21 år i medeltal 5 510, 7 kvinnor i samma ålder 2 755, 105 män i åldern 21—40 år 4 170, 31 kvinnor i samma ålder 2 400, 30 män i åldern 40—55 år 4 850, 10 kvinnor i samma ålder 2 830, 5 män i åldern 55—70 år 2 870 och 1 kvinna i samma ålder 2 610 mark.

keskimääräinen tuntipalkka talvella jonkun verran korkeampi kuin kesällä, siellä kun varsinainen sesonki on talvella. Tuntipalkan ja tuntiansion ero oli koko maassa vähän yli markan, Helsingissä vain 50 penniä, mutta Ykspihlajassa 2: 38. Uraasta oli mahdotonta laskea miesten tuntipalkkojen kuukautisia keskiarvoja epätarkan ilmoittamisen takia. — Naisten tuntipalkkojen vuotuinen keskimäärä oli 2: 38 (Varkaudessa) — 6: 25 (Oulussa); tuntiansio oli myös alin (2: 52) Varkaudessa, mutta korkein (5: 04) Raumalla. Tuntipalkan ja tuntiansion ero oli vähäisempi kuin miesten palkoissa, Raumalla 1: 04, Varkaudessa vain 14 penniä. — Eri kuukausien tuntipalkkojen ja tuntiansion keskimääriä toisiinsa verrattaessa huomataan, että ne ovat yleensä olleet alhaisimmat helmi- ja maaliskuussa, korkeimmat lokakuussa, vaihdellen kuitenkin eri lailla eri paikkakunnilla. Naisten tuntipalkat ja -ansiot eri kuukausina ovat vaihdelleet vähän, ollen tuntipalkat Helsingissä, Oulussa ja

vintern något högre än om sommaren, emedan den egentliga säsongen där infaller på vintern. Skillnaden mellan timlön och timförtjänst var i hela landet litet över 1 mark, i Helsingfors endast 50 penni, men i Yxpila 2: 38. För Trångsund var det omöjligt att beräkna medeltalen av männens timlöner per månad till följd av de bristfälliga uppgifterna. — Årsmedeltalet för kvinnornas timlöner var 2: 38 (Varkaus) — 6: 25 (Uleåborg); timförtjänsten var även lägst i Varkaus (2: 52), men högst (5: 04) i Raumo. Skillnaden mellan kvinnornas timlön och timförtjänst var mindre än skillnaden mellan männens, i Raumo 1: 04, i Varkaus endast 14 penni. Vid jämförelse av medeltalen för timlöner och timförtjänst under de olika månaderna observerar man, att de i allmänhet varit lägst under februari och mars, högst däremot i oktober, men likväl varierat på olika sätt å de skilda orterna. Kvinnornas timlöner och timförtjänster ha varierat ganska litet under de skilda månaderna; i Helsing-

Lastningsarbetares medeltimlöner och timförtjänster per månad år 1926.

Heinäkuu Juli	Elokuu Augusti	Syyskuu September	Lokakuu Oktober	Marraskuu November	Joulukuu December	Koko vuosi — Hela året			
						Tuntipalkka Timlön		Tuntiansio Timförtjänst	
Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Kalkkien tietoja antaneiden liikkeiden luku Hela antalet företag, som lämnat uppgifter		Kalkkien tietoja antaneiden liikkeiden luku Hela antalet företag, som lämnat uppgifter	
Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlön	Tuntiansio Timförtjänst
7: —	7: 50	7: —	7: 50	7: —	7: 50	5	7: —	5	7: 50
5: 73	8: 32	7: —	7: 91	10: —	9: 06	—	2	7: 78	—
7: —	7: 23	7: —	6: 98	7: —	6: 58	6	7: 17	—	—
8: —	8: —	8: —	8: —	8: —	8: —	4	6: 74	2	6: 65
5: 10	7: 20	5: 10	6: 10	5: 23	6: 59	4	5: 68	1	6: 18
7: 58	7: 45	7: —	8: 17	7: 99	7: 78	4	7: 09	4	7: 59
6: 27	7: —	7: —	7: —	7: —	7: —	12	6: 68	—	—
9: —	9: —	9: —	9: —	9: —	9: —	1	6: 84	—	—
7: 88	7: 88	7: 88	7: 88	7: 88	7: 88	1	9: —	1	11: 38
—	—	—	—	—	—	2	7: 88	—	—
—	—	—	—	—	—	1	5: 75	—	—
10: 87	8: —	10: 63	10: —	9: 36	8: —	—	—	1	10: 06
4: 05	6: 60	4: 05	5: 57	4: 05	5: 42	1	4: 05	1	5: 86
4: —	4: 50	4: —	4: 50	4: —	4: 50	1	4: —	—	—
5: —	5: —	5: —	5: —	5: —	5: —	4	5: 03	1	4: 40
3: 50	5: 37	—	—	3: 75	3: 75	3	4: —	1	5: 04
3: 55	3: 50	3: 50	3: 50	3: 55	3: 50	8	3: 32	—	—
4: —	4: 75	4: 75	4: 75	4: 75	4: 75	1	4: 47	—	—
6: 25	6: 25	6: 25	6: 25	6: 25	6: 25	2	6: 25	—	—
2: 38	2: 51	2: 38	2: 50	2: 38	2: 50	1	2: 38	1	2: 52

Tuntiansio lastaus- ja purkamistyöstä vuonna 1926. — Timförtjänst vid lastnings- och lossningsarbete år 1926.

Paikkakunta Ort	Työntekijöitä, joiden lastaustyöstä saama tuntiansio oli, mk Arbetare, vilkas timförtjänst vid lastningsarbete var, mk														Yhteensä Summa		Kalkkian Inlies	Keski- määräinen tuntiansio Medeltim- förtjänst		Iloika- matka loko uppg.	Iloika- matka loko uppg.
	enintään högst 3	3-4		4-5		5-6		6-7		7-8		8-9		yll över 9							
		Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.									
	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.		Np. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.		
Helsinki — Helsingfors	—	—	—	—	—	—	—	13	—	11	—	1	—	—	25	—	25	7:02	—	54	—
Hangö — Hanko	—	—	—	—	—	—	—	33	—	1	—	—	—	—	34	—	34	6:53	—	—	—
Turku — Åbo	1	—	—	2	1	—	—	18	—	5	—	—	—	—	27	2	29	6:61	3:50	32	1
Pori — Björneborg	—	—	—	1	—	18	—	4	16	6	—	2	—	—	24	23	47	6:92	4:63	6	2
Uuras — Trångsund	1	1	4	2	21	26	—	29	70	19	—	3	—	4	107	3	110	6:06	3:17	78	10
Kotka	—	1	1	10	—	81	—	2	—	98	—	4	—	—	175	92	267	7:08	4:37	38	19
Vaasa — Vasa	—	—	—	—	—	—	3	—	16	3	—	—	—	—	22	—	22	6:50	—	6	—
Oulu — Uleåborg	—	—	—	—	—	—	2	—	—	17	—	3	—	3	23	—	25	7:89	5:50	24	8
Tampere — Tammerfors	1	—	2	—	6	—	2	—	1	—	—	—	—	—	12	—	12	4:50	—	58	—
Lahti-Vesijärvi	—	—	—	1	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	21	1	22	5:50	3:50	43	7
Lahdenpohja	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	3:50	—	27	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	4	—	4	8:00	—	2	—
Varkaus	—	3	7	—	6	—	4	—	—	—	—	—	—	—	17	3	20	4:32	2:50	35	23
Yhteensä — Summa	3	5	17	16	34	99	58	6	196	—	163	—	15	—	494	126	620	6:56	4:34	403	70

Lastaustyöntekijöiden keskimääräiset tuntipalkat ja ansiot vuosina 1921—1925. —

Paikkakunta Ort	Miehet — Män													
	1921		1922		1923		1924		1925					
	Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön		Tuntipalkka Timlön	
	Tp. ¹⁾	Ta. ²⁾	Tp.	Ta.	Tp.	Ta.	Tp.	Ta.	Tp.	Ta.	Tp.	Ta.	Tp.	Ta.
Helsinki — Helsingfors	—	—	—	—	—	—	1	7:—	2	1	7:—	8:—	—	—
Valko — Hangö	1	7:—	1	7:—	1	7:—	1	7:—	1	2	7:—	7:11	—	—
Pori — Björneborg	1	6:50	1	6:57	1	6:53	1	6:53	2	1	6:53	6:75	—	—
Rauma — Raumo	1	4:50	1	4:50	1	4:50	1	4:50	3	3	4:25	7:09	—	—
Uuras — Trångsund	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7:92	—	—
Oulu — Uleåborg	1	7:50	1	7:50	—	—	—	—	1	—	—	8:25	—	—
Varkaus	—	—	—	—	—	—	1	3:50	1	1	3:50	5:34	—	—

¹⁾ Tp. = Tuntipalkka — timlön. ²⁾ Ta. = tuntiansio — timförtjänst.

Varkaudessa eri kuukausina samat, muualla yleensä kesällä ja syksyllä korkeammat, Turussa ja Kotkassa syyskesällä, Porissa kevätkesällä.

Kuten ylempänä olevasta taulukosta nähdään, on lastaustyöstä vuonna 1926 saamansa tuntiansion ilmoittanut 620 lastaustyöntekijää (494 miestä ja 126 naista), jotavastoin 403 miestä ja 70 naista joko ei ole antanut tietoja tai ei ole vielä ollut lastaustyöissä vuonna 1926. Tietoja antaneista mie-

fors, Uleåborg och Varkaus ha timlönerna varit desamma under de skilda månaderna, annorstädes i allmänhet högre om sommaren och hösten, i Åbo och Kotka på sensommaren, i Björneborg på försommaren.

Om sin timförtjänst vid lastningsarbete år 1926 ha, såsom ovanstående tabell giver vid handen, 620 lastningsarbetare (494 män och 126 kvinnor) lämnat uppgifter, varemot 403 män och 70 kvinnor antingen icke lämnat uppgifter eller alls icke varit i lastningsarbete år 1926. Av de

histä oli 196 (39.7 %) sellaisia, joiden tuntiansio oli 6—7 markkaa, ja 163:lla (33.0 %) se oli 7—8 mk, 58:lla (11.8 %) 5—6 mk, 34:llä (6.9 %) 4—5 mk, 17:llä (3.4 %) 3—4 mk, 15:llä (3.0 %) 8—9 mk, 8:lla (1.6 %) yli 9 mk (Uuraassa 1 tapauksessa 10 mk, toisessa 10: 50, Kuopiossa 1 tapauksessa 10 mk) ja 3:lla enintään 3 mk. Useimpain naisten eli 99:n (78.5 %) tuntiansio oli 4—5 mk, 16:lla (12.7 %) se oli 3—4 mk, 6:lla (4.8 %) 5—6 mk ja 5:llä (4.0 %) enintään 3 mk. Yli 6 markan ei kohonnut yhdenkään naisen tuntiansio. Miesten keskimääräinen tuntiansio oli 6: 56, naisten 4: 34, kaikkien 6: 11. Useimmissa merenrantasatamissa oli miesten tuntiansion keskimäärä 6—7:n markan paikkeilla, Oulussa, jossa se oli niistä korkein, lähes 8 markkaa. Sisämaan satamissa oli keskimäärä alhaisempi, ollen 3: 50—5: 50, paitsi Kuopiossa, jossa se oli 8 markkaa. Naisten tuntiansion keskiarvo oli korkein, 5: 50, Oulussa ja alhaisin, 2: 50, Varkaudessa.

Eri ikäryhmien tuntiansion suuruutta on vaikea verrata toisiinsa, kun niissä oli kovin erilaiset mää-

män, som lämnat uppgifter, förtjänade 196 (39.7 %) 6—7 mark per timme, 163 (33.0 %) 7—8 mark, 58 (11.8 %) 5—6 mark, 34 (6.9 %) 4—5 mark, 17 (3.4 %) 3—4 mark, 15 (3.0 %) 8—9 mark, 8 (1.6 %) över 9 mark (i Trängsund en 10 och en annan 10: 50, i Kuopio en 10 mark) och 3 högst 3 mark per timme. Av kvinnorna förtjänade 99 (78.5 %) 4—5 mark, 16 (12.7 %) 3—4 mark, 6 (4.8 %) 5—6 mark och 5 (4.0 %) högst 3 mark per timme. Över 6 mark i timmen förtjänade ingen kvinna. Männens timförtjänst var i medeltal 6: 56, kvinnornas 4: 34, i genomsnitt för alla 6: 11. I de flesta kusthamnarna var männens timförtjänst i medeltal omkring 6—7 mark, i Uleåborg, där den var högst, närmare 8 mark. I inajöhamnarna var medeltalet lägre, varierande mellan 3: 50 och 5: 50, förutom i Kuopio, där det var 8 mark. Medeltalet av kvinnornas timförtjänst var högst, 5: 50, i Uleåborg och lägst, 2: 50, i Varkaus.

Det är svårt att jämföra storleken av timförtjänsten inom olika åldersgrupper, då inom dem

Lastningsarbetarnas medeltimlöner och -timförtjänster åren 1921—1925.

Naiset — Kvinnor																			
1921				1922				1923				1924				1925			
Liikkeita Företag		Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlon	Liikkeita Företag		Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlon	Liikkeita Företag		Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlon	Liikkeita Företag		Tuntiansio Timförtjänst	Tuntipalkka Timlon				
Ta.	Tp.			Ta.	Tp.			Ta.	Tp.			Ta.	Tp.						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
1	1	4:25	5:25	1	1	4:25	5:25	1	1	4:75	5:25	2	1	4:88	5:25				
1	2	3:—	4:16	1	2	3:—	4:27	1	2	3:—	4:23	3	1	3:—	3:88				
—	1	6:—	2:74	—	1	—	3:19	—	1	—	3:—	—	1	6:—	2:96				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—							

rät työntekijöitä ja tuntiansionsa ilmoittaneita. Jos jätetään lukuun ottamatta 18 vuotta nuoremmat, joiden tuntiansio oli kaikkein alhaisin, ei sen suuruus muissa ikäryhmissä paikoin vaihdellut juuri lainkaan; toisin paikoin oli vaihtelu noin 25 pennistä 1: 25:een, ollen ansio melkein sama 21—55 ikävuosien välillä, paikoin korkein 21—40-vuotilla, paikoin vasta 40—55 vuotta vanhoilla, jopa Uuraassa ja Kotkassa sitäkin vanhemmilla. Kokemus ja ammattitaito näyttää siis ansion suuruuteen vaikuttaneen enemmän kuin ikä. 18 vuotta nuorempien miespuolisten lastaustyöntekijäin tuntiansio oli noin 1: 50—2: 50

antalet arbetare och sådana, som uppgivit timförtjänsten, var mycket olika. Om man icke medräknar dem, som voro under 18 år och vilkas timförtjänst var minst, varierade denna knappast alls inom de olika åldersgrupperna å en del orter; å andra varierade den c:a 25 penni—1: 25; i åldersklasserna 21—55 år var den nästan enhetlig, å en del orter högst i åldern 21—40 år, å andra först vid 40—55 år, i Trängsund och Kotka vid en ännu högre ålder. Erfarenhet och yrkesskicklighet synas sällunda mera än ålder ha inverkat på storleken av förtjänsten. För de manliga lastningsarbetare, som voro under 18 år, var tim-

pienempi kuin vanhempain ikäluokkain, mutta naisten tuntiansioissa oli paljon vähemmän eroa, vain 10—50 penniä.

B) Vuosina 1921—1925

ovat miesten ja naisten tuntipalkat ja -ansiot yleensä kohonneet tai pysyneet paikoillaan, joita-kuita poikkeuksia lukuun ottamatta, joista huomattavimmat olivat miesten ja naisten tuntiansion aleneminen Raumalla ja tuntipalkan ja -ansion suuret vaihtelut Uuraassa. Kun useimmat viimeainitun paikan lastausliikkeistä ovat ilmoittaneet vain tuntipalkkojen äärimmäisarvot, jotka ovat hyvin erilaiset, ei niistä ole voitu saada luotettavia keskimääriä, vaan ne on täytynyt taulukosta jättää pois. Miesten (alaikäiset mukaanluettuina) tuntipalkat olivat vuonna 1921 2—11 mk, vuosina 1922—1924 2: 50—13: — ja vuonna 1925 2: 50—15: —, naisten vuosina 1921—1923 2: —3: 75 ja vuosina 1924—1925 2: 25—4: 25. Sekä miesten että naisten tuntipalkat ovat olleet korkeimmat Oulussa, alhaisimmat vuodesta 1924 Varkaudessa, sitä ennen miesten Raumalla ja naisten Uuraassa. Miesten tuntiansio on ollut korkein Raumalla vuosina 1921—1923, Uuraassa vuonna 1924 ja Helsingissä 1925, alhaisin Valkomissa vuonna 1921, Uuraassa 1922, Porissa 1923 ja Varkaudessa vuodesta 1924 lähtien. Naisten tuntiansio oli korkein Porissa ja alhaisin Uuraassa ja vuodesta 1924 Varkaudessa.

förtjänsten c:a 1: 50—2: 50 mindre än inom äldre åldersklasser, men för kvinnorna var skillnaden betydligt mindre, nämligen blott 10—50 penni.

B) Under åren 1921—1925

ha männens och kvinnornas timlöner och timförtjänster i allmänhet stigit eller förblivit desamma, fränsett några undantag, av vilka de förnämsta voro nedgången av männens och kvinnornas timförtjänst i Raumo och de stora växlingarna både i fråga om timlön och timförtjänst i Trängsund. Då de flesta stuveriföretag å sistnämnda ort uppgivit endast timlönernas yttersta gränser, som äro mycket olika, kan man därav ej erhålla tillförlitliga medeltal, utan det har varit nödvändigt att bortlämna dem från tabellen. Männens (inberäknat de minderårigas) timlöner varierade år 1921 mellan 2—11 mk, åren 1922—1924 2: 50—13 mk och år 1925 2: 50—15 mk, kvinnornas timlöner åren 1921—1923 2—3: 75 och åren 1924—1925 2: 25—4: 25. Både männens och kvinnornas timlöner ha varit högst i Uleåborg, lägst från år 1924 i Varkaus, därförinnan männens i Raumo och kvinnornas i Trängsund. Männens timförtjänst har varit högst i Raumo åren 1921—1923, i Trängsund år 1924 och i Helsingfors år 1925, lägst i Valkom år 1921, i Trängsund 1922, i Björneborg år 1923 och i Varkaus från år 1924. Kvinnornas timförtjänst var högst i Björneborg samt lägst i Trängsund och i Varkaus från år 1924.

V. Lastaustyöntekijäin henkilö- liset olosuhteet.

1. Yleisiä tietoja.

Kuten johdannossa on mainittu, kerättiin lastaustyöntekijäin täytettäväksi jätetyillä B-kaavakeilla tietoja työntekijäin henkilöllisistä olosuhteista, mutta näitä kaavakkeita palautettiin täytettyinä takaisin verraten vähän, niin että tämä tutkimus käsittää vain 897 lastaus- ja purkamistyössä ollutta miestä ja 196 naista, yhteensä 1 093 lastaustyöntekijää. Kun meillä lastaus- ja purkamistyöhön ottamista ei ole säännöstelty ja itse työssäolokin on hyvin vaihtelevaa ja epäsäännöllistä, on vaikea vetää selvää rajaa vakinaisten ja tilapäisten lastaajain välille. Niinpä eivät työntekijät itsekään ole osanneet sitä tehdä, joten tutkimuksessa on täytynyt molemmat ryhmät käsitellä yhtenä. Tietenkin vieraspaiikkakuntalainen, kuljeksiiva työväestö on yleensä tilapäistä, paikkakuntalaiset taas ovat vakinaisempaa lastausväkeä. Suurin ero heidän asemassaan on työkauden pituuteen nähden, koska tilapäistä työvoimaa käytetään pääasiallisesti kiireen ajanjakson kuluessa, vakinaisempaa paikkakunnan työväkeä mahdollisuuksien mukaan koko lastauskautena. Tätä järjestelmää ei ole mitenkään säännöstelty ja vakiinnutettu, ja varsinkin vilkasliikeisimmissä satamissa, kuten Uuraassa, Kotkassa y. m., ei paikkakuntalaisuus työntekijäin tiedonantojen mukaan näytä antavan mitään etuoikeutta työnsaantiin. Pienemmissä satamissa ja sisämaan lastauspaikoilla näyttää kuitenkin työhön ainakin etupäässä otettavan väkeä omalta paikkakunnalta. Palkan suhteen ei vakinaisilla ja tilapäisillä lastaajilla ole suurta eroa, kuten on nähty. Useilla paikkakunnilla maksetaan molemmille sama palkka, toisilla tilapäisille noin 50 p—1 mk pienempi tuntipalkka kuin vakinaisille.

2. Ikä.

Kuten seuraavalla sivulla olevasta taulukosta nähdään, on ikänsä ilmoittanut 872 miestä ja 194 nais-

V. Lastningsarbetarnas person- liga förhållanden.

1. Allmänna upplysningar.

Såsom i inledningen nämnts, insamlades genom de till lastningsarbetarna utdelade formulären B uppgifter rörande deras personliga levnadsvillkor, men av nämnda formulär återsändes endast jämförelsevis få ifyllda, så att undersökningen i detta avseende endast omfattar 897 manliga och 196 kvinnliga lastningsarbetare eller sammanlagt 1 093. Då antagandet i lastnings- och lossningsarbete hos oss icke är reglerat och även själva sysselsättningens varaktighet är mycket varierande och oregelbunden, är det svårt att draga en bestämd gräns mellan ordinarie och tillfälliga lastningsarbetare. Arbetarna ha icke heller själva kunnat göra det, varför det varit nödvändigt att behandla bägge grupperna tillsammans. Kringdragande arbetare från främmande orter äro självfallet i allmänhet tillfälliga, medan de på orten bosatta mera äro ordinarie arbetare. Den största skillnaden i deras ställning gäller i fråga om arbetssäsongens längd, emedan den tillfälliga arbetskraften huvudsakligast användes under den bräddaste tiden, medan den fasta, på orten bosatta arbetarbefolkningen såvitt möjligt användes under hela säsongen. Men detta är icke reglerat eller fastställt i något hänseende, och i synnerhet i de mera trafikerade hamnarna, såsom Trängsund, Kotka m. fl., synes enligt arbetarnas uppgifter bofasthet å orten icke ha givit något företräde för erhållande av arbete. I de mindre hamnarna och å lastningsplatserna i det inre landet synes dock arbetarbefolkningen från den egna orten ha haft företräde. Vad lönen beträffar, är det icke stor skillnad mellan ordinarie och tillfälliga arbetare, såsom redan påvisats. Å flera orter betalas åt vartdera slaget samma lön, å andra orter åt tillfälliga c:a 50 p—1 mk mindre timlön än åt ordinarie arbetare.

2. Ålder.

Såsom av tabellen på följande sida framgår, ha 872 manliga och 194 kvinnliga lastningsarbetare,

Työntekijäin ikä. — Arbetarnas ålder.

Paikkakunta Ort	15 — alle under 18 v.—år		18 — alle under 21 v.—år		21 — alle under 40 v.—år		40 — alle under 55 v.—år		55 — alle under 70 v.—år		70 — v.—år		Yhteensä Inalles		Kaikkiaan Inalles	Ilmoittamat- ta — Icke uppgivna	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	—	—	6	—	61	—	9	—	—	—	—	—	76	—	76	3	—
Hangö — Hanko	—	—	—	—	17	—	8	—	7	—	—	—	32	—	32	2	—
Turku — Åbo	2	1	3	—	28	1	21	1	4	—	—	—	58	3	61	1	—
Pori — Björneborg	—	—	1	—	12	6	10	18	6	1	1	—	30	25	55	—	—
Uuras — Trångsund	3	2	9	2	125	7	24	1	16	—	—	—	177	12	189	8	1
Kotka	2	3	10	14	146	67	42	26	10	1	2	—	212	111	323	1	—
Vaasa — Vasa	—	—	1	—	10	—	14	—	2	—	—	—	27	—	27	1	—
Oulu — Uleåborg	—	—	2	—	30	3	13	6	—	—	—	—	45	9	54	2	1
Tampere — Tammerfors	—	—	12	—	42	—	13	—	—	—	—	—	67	—	67	3	—
Lahti-Vesijärvi	—	—	1	—	48	4	11	4	3	—	—	—	63	8	71	1	—
Lahdenpohja	—	—	—	—	24	—	6	—	—	—	—	—	30	—	30	—	—
Kuopio	—	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—
Varkaus	1	2	1	1	33	17	14	6	—	—	—	—	49	26	75	3	—
Yhteensä — Summa	8	8	46	17	580	105	187	62	48	2	3	—	872	194	1 066	25	2

ta, yhteensä 1 066 lastaustyöntekijää, ilmoittamatta on jättänyt 25 miestä ja 2 naista. Tietoja antaneista oli lähes $\frac{2}{3}$ (miehistä 66.5 % ja naisista 54.1 %) parhaassa työssä eli 21—40 ikävuosien välillä. Sen jälkeen oli enimmäkseen 40—55-vuotiaita eli miehistä 21.4 % ja naisista 32.0 %. 18—21-vuotiaita oli 5.3 % miespuolisista ja 8.8 % naispuolisista, 15—18-vuotisia vain 0.9 % miespuolisista ja 4.1 % naispuolisista lastaustyöntekijöistä (Turussa, Uuraassa, Kotkassa ja Varkaudessa). 55—70-vuoden välillä olevia miehiä oli 5.5 %, mutta naisia vain 2 henkeä ja 70 vuotta vanhempia vain 3 miestä.

3. Siviilisäätty.

Tietoja antaneista 1 093 lastaustyöntekijästä oli naimattomia miehiä 397 (44.3 % miehistä), naisia 75 (38.3 % naisista), yhteensä 472 (43.2 % kaikista tietoja antaneista), naimisissa olevia miehiä 464 (51.7 %), naisia 64 (32.6 %), yhteensä 528 (48.3 %), leskimiehiä 24 (2.7 %), leskivaimoja 46 (23.5 %), yhteensä leskiä 70 (6.4 %) sekä eronneita miehiä 12 (1.3 %), naisia 11 (5.6 %), yhteensä eronneita 23 (2.1 %). Miehistä oli siis naimisissa noin puolet, naisista noin $\frac{1}{3}$, naimattomia miehiä oli suhteellisestikin enemmän kuin naimattomia naisia. Leskiä, joita naisista oli lähes $\frac{1}{4}$, sekä eronneita oli naisissa suhteellisesti paljon enemmän kuin miehistä.

sammanlagt 1 066, lämnat uppgifter om sin ålder: 25 män och 2 kvinnor ha icke meddelat uppgifter därom. Av dem, som lämnat uppgifter, voro närmare $\frac{2}{3}$ (66.5 % av männen och 54.1 % av kvinnorna) i sin bästa arbetsålder eller 21—40 år. Det närmast största antalet var i åldern 40—55 år, nämligen 21.4 % av männen och 32.0 % av kvinnorna. Därnäst kom åldersklassen 18—21 år med 5.3 % av männen och 8.8 % av kvinnorna, medan åldersklassen 15—18 år omfattade endast 0.9 % av männen och 4.1 % av kvinnorna (i Åbo, Trångsund, Kotka och Varkaus). Antalet män i åldern mellan 55—70 år utgjorde 5.5 %, men antalet kvinnor blott 2, och över 70 år voro endast 3 män.

3. Civilstånd.

Av de 1 093 lastningsarbetare, som lämnat uppgifter, voro 397 (44.3 %) män och 75 (38.3 %) kvinnor ogifta, sammanlagt alltså 472 (43.2 % av alla, som lämnat uppgifter), 464 (51.7 %) män och 64 (32.6 %) kvinnor, sammanlagt 528 (48.3 %) gifta, 24 (2.7 %) änklingar och 46 (23.5 %) änkor, sammanlagt alltså 70 (6.4 %) samt 12 män (1.3 %) och 11 kvinnor (5.6 %), sammanlagt 23 (2.1 %) fränskilda. Av männen var således ungefär halva antalet gifta, av kvinnorna $\frac{1}{3}$, men av männen voro relativt flere gifta än av kvinnorna. Av änkor fanns det betydligt mera, eller $\frac{1}{4}$, bland kvinnorna än av änklingar bland männen, likaså av fränskilda.

Naimattomia miehiä oli suhteellisesti enimmäkseen Helsingissä (57 79:stä), Kotkassa (122 213:sta) ja Tampereella (43 70:stä), vähemmän taas Hangossa (6 34:stä), Porissa (7 30:stä) ja Vaasassa (6 28:sta), Lahdenpohjassa (5 30:stä) ja Kuopiossa (1 6:sta). Naisista oli Kotkassa naimattomia 47, naimisissa 40, leskiä 15 ja eronneita 9, Varkaudessa olivat vastaavat luvut 15, 8, 2 ja 1, Porissa 0, 4, 20 ja 1, Uuraassa 10, 2, 1 ja 0. Huomattava oli leskien lukuisuus Porissa ja Kotkassa, missä niitä oli enimmäkseen 40—55-vuotisisissa.

Mitä siviilisäätyn eri ikäryhmissä tulee, nähdään seuraavalla sivulla olevasta taulukosta, että 20 vuotta nuoremmat miespuoliset lastaustyöntekijät olivat kaikki naimattomia ja naispuolisistakin oli vain 1 naimisissa. 20—25-vuotisista miehistä ja naisista oli naimattomia jokseenkin saman verran, 87.8 ja 88.6 %, 25—30-vuotisista miehistä vielä noin $\frac{1}{10}$, mutta naisista vain vajaa puolet. 30—40 ikävuosien välillä olevista miehistä ja naisista oli enää noin $\frac{1}{10}$ naimattomia. Leskiä oli 30—35-vuotisista naisista jo 19.1 % ja 35—40-vuotisista 27.8 %. 40—55-vuotisista miehistä oli naimisissa noin $\frac{1}{10}$ ja naimattomia noin $\frac{1}{10}$, naisista naimattomia vain vähän yli $\frac{1}{10}$, naimisissa noin $\frac{1}{10}$, mutta leskinä jo lähes puolet. 55—65-vuotisista miehistä oli sekä naimattomia että leskiä noin 12 % ja naimisissa noin 71 %, naisista 1 leskenä, 1 naimisissa. 65 vuotta vanhempia naisia ei ollut ensinkään, miehiäkin oli vain 8, joista naimisissa 5, naimattomina 2 ja leskenä 1.

sig och sin familj. I Helsingfors funnos relativt mest ogifta män (57 av 79), därnäst i Kotka (122 av 213) och Tammerfors (43 av 70), mindre däremot i Hangö (6 av 34), Björneborg (7 av 30), Vasa (6 av 28), Lahdenpohja (5 av 30) och Kuopio (1 av 6). Av kvinnorna voro i Kotka 47 ogifta, 40 gifta, 15 änkor och 9 fränskilda, i Varkaus voro motsvarande tal 15, 8, 2 och 1, i Björneborg 0, 4, 20 och 1, i Trängsund 10, 2, 1 och 0. Anmärkningsvärt var det stora antalet änkor i Björneborg och Kotka, där de mest voro i åldern 40—55 år.

Vad civilståndet inom de olika åldersgrupperna beträffar, finner man av tabellen på följande sida, att alla manliga lastningsarbetare under 20 år voro ogifta och att av de kvinnliga endast en var gift. Av männen i åldern 20—25 år och av kvinnorna i samma åldersklass var en ungefär lika stor del (resp. 87.8 och 88.6 %) ogifta, av antalet män i åldersklassen 25—30 år c:a $\frac{1}{10}$ samt av kvinnorna knappt hälften. Av antalet män och kvinnor i åldern 30—40 år var endast c:a $\frac{1}{10}$ ogifta. Bland kvinnor i åldern 30—35 år fanns det redan 19.1 % änkor och i åldern 35—40 år 27.8 %. Av åldern 30—40 år var endast c:a $\frac{1}{10}$ ogifta, och $\frac{1}{10}$ gifta; av kvinnorna var endast något över $\frac{1}{10}$ ogifta, c:a $\frac{1}{10}$ gifta, men redan närmare hälften änkor. Bland männen i åldern 55—65 år fanns c:a 12 % ogifta och änklings samt c:a 71 % gifta, av kvinnorna i samma ålder en änka och en gift. Kvinnor över 65 år funnos över huvud icke och antalet män i denna ålder var endast 8, varav 5 gifta, 2 ogifta och 1 änklings.

Työntekijäin siviilisäätty. — Arbetarnas civilstånd.

Paikkakunta Ort	Naimattomia Ogifta		Naimisissa olevia Giffta		Leskiä Änklings och änkor		Eronneita Fränskilda		Yhteensä Summa		Kaikkiaan Ialles
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	
Helsinki — Helsingfors ..	57	—	21	—	1	—	—	—	79	—	79
Hangö — Hanko	6	—	26	—	2	—	—	—	34	—	34
Turku — Åbo	22	1	34	1	2	1	1	—	59	3	62
Pori — Björneborg	7	—	22	4	—	20	1	1	30	25	55
Uuras — Trängsund	69	10	109	2	4	1	3	—	185	13	198
Kotka	122	47	81	40	5	15	5	9	213	111	324
Vaasa — Vasa	6	—	19	—	3	—	—	—	28	—	28
Oulu — Uleåborg	18	1	27	6	1	3	1	—	47	10	57
Tampere — Tammerfors ..	43	—	26	—	1	—	—	—	70	—	70
Lahti-Vesijärvi	24	1	39	3	—	4	1	—	64	8	72
Lahdenpohja	5	—	25	—	—	—	—	—	30	—	30
Kuopio	1	—	5	—	—	—	—	—	6	—	6
Varkaus	17	15	30	8	5	2	—	1	52	26	78
Yhteensä — Summa	397	75	464	64	24	46	12	11	897	196	1 093

Siviilisäätö — Civilstånd	alle — under 20 v. — år		20—25 v. — år		25—30 v. — år		30—35 v. — år	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Naimattomia — Ogifta	40	15	115	23	133	15	35	6
Naimisissa — Gifta	—	1	16	1	88	14	92	11
Leskiä — Änklingar o. änkor	—	—	—	1	1	—	3	4
Eronneita — Fränskilda	—	—	—	1	2	2	3	—
Yhteensä — Summa	40	16	131	26	224	31	133	21
Suhdeluvut. —								
Naimattomia — Ogifta	100.0	93.8	87.8	88.6	59.4	48.4	26.3	28.5
Naimisissa — Gifta	—	6.2	12.2	3.8	39.3	45.2	69.1	52.4
Leskiä — Änklingar o. änkor	—	—	—	3.8	0.4	—	2.3	19.1
Eronneita — Fränskilda	—	—	—	3.8	0.9	6.4	2.3	—
Yhteensä — Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

4. Elatusvelvollisuus.

Tarkastettaessa, kuinka monen henkilön elatuksesta lastaustyöntekijäin oli pidettävä huolta, huomataan, että suurimman ryhmän muodostivat yksinäiset henkilöt, joiden oli huolehdittava vain omasta toimeentulostaan. Heitä oli kokonaista 41.8 % kaikista tietoja antaneista lastaustyöntekijöistä, naisten suhteellisen osuuden ollessa hiukan pienempi kuin miesten. Pienien, 2- tai 3-henkisten talouksien mieshuoltajat käsittivät 12.0 ja 12.6 % tietoja antaneista miehistä, ja 4—6-henkisten talouksien mieshuoltajain luku oli 9.4—6.7 %. Sitä suurempia talouksia oli vähän ja 10-henkisiä ja vieläkin suurempia vain 11 miehellä ja 1 naisella Varkaudessa. Naispuolisia lastaustyöntekijöitä, joilla oli 2—5- ja 8-henkisiä talouksia, oli suhteellisesti huomattavasti enemmän kuin miehiä (suunnilleen $\frac{1}{3}$ jälkimmäisten vastaavasta luvusta, vaikka kaikkien naisten luku koko miesten luvusta oli vain vähän enemmän kuin $\frac{1}{3}$), mikä johtui leskivaimojen ja paikoin aviottomien lasten verraten suuresta määrästä. Yleensä olivat lastaustyöntekijät siis joko yksinäisiä tai heillä oli pieniä talouksia, jotavastoin esimerkiksi 6 henkeä suurempia talouksia oli vain 7.7 %:lla kaikista tietoja antaneista lastaustyöntekijöistä. Helsingissä oli yksinäisten henkilöiden luku muihin paikkakuntiin verraten huomattavan suuri, noin $\frac{3}{4}$ kaikista, eikä 6 henkeä suurempia talouksia ollut ollenkaan. Tampereelläkin oli yksinäisiä enemmistö ja Kotkassa noin puolet; vähemmän niitä oli Hangossa, Porissa, Vaasassa ja sisä-

4. Försörjningsplikt.

Då man granskar, för huru många personer lastningsarbetarna hade försörjningsplikt, finner man, att de ensamstående personerna, som endast behöva draga försorg om sig själva, utgöra den största gruppen. De äro icke mindre än 41.8 % av alla lastningsarbetare, som lämnat uppgifter; kvinnornas relativa andel är något mindre än männens. Antalet män med hushåll om 2 eller 3 personer utgjorde resp. 12.0 och 12.6 % av hela antalet manliga lastningsarbetare, som lämnat uppgifter, och antalet män med 4—6 personers hushåll 9.4—6.7 %. Antalet större hushåll var icke betydande, och endast 11 män och 1 kvinna i Varkaus hade större än 10 personers hushåll. Antalet kvinnliga lastningsarbetare med 2—5 och 8 personers hushåll var relativt taget betydligt större än motsvarande antal manliga (inemet $\frac{1}{3}$ av de sistnämndas antal, oaktat hela antalet kvinnor i förhållande till hela antalet män endast var litet mera än $\frac{1}{3}$), vilket berodde på änkornas och ställvis de öfka barnens relativt stora antal. I allmänhet voro lastningsarbetarna sålunda antingen ensamstående eller hade de små hushåll, under det att t. ex. hushåll om flere än 6 personer förekommo endast hos 7.7 % av alla lastningsarbetare, som lämnat uppgifter. I Helsingfors var av hela antalet c:a $\frac{3}{4}$ ensamstående personer och deras antal således anmärkningsvärt stort i jämförelse med andra orter, och större än 6 personers hushåll funnos icke alls där. Också i Tammerfors bildade de ensamstående personerna

Arbetarna fördelade efter civilstånd och ålder.

35—40 v. — år		40—55 v. — år		55—65 v. — år		65 v. — år ja vanh. — och äldre		Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ikä ilmoitt. Icke uppg. ålder	
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		Mp. Mk.	Np. Kvk.
27	8	32	7	5	—	2	—	389	74	463	8	1
73	15	144	21	30	1	5	—	448	64	512	16	—
4	10	9	29	5	1	1	—	23	45	68	1	1
1	3	4	5	2	—	—	—	12	11	23	—	—
105	36	189	62	42	2	8	—	872	194	1 066	25	2

Relativa tal.

25.7	22.2	16.9	11.3	11.9	—	25.0	—	44.6	38.1	43.4	—	—
69.5	41.7	76.2	33.9	71.4	50.0	62.5	—	51.4	33.0	48.0	—	—
3.8	27.8	4.8	46.8	11.9	50.0	12.5	—	2.6	23.2	6.4	—	—
1.0	8.3	2.1	8.0	4.8	—	—	—	1.4	5.7	2.2	—	—
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	—	100.0	100.0	100.0	—	—

Työntekijöiden talouksien jäsenluku. — Antal medlemmar i arbetarnas hushåll.

Paikkakunta Ort	Työntekijöitä, joiden talouksien jäsenluku oli — Arbetare, som i sitt hushåll hade personer												Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10—	Mp. Mk.	Np. Kv.											
	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.	Mp. Mk.	Np. Kv.													
Helsinki — Helsingfors	58	—	4	—	5	—	7	—	2	—	3	—	—	—	—	—	79	—	79				
Hanko — Hangö.....	3	—	6	—	12	—	3	—	1	—	4	—	—	—	—	—	34	—	34				
Turku — Åbo.....	17	2	9	—	11	—	6	—	6	1	3	—	3	—	1	—	59	3	62				
Pori — Björneborg....	6	3	8	5	1	10	3	5	6	2	2	—	1	—	3	—	30	25	55				
Uuras — Trångsund ..	69	10	18	2	26	1	16	—	19	—	15	—	9	—	6	—	185	13	198				
Kotka	132	35	24	24	17	21	16	13	5	9	10	5	4	1	1	3	213	111	324				
Vaasa — Vasa	5	—	6	—	3	—	4	—	3	—	5	—	1	—	1	—	28	—	28				
Oulu — Uleåborg	17	—	8	3	6	2	3	1	3	1	4	—	4	1	1	2	47	10	57				
Tampere — Tammerfors	40	—	5	—	4	—	6	—	4	—	4	—	3	—	—	—	70	—	70				
Lahti-Vesijärvi.....	25	—	8	1	9	2	9	3	5	—	5	1	2	1	1	—	64	8	72				
Lahdenpohja	5	—	3	—	7	—	6	—	3	—	3	—	1	—	—	—	30	—	30				
Kuopio	1	—	—	—	—	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	6	—	6				
Varkaus.....	14	14	9	2	12	3	3	2	7	2	1	—	3	1	1	1	52	26	78				
Yhteensä — Summa	392	64	108	37	113	39	84	24	66	15	60	6	32	4	18	6	13	—	11	1	897	196	1 093

maansatamissa, Tamperetta lukuun ottamatta. Lastaustyöntekijöitä, joilla oli suuret taloudet, oli suhteellisesti enimmäkseen Hangossa, Oulussa ja Uuraassa. Erikoisesti huomattava on, että Kotkassa naisten 2- tai useampi henkisten talouksien absoluuttinenkin luku (76) oli melkein yhtä suuri kuin miestenkin (81), jopa useassa pienempien talouksien ryhmässä suurempikin.

flertalet, och i Kotka utgjorde de ungefär hälften; minst var deras antal i Hangö, Björneborg, Vasa och inlandshamnarna med undantag av Tammerfors. Lastningsarbetare med stora hushåll funnos relativt mest i Hangö, Uleåborg och Trångsund. Särskilt anmärkningsvärt var, att i Kotka även det absoluta antalet kvinnor (76) med hushåll om 2 personer eller flera var nästan lika stort som motsvarande antal män (81) och i flere grupper med litet antal hushållsmedlemmar t. o. m. större.

Palvelijoita on lastaustyöntekijäin talouksissa käytetty sängen vähän, vain 7 mies- ja 1 naishenkilön taloudessa; harvoilla perheillä oli myös talouksissaan *muuta henkilöitä* kuin puoliso ja lapset. Niinpä kuului 1 muu henkilö vain 17 mies- ja 4 naishenkilön talouteen, 2 muuta henkilöä 3 mieshenkilön ja 3 tai useampia muita henkilöitä 1 mies- ja 1 naishenkilön talouteen.

15 vuotta nuorempia lapsia oli, kuten alla olevasta taulukosta nähdään, 356 miespuolisen ja 108 naispuolisen lastaajan taloudessa. Kun 2- tai useampihenkiisiä talouksia oli 505 miehellä ja 132 naisella, oli 15 vuotta nuorempia lapsia siis perheellisten miesten talouksista 70.5 %:lla ja naisten 81.8 %:lla. Kun naimisissa olevien ja olleiden naisten luku oli suhteellisesti suurempi kuin miesten ja vielä lisäksi heidän talouksissaan oli suhteellisesti enemmän 15 vuotta nuorempia lapsia kuin miesten, huomataan, että naisten elatusrasitus 15 vuotta nuorempien lasten suhteen oli huomattavasti raskaampi kuin miesten. Varsin silmiinpistävästi tämä esiintyy Kotkassa ja Porissa, edellisessä kun 62 naisella ja vain 47 miehellä, jälkimmäisessä 18 naisella ja ainoastaan 15 miehellä oli huollettavinaan 15 vuotta nuorempia lapsia. Tällainen suhde vallitsi kuitenkin vain niissä talouksissa, joilla oli ainoastaan 1 tai 2 15 vuotta nuorempaa lasta, mikä johtui suureksi osaksi siitä, että mainituilla paikkakunnilla, etenkin Porissa, oli lastaustöissä verraten paljon leskivaimoja, osaksi

Tjänstefolk har i lastningsarbetarnas hushållning förekommit högst sällan, nämligen endast hos 7 män och 1 kvinna; till endast få familjer hörde *andra personer* än man, hustru och barn. Sålunda hörde 1 annan person till familjen hos 17 män och 4 kvinnor, 2 *andra personer* hos 3 män och 3 eller flere *andra personer* hos 1 manlig och 1 kvinnlig lastningsarbetare.

Barn under 15 år funnos, såsom av nedanstående tabell synes, hos 356 manliga och 108 kvinnliga lastningsarbetare. Då 505 manliga och 132 kvinnliga arbetares hushåll omfattade 2 eller flere personer, hade följaktligen 70.5 % män och 81.8 % kvinnor med familj barn under 15 år att försörja. Då antalet kvinnor, som voro eller varit gifta, var förhållandevis större än motsvarande antal män och då kvinnorna därtill hade att försörja relativt flere barn under 15 år än männen, finner man, att deras försörjningsplikt i fråga om barn under 15 år var betydligt tyngre än männens. Särskilt i ögonen fallande är detta i Kotka och Björneborg, enär å den förstnämnda orten 62 kvinnor och endast 47 män och å den sistnämnda orten 18 kvinnor och endast 15 män hade att draga försorg om barn under 15 år. Detta gällde likväl endast för de hushåll, i vilka det fanns endast 1 eller 2 barn under 15 år, vilket till stor del berodde därpå, att å nämnda orter, i synnerhet i Björneborg, ett jämförelsevis stort antal änkor voro sysselsatta i lastningsarbete, till en del även på de

Talouksia, joihin kuului 15 vuotta nuorempia lapsia. — Hushåll med barn under 15 år.

Paikkakunta Ort	Talouksia, joissa oli 15 v. nuorempia lapsia Hushåll, i vilka antalet barn under 15 år var														Yhteensä Summa		Kaikkiaan Ialles
	1		2		3		4		5		6		7				
	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas	Miesten Männens	Näisten Kvinnornas			
Helsinki — Helsingfors ..	8	—	6	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	17	—	17	
Hangö — Hanko	14	—	4	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	24	—	24	
Turku — Åbo	7	1	8	1	9	—	2	—	1	—	—	—	2	28	2	30	
Pori — Björneborg	2	7	7	10	4	1	1	—	1	—	—	—	—	15	18	33	
Uuras — Trångsund	22	1	25	—	20	—	12	—	2	—	3	—	2	86	1	87	
Kotka	18	32	14	16	8	8	6	4	1	2	—	—	—	47	62	109	
Vaasa — Vasa	6	—	5	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	16	—	16	
Oulu — Uleåborg	7	3	8	2	3	—	3	—	1	1	1	1	—	23	7	30	
Tampere — Tammerfors..	2	—	8	—	6	—	2	—	3	—	1	—	—	23	—	23	
Lahti-Vesijärvi	7	3	8	2	6	1	4	1	1	—	—	—	—	26	7	33	
Lahdenpohja	7	—	8	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	20	—	20	
Kuopio	1	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	5	—	5	
Varkaus	11	4	6	2	3	2	2	2	3	—	1	1	—	26	11	37	
Yhteensä — Summa	112	51	109	33	71	12	36	7	15	3	7	2	6	356	108	464	

*Vakinaisessa tai tilapäisessä ansiotyössä kodin ulkopuolella olevain perheenjäsenten luku.
Antal familjemedlemmar, som voro i stadigvarande eller tillfälligt förvärvsarbete utom hemmet.*

Paikkakunta Ort	Talouksia, joissa oli ansiotyössä henkilöitä Hushåll, i vilka antalet personer med förvärvsarbete var				Kaikkiaan Inalles
	1	2	3	4	
Helsinki — Helsingfors	77	1	1	—	79
Hangö — Hanko	30	1	1	2	34
Turku — Åbo	48	8	4	2	62
Pori — Björneborg	43	9	2	1	55
Uuras — Trångsund	170	18	7	3	198
Kotka	260	55	7	2	324
Vaasa — Vasa	20	6	1	1	28
Oulu — Uleåborg	41	12	4	—	57
Tampere — Tammerfors	61	4	4	1	70
Lahti-Vesijärvi	60	9	2	1	72
Jahdenpohja	24	5	1	—	30
Kuopio	6	—	—	—	6
Varkaus	68	8	1	1	78
Yhteensä — Summa	908	136	35	14	1 093

aviottomista lapsista, joita oli varsinkin Kotkaassa jokseenkin paljon. Useimmissa talouksissa oli vain 1 tai 2 15 vuotta nuorempaa lasta; niinpä sellaisia talouksia oli 221 miehellä ja 84 naisella; 3 tai 4 lasta oli 107 miehellä ja ainoastaan 19 naisella, 5 tai enemmän 28 miehellä ja 5 naisella. Samassa taloudessa olevain 15 vuotta nuorempain lasten suurin lukumäärä oli 7, mikä esiintyi 6 miehen taloudessa.

Perheiden toimeentuloon vaikuttaa tietenkin, paitsi sen jäsenten lukumäärää, myös niiden ansiokyky. Tarkastettaessa tältä kannalta lastaustyöntekijäin talouksia huomataan yllä olevasta taulukosta, että perheenelättäjä yksin oli ansiotyössä kodin ulkopuolella noin 83.1 % kaikista talouksista. Talouksia, joissa 2 henkeä oli ansiotyössä, oli 12.4 %, semmoisia, joissa oli 3 henkeä ansaitsemassa, vain 3.2 %, 4 henkeä tai enemmän, 1.3 % (niistä 5 tai useampia henkiä vain 2 perheessä). Jonkun verran edullisemmiksi nämä numerot muodostuvat, jos talouksien luvusta jätetään pois 1 hengen eli perheettömien taloudet, jolloin 2- tai useampi henkisten talouksien luku on 637 (niistä 588 laillista perhettä) ja äsken mainittu prosentteja vastaavat luvut 71.0, 21.3, 5.5 ja 2.2. Perheistäkin oli siis yli 2/3 sellaisia, joista vain 1 henkilö kävi kodin ulkopuolella ansiotyössä. Vakinaista ja tilapäistä ansiota ei ole voitu epäselvien ilmoittamisten takia erottaa toisistaan.

oakta barnen, vilkas antal i synnerhet i Kotka var tämligen stort. I de flesta hushåll funnos endast 1 eller 2 barn under 15 år; detta var fallet hos 221 män och 84 kvinnor; 3 eller 4 barn funnos hos 107 män och 19 kvinnor, 5 barn eller mera hos 28 män och 5 kvinnor. Största antalet barn under 15 år i samma hushåll var 7, som förekom i 6 mäns hushåll.

Familjernas utkomst påverkas givetvis utom av antalet familjemedlemmar även av dessas förvärvsförmåga. Vid granskning av lastningsarbetarnas ekonomi ur denna synpunkt finner man av ovanstående tabell, att familjeförsörjaren ensam hade arbetsförtjänst utom hemmet i c:a 83.1 % av hela antalet hushåll. I 12.4 % av dem hade 2 personer arbetsförtjänst utom hemmet, i 3.2 % 3 personer och i endast 1.3 % 4 eller flere personer (därav 5 eller flere personer blott i 2 familjer). Något fördelaktigare te sig dessa siffror, om man från antalet hushåll bortlämnar de ensamstående, vilka icke ha familj; antalet hushåll med 2 eller flere personer är då 637 (därav 588 lagliga äktenskap) och nyssnämnda procenttal bli resp. 71.0, 21.3, 5.5 och 2.2. Även av familjerna voro således 2/3 sådana, där blott en person hade arbetsförtjänst utom hemmet. Ordinarie och tillfällig förtjänst ha på grund av de otydliga uppgifterna icke kunnat skiljas från varandra.

Sellaisia talouksia, joissa oli *kotona* ansiotyössä 1 henkilö, oli 46 miehellä ja 5 naisella, sellaisia, joissa 2 työskenteli kotona, 8 miehellä ja 1 naisella, 3 henkeä vain 1 miehellä ja 1 naisella, 4 henkilöä tai useampia 5 miehellä, yhteensä 60 miehellä ja 7 naisella, joista useimmat (26) olivat Uuraassa, Varkaudessa (8), Porissa (7), Oulussa (6) ja Lahdenpohjassa (6).

5. Henkivakuutus.

Alla olevasta taulukosta nähdään, että henkivakuutuksesta on antanut tietoja 695 miestä ja 163 naista, yhteensä 858 henkilöä. Näistä ei ollut ensinkään henkivakuutettu 446 miestä ja 127 naista. Perheettömistä oli ottanut henkivakuutuksen 76 miestä ja 16 naista; perheellisistä oli 173 miehen ja 20 naisen perheessä joko perheenpää tai joku perheenjäsen vakuutettu. Jos samassa perheessä on ollut useampia henkivakuutettuja, on niiden vakuutusmäärät taulukkoa varten laskettu yhteen. Tietoja antaneista miehistä oli vakuuttanut itsensä tai jonkun perheensä jäsenen 37.1 %, mutta naisista vain 22.1 %. Miehet olivat siis suhteellisestikin paljon runsaammin osallisia vakuutukseen kuin naiset, mutta tämä enemmisyys tulee kokonaan perheellisten miesten osalle. Suuruudeltaan olivat henkivakuutukset nykyiseen rahanarvoon katsoen enimmäkseen pieniä. Niinpä 44.2 %:lla tietoja antaneista vakuutetuista

Sammanlagt 46 män och 5 kvinnor hade hushåll, i vilka 1 person arbetade *hemma*; 8 män och 1 kvinna hade hushåll, i vilka 2 personer arbetade *hemma*, 1 man och 1 kvinna hushåll med 3 personer, som arbetade *hemma*, 5 män hushåll med 4 eller flere personer i *hemarbete*; inalles 60 män och 7 kvinnor hade sådana hushåll, varav de flesta eller 26 voro i Trängsund, 8 i Varkaus, 7 i Björneborg, 6 i Uleåborg och 6 i Lahdenpohja.

5. Livförsäkring.

Om sin livförsäkring ha, såsom nedanstående tabell giver vid handen, 695 män och 163 kvinnor, sammanlagt 858 personer, lämnat uppgifter. Av dem voro 446 män och 127 kvinnor alls icke livförsäkrade. Av dem, som voro utan familj, hade 76 män och 16 kvinnor tagit livförsäkring; av dem, som hade familj, var hos 173 män och 20 kvinnor familjens överhuvud eller någon familjemedlem försäkrad. Om i samma familj funnits flera livförsäkrade, har deras försäkringsbelopp sammanräknats. Av de män, som lämnat uppgifter, hade 37.1 % försäkrat sig själva eller någon annan familjemedlem, men av kvinnorna hade endast 22.1 % gjort det. Av männen voro alltså även proportionsvis betydligt flere livförsäkrade än av kvinnorna, men överskottet kommer helt och hållet på de gifta männens andel. Livförsäkringsbeloppen voro i anseende till nuvarande penningvärde merendels små. Sålunda hade

Henkivakuutus. —

Paikkakunta Ort	Perheitä, joiden jäsenten yhteiset henkivakuutusmäärät olivat, mk Familjer, vilkas medlemmars sammanlagda livförsäkringsbelopp var, mk									
	Enint. — Högst 3 000		3 000—5 000		5 000—10 000		10 000—20 000		Yli — Över 20 000	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	2	—	2	—	2	—	1	—	1	—
Hangö — Hanko	4	—	1	—	6	—	—	—	—	—
Turku — Åbo	7	—	2	—	6	—	—	—	—	—
Pori — Björneborg	2	—	—	1	1	—	1	1	—	—
Uuras — Trängsund	17	—	7	2	15	—	4	—	—	—
Kotka	16	11	5	1	2	1	4	—	—	—
Vaasa — Vasa	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—
Oulu — Uleåborg	4	—	3	—	1	1	—	—	—	1
Tampere — Tammerfors	9	—	1	—	1	—	1	—	—	—
Lahti-Vesijärvi	4	—	1	—	2	—	1	—	—	—
Lahdenpohja	6	—	1	—	4	—	—	—	—	—
Kuopio	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—
Varkaus	2	1	4	—	5	—	6	—	3	—
Yhteensä — Summa	75	12	29	4	46	2	19	1	4	1

oli enintään 3 000 markan suuruisia vakuutuksia; 3 000—5 000 markan suuruisia oli 18.2 %:lla, 5 000—10 000 markan 24.6 %:lla eli lähes 1/4:lla, 10 000—20 000 markan 10.5 %:lla ja yli 20 000 markan vain 2.5 %:lla. Naisten vakuutusmäärät olivat pienempiä kuin miesten, ja 5 000 markkaa suurempi vakuutus oli vain 4 perheellishellä ja 1 yksinäisellä naisella. Varkaudessa, Turussa ja Lahdenpohjassa oli suhteellisesti enimmän vakuutettuja, vähimmän Vaasassa ja Porissa.

6. Köyhäinhoitoavustus.

Köyhäinhoitoavustuksen saannista on antanut tietoja vain 10 miestä (Oulussa 5, Uuraassa 2, Porissa, Kotkassa ja Varkaudessa 1) ja 11 naista (Porissa 5, Kotkassa 4, Turussa ja Oulussa 1). Oulussa on 2 miestä saanut maksutonta sairashoitoa (1 ja 2 kuukautta), 1 mies ilmaista lääkärinhoitoa ja vuokra- ja maitorahaa, 1 mies on saanut raha-avustusta kaikkiaan 1 472, toinen 125 markkaa ja 1 nainen 300 markkaa kuukausittain. Porissa on 5 naista saanut rahaa 500—2 100 markkaa, Kotkassa 1 mies maksutonta sairashoitoa 2 viikkoa, 1 nainen 7 viikkoa, 1 nainen rahaa 1 800 markkaa vuodessa, 1 nainen lasten elatukseen ja hoitoon 150, toinen 85 markkaa kuukausittain. Turussa on 1 naiselle annettu 50 markkaa rahaa sekä luontoisavustusta 500 markan arvosta, Uuraassa 2:lle ja Varkaudessa 1 miehelle 10—35 markkaa

44.2 % av dem, som lämnat uppgifter, livförsäkringar om högst 3 000 mark, 18.2 % 3 000—5 000, 24.6 % eller nära 1/4 5 000—10 000, 10.5 % 10 000—20 000 och endast 2.5 % över 20 000 mark. Kvinnornas försäkringsbelopp voro mindre än männens, och större försäkringar än 5 000 mark hade endast 4 kvinnor med familj och 1 ensamstående. Relativt mest funnos livförsäkrade i Varkaus, Åbo och Lahdenpohja, minst i Vasa och Björneborg.

6. Understöd av fattigvården.

Om erhållna understöd av fattigvården ha endast 10 män (5 i Uleåborg, 2 i Trångsund, 1 i Björneborg, 1 i Kotka och 1 i Varkaus) samt 11 kvinnor (5 i Björneborg, 4 i Kotka, 1 i Åbo och 1 i Uleåborg) lämnat uppgifter. I Uleåborg ha 2 män erhållit kostnadsfri sjukvård (1 och 2 månader), 1 man gratis läkarvård samt hyres- och mjölkpenningar, 1 man penningunderstöd om sammanlagt 1 472 mark, en annan 125 mark och 1 kvinna 300 mark i månaden. I Björneborg ha 5 kvinnor erhållit penningunderstöd, vilkas belopp växlat mellan 500—2 100 mark. I Kotka har 1 man erhållit fri sjukvård 2 veckor, 1 kvinna 7 veckor, 1 kvinna 1 800 mark om året, 1 kvinna till underhåll och vård av barn 150 och en annan 85 mark i månaden. I Åbo har 1 kvinna fått 50 mark i penningar och bidrag in natura till ett värde av

Livförsäkring.

Yksinäisiä, joiden henkivakuutusmäärät olivat, mk Ensamstående, vilkas livförsäkringsbelopp utgjorde, mk										Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Vakuuttamattomia Icke försäkrade		Ilnoittamattomia Icke uppgivna	
Enint. — Högst 3000		3000—5000		5000—10000		10000—20000		Yli — Över 20000					Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.					
1	—	3	—	3	—	—	—	—	—	15	—	15	29	—	35	—
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	—	12	19	—	3	—
4	—	3	—	1	—	1	—	—	—	24	—	24	19	1	16	2
—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	5	3	8	15	18	10	4
7	1	—	1	3	—	2	—	—	—	55	4	59	82	5	48	4
9	4	3	3	2	1	1	—	—	—	42	21	63	169	89	2	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	22	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	2	10	23	2	16	6
5	—	—	—	6	—	1	—	2	—	26	—	26	33	—	11	—
1	—	1	—	3	—	1	—	—	—	14	—	14	21	5	29	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	11	4	—	15	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	1	—	3	—
3	2	2	3	3	—	3	—	—	—	31	6	37	9	7	12	13
31	8	12	7	21	1	10	—	2	—	249	36	285	446	127	202	33

rahaa. — Hätäaputoistia on jo puhuttu muiden töiden yhteydessä. Niistä saamaansa palkkaa eivät työtekijät ole yleensä ilmoittaneet. Vain eräs Pörin nainen on ilmoittanut saaneensa 6 viikossa 700 markkaa ja eräs mies 50 päivältä 1 400 markkaa eli 28 markkaa päivältä. Oulussa on 6 miestä ilmoittanut olleensa kaupungin hätäaputoissa 1—3 kuukautta saaden palkkaa 24—40 markkaa päivältä.

500 mark. I Trängsund ha 2 män och i Varkaus 1 man erhöillit 10—35 mark. Om nödhjälpsarbeten har det i samband med övriga arbeten redan varit fråga. Beträffande lönen vid dem ha arbetarna i allmänhet icke meddelat uppgifter. Endast en kvinna i Björneborg har uppgivit, att hon fått 700 mark för 6 veckor, och en man, att han fått 1 400 mark för 50 dagar eller 28 mark per dag. I Uleåborg ha 6 män varit vid stadens nödhjälpsarbeten 1—3 månader och erhöillit i lön 24—40 mark per dag.

7. Pitempiaikaiset sairaudet vuonna 1926.

Pitempiaikaisia tauteja on ilmoittanut vuonna 1926 sairastaneensa 79 lastaustyöntekijää eli 7.2 % kaavakkeita palauttaneista, niistä miehiä 53 (5.9 %) ja naisia 26 (13.3 %). Naiset ovat sairastaneet suhteellisesti enemmän kuin miehet, mikä johtunee siitä, että lastaustyöt suureksi osaksi ovat heille liian raskaita tai muuten sopimattomia. Kun 2 miehellä ja 1 naisella oli vuoden kuluessa 2 tautia, oli sairaustapausten luku 82, kuten alla olevasta taulukosta nähdään. Mitä eri tauteihin tulee, esiintyi enimmänsä vatsa- ja suolitaukeja, sitä lähinnä, tosin vain miehillä, reumatismia sekä keuhkokuumeita ja keuhkopussintulehdusta. Nämä taudit näyttäivät näin ollen olevan meillä, varsinkin miehillä, tavallisimmat lastaustyöntekijöiden ammattitaudit. Naisilla on ammatti aiheuttanut myös vatsanpohjatauteja. Vatsa- ja suolistotaukeista on miehillä ollut enimmänsä (9 tapausta) vatsakatarria

7. Långvarigare sjukdomsfall år 1926.

Långvarigare sjukdomar ha under år 1926 79 lastningsarbetare haft eller 7.2 % av alla dem som insänt formulär; av arbetarna i fråga voro 53 män (5.9 %) och 26 kvinnor (13.3 %). Kvinnorna ha varit förhållandevis mera sjukliga än männen, vilket torde bero på att lastningsarbetena till stor del äro för dem alltför tunga eller annars olämpliga. Då 2 män och 1 kvinna haft två sjukdomar under året, var antalet sjukdomsfall 82, såsom av nedanstående tabell framgår. Vad de olika sjukdomarna beträffar, voro mag- och tarmsjukdomar de vanligaste och därefter, om än blott hos männen, reumatism samt lung- och lungsäcksinflammation. Dessa sjukdomar synas sålunda vara de vanligaste yrkes-sjukdomarna hos våra lastningsarbetare, särskilt hos de manliga. Hos kvinnorna har yrket även förorsakat underlivsåkommor. Av mag- och tarmsjukdomarna har flertalet fall varit hos män (9) mag-

Pitempiaikaiset sairaudet vuonna 1926. — Långvarigare sjukdomar år 1926.

Sairaus — Sjukdom	Sairaustapausten luku Antal sjukdomsfall		
	Miehillä Hos män	Naisilla Hos kvinnor	Yhteensä Summa
Vatsa- ja suolitaudit — Mag- och tarmsjukdomar	12	4	16
Reumatismi — Reumatism	12	—	12
Keuhkokuume ja keuhkopussintulehdus — Lung- och lungsäcksinflammation	7	—	7
Influenssa — Influensa	3	3	6
Hermotaudit — Nervsjukdomar	3	3	6
Munuaistaudit — Njurlidande	3	3	6
Sydänvika ja verisuonten kalkkiutuminen — Hjärtlidande och äderförfälskning	2	1	3
Lavantauti — Tyfus	3	—	3
Emäsyöpiä — Kräfta i livmodern	—	3	3
Kasvaimet — Svulster	—	2	2
Keskenmeno — Missfall	—	2	2
Muut ja tarkemmin ilmoittamattomat — Andra och icke närmare angivna	10	6	16
Yhteensä — Summa	55	27	82

ja naisilla (3 tapausta) umpisuolentulehdesta. — *Tapaturmia* on ilmoittanut itselleen sattuneen 17 miestä ja 7 naista. Ne aiheuttivat jalan ruhjoutumisia 6 miehelle ja 2 naiselle, kylkiluiden murtumisia, selkä- ja käsivikoja 7 miehelle ja 1 naiselle ja repehtymän 1 naiselle; muiden vammojen laatua ei ole mainittu.

Sairausmenoistaan on antanut tietoja 140 perheellistä ja 35 yksinäistä lastaustyöntekijää. Annettujen ilmoitusten mukaan oli pienin sairausmeno Kotkassa 50 markkaa, suurin Varkaudessa 8 500 sekä Kotkassa ja Kuopiossa 8 000 markkaa; tavallisimmin pienin määrä oli 100—200 ja suurin 1 500—2 500 markkaa. Sairausmenojen keskimäärä oli pienin Vaasassa 260 markkaa, sen jälkeen Porissa, 491, suurin Kuopiossa, 3 514, sitä lähinnä Oulussa, 1 909, ja Varkaudessa, 1 782 markkaa. Useimmissa tapauksissa ovat työntekijät itse suorittaneet sairausmenonsa, harvoin työnantaja tai kunta, jolloin avustusten määrä vaihteli 120 markasta 2 000 markkaan.

katarr och hos kvinnor (3) blindtarmsinflammation. — Om *olycksfall*, som de varit utsatta för, ha 17 män och 7 kvinnor lämnat uppgifter. Olycksfallen bestodo i krosskada å foten hos 6 män och 2 kvinnor, revbensbrott samt skador i ryggen eller i handen hos 7 män och 1 kvinna samt brock hos 1 kvinna; beskaffenheten av andra skador har icke blivit nämnd.

Om *utgifterna för sjukdomen* ha 140 lastningsarbetare med familj och 35 ensamstående lämnat uppgifter. Enligt dessa var den minsta utgiften för sjukdom 50 mark (i Kotka), de största 8 500 (Varkaus) och 8 000 mark (Kotka och Kuopio); de vanligaste små beloppen voro 100—200 mark, de stora 1 500—2 500 mark. Medeltalet för sjukutgifterna var lägst i Vasa med 260, därefter i Björneborg med 491 mark, störst i Kuopio med 3 514, därefter i Uleåborg med 1 909 och i Varkaus med 1 782 mark. I de flesta fall ha arbetarna själva betalat sina sjukutgifter, blott i enstaka fall ha de erlagts av arbetsgivaren eller av kommunen, varvid understödet varierade mellan 120 mark och 2 000 mark.

8. Asunto-olot.

Perheellisistä lastaustyöntekijöistä, joita oli 588, on asuntonsa hallintamuodon ilmoittanut 572. Niistä

8. Bostadsförhållanden.

Av arbetarna *med familj*, vilka voro inalles 588, ha 572 lämnat uppgifter om sin bostad. Flertalet

Perheellisten työntekijöiden asuntojen hallintamuoto. — *Bostädernas upplåtelseform för arbetare med familj.*

Paikkakunta — Ort	Perheittä, jotka asuivat — Familjer, som bodde										Yhteensä Summa		Kaikkiaan — Inalles	Ilmoitta- matta Icke uppg.	
	omassa asuinrakennuk- sessa i eget boningshus				omassa osakehuo- neistossa i egen aktielokal		työnanta- jan omis- tamassa asunnossa i arbetsgi- varen till- hörig bostad		vuokralla på hyra						
	omalla pals- talla å egen par- cell		vuokrapals- talla å arrenderad parcell												
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.					
Hels'inki — Helsingfors	1	—	2	—	1	—	2	—	15	—	21	—	21	—	—
Hangö — Hanko	—	—	5	—	1	—	—	—	22	—	28	—	28	—	—
Turku — Åbo	2	—	10	—	4	—	2	—	15	2	33	2	35	3	—
Pori — Björneborg	5	—	3	—	—	—	1	3	12	18	21	21	42	1	—
Uuras — Trångsund	57	1	28	—	—	—	3	—	22	1	110	2	112	5	—
Kotka	3	3	8	3	2	—	2	11	65	39	80	56	136	1	1
Vaasa — Vasa	1	—	1	—	—	—	—	—	20	—	22	—	22	—	—
Oulu — Uleåborg	4	—	3	1	2	—	—	—	19	7	28	8	36	—	—
Tampere — Tammerfors	14	—	2	—	1	—	—	—	9	—	26	—	26	—	—
Lahti-Vesijärvi	10	2	7	5	—	—	—	—	19	—	36	7	43	3	—
Lahdenpohja	7	—	10	—	—	—	—	—	7	—	24	—	24	1	—
Kuopio	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	5	—	5	—	—
Varkaus	5	1	3	2	—	—	19	5	6	1	33	9	42	1	—
Yhteensä — Summa	109	7	83	11	11	—	29	19	235	68	467	105	572	15	1

asui suurin osa (53.0 %) vuokrahuoneistossa, naisia suhteellisesti lukuisemmin kuin miehiä. Senjälkeen asui enimmäkseen, pääasiassa miehiä, omaa asuinrakennuksessa, joka oli omalla palstalla (20.3 %), ja sellaisessa, joka oli vuokrapalstalla (16.4 %), työnantajan omistamassa asunnossa (8.4 %), vähimmin omassa osakehuoneistossa (1.9 %). Perheellisistä naisista asuivat useimmat vuokralla ja jotkut työnantajan omistamassa asunnossa; omia osakehuoneistoja ei ollut yhdelläkään ja omia asuinrakennuksiaikin vain muutamilla, niistäkin useimmat vuokrapalstalla, siis päinvastoin kuin miesten, mikä osoittanee, että naisten perheet elivät köyhemmissä olosuhteissa kuin miesten.

Omia asuinrakennuksia oli enimmäkseen (86:lla 112:sta) Uuraassa ja niistä $\frac{2}{3}$ myös omalla palstalla. Tämä johtui siitä, että Uuraassa oli lastaustöissä paljon pikkutilallisia ja torppareita, jotka kuitenkin työviikon ajan asuivat työnantajain asunnoissa, mutta sunnuntaiksi matkustivat kotihinsa. Heidät on taulukossa merkitty oman asuinrakennuksen omistajien joukkoon. Suhteellisesti paljon omia asuinrakennuksia oli myös sisämaansatamien lastaustyöntekijöillä; niinpä niitä oli Lahdenpohjassa 17 perheellä (24:stä), useimmat vuokrapalstalla, Tampereella 16:lla (26:sta), melkein kaikki omalla palstalla, ja Lahti—Vesijärvellä 24:llä (43:sta), puolet omalla, puolet vuokrapalstalla. Vähimmän oli omia asuinrakennuksia Vaasan, Helsingin ja Kuopion lastaustyöntekijöillä.

Omia osakehuoneistoja oli vain 11 miehellä (4:llä Turun, 2:lla Kotkan ja Oulun, 1:llä Helsingin, Hangon ja Tampereen). — Työnantajan omistamassa asunnossa asui enimmäkseen perheitä Varkaudessa (24 42:sta) ja Kotkassa (13 136:sta, joista 5 naisen perhe kaupungin hätäapuasunnoissa). Sisämaansatamissa, Varkautta lukuun ottamatta, Hangossa ja Pohjanmaan satamissa ei työnantajain asunnoissa asunut yhtään perhettä. — Vuokralla asuivat useimmat perheet muissa ranta-kaupungeissa ja satamissa, paitsi Uuraassa ja Turussa (puolet vuokralla), mutta sisämaansatamista vain Kuopiossa.

210 perheellisistä lastaustyöntekijästä, jotka ovat ilmoittaneet omistavansa oman asuinrakennuksen, on 187 ilmoittanut itsellään olevan *perunamaata* tai *keittiökasvitarhan* tahi molempia. Niistä oli sekä perunamaa että keittiökasvitarha 22 miehen ja 1 naisen perheellä omalla maalla, 19 miehen ja 3 naisen vuokramaalla, 3 miehen ja 1 naisen työnantajan maalla, enimmäkseen Uuraassa, Kotkassa, Lahdenpohjassa, Tampereella ja Varkaudessa, jotavastoin Vaasassa, Oulussa ja Kuopiossa ei ollut kellekään molempia. Vain perunamaa oli 65 miehellä ja 3 naisella omalla maalla, 50 miehellä ja 8 naisella vuokramaalla sekä 2 mie-

av dem (53.0 %) bodde i hyreslokaler, kvinnorna jämförelsevis mera än männen; det närmast största antalet, huvudsakligast manliga arbetare, bodde i egna boningshus på egen parcell (20.3 %) eller på arrenderad parcell (16.4 %); 8.4 % bodde i bostäder, tillhöriga arbetsgivaren och endast 1.9 % i egna aktielokaler. Av kvinnorna med familj bodde de flesta på hyra och ett mindre antal i arbetsgivaren tillhöriga bostäder; ingen av dem hade egen aktielokal och endast några få hade eget boningshus, de flesta på arrenderad parcell, således tvärtemot vad fallet var bland männen, vilket torde utvisa, att kvinnornas familjer levde i fattigare förhållanden än männens.

Egna boningshus funnos mest (86 av 112) i Trångsund och av dem $\frac{2}{3}$ på egen parcell. Detta berodde därpå, att det i Trångsund fanns mycket småbrukare och torpare i lastningsarbete, vilka under arbetsveckan bodde i sina arbetsgivares bostäder, men till söndagarna reste till sina hem. De ha i tabellen upptagits bland ägarna av egna boningshus. Jämförelsevis många av lastningsarbetarna i inlandshamnarna hade också egna boningshus; sålunda hade 17 familjer (av 24) i Lahdenpohja sådana, de flesta på arrenderad parcell, 16 (av 26) i Tammerfors, nästan alla på egen parcell, och 24 (av 43) i Lahti—Vesijärvi, halva antalet på egen, halva antalet på arrenderad parcell. Minst förekom egna boningshus bland lastningsarbetarna i Vasa, Helsingfors och Kuopio.

Egna aktielokaler hade endast 11 män (4 i Åbo, 2 i Kotka, 2 i Uleåborg, 1 i Helsingfors, 1 i Hangö och 1 i Tammerfors). — I arbetsgivaren tillhöriga bostäder boende funnos mest i Varkaus (24 av 42) och i Kotka (13 av 136; därav 5 kvinnliga arbetares familjer i stadens nödbostäder). I Hangö, de österbottniska hamnarna och inlandshamnarna, förutom Varkaus, bodde icke någon familj i arbetsgivaren tillhörig bostad. På hyra bodde flertalet familjer i övriga kuststäder och hamnar, förutom i Trångsund och Åbo (halva antalet på hyra), men av lastningsarbetarna i inlandshamnarna bodde blott i Kuopio flertalet på hyra.

Av 210 familjer, som uppgivit, att de äro i besittning av eget boningshus, ha 187 meddelat, att de ha *potatisland* eller *köksträdgård* eller vardera. Både potatisland och köksträdgård hade 22 män och 1 kvinna på egen mark, 19 män och 3 kvinnor på arrendejord, 3 män och 1 kvinna på arbetsgivarens jord, företrädesvis i Trångsund, Kotka, Lahdenpohja, Tammerfors och Varkaus, varemot ingen hade vardera i Vasa, Uleåborg och Kuopio. Endast potatisland hade 65 män och 3 kvinnor på egen jord, 50 män och 8 kvinnor på arrenderad jord samt 2 män och 2 kvin-

hellä ja 2 naisella työnantajan maalla, enimmänsisämaansatamissa, Kuopiota lukuun ottamatta, sekä Uuraassa ja Oulussa. Yksinomaan keittiökasvitarha oli 1 naisella omalla maalla, 4 miehellä vuokramaalalla sekä 2 miehellä ja 1 naisella työnantajan maalla vain Varkaudessa, Kotkassa ja Lahdenpohjassa. Perunanviljelmii ja keittiökasvitarhoja yhteensä oli enimmäns Uuraassa, 59 perheellä, sitten Lahti—Vesijärvellä 21:llä, Tampereella 19:llä, Lahdenpohjassa ja Varkaudessa 18:lla, Kotkassa 15:llä, Oulussa 11:llä ja Porissa 10 perheellä. Useimmissa mainituista paikoista, varsinkin Varkaudessa, oli perunanviljelmii ja keittiökasvitarhoja sellaisillakin perheillä, joilla ei ollut omaa asuinrakennusta.

Mitä perheiden asuinhuoneiden lukuun tulee, oli tietoja antaneista 540 perheestä vähän enemmän kuin puolet (52.0 %) sellaisia, joilla oli vain 1 huone. Yhden huoneen lisäksi osuus keittiöön oli ainoastaan 0.6 %:lla, 2 huonetta 39.0 %:lla, 3 huonetta 6.7 %:lla ja 4 huonetta tai enemmän ainoastaan 1.7 %:lla. Keskimäärin tuli perhettä kohden 1.6 huonetta (miehillä 1.6 ja naisilla 1.3). Vertaattaessa naisten ja miesten perheiden asuinhuoneiden lukua toisiinsa huomataan, että naisten perheet asuivat ahtaammin kuin miesten. Niinpä naisperheiden osuus oli yhden huoneen asunnoista lähes $\frac{1}{4}$, mutta 2 huoneen ainoastaan noin $\frac{1}{8}$, ja 3 huonetta oli vain 1 naisella (Varkaudessa). Ahtaimmat asunto-olot olivat Helsingin ja Kotkan, sitten Oulun, Porin ja Var-

nor på arbetsgivarens jord, företrädesvis i inlandshamnarna, förutom i Kuopio, samt i Trängsund och Uleåborg. Endast köksträdgård hade på egen jord 1 kvinna, på arrenderad jord 4 män samt på arbetsgivarens jord 2 män och 1 kvinna i Varkaus, Kotka och Lahdenpohja. Potatisland jämte köksträdgård förekom företrädesvis i Trängsund, nämligen hos 59 familjer, därnäst i Lahti—Vesijärvi 21, Tammerfors 19, Lahdenpohja 18, Varkaus 18, Kotka 15, Uleåborg 11 och Björneborg 10. Å de flesta av nämnda orter, i synnerhet i Varkaus, hade även sådana familjer, som icke ägde eget boningshus, potatisland och köksträdgård.

Vad familjernas antal boningsrum beträffar, var något mera än halva antalet (52.0 %) av de 540 familjer, som lämnat uppgifter, sådana, som hade endast 1 rum. Ett rum jämte andel i kök hade endast 0.6 %, 2 rum 39.0 %, 3 rum 6.7 % och 4 rum eller mera endast 1.7 %. I medeltal kom per familj 1.6 rum (hos männen 1.6 och hos kvinnorna 1.3). Då man jämför kvinnornas och männens antal boningsrum, finner man, att kvinnorna med familj bodde mera trångt än männen. Sålunda kom på de kvinnliga familjernas andel av lokaler med ett rum närmare $\frac{1}{4}$, men av lokaler med 2 rum endast c:a $\frac{1}{8}$, medan endast 1 kvinna (i Varkaus) hade 3 rum. Mest trångbodda voro lastningsarbetarna i Helsingfors och Kotka, därnäst i Uleåborg, Björ-

Asuinhuoneiden luku. — Antal boningsrum.

Paikkakunta Ort	Perheitä, joilla oli, huoneita — Familjer, som hade, rum										Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoitta- matta Icke uppg.	
	1	1 ja osuus keittiöön 1 och del i kök		2		3		4—							
		Np. Mp. Mk.	Np. Kvk. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Kvk. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Kvk. Mp. Mk.	Np. Mp. Mk.	Np. Kvk. Mp. Mk.						
Helsinki — Helsingfors.	13	—	—	—	4	—	—	—	—	17	—	17	4	—	—
Hangö — Hanko	12	—	—	—	14	—	1	—	1	28	—	28	—	—	—
Turku — Åbo	17	1	—	—	11	—	3	—	1	32	1	33	4	1	—
Pori — Björneborg	10	15	—	1	7	3	2	—	1	20	19	39	2	2	—
Uuras — Trängsund ..	30	1	—	—	59	1	15	—	3	107	2	109	8	—	—
Kotka	42	38	—	—	21	12	4	—	—	67	50	117	14	7	—
Vaasa — Vasa	12	—	—	—	10	—	—	—	—	22	—	22	—	—	—
Oulu — Uleåborg	23	4	—	1	2	2	2	—	—	27	7	34	1	1	—
Tampere — Tammerfors	10	—	—	—	13	—	2	—	—	25	—	25	1	—	—
Lahti—Vesijärvi	16	3	—	—	17	4	2	—	2	37	7	44	2	—	—
Lahdenpohja	9	—	1	—	13	—	2	—	—	25	—	25	—	—	—
Kuopio	—	—	—	—	4	—	—	—	1	5	—	5	—	—	—
Varkaus	21	4	—	—	10	4	2	1	—	33	9	42	1	—	—
Yhteensä — Summa	215	66	1	2	185	26	35	1	9	445	95	540	37	11	—

kauden lastaustyöntekijöillä. Kotkassa asui eräässä huoneessa 4 perhettä ja 2 tapauksessa 3 perhettä samassa huoneessa. Uuraassa ja Lahti—Vesijärvellä oli enimmäkseen sellaisia perheitä, jolla oli enemmän kuin yksi huone. Kysyttiin myös lämmittämättömien huoneiden lukua, mutta sellaisia ei kukaan ole ilmoittanut itsellään olevan.

Sähkövalon on ilmoittanut asunnossaan olevan 333 lastaustyöntekijää, niistä 75 naista. Suhteellisesti useimmilla oli sähkövalo Kuopiossa (83.3 %:lla), Hangossa (7/4:lla) ja Vaasassa (7/4:lla), vähemmän Uuraassa, 6.3 %:lla, ja Helsingissä 25.0 %:lla. Tampereelta ei ole annettu mitään tietoja. 113 lastaustyöntekijää on ilmoittanut, ettei heillä ole sähkövaloa asunnoissaan. Niistä olivat useimmat Uuraasta. Likajohdon on ilmoittanut 30 ja vesijohdon 32 työntekijää olevan asunnossaan. Niistä olivat useimmat Turussa ja Oulussa. Muita mukavuuksia ei ole ilmoitettu olevan.

Asunto-olojen alitautta arvosteltaessa on otettava huomioon huoneiden luvun lisäksi myös niiden *tilavuus*. Sen on ilmoittanut 458 perhettä. Niistä oli 2.6 %:lla asunto, jonka tilavuus oli enintään 20 m³ (erään alle 10 m³), 21—30 m³ 9.6 %:lla, 31—60 m³ 41.4 %:lla, 61—100 m³ 31.2 %:lla, 101—200 m³ 13.7 %:lla ja yli 200 m³ 1.5 %:lla. 50 m³ pienempiä asuntoja oli enimmäkseen Porissa, lähes 1/2:lla perheitä, Kotkassa, Turussa, Vaasassa ja Oulussa noin puolella, 50—100 m³:n suuruisia asun-

neborg och Varkaus. I Kotka bodde t. o. m. 4 familjer och i 2 fall 3 familjer i samma rum. I Trängsund och Lahti—Vesijärvi funnos mest sådana familjer, som hade mera än ett rum. Även antalet icke uppvärmda rum hade frågats, men ingen har uppgivit sig ha haft sådana.

Elektrisk belysning fanns enligt de meddelade uppgifterna hos 333 lastningsarbetare, därunder hos 75 kvinnor. Hos det relativt största antalet förekom elektrisk belysning i Kuopio (83.3 %), i Hangö (7/4) och Vasa (7/4), minst i Trängsund, 6.3 %, och närmast Helsingfors 25.0 %. Från Tammerfors har icke meddelats uppgifter. Av 113 lastningsarbetare har uppgivits, att de icke ha elektrisk belysning i sina bostäder. De flesta av dem voro i Trängsund. Avloppsledning fanns enligt uppgift hos 30 och vattenledning hos 32 arbetare. De flesta av dem voro i Åbo och Uleåborg. Om andra bekvämligheter föreligger icke uppgifter.

Vid bedömandet av trångboddheten bör man jämte antalet rum även taga i betraktande *utrymmet i dem*. Därmed ha 458 familjer lämnat uppgifter. Av dem hade 2.6 % en bostad, vars lufttrymd var högst 20 m³ (hos en under 10 m³), 9.6 % 21—30 m³, 41.4 % 31—60 m³, 31.2 % 61—100 m³, 13.7 % 101—200 m³ och 1.5 % över 200 m³. Bostäder, som voro mindre än 50 m³, funnos mest i Björneborg, nämligen hos närmare 1/2 av antalet familjer, samt hos ungefär halva antalet i Kotka,

Perheellisten työntekijöiden huoneistojen tilavuus. — Kubikinhälden i bostäder, som beboddes av arbetare med familj.

Paikkakunta Ort	Perheitä, joiden huoneistojen tilavuus oli, m ³ — Familjer, som bebodde bostäder med ett kubikinhälden av, m ³											Kaikkiaan Inalles	Ilmoittamatta Icke uppgivna
	enintään högst — 20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—80	81—100	101—125	126—150	151—200	yli — över 200		
Helsinki — Helsingfors ..	—	1	1	2	8	2	—	—	—	—	—	14	7
Hangö — Hanko	—	—	2	7	2	6	4	4	1	1	—	27	1
Turku — Åbo	—	4	6	4	5	4	3	—	—	—	1	27	11
Pori — Björneborg	3	6	5	3	—	8	2	—	—	—	2	29	14
Uuras — Trängsund	—	4	9	8	12	20	15	11	13	6	1	99	18
Kotka	4	14	17	24	14	20	11	3	5	—	—	112	26
Vaasa — Vasa	—	1	3	4	3	2	2	—	1	—	—	16	6
Oulu — Uleåborg	—	1	3	6	1	3	5	3	1	—	—	23	13
Tampere — Tammerfors ..	—	1	2	3	5	5	4	2	—	2	—	24	2
Lahti—Vesijärvi	3	4	5	1	5	6	5	—	1	—	1	31	15
Lahdenpohja	—	4	2	2	6	4	1	3	—	1	—	23	2
Kuopio	—	—	—	—	1	—	2	—	—	1	1	5	—
Varkaus	2	4	2	4	2	7	2	3	1	—	1	28	15
Yhteensä — Summa	12	44	57	68	64	87	56	29	23	11	7	458	130

toja oli Helsingissä yli $\frac{2}{3}$:lla ja noin puolella perheitä Tampereella, Lahti—Vesijärvellä, Lahdenpohjassa, Vaasassa, Hangossa, Turussa ja Uuraassa, 100—200 m²:n suuruisia enimmäin Uuraassa.

Tarkastettaessa perheellisten lastaustyöntekijäin asunnoissa asuvien perheenjäsenten lukumäärää huomataan, että suurimman ryhmän muodostivat 3-henkiset perheet (107 miehellä ja 34 naisella), sitä lähinnä olivat perheet, joissa oli 2 henkeä (91 m. ja 20 n.), 4 henkeä (80 ja 20), 5 henkeä (62 ja 13), 6 henkeä (59 ja 6), 7 henkeä (30 ja 4), 8 henkeä (20 ja 6), 9 henkeä (14 m.) ja 10 henkeä ja enemmän (11 ja 1). 8 miestä ja 2 naista ei ole antanut tietoja. Suurimmat perheet olivat Uuraassa, jossa 1 perhe oli 14-henkinen ja 2 perhettä 12-henkistä. *Palvelijoista* on puhuttu sivulla 72. — *Muita henkilöitä* on ilmoittanut asuvan luonaan 54 miestä ja 29 naista, yhteensä 83. Yksi vieras henkilö asui 24 miehen ja 15 naisen perheessä, 2 henkilöä 13 miehen ja 4 naisen, 3 henkeä 10 miehen ja 4 naisen ja 4 henkeä tai enemmän 7 miehen ja 6 naisen perheessä. Uuraassa asui eräissä perheissä 13 henkeä, Kotkassa 10, 3 perheessä 8 henkeä. Enemmän oli vuokralaisia ja asukkeja Kotkassa, jossa niitä oli 43 (22 miehen ja 21 naisen) perheessä. Naisilla on ollut asukkeja suhteellisesti paljon enemmän kuin miehillä. Sellaisia perheitä, joiden vuokralaiset nukkuivat eri huoneissa

Åbo, Vasa och Uleåborg; bostäder om 50—100 m² funnos hos över $\frac{2}{3}$, av antalet familjer i Helsingfors och hos ungefär halva antalet i Tammerfors, Lahti—Vesijärvi, Lahdenpohja, Vasa, Hangö, Åbo och Trångsund, bostäder om 100—200 m² mest i Trångsund.

Då man undersöker, *hur många familjemedlemmar* som bodde i de lastningsarbetares bostäder som hade familj, finner man, att familjer om 3 personer utgjorde den största gruppen, vilken fördelade sig på 107 män och 34 kvinnor som försörjare. Därefter kom familjer om 2 personer (91 män och 20 kvinnor), familjer om 4 personer (80 och 20), om 5 personer (62 och 13), om 6 personer (59 och 6), om 7 personer (30 och 4), om 8 personer (20 och 6), om 9 personer (14 män), om 10 personer och flera (11 och 1). 8 män och 2 kvinnor ha icke lämnat uppgifter. De största familjerna funnos i Trångsund, där en familj räknade 14 personer och 2 familjer 12. *Tjänarna* ha berörts på sid. 72. — *Andra personer* ha enligt uppgifterna bott hos 54 män och 29 kvinnor, sammanlagt 83 arbetare med familj. Hos 24 män och 15 kvinnor bodde 1 främmande person, hos 13 män och 4 kvinnor 2 främmande, hos 10 män och 4 kvinnor 3 främmande samt hos 7 män och 6 kvinnor 4 eller flere främmande. I Trångsund bodde i en familj 13, i Kotka i en familj 10 och i tre familjer 8 främmande personer. Mest förekom hyresgäster

*Perheellisten työntekijäin asunnoissa asuvien henkilöiden luku kaikkiaan.
Hela antalet personer i bostäder tillhörande arbetare med familj.*

Palkkakunta Ort	Perheitä, joiden asunnoissa asui kaikkiaan henkilöitä — Familjer, i vilkas bostäder bodde inalles personer										Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoit- tamatta Icke uppgivna				
	2		3		4		5		6							7		8
	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.	M. Mk.	N. Kv.
Helsinki — Helsingfors	3	—	6	—	7	—	2	—	3	—	—	—	—	—	21	—	21	—
Hangö — Hanko	3	—	11	—	3	—	1	—	5	—	2	—	—	—	28	—	28	—
Turku — Åbo	6	—	7	—	6	—	6	1	2	1	2	—	4	—	36	2	38	—
Pori — Björneborg	5	4	3	8	4	6	5	1	2	2	1	—	2	—	22	21	43	—
Uuras — Trångsund	15	1	23	1	19	—	19	—	14	—	8	—	7	—	115	2	117	—
Kotka	15	7	13	7	13	19	11	6	8	7	6	1	3	2	74	55	129	7
Vaasa — Vasa	4	—	4	—	5	—	2	—	4	—	2	—	1	—	22	—	22	—
Oulu — Uleåborg	5	1	6	2	4	—	2	1	5	—	2	1	—	2	3	1	28	8
Tampere — Tammerfors	3	—	2	—	6	—	4	—	4	—	4	—	—	—	26	—	26	—
Lahti—Vesijärvi	9	—	8	1	9	3	4	—	5	2	3	1	1	—	39	7	46	—
Lahdenpohja	3	—	6	—	4	—	4	—	3	—	2	—	1	—	25	—	25	—
Kuopio	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	5	—	5	—
Varkaus	7	—	10	2	3	2	5	2	2	—	1	1	1	—	34	9	43	—
Yhteensä — Summa	78	13	99	21	84	30	66	11	58	12	34	4	22	4	15	4	19	5
	475	104	579	7	2													

kuin perheenjäsenet, oli 47 (miesten 36 ja naisten 11). Asukkien ja vuokralaisten luku perhettä kohden vaihteli 1—4.

Tarkastettaessa perheellisten työntekijäin asunnoissa asuvien henkilöiden *koko lukumäärää* huomataan edellisellä sivulla olevasta taulukosta, että enimmäin oli sellaisia perheitä, joiden asunnoissa asui kaikkiaan 3 henkeä. Niitä oli 20.7 % (miesten 20.8 % ja naisten 20.2 %); melkein yhtä paljon, 19.7 % (17.7 % ja 28.9 %), oli 4 hengen asuntoja, jonkun verran vähemmän eli 15.7 % (16.4 % ja 12.5 %) 2 hengen, 13.3 % (13.9 % ja 10.6 %) 5 hengen, 12.1 % (12.2 % ja 11.6 %) 6 hengen ja vain vähäiset määrät sitä suurempia. Keskimäärin asui miesten ja naisten perheiden asunnoissa saman verran ihmisiä, eli 4.7 henkeä, mutta kun naisten perheillä oli suhteellisesti paljon vähemmän huoneita kuin miesten, oli asuintiheys heidän asunnoissaan suurempi kuin miesten asunnoissa. Sellaisia perheitä, joissa asui 5 henkeä ja enemmän, oli vähintään puolet kaikista Kuopiossa, Tampereella, Lahdenpohjassa, Turussa, Uuraassa ja Oulussa. Enemmän asui Kotkassa erään naisen huoneistossa, 17 henkeä, erään miehen asunnossa Varkaudessa 15 ja Uuraassa samoin, 14 henkeä.

och inneboende i Kotka, där 43 familjer (22 män och 21 kvinnor) hade främmande personer inhysta i sin bostad. Hos kvinnor förekom inneboende relativt taget betydligt mera än hos männen. I 47 familjer (36 män och 11 kvinnor) sovo hyresgästerna i annat rum än familjemedlemmarna. Antalet hyresgäster och inneboende varierade mellan 1 och 4 per familj.

Då man granskar *hela antalet personer*, som hos arbetare med familj bo tillsammans, finner man av tabellen på föregående sida, att antalet sådana familjer var störst, i vilkas bostad funnos inalles 3 personer. De utgjorde 20.7 % (20.8 % män och 20.2 % kvinnor); nästan lika stort var deras antal, i vilkas bostad funnos inalles 4 personer, nämligen 19.7 % (17.7 % män och 28.9 % kvinnor); något mindre eller 15.7 % (16.4 % och 12.5 %) var antalet hushåll med sammanboende 2 personer, 13.3 % (13.9 % och 10.6 %) med 5, 12.1 % (12.2 % och 11.6 %) med 6 och endast ett litet antal med flere personer. I medeltal bodde i männens och kvinnornas bostäder lika många eller 4.7 personer; men då kvinnornas familjer hade relativt mycket mindre bostäder än männen, var trångboddheten hos dem större. Familjer, där 5 eller flere bodde tillsammans, utgjorde minst halva antalet i Kuopio, Tammerfors, Lahdenpohja, Åbo, Trångsund och Uleåborg. Det största antalet sammanboende var 17, som förekom hos en kvinna i Kotka, därefter 15 hos en man i Varkaus och 14 hos en man i Trångsund.

Asuintiheys. — Trångboddhet.

Paikkakunta Ort	Perheitä, joiden henkilöluku huonetta kohden oli — Familjer, vilkas antal personer per rum var										Yhteensä Summa	Huone- tai henkilö- luku ilmoittamatta jokä uuppi, rum- eller medlemmansantal
	enint. 1	1.1—2	2.1—3	3.1—4	4.1—5	5.1—6	6.1—7	7.1—8	8.1—9	9.1—		
Helsinki — Helsingfors ..	—	6	5	3	2	1	—	—	—	—	17	4
Hangö — Hanko	1	9	10	5	—	1	1	1	—	—	28	—
Turku — Åbo	4	5	8	7	2	3	1	2	1	—	33	5
Pori — Björneborg	2	12	12	7	4	2	—	—	—	—	39	4
Uuras — Trångsund	11	34	34	14	8	2	4	1	1	—	109	8
Kotka	3	28	23	32	11	9	3	4	1	3	117	21
Vaasa — Vasa	2	4	6	7	—	2	1	—	—	—	22	—
Oulu — Uleåborg	—	8	8	3	4	5	2	2	—	—	34	2
Tampere — Tammerfors..	1	8	5	5	2	1	2	—	—	1	25	1
Lahti-Vesijärvi	5	14	13	8	2	1	1	—	—	—	44	2
Lahdenpohja	1	8	8	4	2	1	1	—	—	—	25	—
Kuopio	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	5	—
Varkaus	1	10	15	5	6	2	1	1	—	1	42	1
Yhteensä — Summa	31	148	149	101	43	30	17	11	5	5	540	48

Asuntojen kuutiometrimäärä henkilöä kohden. — Antal kubikmeter per person i bostäderna.

Paikkakunta Ort	Perhettä, joiden asuntojen tilavuus henkilöä kohden oli, m ³ Familjer, i vilkas bostäder kubikmetrhalten per person var, m ³						Yhteensä Summa	Ilmoittamatta Icke uppg.
	enintään högst 5	5—10	10—15	15—20	20—25	yli över 25		
Helsinki — Helsingfors	1	1	6	5	—	1	14	7
Hangö — Hanko	—	6	5	7	2	7	27	1
Turku — Åbo	2	8	8	6	—	3	27	11
Pori — Björneborg	2	5	10	6	4	2	29	14
Uuras — Trångsund	2	15	26	16	14	26	99	18
Kotka	6	42	31	19	4	10	112	26
Vaasa — Vasa	—	4	4	4	1	3	16	6
Oulu — Uleåborg	—	10	4	1	5	3	23	13
Tampere — Tammerfors	1	8	3	4	4	4	24	2
Lahti—Vesijärvi	1	9	9	9	—	3	31	15
Lahdenpohja	1	5	6	6	4	1	23	2
Kuopio	—	—	2	—	2	1	5	—
Varkaus	4	7	6	1	5	5	28	15
Yhteensä — Summa	20	120	120	84	45	69	458	130

Niistä 540 perheellisestä lastaustyöntekijästä, jotka ovat ilmoittaneet sekä huoneiden että niissä asuvien lukumäärän, oli vain 5.7 % sellaisia, joilla oli enintään 1 henki huonetta kohden, useimmilla eli 55.0 %:lla oli henkilöiluku huonetta kohden 1.1—3. Yli 3 henkeä oli 39.3 %:lla, niistä 8.1—9 ja yli 9 henkeä molempia 0.9 %:lla. Keskimäärin tuli huonetta kohden 3.0 henkeä. Ahtaassa asuvia oli suhteellisesti enimmäkseen Oulussa, Kotkassa ja Turussa.

Vielä tarkemmin kuin huoneen asukasluku ilmaisee asuintiheyden asunnon kutakin henkilöä kohden tuleva kuutiometrimäärä. Sitä tarkastettaessa huomataan, että yli 25 m³ henkeä kohden, mitä pidetään normaalimääränä, oli vain 15.1 %:lla, tavallisin määrä oli 5—10 ja 10—15 m³, molempia yhtä paljon eli 26.2 %; 5 m³ ja sitä vähemmän oli 4.4 %:lla. Keskimäärin tuli kutakin henkilöä kohden 14.9 m³. Hyvin ahtaassa asuvia (enintään 10 m³) oli suhteellisesti enimmäkseen, lähes puolet, Oulussa ja Kotkassa, suunnilleen 1/2, Varkaudessa, Turussa, Tampereella ja Lahti—Vesijärvellä. Sellaisia, joiden asunnon tilavuus henkeä kohden oli yli 25 m³, oli enimmäkseen Uuraassa.

Vuokralla asuvista 303 perheestä ilmoitti 268 vuokausivuokransa. Näistä oli suurin ryhmä eli 40.7 % sellaisia, joiden vuokra oli 100—200 markkaa, 26.6 %:lla se oli enintään 100 markkaa, 21.6 %:lla 200—300 markkaa, 6.3 %:lla 300—400 markkaa ja 4.8 %:lla yli 400 markkaa. Korkein vuokra Helsingissä oli erään miehen perheellä

Av de 540 arbetare med familj, som uppgivit både antal rum och antal personer, voro endast 5.7 % sådana, som räknade högst 1 person per rum; för de flesta eller 55.0 % var medeltalet 1.1—3 per rum. Över 3 personer per rum förekom hos 39.3 %, därav 0.9 % med 8.1—9 och lika stort procenttal med över 9 personer. Medeltalet per rum var 3.0 personer. Antalet trångbodda familjer var jämförelsevis störst i Uleåborg, Kotka och Åbo.

Ännu tydligare än genom beräkningen av antal personer per rum framträder trångboddheten, om man beräknar antalet kubikmeter per person. Därvid finner man, att över 25 m³ per person, som anses vara normalt, förekom endast hos 15.1 %; vanligast var 5—10 m³ och 10—15 m³, lika mycket eller 26.2 % av vardera slaget; 5 m³ och därunder förekom hos 4.4 %. I medeltal kom på varje person 14.9 m³. Mycket trångbodda (högst 10 m³) var det relativt största antalet, närmare 1/2, i Uleåborg och Kotka, ungefär 1/2, i Varkaus, Åbo, Tammerfors och Lahti—Vesijärvi. Familjer, som hade bostäder med över 25 m³ per person, funnos mest i Trångsund.

Av de 303 familjer, som bodde på hyra, uppgävo 268 storleken av sin månadshyra. Utav dessa hade den största gruppen eller 40.7 % en månadshyra om 100—200 mark, 26.6 % betalade högst 100 mark, 21.6 % 200—300 mark, 6.3 % 300—400 mark och 4.8 % över 400 mark. Den högsta hyran i Helsingfors var över 500 mark, som

yli 500 markkaa, Kotkassa samoin yli 600 markkaa ja Kuopiossa yli 700 markkaa. Naiset asuivat suhteellisesti enemmän kuin miehet halvempi vuokraisissa huoneissa, ja ainoastaan Kotkassa oli 3 perheelisen naisen vuokra 300—400 ja 3:n 400—500 markkaa. Korkeampien vuokrien maksajia oli enimmäen Helsingissä, Kotkassa ja Kuopiossa. 300 markkaa suurempaa kuukausivuokraa ei ollut kellään Porissa, Uuraassa, Oulussa ja sisämaansatamissa, Kuopiota lukuun ottamatta. Naisia, joilla oli yli 200 markkaa vuokraa, oli vain Kotkassa ja Oulussa.

Oman asuinrakennuksen omistavista 210 perheestä on 149 ilmoittanut asuntonsa *vuotuiset kunnossapitokustannukset*. Ne olivat 33 miehellä ja 4 naisella 400—600 markkaa, 25 miehellä ja 3 naisella 200—400 markkaa, 20 miehellä ja 1 naisella 800—1 000 markkaa, 12 miehellä ja 3 naisella yli 2 000 markkaa, 16 miehellä 1 000—1 500 markkaa, 13 miehellä enintään 200 markkaa, 12:lla 600—800 markkaa ja 7:llä 1 500—2 000 markkaa. Selaisissa, joilla oli yli 1 000 markan menot, oli suhteellisesti enimmäen Varkaudessa, Kotkassa, Oulussa ja Turussa.

Niiltä 11 mieheltä, jotka ovat ilmoittaneet omistavansa *asakehuoneiston*, meni yhtiölle kuukausivuokraa 100—500 markkaa, enimmäen Turussa ja Kotkassa.

Asukeilta *saamansa vuokran* suuruuden ovat vain muutamat lastaustyöntekijät ilmoittaneet. Se oli tavallisimmin 100—200, Kuopiossa 60—500 markkaa. Kotkassa on 24 henkeä ilmoitustensa mukaan saanut asukeiltaan kuukausivuokraa keskimäärin 213 (75—640) markkaa. 140 markalla (eräässä tapauksessa 100:lla) on annettu aamukahvikin, joisakuissa tapauksissa kahdetkin kahvit; 160 markalla on eräs antanut pesunkin.

Yksinäisistä, joita oli 505, on 467 ilmoittanut asuntonsa *hallintamuodon*. Niistä oli ainoastaan 3.2 %:lla oma asunto, vuokralla asui suurin osa eli 77.9 %, joista vanhempiensa luona 23.5 % ja vieraiden luona 54.4 %. Työnantajan omistama asunto oli 18.9 %:lla. Miehistä asui melkein saman verran vanhempiensa luona ja työnantajan omistamassa asunnossa. Yksinäisiä miehiä siis asui työnantajan omistamassa asunnossa paljon enemmän kuin perheellisiä, jotavastoin yksinäisiä naisia oli vain ainiharvoja työnantajan omistamassa asunnossa. Oman asunnon omistajia oli melkein yksinomaan Uuraassa. Vanhempiensa luona asui suhteellisesti enimmäen Hangossa, Uuraassa ja Oulussa, vieraiden luona Porissa, Kotkassa, Vaasassa ja sisämaansatamissa. Työnantajan omistamassa asunnossa asui enimmäen Helsingissä, mutta ei yhtään Hangossa, Vaasassa, Oulussa, Lahti—Vesijär-

erlades av en manlig arbetare med familj. I Kotka var den högsta hyran över 600 och i Kuopio över 700 mark. Kvinnorna bodde relativt oftare än männen i rum med billig hyra, och endast i Kotka erlade 3 kvinnor med familj en hyra om 300—400 mark samt 3 kvinnor 400—500 mark. Betalare av högre hyror funnos mest i Helsingfors, Kotka och Kuopio. En högre månads hyra än 300 mark betalades av ingen i Björneborg, Trängsund, Uleåborg och inlandshamnarna, fränsett Kuopio. Kvinnor, som betalade högre hyra än 200 mark, funnos blott i Kotka och Uleåborg.

Av de 210 familjer, som hade *eget böningshus*, ha 149 uppgivit de *ärliga underhållskostnaderna*. De voro för 33 män och 4 kvinnor 400—600 mark, för 25 män och 3 kvinnor 200—400 mark, för 20 män och 1 kvinna 800—1 000 mark, för 12 män och 3 kvinnor över 2 000 mark, för 16 män 1 000—1 500 mark, för 13 män högst 200 mark, för 12 män 600—800 mark och för 7 män 1 500—2 000 mark. Sådana, vilkas utgifter överstego 1 000 mark, funnos, relativt taget, mest i Varkaus, Kotka, Uleåborg och Åbo.

Av de 11 män, som uppgivit, att de äga *aktielokaler*, erlades till resp. fastighetsbolag en *månads hyra* om 100—500 mark, mest i Åbo och Kotka.

Storleken av de *hyresbelopp* de inneboende betalade har meddelats av endast ett litet antal lastningsarbetare. Det var vanligen 100—200 mark, i Kuopio 60—500; i Kotka ha 24 personer enligt vad de uppgivit fått 75—640 mark per månad, i medeltal 213. För 140 mark (i ett fall för 100) har givits även morgonkaffe, ibland t. o. m. andra gången, för 160 mark har i ett fall därtill kommit tvätt.

Ensamstående personer funnos till ett antal av 505, varav 467 lämnat uppgifter om bostadens *upplåtelseform*. Av dem hade endast 3.2 % egen bostad; största delen eller 77.9 % bodde på hyra, därav 23.5 % hos sina föräldrar och 54.4 % hos främmande; 18.9 % bodde i arbetsgivaren tillhörig bostad. Av männen bodde nästan lika stort antal hos sina föräldrar och i arbetsgivarnas bostäder. Ensamstående män bodde följaktligen mycket oftare än män med familj i arbetsgivarnas bostäder, varemot ensamstående kvinnor endast sällan bodde i sådana. Ägare av egna bostäder fanns nästan endast i Trängsund. Ensamstående arbetare bodde jämförelsevis mest hos sina föräldrar i Hangö, Trängsund och Uleåborg, mest hos främmande i Björneborg, Kotka, Vasa och inlandshamnarna. I arbetsgivaren tillhörig bostad bodde de flesta i Helsingfors, men ingen i Hangö, Vasa,

Yksinäisten asunto-olot. — Ensamstående personers bostadsförhållanden.

Palkkakunta Ort	Yksinäisiä, — Ensamstående personer,								Yhteensä Summa		Kaik- kiaan Inalles	Ilmoitta- matta Icke uppg.	
	joilla oli oma asunto — som hade egen bostad	joilla oli vuokra-asunto som hade hyrd bostad											
		vanhempien luona hos föräld- rarna		vieraiden luona hos främ- mande		työnantajan omistamassa asunnossa i arbetsgivaren tillhörig bostad							
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.		Np. Kvk.	
Helsinki — Helsingfors ..	—	—	—	—	5	—	53	—	58	—	58	—	—
Hangö — Hanko	—	—	5	—	1	—	—	—	6	—	6	—	—
Tu ku — Åbo	2	—	8	1	11	—	1	—	22	1	23	1	—
Pori — Björneborg	—	—	1	—	6	4	1	—	8	4	12	—	—
Uuras — Trångsund	8	1	29	8	16	1	11	1	64	11	75	6	—
Kotka	1	—	8	10	96	39	5	2	110	51	161	22	3
Vaasa — Vasa	—	—	1	—	5	—	—	—	6	—	6	—	—
Oulu — Uleåborg	—	—	8	—	7	2	—	—	15	2	17	4	—
Tampere — Tammerfors ..	—	—	13	—	25	—	6	—	44	—	44	—	—
Lahti—Vesijärvi	1	—	6	—	17	1	—	—	24	1	25	1	—
Lahdenpohja	—	—	1	—	3	—	—	—	4	—	4	1	—
Kuopio	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—
Varkaus	—	2	7	4	4	10	7	1	18	17	35	—	—
Yhteensä — Summa	12	3	87	23	197	57	84	4	380	87	467	35	3

vellä, Lahdenpohjassa ja Kuopiossa. Uuraassa melkein kaikki työnantajan asunnossa asuvat olivat siellä työviikon, mutta sunnuntait kotonaan maalla. Kotkan 22:sta asuntonsa ilmoittamattomasta miehestä oli suurin osa kodittomia, joista jotkut asuivat proomuissa ja kollikasoiissakin.

Huonetoveriens lukumäärän päivällä on ilmoittanut vain 188 miestä ja 19 naista. Kuinka ahtaissa olosuhteissa nämä asuivat, huomataan siitä, että lähes $\frac{1}{4}$ eli 23.7 % (miehistä 25.0 % ja naisista 10.5 %) asui samassa huoneessa 6:n tai useamman hengen kanssa; 5 hengen kanssa asui 12.6 % (13.3 % ja 5.3 %), 4 hengen kanssa 13.0 % (13.3 % ja 10.5 %), 3 hengen kanssa 22.2 % (21.3 % ja 31.6 %), 2 hengen kanssa 14.5 % (14.4 % ja 15.8 %), 1 hengen kanssa 8.7 % (8.5 % ja 10.5 %) sekä yksin vain 5.3 % (4.2 % ja 15.8 %). Keskimäärin tuli huonetta kohden 4.7 (miehillä 4.8 ja naisilla 3.7) henkeä. Jos liika-asutuksi katsotaan huoneet, joissa asuu vähintään 3 henkeä, oli tietoja antaneista yksinäisistä lastaustyöntekijöistä kokonaista 86.0 % sellaisissa asuvina, miesten prosenttiluvun ollessa 87.2 ja naisten 73.7. Oulussa, Helsingissä ja Tampereella asui enimmäkseen kolmannes 6:n ja useamman hengen kanssa. Myös Varkaudessa, Kotkassa ja Uuraassa olivat useimpain asunto-olot hyvin ahtaat. Hel-

Uleåborg, Lahti—Vesijärvi, Lahdenpohja och Kuopio. I Trångsund voro nästan alla, som bodde i arbetsgivaren tillhörig bostad, där endast under arbetsveckan, men under söndagen i sitt hem på landet. Av de 22 män i Kotka, som icke lämnat uppgift om sin bostad, var större delen utan hem, och några av dem bodde i prämar eller godshögar.

Endast 188 män och 19 kvinnor ha uppgivit antalet rumskamrater om dagen. I huru tränga förhållanden de bodde, finner man därav, att nästan $\frac{1}{4}$ eller 23.7 % (25.0 % män och 10.5 % kvinnor) bodde i samma rum med 6 eller flere personer; tillsammans med 5 personer bodde 12.6 % (13.3 % och 5.3 %), med 4 personer 13.0 % (13.3 % och 10.5 %), med 3 personer 22.2 % (21.3 % och 31.6 %), med 2 personer 14.5 % (14.4 % och 15.8 %), med 1 person 8.7 % (8.5 % och 10.5 %) samt ensamma endast 5.3 % (4.2 % och 15.8 %). Medeltalet var 4.7 per rum (för männen 4.8 och för kvinnorna 3.7). Om de rum anses vara överbefolkade, i vilka bo minst 3 personer, hade av samtliga ensamstående lastningsarbetare, som lämnat uppgifter, icke mindre än 86.0 % sådana bostäder; för männen var ifrågasvarande procenttal 87.2 och för kvinnorna 73.7. I Uleåborg, Helsingfors och Tammerfors bodde drygt tredjedelen av alla i rum med 6 eller flere personer. Även i Varkaus, Kotka och Trångsund voro bostadsförhål-

singissä asui yhdessä tapauksessa 9 henkeä, 6 tapauksessa 10 henkeä, Uuraassa 3 tapauksessa 8 ja 3 tapauksessa 10 samassa huoneessa. Sen lisäksi on 2 Uuraan miespuolista lastaus-työntekijää ilmoittanut asuvansa työnantajan omistamassa ruokailuhuoneessa, jossa oli 40 henkilöä ja joka oli 30 metriä pitkä ja 20 metriä leveä, tilavuuden ollessa 2 100 m³. Samoin asui Kotkassa eräässä ruokailuhuoneessa 20, toisessa 30 henkilöä. Ne on kuitenkin keski-arvoista jätetty pois. Tampereelta on 5 miestä ilmoittanut olevansa ilman vakinaista asuntoa.

Huonetoveriensa luvun ylöllä on ilmoittanut 321 miestä ja 61 naista, yhteensä 382. Näistä tiedon-annoista johdutaan samaan tulokseen kuin edellisessä. Suhteellisesti enimmäin eli 26.2 % (miehistä 27.1 % ja naisista 21.3 %) nukkui 5:n tai useamman hengen kanssa samassa huoneessa, 4 hengen kanssa nukkui 19.9 % (20.6 % ja 16.4 %), 3 hengen kanssa 25.4 % (24.6 % ja 29.5 %), 2 hengen kanssa 16.5 % (17.1 % ja 13.1 %), 1 hengen kanssa 7.6 % (7.2 % ja 9.9 %) sekä yksin ainoastaan 4.4 % (3.4 % ja 9.8 %). Keskimäärin tuli huonetta kohden 4.4 henkeä (miehillä 4.4 ja naisilla 4.1 henkeä). Liika-asutuissa huoneissa asuvia oli kokonaista 88.0 % (miehistä 89.4 % ja naisista 80.3 %) eli 2.0 % enemmän kuin vastaavasti päiväasunnoissa, mikä ero voi suureksi osaksi johtua ilmoit-

landena för de flesta mycket trånga. I Helsingfors bodde i ett fall 9 personer, i 6 fall 10 personer i samma rum och i Trångsund på samma sätt i 3 fall 8 och i 3 fall 10. Dessutom ha 2 manliga lastningsarbetare i Trångsund uppgivit sig bo i ett arbetsgivaren tillhörande måltidsrum, i vilket bodde 40 personer och vilket var 30 m långt och 20 m brett med 2 100 m³s rymdinhåll. På samma sätt bodde i Kotka i ett måltidsrum 20, i ett annat 30 personer. De ha likväl icke inberäknats i medeltalen. I Tammerfors ha 5 män uppgivit, att de voro utan fast bostad.

Beträffande antalet rumskamrater om natten ha 321 män och 61 kvinnor eller sammanlagt 382 personer lämnat uppgifter. Av dessa kommer man till samma resultat som tidigare. Det relativt största antalet eller 26.2 % (27.1 % män och 21.3 % kvinnor) sov med 5 eller flere personer i samma rum, 19.9 % (20.6 % och 16.4 %) med 4 personer, 25.4 % (24.6 % och 29.5 %) med 3 personer, 16.5 % (17.1 % och 13.1 %) med 2 personer, 7.6 % (7.2 % och 9.9 %) med 1 person samt ensamma endast 4.4 % (3.4 % och 9.8 %). Medeltalet per rum var 4.4 (för männen 4.4 och för kvinnorna 4.1). I överbefolkade sovrum bodde icke mindre än 88.0 % (89.4 % av männen och 80.3 % av kvinnorna) eller 2.0 % mera än i under dagen bebodda rum; skillnaden kan bero på det olika antalet, som

Yksinäisten työntekijöiden asuinhuoneiden tilavuus. — Antal kubikmeter i ensamstående personers bostadsrum.

Paikkakunta Ort	Yksinäisiä, joiden asuinhuoneiden tilavuus oli, m ³ — Ensamstående personer, i vilkas bostäder kubikinhållet var, m ³														Yhteensä Summa		Kaikkiaan — Inalles	Ilmoittamatta Icke uppg.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.
	10—20		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		yli — över 70							
	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.	Mp. — Mk.	Np. — Kv.						
Helsinki — Helsingfors	2	—	5	—	2	—	1	—	1	—	10	—	—	—	21	—	21	37	—	—
Hangö — Hanko	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	5	—	5	1	—	—
Turku — Åbo	—	—	2	—	—	1	3	—	1	—	1	—	2	—	9	1	10	14	—	—
Pori — Björneborg	1	—	—	—	—	—	2	—	2	1	1	—	1	—	5	3	8	3	1	—
Uuras — Trångsund	2	—	—	—	10	2	5	—	6	—	5	3	5	1	33	6	39	37	5	—
Kotka	3	3	19	7	24	15	31	5	8	1	8	1	3	—	96	32	128	36	22	—
Vaasa — Vasa	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4	2	—	—
Oulu — Uleåborg	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	4	—	4	15	2	—
Tampere — Tammerfors	—	—	3	—	3	—	5	—	13	—	2	—	5	—	31	—	31	13	—	—
Lahti-Vesijärvi	—	—	2	—	2	—	3	—	—	—	1	—	2	—	10	—	10	15	1	—
Lahdenpohja	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	4	—	4	1	—	—
Kuopio	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
Varkaus	—	1	2	—	1	1	1	—	1	—	1	—	4	—	10	2	12	8	15	—
Yhteensä — Summa	9	4	37	7	44	19	52	7	36	2	31	4	24	1	233	44	277	182	46	—

taneiden eri määristä. Enemmän kuin puolet tietoja antaneista nukkui 4:n tai useamman hengen kanssa Oulussa, Helsingissä, Varkaudessa, Kotkassa ja Tampereella. Suurimmat asunnot olivat samat kuin päivälläkin, ja ne on jätetty keskiarvoista pois.

Yksinäisten lastaustyöntekijäin *asuinhuoneiden tilavuus* nähdään edellisellä sivulla olevasta taulukosta. Se oli tavallisimmin eli 22.8 %:lla 30—40 m³ ja 21.3 %:lla 40—50 m³, 20—30 m³ oli 15.9 %:lla, 50—60 m³ 13.7 %:lla, 60—70 m³ 12.6 %:lla, yli 70 m³ 9.0 %:lla ja 10—20 m³ 4.7 %:lla. Naisten huoneet olivat yleensä pienempiä kuin miesten, ja 50 m³ suurempia huoneita oli hyvin harvoilla naisilla. Yksinäisten miesten luku huonetta kohden oli siis jonkun verran suurempi kuin naisten, mutta miehillä oli myös isommat huoneet kuin viimemainituilla, vaikka taulukosta onkin jätetty pois Uuraassa ja Kotkassa työnantajain omistamisissa isoissa ruokailuhuoneissa asuvat yksinäiset mieslastaajat.

Asunnon *kutiometrimäärä* henkilöä kohden oli useimmilla eli 52.8 %:lla niistä 265 yksinäisestä työntekijästä, joiden asunnoista se on voitu laskea 10 m³ tai sitä vähemmän; 10—15 m³ se oli 27.2 %:lla, 15—20 m³ 10.9 %:lla, 20—25 m³ vain 3.4 %:lla ja yli 25 m³ 5.7 %:lla. Keskimäärin kutakin henkilöä kohden tuli 11.3 m³, mikä on 3.6 m³ vähemmän kuin perheellisillä lastaustyöntekijöillä. Enemmän oli hyvin ahtaasti asuttuja huoneita (korkeintaan 10 m³ henkeä kohden) Vaasassa,

lännat uppgifter. I Uleåborg, Helsingfors, Varkaus, Kotka och Tammerfors sov mer än hälften av dem, som lännat uppgifter, tillsammans med 4 eller flere personer. De största bostäderna om natten voro desamma som om dagen och de ha icke inberäknats i medeltalen.

Utrymmet i de ensamstående lastningsarbetarnas boningsrum framgår av tabellen på föregående sida. Det var vanligen 30—40 m³ (hos 22.8 %) eller 40—50 m³ (hos 21.3 %); 20—30 m³ förekom hos 15.9 %, 50—60 m³ hos 13.7 %, 60—70 m³ hos 12.6 %, över 70 m³ hos 9.0 % och 10—20 m³ hos 4.7 %. Kvinnornas sum voro i allmänhet mindre än männens, och rum, som voro större än 50 m³, förekommo mycket sällan hos kvinnorna. Männens medeltal per rum var alltså något större än kvinnornas, men männen hade å andra sidan i genomsnitt större rum, ehuru i tabellen icke medräknats de ensamstående manliga lastningsarbetare, som i Trångsund och Kotka bodde i stora måltidsrum tillhöriga arbetsgivarna.

Av de 265 ensamstående arbetare, vilkas bostäder man kunnat beräkna i anseende till *kubikinhållet* per person, disponerade de flesta eller 52.8 % endast 10 m³ eller mindre; 10—15 m³ förekom hos 27.2 %, 15—20 m³ hos 10.9 %, 20—25 m³ blott hos 3.4 % och över 25 m³ hos 5.7 %. I medeltal kom på varje person 11.3 m³, vilket är 3.6 m³ mindre än hos lastningsarbetarna med familj. De mest trångboddade rummen (högst 10 m³ per person) funnos företrädesvis i Vasa, Kotka, Helsingfors och Åbo. Då

Asunnon kutiometrimäärä henkilöä kohden. — Antal kubikmeter per person i bostäder.

Paikkakunta Ort	Yksinäisiä, joiden asuinhuoneiden tilavuus henkeä kohden oli, m ³ . — Ensamstående personer, hos vilka boningsrummens kubikinhåll per person var, m ³						Yhteensä Summa	Ilmoittamatta Icke uppg.
	enintään högst 5	5—10	10—15	15—20	20—25	yli över 25		
Helsinki — Helsingfors . . .	2	12	6	1	—	—	21	37
Hangö — Hanko	—	2	2	1	—	—	5	1
Turku — Åbo	—	5	1	2	—	1	9	15
Pori — Björneborg	—	—	1	1	1	3	6	6
Uuras — Trångsund	1	8	9	11	—	5	34	47
Kotka	9	77	28	6	4	3	127	59
Vaasa — Vasa	1	2	1	—	—	—	4	2
Oulu — Uleåborg	—	2	2	—	—	—	4	17
Tampere — Tammerfors . .	2	10	9	6	2	2	31	13
Lahti-Vesijärvi	—	2	4	—	1	1	8	18
Lahdenpohja	—	—	4	—	—	—	4	1
Kuopio	—	1	—	—	—	—	1	—
Varkaus	3	1	5	1	1	—	11	24
Yhteensä — Summa	18	122	72	29	9	15	265	240

Kotkassa, Helsingissä ja Turussa. Verrattaessa perheellisten ja yksinäisten lastaustyöntekijäin asuintiheyttä toisiinsa huomataan, että se jälkimmäisillä oli melkoista suurempi kuin edellisillä.

Vuokransa suuruuden on yksinäisistä ilmoittanut 346 miestä ja 64 naista, yhteensä 410; ilmoittamatta on jättänyt 69 miestä ja 26 naista. Tietoja antaneista oli 27.3 %:lla enintään 100 markan kuuhausiokra, 27.6 %:lla se oli 100—200 markkaa, 8.5 %:lla 200—300 markkaa ja 4.9 %:lla yli 300 markkaa. Korkeimpia vuokria, yli 600 markkaa, oli vain yhdellä Helsingin ja Turun ja kahdella Tampereen miehellä. Naisista oli ainoastaan yhdellä (Kotkassa) vuokraa yli 400 markkaa. Naiset asuivat suhteellisesti halvemmalla vuokralla kuin miehet. Niinpä miehistä useimpien vuokra oli 100—200 markkaa, naisista useimpien alle 100 markan ja ainoastaan neljän yli 200 markkaa. Tähän vaikuttanee osittain se, että yksinäiset miehet ottavat kahvin ja siivouksen asuntonsa emännältä useammin kuin yksinäiset naiset, jotka usein itse pitävät tässä kohden huolen itsestään. Vanhempiansa luona asui vuokransa ilmoittaneista 26.8 % ja työnantajain omistamissa asunnoissa ilman vuokraa 4.9 %. Miehiin verraten asui naisia suhteellisesti enemmän vanhempiansa luona, mutta paljon vähemmän työnantajain omistamassa asunnossa (vain Varkaudessa ja Uuraassa). Naisten vanhempiansa luona asumisen suhteelliseen enemmyyteen vaikuttanee osittain se, että heissä oli suhteellisesti enemmän nuoria ja alaikäisiä kuin miehissä. — Kalliimman vuokran maksavia oli enimmäkseen Helsingissä ja Tampereella, halvemmalla vuokralla asuvia Porissa sekä Uuraassa ja Vaasassa, joissa ei kukaan ollut yli 200 markan vuokraa. Hangossa asuivat kaikki vanhempiansa luona, Uurassa ja Oulussa yli puolet, huomattava osa Tampereellakin. Työnantajain omistamassa asunnossa asui enimmäkseen Uuraassa ja Tampereella. Useimmat vieraiden luona asuvat saivat vain asunnon valoiheen ja lämpöineen, ja sellaisten vuokra oli useimmiten enintään 100 markkaa, harvemmin 100—200, joillakin 200—400 markkaa. Jos asukit saivat siivouksenkin, vaihteli vuokra 100—400 markkaan. Täysihoidon maksoi Porissa ja Lahdessa 400—500 markkaa, Kotkassa 400—600, Oulussa ja Varkaudessa 500—600, Helsingissä ja Uuraassa yli 600 markkaa kuukaudessa. Täysihoidossa oli hyvin harva.

man jämför trångboddheten hos lastningsarbetare med familj och ensamstående, finner man, att den hos de senare var betydligt större än hos de förra.

Om storleken av sin hyra ha 346 män och 64 kvinnor, sammanlagt 410 ensamstående lastningsarbetare, lämnat uppgifter; 69 män och 26 kvinnor ha icke meddelat sådana. Av dem, som lämnat uppgifter, betalade 27.3 % en månadshyra om högst 100 mark, 27.6 % 100—200 mark, 8.5 % 200—300 mark och 4.9 % över 300 mark. En hyra över 600 mark hade endast en manlig arbetare i Helsingfors, en i Åbo och två i Tammerfors. Av kvinnorna hade endast en (i Kotka) en hyra över 400 mark. Kvinnorna bodde för jämförelsevis billigare hyra än männen. Sällunda betalade de flesta av männen en hyra om 100—200 mark, medan de flesta av kvinnorna betalade under 100 mark och endast 4 av dem över 200 mark. Denna skillnad beror delvis därpå, att de ensamstående männen oftare än kvinnorna hyra rum med kaffe och städning, medan de sistnämnda vanligen själva sörja för sig i detta avseende. I sina föräldrars hem bodde 26.8 % av dem som uppgivit sin hyra, och hyresfritt i bostäder, tillhöriga arbetsgivaren, 4.9 %. Kvinnorna bodde jämförelsevis mera hos sina föräldrar än männen, men betydligt mindre i bostäder, tillhöriga arbetsgivaren (endast i Varkaus och Trångsund). Den omständigheten, att kvinnorna relativt mera bodde hos sina föräldrar, berodde måhända delvis därpå, att bland dem fanns ett större antal unga personer och minderåriga än bland männen. — De som betalade de högsta hyrorna, funnos till största delen i Helsingfors och Tammerfors, medan de, som bodde för billigare hyra, funnos i Björneborg samt Trångsund och Vasa, å vilka orter ingen hade en hyra över 200 mark i månaden. I Hangö bodde alla hos sina föräldrar, i Trångsund och Uleåborg över halva antalet och i Tammerfors en betydande del. I Trångsund och Tammerfors förekom mest, att arbetarna bodde i arbetsgivaren tillhöriga bostäder. De flesta av dem, som bodde hos främmande, hade endast bostad med ved och lyse, varvid hyran merendels var högst 100 mark, jämförelsevis sällan 100—200 mark och någon gång 200—400 mark. I fall städning även var inbegripen, varierade hyran mellan 100 och 400 mark. För inackordering betalades i Björneborg och Lahti 400—500, i Kotka 400—600, i Uleåborg och Varkaus 500—600, i Helsingfors och Trångsund över 600 mark i månaden. Inackordering förekom mycket sällan.

9. Sivistysolot.

Kuten seuraavilla sivuilla olevasta taulukosta nähdään, on *koulunkäynnistään* antanut tietoja 814 miestä ja 176 naista, yhteensä 990 lastaustyöntekijää. Näistä ei ollut käynyt mitään koulua 31.8 % eli lähes $\frac{1}{3}$ kansakoulua oli käynyt melkein $\frac{2}{3}$, eli 65.2 %, niistä koko kansakoulun 41.4 %. Korkeampaa kansalaissivistystä olivat saaneet sangen harvat. Niinpä oli kansanopiston suorittanut vain 3 miestä ja 1 nainen (0.4 %), ammattikoulua oli käynyt 15 miestä ja 1 nainen (1.6 %) ja jotain muuta oppilaitosta 9 miestä ja 1 nainen (1.0 %). Kotkassa oli oppikoulua käyneitä 8 miestä, joista 4 oli käynyt yhteiskoulua 2 luokkaa, 2 4 luokkaa ja 2 5 luokkaa. Helsingissä oli 1 mies ja Uuraassa 1 nainen käynyt keskikoulua. Aivan koulunkäymättömiä oli Porissa yli puolet lastaajista, naisista jopa lähes $\frac{1}{2}$, Kuopiossa puolet sekä Tampereella ja Lahti-Vesijärvellä lähes puolet, naisista vähän yli puolet. Koko kansakoulun käyneitä oli vähimmän Porissa ja useimmissa sisämaansatamissa. Jos otetaan prosenttimäärät miehistä ja naisista erikseen, huomataan, että naisissa oli aivan koulunkäymättömiä huomattavasti enemmän kuin miehissä, jälkimmäisistä kun aivan koulunkäymättömiä oli 29.9 %, mutta naisista 40.3 %; kansakoulua oli käynyt miehistä 24.9 % ja naisista 18.7 %, koko kansakoulukurssin suorittanut vastaavasti 41.9 % ja 39.2 %, kansanopistossa oli ollut 0.4 % ja 0.6 %, ammattikoulua käynyt 1.8 % ja 0.6 % ja yhteiskoulua 1.1 % ja 0.6 %. Naisten sivistystaso oli siis jonkun verran alhaisempi kuin miesten.

Luku- ja kirjoitustaitoisia oli sivulla 91 olevan taulukon mukaan 1028 tietoja antaneesta 805 miestä ja 167 naista (95.4 % ja 90.8 %) eli yhteensä 94.5 %, kirjoitustaidottomia 35 miestä (4.1 %) ja 15 naista (8.2 %), yhteensä 50 (4.9 %), sekä luku- ja kirjoitustaidottomia vain 4 miestä (0.5 %) ja 2 naista (1.0 %). Luku- ja kirjoitustaidottomuus oli siis naisten keskuudessa vähän suurempi kuin miesten. Kirjoitustaidottomia oli suhteellisesti enimmän Porissa.

897 tietoja antaneesta lastaustyöntekijästä 435 miestä (59.4 %) ja 86 naista (52.1 %) tilasi jokin *sanomalehtiä*, 297 miestä (40.6 %) ja 79 naista (47.9 %) ei tilannut mitään. Miehet tilasivat siis sanomalehtiä suhteellisesti jonkun verran enemmän kuin naiset. Lahdenpohjassa, Hangossa ja Kuopiossa melkein kaikki tilasivat sanomalehden, Turussa ja Uuraassa noin $\frac{1}{2}$ kaikista tietoja antaneista.

9. Bildningsförhållanden.

Såsom man finner av tabellen på följande sidor, ha om sin *skolgång* 814 män och 176 kvinnor, sammanlagt 990 lastningsarbetare, lämnat uppgifter. Av dem hade 31.8 % eller ungefär $\frac{1}{3}$ icke gått i någon skola; ungefär $\frac{2}{3}$ eller 65.2 % hade gått i folkskola och 41.4 % av dem hade genomgått folkskolekursen. Högre medborgerlig bildning hade ganska få erhållit. Sålunda hade endast 3 män och 1 kvinna (0.4 %) genomgått folkhögskola, 15 män och 1 kvinna (1.6 %) besökt yrkesskola samt 9 män och 1 kvinna (1.0 %) någon annan läroinrättning. I Kotka hade 8 män besökt lärdomsskola, av vilka 4 gått två klasser, 2 fyra klasser och 2 fem klasser i samskola. I Helsingfors hade 1 man och i Trängsund 1 kvinna gått i mellanskola. Över halva antalet lastningsarbetare i Björneborg, av kvinnorna närmare $\frac{1}{2}$, hade icke fått någon skolundervisning alls; detsamma var fallet med halva antalet i Kuopio och närmare halva antalet i Tammerfors och Lahti-Vesijärvi, av kvinnorna något mer än hälften. I Björneborg och flertalet inlandshamnar fanns det minsta antalet arbetare, som genomgått folkskola. Om man tager procenttalen för män och kvinnor särskilt, märker man, att det fanns betydligt mera kvinnor än män utan någon skolundervisning; resp. procenttal voro nämligen 40.3 och 29.9; 24.9 % av männen och 18.7 % av kvinnorna hade gått i folkskola, resp. 41.9 % och 39.2 % hade genomgått folkskolekurs, 0.4 % och 0.6 % hade besökt folkhögskola, 1.8 % och 0.6 % yrkesskola samt 1.1 % och 0.6 % samskola. Kvinnornas bildningsnivå var sålunda i någon mån lägre än männens.

Läs- och skrivkunniga voro enligt tabellen på sid. 91 av 1028, som lämnat uppgifter, 805 män och 167 kvinnor (95.4 % och 90.8 %) eller sammanlagt 94.5 %; icke skrivkunniga voro 35 män (4.1 %) och 15 kvinnor (8.2 %), sammanlagt 50 (4.9 %), samt varken läs- eller skrivkunniga endast 4 män (0.5 %) och 2 kvinnor (1.0 %). Bristande läs- och skrivkunnighet förekom sålunda något mera bland kvinnorna än bland männen. Icke skrivkunniga funnos relativt mest i Björneborg.

Av 897 lastningsarbetare, som meddelat uppgifter, prenumererade 435 män (59.4 %) och 86 kvinnor (52.1 %) på någon *tidning*, varemot 297 män (40.6 %) och 79 kvinnor (47.9 %) icke gjorde det. Männen höllo sig sålunda, relativt taget, något mera med tidningar än kvinnorna. I Lahdenpohja, Hangö och Kuopio prenumererade nästan alla på någon tidning, i Åbo och Trängsund c:a $\frac{1}{2}$ av alla, som lämnat uppgifter.

Työntekijäin koulunkäynti ja sanomalehtien tilaaminen. —

Paikkakunta Ort	Työntekijöistä — Av arbetarna									
	ei ollut käynyt mitään koulua hade icke gått i någon skola		oli käynyt — hade gått i							
			kansakoulua folkskola		koko kansa- koulun fullst. folk- skolekurs		kansanopistoa folkhögskola		ammattikoulua yrkesskola	
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors	14	—	20	—	37	—	2	—	1	—
Hangö — Hanko	9	—	10	—	13	—	—	—	—	—
Turku — Åbo	18	1	10	—	26	1	—	—	—	—
Pori — Björneborg	13	19	9	2	4	3	—	1	—	—
Uuras — Trångsund	38	1	41	2	88	9	—	—	2	—
Kotka	54	36	44	24	98	48	—	—	4	—
Vaasa — Vasa	7	—	11	—	7	—	—	—	—	—
Oulu — Uleåborg	15	1	6	1	15	2	—	—	2	—
Tampere — Tammerfors	31	—	17	—	14	—	1	—	1	—
Lahti-Vesijärvi	22	3	15	—	11	1	—	—	—	1
Lahdenpohja	5	—	8	—	12	—	—	—	1	—
Kuopio	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Varkaus	14	10	9	4	16	5	—	—	4	—
Yhteensä — Summa	243	71	203	33	341	69	3	1	15	1

10. Yhdistyselämä.

Ammattiosastoihin ilmoitti kuuluvansa 330 miestä (36.8 % kysymyskaavakkeita palauttaneista miehistä) ja 43 naista (21.9 %). Miehistä oli siis suhteellisesti huomattavasti enemmän järjestyneitä kuin naisissa. Enemmän oli järjestyneitä Kotkassa, Uuraassa ja Turussa. Sosialidemokraattiseen nuorisoseurastoon kuului Kotkassa 2 naista ja Norjan merimiesunioniin 2 miestä. Saira- ja hautausapukassoihin on ilmoittanut kuuluvansa 44 miestä ja 10 naista, hautausapurenkaihin 10 miestä, työväen raittiusseuroihin 10 miestä ja 3 naista, voimistelu- ja urheiluseuroihin 14 miestä ja 2 naista. Sen lisäksi kuului pari kolme miestä työväen osuuskappoihin, edistysseuraan ja valtiollisten vankien huoltoyhdistykseen ja yksi mies vapaaehtoiseen palokuntaan ja pursiseuraan. Pari naista kuului työväen naisten käsityöseuraan, naisliittoon ja opintoyhdistykseen ja ainoastaan yksi nainen nuorisoseuraan. Erilaisten edistysrientojen harrastaminen näyttää siis lastaustyöntekijäin keskuudessa olevan laimeaa.

Ammattiosastoihin, apukassoihin ja seuroihin menneistä jäsenmaksuista on 586 miestä ja 138 naista, yhteensä 724 lastaustyöntekijää eli noin $\frac{2}{3}$ (66.2 %) kaavakkeita lähettäneistä antanut tietoja. Ilmoittaneista miehistä oli sellaisia, jotka eivät

10. Föreningsliv.

Till fackföreningar hörde 330 män (36.8 % av antalet män, som insänt formulär) och 43 kvinnor (21.9 %). Bland männen fanns det sålunda även proportionsvis betydligt mera organiserade arbetare än bland kvinnorna. Mest funnos organiserade i Kotka, Trångsund och Åbo. Till Socialdemokratiska ungdomsföreningen hörde i Kotka 2 kvinnor och till Norska sjömansunionen 2 män. Till sjuk- och begravningshjälpkassor hörde 44 män och 10 kvinnor, till begravningshjelpringar 10 män, till arbetarnas nykterhetsföreningar 10 män och 3 kvinnor, till gymnastik- och idrottsföreningar 14 män och 2 kvinnor. Dessutom hörde några män till arbetarnas handelslag, till framstegsföreningen och till föreningen för politiska fångars omvårdnad samt 1 arbetare till en frivillig brandkår och till ett segelsällskap. Ett par kvinnor hörde till kvinnliga arbetares slöjdförening, till kvinnoförbund och till en undervisningsförening och endast en kvinna tillhörde en ungdomsförening. Intresset för framstegssträvanden synes därför ha varit lamt bland lastningsarbetarna.

Om medlemsavgifterna till fackföreningar, hjälpkassor och föreningar ha 586 män och 138 kvinnor, sammanlagt 724 lastningsarbetare, lämnat uppgifter eller c:a $\frac{2}{3}$ (66.2 %) av dem, som insänt formulär. Av de manliga arbetarna betalade

Arbetarnas skolgång och tidningsprenumeration.

		Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoittamatta Icke uppg.		Työntekijöistä — Av arbetarna				Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoittamatta Icke uppgivet	
jotain muuta oppilaitosta någon annan läroinrättning							tilasi jotain sanomalehteä prenumererade å någon tidning		ei tillannut mitään sanomalehteä prenumer. icke å någon tidning						
Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		Mp. Mk.	Np. Kvk.
1	—	75	—	75	4	—	19	—	35	—	54	—	54	25	—
—	—	32	—	32	2	—	27	—	4	—	31	—	31	3	—
—	—	54	2	56	5	1	39	—	10	1	49	1	50	10	2
—	—	26	25	51	4	—	13	18	9	7	22	25	47	8	—
—	1	169	13	182	16	—	119	8	32	1	151	9	160	34	4
8	—	208	108	316	5	3	69	53	137	53	206	106	312	7	5
—	—	25	—	25	3	—	16	—	7	—	23	—	23	5	—
—	—	38	4	42	9	6	22	3	13	1	35	4	39	12	6
—	—	64	—	64	6	—	33	—	26	—	59	—	59	11	—
—	—	48	5	53	16	3	22	—	14	5	36	5	41	28	3
—	—	26	—	26	4	—	24	—	2	—	26	—	26	4	—
—	—	6	—	6	—	—	5	—	1	—	6	—	6	—	—
—	—	43	19	62	9	7	27	4	7	11	34	15	49	18	11
9	1	814	176	990	83	20	435	86	297	79	732	165	897	165	31

Työntekijäin luku- ja kirjoitustaito. — Arbetarnas läs- och skrivkunnighet.

Paikkakunta Ort	Työntekijöistä oli — Av arbetarna voro						Yhteensä Summa		Kaikkiaan Inalles	Ilmoittamatta Icke uppgivet	
	luku- ja kirjoitustaitoisia läs- och skrivkunniga		kirjoitustaidottomia icke skrivkunniga		luku- ja kirjoitustaidottomia varken läs- eller skrivkunniga					Mp. Mk.	Np. Kvk.
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Mp. Mk.	Np. Kvk.		Mp. Mk.	Np. Kvk.
Helsinki — Helsingfors....	76	—	—	—	1	—	77	—	77	2	—
Hangö — Hanko	34	—	—	—	—	—	34	—	34	—	—
Turku — Åbo.....	49	2	6	—	1	—	56	2	58	3	1
Pori — Björneborg.....	24	17	4	7	—	1	28	25	53	2	—
Uuras — Trångsund	174	13	1	—	—	—	175	13	188	10	—
Kotka.....	197	104	11	5	—	—	208	109	317	5	2
Vaasa — Vasa	24	—	2	—	—	—	26	—	26	2	—
Oulu — Uleåborg	39	5	1	—	1	1	41	6	47	6	4
Tampere — Tammerfors ..	65	—	3	—	—	—	68	—	68	2	—
Lahti-Vesijärvi	47	7	6	—	—	—	53	7	60	11	1
Lahdenpohja	27	—	—	—	1	—	28	—	28	2	—
Kuopio	6	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—
Varkaus	43	19	1	3	—	—	44	22	66	8	4
Yhteensä — Summa	805	167	35	15	4	2	844	184	1 028	53	12

maksaneet mitään yhdistysmaksuja, 255 eli 43.5 %, mutta naisista 95 eli runsaasti $\frac{2}{3}$, (68.9 %). Enintään 10 markkaa kuussa maksoi 162 miestä (27.6 %) ja 38 naista (27.5 %), 10—20 markkaa 154 miestä (26.3 %) ja vain 5 naista (3.6 %) sekä yli 20 markkaa ainoastaan 15 miestä (2.6 %). Mitä eri paikkakuntiin tulee, ei Kuopiossa ollut yhtään sellaista, joka ei olisi maksanut jäsenmaksuja, Lahdenpohjassa niitä oli vain $\frac{1}{7}$, Uuraassa $\frac{1}{6}$, Turussa $\frac{1}{6}$, Lahdessa noin $\frac{1}{4}$, Helsingissä $\frac{1}{3}$ ja muilla paikkakunnilla noin puolet ilmoittaneista.

255 eller 43.5 % inga föreningsavgifter, men av de kvinnliga 95 eller drygt $\frac{2}{3}$ (68.9 %). Högst 10 mark i månaden betalade 162 män (27.6 %) och 38 kvinnor (27.5 %), 10—20 mark 154 män (26.3 %) och endast 5 kvinnor (3.6 %) samt över 20 mark endast 15 män (2.6 %). Vad de skilda orterna beträffar, fanns det i Kuopio ingen, som icke betalade någon medlemsavgift; i Lahdenpohja utgjorde de däremot $\frac{1}{7}$, i Trångsund $\frac{1}{6}$, i Åbo $\frac{1}{6}$, i Lahti c:a $\frac{1}{4}$, i Helsingfors $\frac{1}{3}$ och å övriga orter c:a hälften av dem, som lämnat uppgifter.

VI. Lastaustyöntekijäin olosuhteissa esiintyviä epäkohtia ja niiden korjaamiseksi tehtyjä ehdotuksia.

Lastaustyöntekijäin olosuhteista yleensä ja niissä ilmenevistä epäkohdista saadaan työnantajain ja työntekijäin ilmoituksista seuraava kuva.

Työnantajat pitävät pahimpana epäkohtana *juopottehua*, joka varsinkin tilin saannin jäljestä ja vapaa-aikoina vie paljon työntekijäin varoja ja alentaa heidän elinkantaansa sekä työn aikana vähentää työtehoa ja lisää tapaturmavaaranalaisuutta. Etenkin merenrantasatamista, kuten Helsingistä, Hangosta, Uuraasta, Kotkasta, Raumalta, Kemistä ja Oulusta valitetaan tätä. Väittääpä eräs Helsingin lastausliike, ettei samoja työntekijöitä voi juoppouden ja varastamisen takia pitää kauan työssä, vaan on niitä hyvin usein vaihdettava. Juomasakkojen maksaminen tuottaa myös monelle työntekijälle tuntuja lisämenoja. Kun vielä joissakin perheissä vaimotkin juovat, jäävät lapset aivan hoidotta, kunnes köyhäinhuoltolautakunta ehtii puuttua asiaan.

Lastaustyöntekijäin toimeentuloa huonontaa sekin, että ympäri maata kertyy lastaustöihin aivan *ammattitaidotonakin väkeä*, joka työnjohtajille tuntemattomana voi päästä ammattitaitoistenkin joukkoon, alentaen työtehoa. Siten ei huonosta työstä voida maksaa hyviä palkkojakaan. Lukuisat kahvi- ja tupakkatunnit vaikuttavat myös osaltaan haitallisesti työtehoon. Suuri osa työntekijöistä tuhlaa ansionsa heti jäljestä väkijuomiin, korttipeliin, kahviloihin, elokuviin, tanssiaisiin y. m. Toisenlaisiakin tietoja sentään on, ja säästävätset perheellisetkin miehet tulevat myös talven ajan hyvin toimeen tarvitsematta turvautua kunnan antamaan avustukseen. Alkeellisempiin, heikompiin työntekijöihin vaikuttaa demoralisoivasti se, että tietävät kaupungin talvella pitävän huolta heidän toimeentulostaan. Siten he elävät huoletto-

VI. Missförhållanden som framträtt i lastningsarbetarnas levnadsvillkor och framställda förslag till deras avhjälpande.

Om lastningsarbetarnas levnadsvillkor i allmänhet och i dem förekommande missförhållanden har på grund av arbetsgivarnas och arbetarnas uppgifter erhållits följande bild.

Arbetsgivarna anse det värsta missförhållandet vara *dryckenskapen*, som i synnerhet efter erhållnen likvid och på fritiderna slukar mycket av arbetarnas medel och sänker deras levnadsstandard samt under arbetstiden minskar deras arbetsprestationer och ökar faran för olycksfall. I synnerhet i kusthamnarna, såsom Helsingfors, Hangö, Trängsund, Kotka, Raumo, Kemi och Uleåborg, klagas det häröver. Ett stuveriföretag i Helsingfors påstår t. o. m., att samma arbetare icke länge kunna hållas i arbete till följd av dryckenskap och tjuvnad, utan att man mycket ofta måste ersätta dem med nya. Erläggandet av böter för fylleri medför också för många arbetare kännbara extra utgifter. Då därtill i en del familjer även hustrun hemfallit åt dryckenskap, lämnas barnen helt och hållet utan vård, till dess fattigvårdsnämnden hinner blanda sig i saken.

Lastningsarbetarnas utkomst försämras också därav, att folk *utan någon yrkeskunnighet* kommer från hela landet till lastningsarbetena, och, då arbetsledaren icke känner dem, kunna de komma bland de yrkeskunniga och minska deras arbetsprestation. Man kan därför icke betala goda löner för dåligt arbete. De otaliga kaffe- och tobakstimarna äro också i sin mån till förfång för arbetsprestationerna. En stor del arbetare slösar genast bort sin förtjänst på rusdrycker, kortspel, kaféer, biografier, danser m. m. Uppgifter av annat slag finnas emellertid även, och sparsamma arbetare reda sig också under vintern väl, fastän de ha familj, utan att behöva söka kommunens understöd. På arbetare, som äro mera primitiva eller ha svagare natur, verkar det demoraliserande, att de veta, att staden drager försorg om

mina tulevaisuudesta eivätkä taivu jättämään osaa palkastaan säästöön talven tarpeiksi. Tämän estämiseksi on eräs työnantaja ehdottanut, että kaupungin olisi säännösteltävä pakollinen tilistä säästäminen, mikä vähentäisi kunnallisen avustuksen antamista. — Lahdenpohjasta on ilmoitettu, että siellä ei esiinny juopottelua ja että lastaajat ovat hyvinvoipaa väkeä, jolla useimmiten on omat mökkinsä.

Lastaustyöntekijät itse pitävät työolojensa pahimpana epäkohtana *pitkää talvityöttömyyttä* ja *työsuhteiden epävarmuutta*. Valitetaanpa varsinkin Porista, Reposaaresta ja Mäntyluodolta sekä Lahdenpohjasta, että laivojen tulosta riippuen joutuu kesälläkin väliin odottelemaan työtä pitkät ajat ilman palkkaa. Vannupulan vuoksi on taas työttömyyttä usein Tampereella ja Lahdenpohjassa. Työttömyyden lieventämiseksi ehdottelevat työntekijät, että lastaustöistä olisi saatava vähenemään niiden tilapäisluonne ja työnantajan tai hallituksen toimesta tehtyjen yleisten *työehtosopimusten* ja *työsäntöjen* tai muiden järjestelyjen avulla koettava saada työsuhteet vakiinnutetuiksi epäselvyksien ja selkkausten välttämiseksi sekä työn saanti ja sen jatkuvaisuus säännölliseksi ja varmemmaksi varsinkin vakinaisille lastaustyöntekijöille. Yleisessä työehtosopimuksessa olisi myös taattava kaikille lastaustyöntekijöille sama alin pohjatuntipalkka. Toisin paikoin on kyllä talvisin jonkun verran metsä- y. m. tilapäistöitä, mutta niistä valitetaan saatavan liian pientä palkkaa. Yleisenä toivomuksena on, että työnantajat, kunnat ja valtio järjestäisivät *muuta töitä* talvisin ja työttömyysaikoina ja että niistä maksettaisiin sellainen palkka, jolla voi elää. Ehdotetaanpa sellastakin, että satamatyöntekijöille olisi työttömyyden satuessaa annettava matka-apuraha työnetsintää varten. Myös olisi järjestettävä määrätty työstä *irtisanomisaika*, jonka kuluessa työntekijä ehtisi hakea uutta työpaikkaa.

Työhönoton pitäisi olla varmempaa ja työhön pääsy olisi jotenkin ilmoitettava, ettei joissakin satamissa satojen työläisten tarvitsisi odottaa työtä aamusta iltaan ilman odotuspalkkiota. Tuollainen epävarma jouten odottelu on vahingollista sitenkin, että se johtaa heikompiuntuksia miehiä ja naisia paheiden poluille. Olisi hyvä, jos työhön otettaessa voitaisiin ilmoittaa, kuinka pitkäksi ajaksi työtä riittää. Jonosta valikoiminen olisi poistet-

dem under vintern. De leva därför utan sorg för framtiden och äro icke benägna att lägga undan en del av sin lön för vinterns behov. En arbetsgivare har föreslagit till avhjäljande av detta missförhållande, att staden skulle utfärda bestämmelser om tvångsmässigt sparande, vilket skulle minska de kommunala understöden. — Från Lahdenpohja har uppgivits, att där icke förekommer dryckenskap, att lastningsarbetarna äro välmående folk och att de flesta av dem ha egen stuga.

Lastningsarbetarna själva anse det värsta missförhållandet i deras arbetsvillkor vara den *långa arbetslösheten under vintern* och *osäkerheten i arbetsförhållandena*. Man beklagar, i synnerhet i Björneborg, Räfsö, Mäntyluoto och Lahdenpohja, att man, beroende på fartygens ankomst, ofta även under sommaren får vänta på arbete en lång tid utan lön. I Tammerfors och Lahdenpohja råder ofta arbetslöshet till följd av vagnsbrist. För att bereda lättnad vid arbetslösheten föreslå arbetarna, att man skulle försöka få en ändring till stånd i fråga om lastningsarbetenas karaktär av tillfälliga arbeten och att arbetsgivarna eller regeringen skulle vidtaga åtgärder för att få *allmänna kollektivavtal* och *arbetsreglementen* till stånd, med vilkas hjälp man skulle försöka få arbetsförhållandena stabiliserade till undvikande av oklarhet och oreda samt ernå en regelbunden tillgång på arbete, som i främsta rummet skulle tillförsäkras de ordinarie lastningsarbetarna. I det allmänna kollektivavtalet skulle man också tillförsäkra alla lastningsarbetare samma minimigrundlön. Å en del orter finnes det visserligen på vintern i någon mån skogshyggen och andra tillfälliga arbeten, men det klagas över att vid dem betalas alltför låga löner. En allmän förhoppning är, att arbetsgivarna, kommunerna och staten skulle organisera *andra arbeten* på vintern och under tider av arbetslöshet, samt att vid dem skulle betalas sådan lön, att man kunde leva på den. Det föreslås också, att det vid inträffad arbetslöshet skulle utbetalas resebidrag åt hamnarbetarna, så att de kunde söka sig arbete på annat håll. Dessutom borde det fastställas en bestämd *uppsägnings tid*, under vilken arbetaren skulle hinna söka sig en ny arbetsplats.

Antagandet i arbete borde vara mera säkert och om uttagningen till arbete borde något meddelande göras, så att icke i en del hamnar hundratal arbetare skulle behöva vänta från morgon till kväll utan väntpengar. Ett dylikt ovisst väntande är till skada också därigenom, att det leder män och kvinnor med svagare karaktär in på dåliga vägar. Det vore bra, om man vid antagandet i arbete skulle kunna meddela, huru lång tid arbetet

tava, sillä se raaistaa ja katkeroittaa työväestöä, synnyttää, ainakin paikka paikoin, työmiehissä lahjomista ja naisissa jopa itsensä myyntiä y. m. Työhönotto olisi yleensä paremmin järjestettävä ja säännösteltävä ja siinä olisi otettava *kirjallinen sopimus* käytäntöön. Muutamilta paikkakunnilta valitetaan työnantajain mielivaltaisuutta, väkijoukon, rahoin y. m. keinoin lahjottavuuttakin työhönnotossa. Tuollaisen epäkohdan ehkäisemiseksi ehdotetaan otettavaksi käytäntöön *kortti-* tai *numerosjärjestelmä*, jolloin jokainen satamatyöläinen saisi työtä vuorollaan. Alaikäisiä, varsinkaan 18 vuotta nuorempia tyttöjä, ei saisi ensinkään ottaa lastaustöihin. Ensi sijassa olisi työhön otettava oman paikkakunnan ammattitaitoista ja järjestynyttä, varsinkin vanhempaa väkeä, ja sitten vasta muualta tulleita jo senkin vuoksi, että vain paikkakuntalaiset suorittavat veronsa. Naisista pitäisi leskien ja perheeneläjäiden olla etuoikeutettuja työn saantiin. Useat ehdottavat vielä, että lastaus- ja purkamistyöt olisi otettava valtion tai kunnan haltuun ja niiden teettäminen annettava ammattiosastoille tai osuuskunnille. Siitä olisi työntekijäin mielestä etua sekä asianomaiselle kaupungille että työntekijöille, koska molemmat voisivat siten paremmin töiden järjestelyn avulla estää tai vähentää työttömyyttä. Työhönotto olisi siten säännösteltävä, että sen toimittaisi korttijärjestelmin ammatiliitto tahi jokin yhdistys tai toimisto, niin että kaikille vakinaisille satamatyöläisille taattaisiin tasainen ja järjestelmällinen työn saanti.

Hankalaa haittaa vakinaisten lastaustyöntekijäin työnsaannille tuottaa *tilallinen työväen tulviminen* toisilta paikkakunnilta satamätöihin. Varsinkin maaseudulta tuleva työväestö, jonka muodostavat maataloustyöntekijät, torpparit, pikkutilalliset j. n. e. ja joka ei ymmärrä satamissa vallitsevia olosuhteita, myy työvoimansa melkein mistä hinnasta hyvänsä. Heitä tulee enimmänsä varsinaisen sesongin aikana, mutta lastaustöiden vähetessä he palaavat taas talveksi kotiinsa. Kun he käyvät siis vain tilapäisesti satamätöissä, voivat he tulla toimeen vähemmin vaatimuksin. Satamatyöntekijät valittavat paikoin ilmoitettavan sanomalehdissä sataman paljoista töistä ja kehoitettavan maaseutulaista tulemaan töihin. Nämä sitten työntävät syrjään paikkakuntalaiset, varsinkin vanhemmat ja heikommat. Siten on satamatyöläisten kurjuus vuosi vuodelta lisääntynyt kulkuriväestön ja nais työvoiman satamatyöalalle siirtymisestä, josta on johtunut tapaturmain, juopottelun ja epäsiiveillisen elämän lisääntyminen. Epäkohdan korjaami-

räcker. Utväljandet från kö borde upphöra, ty det förräar och förbittrar arbetarna, förorsakar åtminstone på en del orter besticklighet och t. o. m. att kvinnorna sälja sig etc. Antagandet i arbete borde i allmänhet vara bättre ordnat och reglementerat samt ske genom *skriftligt avtal*. På en del orter klagas över arbetsgivarnas godtycke och över att rusdrycker, penningar och andra dylika medel användas vid anställande i arbete. Till undvikande av dylika missförhållanden föreslås att taga till användning *kort-* eller *nummersystem*, varvid alla hamnarbetare skulle få arbete i tur och ordning. Minderåriga, i synnerhet flickor under 18 år, borde alls icke få tagas till lastningsarbete. I främsta rummet borde den egna ortens yrkeskunniga och organiserade arbetare, i synnerhet de äldre, antagas i arbete och först dämpa arbetare från andra orter, detta redan därför, att endast ortsbör betala sina skatter. Bland kvinnorna borde änkor och familjeförsörjare ha företrädesrätt till arbete. Många föreslå ytterligare, att lastnings- och lossningsarbetet skulle övertagas av staten eller kommunen och utförandet överlämnas åt fackföreningar eller andelslag. Detta skulle enligt arbetarnas förmenande vara till fördel både för vederbörande stad och för arbetarna, enär vardera parten därigenom bättre skulle kunna genom organisation av arbetena hindra eller minska arbetslösheten. Antagandet i arbete borde reglementeras sålunda, att det skulle verkställas medels ett kortsystem av fackförbundet eller någon förening eller byrå, så att åt alla ordinarie hamnarbetare i ordningsföljd skulle garanteras en jämn arbetstillgång.

Ett försvärande hinder för ordinarie lastningsarbetare att erhålla arbete medför den *alltför stora tillströmningen av arbetare från andra orter* till hamnarbete. I synnerhet de, som komma från landsbygden och äro lantarbetare, torpare, småbrukare o. s. v., förstå sig alls icke på förhållandena i hamnarna och sälja därför sin arbetskraft till nästan vilket pris som helst. Största delen av dem kommer under den egentliga säsongen, och då lastningsarbetena minskas, återvända de hem till vintern. Då de sålunda endast tillfälligt äro i hamnarbeten, kunna de även ha mindre anspråk. Hamnarbetarna klaga på en del ställen över, att det står i tidningarna om det myckna arbetet i hamnarna och att arbetare från landsbygden uppmannas att söka sig till dem. Dessa undantränga sedan ortens egna arbetare, i synnerhet de äldre och svagare. På detta sätt har hamnarbetarnas elände år från år ökats genom att den kringvandrande befolkningen och den kvinnliga arbetskraften vunnit insteg inom hamnarbetet, vil-

seksi olisi aikaansaattava työnantajain ja työntekijäin välille sellainen työsopimus, joka rajoittaisi työn saannin etupäässä oman paikkakunnan vakinaisille satamatyöläisille. Siten kohoaisi palkka- ja sivistystaso satamissa. Jotta maalaisväestön satamatoihin siirtymishalu saataisiin vähenemään, olisi maatalousoloja edelleen pontevasti parannettava ja varsinkin tilattoman väestön maanhankintaa entistä enemmän helpotettava. Sitä vaatii myös kansamme siveellisen kunnan kohottaminen ja säilyttäminen. Työvälistyötoimistojen olisi ilmoitettava sanomalehdissä, etteivät työntekijät tulisi työtä hakemaan silloin, kun paikkakunnankin työväestöä on jo jouten satamäärin satamatoita odottamassa.

Työlalalla valitetaan muutamilla paikkakunnilla vallitsevan huonon järjestyksen ja turvattomuuden, mitä työnjohtajain ja viranomaisten taholta olisi paremmin valvottava. Niinikään ovat työvälineet huonot. Ruokailuajat ovat pakka paikoin epäasian-
nolliset, ja tähän olisi saatava korjaus. Työtä teet-
tään liian vähin voimin, joten sitä on tehtävä ylenmäärin, jotta saisi olla työssä. Näin on asian-
laita varsinkin paperin ja selluloosan lastauksessa laivan ruumamiehiin nähden. Työn suorittaa nyt 3 miestä, vaikka pitäisi olla 4, kuten aikaisemmin. Tällaisen työvoiman supistuksen ja äärimmäisen kii-
reen tähden työnteko on tullut kilpailun tapaiseksi, vaaralliseksi ja raskaaksi, jolloin yhden työmiehen on koko päivä nosteltava ja käänneltävä 200 kg:n kolleja, mikä johtaa lukuisiin tapaturmiin. Epä-
kohdan korjaamiseksi olisi ainakin raskaampi työ järjestettävä enemmän koneelliseksi. Kantotyö olisi kokonaan tai niin paljon kuin mahdollista poistet-
tava sekä määrättävä säkkien y. m. s. välttämättä kannettavan tavarain ylimmäksi painon rajaksi esim. 75 kg. Myös kantomatkan pituutta olisi jo-
tenkin rajoitettava. Halkojen lastaustavan vali-
tetaan erällä paikkakunnalla olevan hengenvaaral-
lisen. — Ankkurissa olevien laivojen lastaus- ja purkamistöihin olisi työntekijät vietävä katetuilla, safeilta ja tuulelta suojaavilla aluksilla eikä avo-
venheillä, kuten nyt, jolloin työntekijät vesisateen sattuessa kastuvat läpimäriksi, missä tilassa sitten on työskenneltävä koko päivä.

Naisille, joita maailmansodan aikana ruvettiin varsinaisesti käyttämään lastaustöissä, ovat useimmat satamatyöt liian raskaita ja muutenkin sopimattomia. Liian raskaiden esineiden nosteleminen

ket haft till följd en ökning av olycksfallen, dryckenskapen och det osedliga livet. För att korrigera detta missförhållande borde mellan arbetsgivarna och arbetarna fås till stånd ett sådant arbetsavtal, som skulle begränsa tillgången till arbete i främsta rummet till den egna ortens ordinarie hamnarbetare. Därigenom skulle både löne- och bildningsnivån stiga i hamnarna. För att minska tillströmningen av lantarbetare till hamnarna borde lantbruksförhållandena allt framgent kraftigt förbättras och i synnerhet möjligheterna för den obesuttna befolkningen att skaffa sig jord underlättas mera än förut. Detta fordrar även höjandet och bevarandet av vårt folks sedliga duglighet. Arbetsförmedlingsanstalterna borde annonsera i tidningarna, att arbetare icke skulle komma för att söka arbete vid en tidpunkt, då ortens eget arbetsfolk redan i hundratal får vänta på hamnarbete.

Det klagas på några orter öfver, att det på arbetsområdet härskar en *dålig ordning och skydds-löshet*, som bättre borde övervakas av arbetale-darna och från vederbörligt håll. Sälunda äro arbetsredskapen dåliga. Måltidsrasterna äro ställ-vis oregelbundna, vari en korrigerig borde fås til-stånd. Arbetet utföres med alltför fåtaliga kraf-ter, varför man måste anstränga sig överhövan för att få arbeta. Detta är förhållandet i synnerhet vid lastning av papper och cellulosa med hänsyn till arbetarna i fartygets lastrum. Arbetet i last- rummet utföres nu av 3 män, oaktat det borde vara 4, såsom det också tidigare varit. Till följd av en dylik inskränkning av arbetskraften och en oerhörd brådska har arbetet blivit lik en kapplöp- ning, farligt och tungt, då en arbetare hela dagen måste lyfta och vända kollyn om 200 kg, vilket leder till en mängd olycksfall. För att avhjälpa dessa missförhållanden borde åtminstone det tyngre arbetet i större utsträckning utföras med maskinkraft. Bärandet borde helt och hållet eller åtminstone så mycket som möjligt upphöra och det borde fastställas en maximivikt som gräns, t. ex. 75 kg, för sådana varor, som nödvändigt måste bäras. Också längden av sträckan borde begrän- sas. På en ort klagas öfver, att sättet för last- ning av ved är livsfarligt. — Till lastnings- och lossningsarbete å förankrade fartyg borde ar- betarna föras i täckta farkoster, som erbjuda skydd mot regn och bläst, men icke i öppna båtar, såsom nu är fallet, då de vid regnväder bli genom- våta, i vilket tillstånd de sedan få arbeta hela dagen.

För kvinnor, som under världskriget egentligen började användas i lastningsarbete, äro de flesta hamnarbeten alltför tunga och även i öfrigt olämpliga. Genom att lyfta och bära alltför tunga varor

sesta ja kantamisesta ja usein ylivoimaisesta työnteosta he saavat monenlaisia vaivoja ja vammoja, kuten selkä- ja lantiovikoja, reiveytymisiä, sisäisiä verenvuotoja, valkovuotoa, epäsäännöllisiä, liian tiheitä ja runsaita kuukautisia y. m. vaivoja, jopa joskus raskaan noston tähden vatsakalvontulehduksen, keskenmenoja j. n. e. Naisten raskaan työn sekä henkisen ja siveellisen rappeutumisen tähden tulevat sukupolvetkin saavat kärsiä, sillä monestakaan ei kunnan äitiä tule, puhumattakaan perillisistä. Siveellisessäkin suhteessa lastaustyöt muodostuvat naisille, etenkin nuorille, varsin vaarallisiksi. Moni lankaa ja vaipuu suorastaan katu-naiseksi. Sen syiksi on mainittu työpaikan saastainen ilmapiiri, vanhempien työtoverien huono esimerkki, väkijuomien nauttiminen, pitkät odotusajat, työn vähyys ja työvoiman runsaus, paikka paikoin, naisten väitteiden mukaan, työnjohtajain, laivojen kapteenien, perämiesten ja merimiesten houkutukset, jopa joskus väkivaltakin. Väitetään pä eräältä paikkakunnalta, ettei saa jatkuvasti työtä, lukuun ottamatta kiireellistä työaikaa, ellei alistu työnjohtajain y. m. tarjokkina laivojen kapteeneille ja perämiehille. Epäkohtain korjaamiseksi työntekijät ehdottavat, että 18 vuotta nuoremmilta naisilta siveysvaarojen vuoksi, äideiltä ja vanhoilta terveydellisistä syistä kielletäisiin kokonaan lastaustyöt ja heille toimitettaisiin muita töitä. Raskaammat, likaisemmat ja myrkyllisemmät työt olisi kokonaan jätettävä miehille, kuten ennen on ollut, ja naisilta olisi siten kiellettävä raskaan, pitkän puutavaran lastaus, säkkien y. m. kanto sekä kivihiilien, tulikiven, glaubersuolan, superfosfaatin, rikisaven y. m. lastaus ja purkaminen. Yleensä ei naisia saisi pakottaa liian raskaita taakkoja nostamaan ja kantamaan eikä myöskään ylitöihin, jolloin siveysvaaratkin ovat suuremmat. Naisten olisi saatava synnytysavustusta ennen synnytystä ja sen jälkeen, samoin sairausavustusta ja korvausta työssä tulleista sisäisistä verenvuodoista, joita sattuu usein, mutta joista monikaan tuskin rohkenee pyytääkään korvausta, kun työn saanti sen jälkeen olisi vaikeampaa. Naisten suojele olisi tarpeen, ja se olisi järjestettävä työnantajain ja viranomaisen toimesta.

Sukupuolisiveettömyyden lisäksi rehoittaa lastaustyöälällä monissa satamissa yhä yltyvässä määrässä myös *juoppous*. Naisetkin käyttävät väkijuomia entistä enemmän myös työn aikana. Samoin nauttivat niitä, työntekijäin ja kunnallisten ammattientarkastajain antamain ilmoitusten mukaan, muutamain paikoin työn aikana työnjohtajakin, ot-

samt ofta anstränga sig över förmåga ådraga de sig många krämpor och skador, såsom rygg- och bäckenskador, brock, inre blödningar, vitfluss, oregelbundna, alltför ofta återkommande och ymniga menstruationer, ibland t. o. m. bukhinneinflammation, missfall o. s. v. Till följd av det andliga och sedliga förfallet, som är en följd av kvinnornas överhövan tunga arbete, får också den följande generationen lida, ty det finnes icke många anständiga mödrar, för att ej tala om arvingarna. I sedligt hänseende äro lastningsarbetena mycket farliga för kvinnorna, i synnerhet för de yngre. Mången faller och nedsjunger till en rent av gatflickas nivå. Som orsak härtill har framställts den dåliga andan på arbetsplatsen, de äldre arbetskamraternas exempel, rusdryckerna, de långa väntetiderna, det knappa arbetet och den stora tillgången på arbetskraft samt, enligt vad kvinnor å en del orter uppgiva, frestelser och ibland till och med våld av arbetsledare, fartygskaptener, styrmän och sjömän. Å en ort påstås det, att stadigvarande arbete icke står att få för kvinnor, fränsett den bråda tiden, om de icke antaga arbetsledarnas anbud till fartygskaptener och styrmän. Till avhjälpande av dylika missförhållanden föreslå arbetarna, att lastningsarbete helt och hållet skulle förbjudas för kvinnor under 18 år på grund av de sedliga faror det medför samt för mödrar och äldre kvinnor på grund av hälsoskäl och att det i stället skulle beredas annat arbete åt dem. De tyngre, smutsigare och giftfarliga arbetena borde helt och hållet överlämnas åt männen, såsom förut varit fallet, och kvinnorna skulle sålunda förbjudas att lasta långa, tunga trävaror och bära säckar m. m. samt att lasta och lossa stenkol, svavel, glaubersalt, superfosfat, svavellera m. m. I allmänhet borde man icke få tvinga kvinnor att lyfta och bära alltför tunga bördor och ej heller att utföra övertidsarbete, vid vilket också de sedliga farorna äro större. Kvinnorna borde erhålla moderskapsunderstöd både före och efter nedkomsten samt även sjukunderstöd och ersättning för genom arbetet uppkomna inre blödningar, som ofta inträffa, men för vilka många knappt våga begära understöd, då det därefter bleve svårare för dem att erhålla arbete. Skydd för kvinnorna vore av nöden, och det borde organiseras genom arbetsgivarnas och vederbörandes försorg.

Förutom *sexuell osedlighet* florerar vid lastningsarbetet i flera hamnar en alltmera tilltagande *dryckenskap*. Även kvinnorna ha börjat förtära starka drycker mera än förut, t. o. m. under arbetstiden. Men enligt uppgifter både av arbetarna och de kommunala yrkesinspektörerna förekommer det å en del orter, att också arbetsledarna förtära

taen työhön väkijuomalahjuksia tarjoavia työmiehiä, mutta syrjien (boikottaen) raittiita ja järjestyneitä, työntekijöitä. Työttömyys, työn odottelu ja väkijuomain verraten mukava saanti johtavat helpommin juoppouteen, kortinpeluuseen, laiskuuteen sekä alhaisiin ja rikollisiin tekoihin. Muita töitä järjestämällä arvelevat työntekijät rikollisuuden vähenevän. Näihin epäkohtiin olisi entistä enemmän pantava huomiota ja valvontaa ja järjestystä olisi työpaikoilla tiukennettava. Työnjohtajien pitäisi olla raittiita ja vaatia sitä työläisiltäänkin. Ja pirtukauppiasten pääsyä työpaikoille ja niiden läheisyyteen samoin kuin salakuljetustakin olisi raittiusetsivien y. m. tarmonsä takaa koettava estää. Työnantajain olisi kohdeltava työntekijöitään inhimillisesti eikä raastasti ja mielivaltaisesti, kuten muutamista paikoista valitetaan.

Tapaturmien estämiseksi — johon nähden on huomattava, että lastaus- ja purkamistyö ei kuulu ammattivaaraa koskevan suojelulainsäädännön piiriin — olisi työntekijäin mielestä ammattientarkastajain toimivaltaa ja velvollisuuksia laajennettava, niin että he entistä tarkkaavammin valvoisivat epäkohtien poistamista ja saattaisivat edesvastuuseen ne, jotka eivät heidän määräyksiinsä alistu. Ammattientarkastusta olisi tehostettava, niin että laivojen työkoneet, vintturit, nostopuomit y. m., taklaasi ja kaikki työvälineet aina säännöllisesti ennen työn alkamista tarkastettaisiin, jotta oltaisiin varmoja siitä, ovatko ne kunnossa ja tarpeeksi vahvat kuormituksiinsa nähden, koska juuri puomien ja plokien putoamisia sattuu usein. Tukkien ja propsien lastaukseen, joka on vaarallista, olisi pantava erikoista huomiota, samoin pakoponttoonihin, laivan kansilastin kiinnittämiseen ja taakantekoon, ettei taakkoja saisi liaksi kuormittaa, jolloin ne usein laukeavat. Työnantajat olisi velvoitettava vakinaisesti käyttämään vintturin ja nostokoneen hoitajina sekä merkinantajina ainoastaan ammattitaitoisia, normaaliin kuulo- ja näköistään omaavia, suomenkieltä taitavia henkilöitä. Samoin tulisi taakkojen tekijäin y. m. olla ammattitaitoisia henkilöitä. Liiallinen ja tarpeeton rasittaminen, kiirehtäminen, huuto ja hätäily sekä väkijuomat aiheuttavat myös monia tapaturmia, joten sellaisetkin syyt olisi saatava poistetuiksi. Lautatarhoilla olisi työnantajain paremmin huolehdittava työvälineistä ja järjestyksestä. Suojalaitteita olisi enemmän varustettava, mikä kuuluu osittain laivojen päälliköille, osittain työnantajille, ja kaikkien työpaikkojen läheisyyteen olisi varattava sidetarpeita. Loukkaantuneiden en-

starka drycker under arbetstiden samt att de antaga i arbete endast sådana arbetare, som bjuda på rusdrycker, men åsidosätta (bojkottera) nyktra och organiserade arbetare. Arbetslösheten, väntan på arbete och den jämförelsevis bekväma tillgången på rusdrycker leda lätt till dryckenskap, kortspel, lättja samt nesliga och brottsliga handlingar. Enligt arbetarnas åsikt skulle brottsligheten minska genom anordnande av andra arbeten. Man borde mera än förut fästa uppmärksamheten vid ovan nämnda missförhållanden samt upprätthålla en strängare uppsikt och ordning å arbetsplatserna. Arbetsledarna borde iakttaga nykterhet och fordra detta även av arbetarna. Och tillträde för spritlangare till arbetsplatserna eller deras närhet liksom hela den hemliga sprittrafiken borde med all energi förhindras av nykterhetsdetektiverna m. fl. Arbetsgivarna borde bemöta sina arbetare mänskligt, men icke rätt och godtyckligt, varöver det klagas på en del ställen.

Till förhindrande av olycksfall — med avseende varpå är att märka, att lastnings- och lossningsarbetet icke är inbegripet i lagstiftningen angående skydd mot yrkesfara — borde yrkesinspektörernas befogenheter och skyldigheter utvidgas, så att de noggrannare än förut måtte kunna övervaka, att missförhållanden avlägsnas och de, som icke underkasta sig utfärdade bestämmelser, dragas till ansvar. Yrkesinspektionen borde göras mera effektiv, så att fartygens maskinella anordningar för lastning och lossning, såsom vinschar, lyftbommar m. m. alltid regelbundet skulle granskas, innan arbetet börjar, för att man vore säker om att de äro i gott skick och tillräckligt starka för belastningen, då det ofta inträffar, att just bommarna och blocken störta ned. Vid lastning av stockar och props, vilket är förenat med större fara, borde särskild uppmärksamhet fästas, liksom också vid flyktpontonerna, vid att fartygets däckslast är ordentligt fästad och att icke bördorna överlastas, varvid de lätt gå upp. Arbetsgivarna borde åläggas att som vinschmän och luckbasar endast använda yrkeskunniga arbetare med normal hörsel och synförmåga samt mäktiga finska språket. Likaså borde de, som göra bördorna m. m., vara yrkeskunniga arbetare. Alltför mycket och onödigt betungande, påskyndande, rop och fjäsk samt rusdrycker giva även ofta anledning till olycksfall, varför dessa orsaker borde avlägsnas. Arbetsgivarna borde även bättre draga försorg om arbetsredskapen och ordningen i brädgårdarna. Skyddsanordningarna borde vara mera effektiva, vilket det delvis tillkommer fartygens befälhavare, delvis arbetsgivarna att övervaka, och i närheten av varje arbetsplats borde det finnas förbandsmate-

siapu olisi saatava nopeaksi ja sairaiden huolto paremmaksi. Tapaturmakorvaukset olisi koroitettava, niin että päiväraha olisi 30 markkaa. Korvaus olisi saatava myös vesiteitse työhön mentäessä ja sieltä palattaessa sattuneista tapaturmista, ja noilla matkoilla olisi käytettävä paljon turvallisempia kuljetusvälineitä kuin nykyisin.

Työpalkkojen valittavat työntekijät useimmilla paikkakunnilla olevan liian alhaiset ja epävarmat, minkä sanotaan johtuvan liian työvoiman tarjonasta. Väitetäänpä työnantajain paikoin olevan puolueellisiakin, minkä vuoksi esitetään, että palkkojen pitäisi riippua työkyvystä eikä mielivallasta. Miesten palkat olisi koroitettava, ettei vaimojen tarvitsisi olla satamatöissä. Useimmilla paikkakunnilla ehdotetaan tuntipalkkojen korottamista markalla tai parilla, niin että ne kohoaisivat noin 7—10 markkaan. Naisetkin vaativat paikoin noin markan koroitusta tuntipalkkoihinsa. Tuntipalkkojen pitäisi olla taattu. Baskaasta ja myrkyllisestä glaubersuolan purkamistyöstä saatua palkkaa, joka on Kotkassa naisilla 5—6 markkaa, miehillä 9—12 markkaa tunnilta, eivät työntekijät pidä riittävänä, vaan esittävät 50 %:n koroitusta kaikkien likaisten ja myrkyllisten aineiden lastaamisesta ja purkamisesta. Porissa on epäterveellisten tavarain käsittelyssä enintään 1 markan ero tunnilta, huonoimpina työaikoina ei mitään, mihin olisi saatava korjausta. Myös olisi sellaisille työntekijöille laitettava pesu- ja suihkulaitos. Tili olisi maksettava säännöllisesti ja saatava silloin, kun tulee sitä hakemaan. Sen suorittaminen olisi toimitettava nopeasti sateelta ja tuulelta suojatussa paikassa. Työstä erotessa olisi saatava työpalkka-prosentti.

Urakkatyötä toiset tahtovat vähennettäväksi, toiset kokonaan poistettavaksi tapaturmien takia ja heikomman työvoiman työhön pääsemiseksi. On kuitenkin niitakin, jotka tahtovat sen säilytettäväksi, mutta järjestettäväksi tasaisemmaksi ja taatummaksi, ettei tilien suuruus niin paljon vaihtelisi. Yh-, yö- ja pyhätyötä vaaditaan vähennettäväksi tai kokonaan poistettavaksi. Sitä ei ainakaan saisi teettää ilman työntekijän suostumusta eikä häntä syrjiä (boikotata) siitä kieltäytymisestä. Muutamin paikoin valitetaan erottamisen uhalla teetetävän 10—13-, jopa 14—15-tuntisiakin päiviä eikä aina maksettavan lain mukaista palkankorotusta. Lauantaisin ja juhlien aattoina olisi työt lopetettava kello 2. Näiden epäkohtien poistamiseksi pitäisi työaikalain valvontaa tiukentaa. Osatunneistakin ($\frac{1}{4}$ ja $\frac{1}{2}$ t.)

rial i beredskap. Första hjälpen åt de skadade borde göras snabb, och värden av dessa förbättras. Ersättningen vid olycksfall borde höjas till 30 mark per dag. Ersättningsskyldighet borde föreligga även för olycksfall, som inträffa på vägen till eller från arbetet sjöledes, och till dessa färder borde användas transportmedel, som erbjuda betydligt bättre skydd än de nuvarande.

Beträffande *arbetslönerna* klaga arbetarna å de flesta orter, att de äro alltför låga och osäkra, vilket säges härleda sig av alltför stort utbud av arbetskraft. Det påstås på en del orter t. o. m., att arbetsgivarna skulle vara partiska, varför det framhålles, att lönerna borde beräknas efter arbetsförmågan och icke enligt godtycke. Männens löner borde höjas, så att icke hustrurna skulle behöva vara i hamnarbete. Å de flesta orter föreslås, att timlönen höjes med en eller två mark, så att den stiger till 7—10 mark. Även kvinnorna fordra å en del ställen en förhöjning av timlönen med en mark. Timlönerna borde vara garanterade. Den lön, som betalas vid lossning av glaubersalt, som är ett särskilt tungt och giftfarligt arbete, nämligen i Kotka 5—6 mark per timme för kvinnor och 9—12 mark för män, anse arbetarna icke vara tillräcklig, utan föreslå en förhöjning med 50 % för lastning och lossning av alla smutsiga och giftfarliga varor. I Björneborg betalas högst en mark mera per timme för hälsovådliga varor och vid mindre tillgång på arbete icke ens det, varför en ändring härutinnan borde fås till stånd. Dessutom borde åt sådana arbetare inrättas en tvätt- och duschinrättning. Likviderna borde utbetalas regelbundet och stå att få, då man kommer för att lyfta dem. Utbetalningen borde verkställas snabbt och å ett ställe, som är skyddat mot regn och bläst. Vid avgång från arbetet borde arbetsprocent utbetalas.

Ackordarbetena vilja några minska, andra helt och hållet avskaffa på grund av olycksfallen och för att bereda tillträde till arbete för svagare arbetskraft. Det finnes dock även sådana, som vilja bibehålla ackordarbetena, men jämnare fördelade och med garantier, så att likvidernas storlek icke skulle variera så mycket. Om övertids-, natt- och söndagsarbete yrkas, att det skall minskas eller helt och hållet avskaffas. Det borde åtminstone icke få utföras utan arbetarens samtycke eller denne bojkotteras för att han vägrar utföra det. På en del ställen klagas över, att arbetarna med hot om att annars avskedas måste arbeta 10—13 och t. o. m. 14—15 timmar om dagen och ofta icke ens få laglig förhöjning därför. På lördagar och andra dagar före helg borde arbetet avslutas kl. 2. För avlägsnande av ovannämnda missför-

olisi maksettava palkka eikä teetettävä ilmaiseksi, kuten nyt paljon tapahtuu. Samoin olisi odotusajalta ja toisin paikoin lastin ja vaunujen odotamisesta saatava palkka tai edes puoli palkkaa, kun erälläkin paikkakunnalla saa vaunupulan takia olla työttömänä 1 kuukauden 6 kuukauden ajasta. Työhön meno- ja sieltä paluumatkasta, varsinkin vesitse suoritettavasta, olisi myös saatava palkka. Hangossa, jossa on sisäsatamasta työpaikalle ulkosatamaan matkaa 6 kilometriä, pitäisi työnantajan kustantaa kyyti. — *Kesälomaa* ei yleensä anneta, vaikka työkausi kestää 7, jopa 8:kin kuukautta. Sitä olisi saatava 1 viikko täysin palkkoin lastausaikana, mieluummin kesällä, ja se olisi annettava työpäivien luvun eikä yhtäjaksoisen työn mukaan, kuten nyt, koska satamatyöntekijäin on pakko kesän aikana tehdä työtä monelle työnantajalle.

Ajanmukaiset *odotus- ja ruokailuhuoneet* puuttuvat vielä useimmista satamista. Siten joutuvat työntekijät, useimmiten heikoissa pukimissa, syömään ja töitä odottelemaan taivasalla, mikä syksyisin saateisina ja kylminä päivinä (Hangossa myös talvisin, jolloin siellä työskentelee yli 1 000 henkeä) voi aiheuttaa vilustumisia ja tauteja ja on muutenkin kovin epämukavaa. Missä tuollaisia huoneita jo on, valitetaan niiden olevan liian pieniä, kylmiä ja likaisia. Uuraassa käytetään niitä samalla satamatöissä olevain pikkutilallisten poikain asunto- ja makuuhuoneina. Tämän hyvin haitallisen puutteen poistamiseksi ehdotetaan työntekijäin taholta, että valtio, kunnat tai yhtiöt rakennuttaisivat satamiin tarpeeksi tilavia ja käytännöllisiä rakennuksia, joissa olisi omat odotushuoneet sekä työnjohtajille että työntekijöille, miehille ja naisille erikseen, samoin eri puku- ja pesuhuoneet miehille ja naisille. Työpaikan läheisyydessä pitäisi myös olla useampia käymälöitä. Samoin pitäisi olla riittävästi juomavesipaikkoja. Puhelinkin olisi tarpeellinen yleisön käytettäväksi jo tapaturmienkin takia.

Elantosuhteista ovat työntekijät antaneet kovin vähän tietoja. Yleensä valitetaan elintarvikkeiden kalleutta joka paikassa, varsinkin palkkoihin verrattuna, väitetään näiden Varkaudessa olevan kalliimpia kuin Helsingissä, mikä muutamien elintarvikkeihin nähden pitääkin paikkansa. Esimerkkinä mainittakoon, että Mäntyluodossa miehen ruoka tulee annoksittain ostettaessa maksamaan 30

hållanden borde lagen om arbetstid strängare övervakas. Också för delar av en timme ($\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{2}$ t.) borde lön betalas i stället för att, såsom nu ofta sker, denna tid räknas gratis. Likaså borde det betalas lön eller åtminstone halv lön för väntetid; på en del ställen påyrkas lön för väntning på laster och vagnar, medan man nu t. ex. på en ort till följd av vagnsbrist får vara arbetslös utan lön under sammanlagt en av säsongens 6 månader. Även borde lön erläggas för vägen till och från arbetet, i synnerhet när det är fråga om vattenväg. I Hangö, där det från den inre hamnen är 6 km till arbetsplatsen i den yttre hamnen, borde färden dit bekostas av arbetsgivaren. — *Sommarledighet* beviljas i allmänhet icke, oaktat arbets-säsongen räcker 7, t. o. m. 8 månader. Därvid borde beviljas en veckas ledighet med full lön under lastningstiden, helst under sommaren, och den borde beräknas efter antalet arbetsdagar, men icke, såsom nu är fallet, efter arbetet i en fortsättning, emedan hamnarbetaren är tvungen att under sommaren arbeta hos flera arbetsgivare.

Tidsenliga väntrum och matsalar saknas ännu i de flesta hamnar. Därigenom komma arbetarna, oftast i tunna kläder, att vänta på arbete och äta under bar himmel, vilket under höstregn och kalla dagar (i Hangö även om vintern, då över 1 000 hamnarbetare äro sysselsatta där) kan giva anledning till förkylningar och sjukdomar och även annars är mycket olämpligt. Där dylika rum redan finnas, beklagar man sig över att de äro alltför små, kalla och smutsiga. I Trångsund användas de samtidigt till bonings- och sovrum av sönerna till de småbrukare, som äro sysselsatta vid hamnarbetena där. Till avhjälpande av denna mycket menliga brist föreslås från arbetarnas sida, att staten, kommunen eller bolagen mätte uppföra i hamnarna tillräckligt rymliga och praktiska byggnader, i vilka det skulle finnas egna väntrum både för arbetsledarna och arbetarna, skilda för män och kvinnor, likasom också kläd- och tvättrum för män och kvinnor. I närheten av arbetsplatsen borde det också finnas flera avträden. Likaså borde det finnas tillräckligt många ställen med dricksvatten. Även telefon till allmänhetens begagnande vore av nöden redan med hänsyn till olycksfallen.

Om sina *näringsförhållanden* ha arbetarna givit mycket få upplysningar. I allmänhet klagas på varje ort över dyra livsmedel, särskilt vid jämförelse med lönerna, och det påstås t. o. m., att de i Varkaus äro dyrare än i Helsingfors, vilket i fråga om en del livsmedel också har sin riktighet. Som exempel må nämnas, att i Mäntyluoto männens kost kommer att kosta 30 mark om dagen vid be-

markkaa päivässä ja Kotkassa 2 ateriaa päivässä IV luokan ravintolassa 135 markkaa viikolta sekä asunto (nukkumisaika perheen keittiössä) 45 markkaa viikolta. Lapsen eläntöön menee Kotkassa yksinäiseltä naiselta 300—350 markkaa kuukaudessa. Käytännöllisemmältä näyttää, että odotus- ja ruokailuhuonarakennukseen varattaisiin huoneita myös ruuanvalmistusta varten ja perustettaisiin niihin joko yksityisen hallussa oleva kansankeittiö tai lastaustyöntekijäin oma osuusruokala, josta työntekijät voisivat saada mukavasti halvoin tai kohtuullisin hinnoin lämmintä, vaihtelevaa ruokaa. Varsinkin yksinäisille ja muilta paikkakunnilta tullee tämä olisi tarpeen ja edullista.

Asunto-olojen ahtautta ja vuokrien kalleutta valitetaan melkein kaikkialta. Huoneista on kova puute; ne ovat kurjia, ja niissä asuu kovin paljon ihmisiä. Turkulaiset valittavat, että monen kaupungissa syntyneen ja kasvaneen sekä siellä työskentelevän täytyy asua maalla. Oulussa on monen asuttava ihmisenänsuunnoksi kelpaamattomissa huoneissa. Asuntopulan lieventämiseksi olisi hallituksen edistettävä työväen asuntojen rakentamista pienasuntolainoilla ja valtion, kunnan tai työnantajain olisi rakennuttettava lastaustyöntekijöitä, varsinkin yksinäisiä, varten asuntoja, koteja, yömajoja tai työtupia, joissa nämä saisivat asua kohtuullista vuokraa maksaen. Mukavinta kai olisi satamiin rakentaa lastaustyöntekijäin koteja, joissa olisi samalla sekä ennen mainitut odotus-, pesu-, ruokailu- ja keittiöhuoneet että tarpeeksi runsaasti asuinhuoneita. Joku sanomalehtikin olisi niihin tilattava. Mahdollisesti voisi toisin paikoin järjestää niihin oikean saunankin. Suihku olisi joka tapauksessa tarpeen.

Verojen valittavat työntekijät olevan liian korkeat, ja toiset esittävät ne itseltään kokonaan poistettaviksi, toiset taas kunnallisveron tulorajan korotettavaksi 4 000:sta 8 000:een markkaan. Paikoin ehdotetaan, että työnantaja perisi joka tilistä kunkin työntekijän ansion mukaan määrätyn prosentin valtion, kunnan, kirkon y. m. veroihin, kun muuten suurin osa työntekijöistä jättää ne maksamatta, joten ne joutuvat varsinaisten paikkakuntalaisten yksin suoritettaviksi.

Yleisesti toivotaan, että valtio järjestäisi yleisen *vanhuus-, sairaus- ja työttömyysvakuutuksen*, tai vaihtoehtoisesti, että työnantajat myöntäisivät vanhoille satamatyöntekijöille eläkkeen tai antaisivat sellaista työtä, jota vanhuksat jaksavat tehdä, ja

stallning portionsvis och i Kotka 2 mål om dagen i en IV klassens matservering 135 mark per vecka och bostaden (sovplats i ett kök) kostar 45 mark per vecka. Till barnunderhåll går i Kotka för en ensam kvinna 300—350 mark i månaden. Det förefaller, som om det vore praktiskt, att i den byggnad, där vänt- och måltidsrummet finnes, även skulle reserveras rum för matförsäkring och att där skulle inrättas antingen ett folkskök i privat besittning eller en lastningsarbetarnas andelsmatsservering, där arbetarna bekvämt och billigt eller till måttliga pris skulle kunna få varm, omväxlande kost. I synnerhet för ensamstående och arbetare från andra orter vore detta av nöden och till fördel.

Över de trånga *bostadsförhållandena* och dyra hyrorna klagas det nästan överallt. Det råder stor brist på rum, och de, som finnas, äro eländiga och överbefolkade. Åbörarna klaga över, att många, som äro födda och uppväxta i staden samt ha sitt arbete där, måste bo på landet. I Uleåborg måste många bo i rum, vilka äro odugliga som människoboningar. För att underlätta bostadsnöden borde regeringen främja byggandet av arbetarbostäder genom beviljande av lån för småbostäder, och staten, kommunen eller arbetsgivarna borde låta uppföra för lastningsarbetarna, särskilt de ensamstående, bostäder, hem, matförsärgen eller arbetsstugor, i vilka arbetarna skulle få bo för måttlig hyra. Mest praktiskt vore det att i hamnarna bygga för lastningsarbetarna hem, i vilka skulle inrymmas både de tidigare nämnda vänt- och tvättrummen, matsalar och kök och därjämte ett tillräckligt antal boningsrum. Också någon tidning borde prenumereras till dem. Möjligen skulle man på en del orter t. o. m. kunna inrätta en riktig badstuga. Dusch vore under alla förhållanden av nöden.

Beträffande *skatterna* klaga arbetarna, att de äro alltför höga, och några anse, att de borde helt och hållet avskaffas för deras vidkommande, medan andra åter föreslå, att gränsen för beskattad inkomst måtte höjas från 4 000 till 8 000 mark. På en del ställen föreslås, att arbetsgivaren vid varje likvid skulle avdraga från varje arbetares förtjänst en viss procent för skatter till staten, kommunen, kyrkan m. m., då annars en stor del av arbetarna lämna dem obetalade, så att de komma att erläggas endast av de stadigvarande ortsbörarna.

I allmänhet hoppas man, att staten skulle inrätta en allmän *ålderdoms-, sjuk- och arbetslöshetsförsäkring*, eller alternativt, att arbetsgivarna skulle bevilja åt gamla hamnarbetare pension eller giva dem sådant arbete, som åldringarna skulle

että työnantajat velvoitettaisiin perustamaan työntekijöilleen *työttömyysrahastoja*, joista nämä saisivat avustusta työttömyysaikoina. Vielä on ehdotettu, että ainakin suurimmissa satamissa asetettaisiin erikoinen lainopillinen köyhien *asianajaja* tapaturmajuttujen y. m. ajamista varten.

orkea utföra, samt att arbetsgivarna skulle åläggas att grunda arbetslöshetsfonder, från vilka arbetarna skulle få understöd under tider av arbetslöshet. Vidare har det föreslagits, att det åtminstone i de större hamnarna borde tillsättas en särskild juridiskt bildad *fattigsakförare* för att driva mål angående olycksfall m. m.

VII. Loppukatsaus.

Kuten johdannossa on mainittu, nojautuu edellä esitetty tutkimus Suomen lastaus- ja purkamistyöntekijäin olosuhteista verraten vähäiseen aineistoon, mutta tietoja on koottu varsin monelta ja edustavalta paikkakunnalta ja aineisto on muutamilta satama-alueilta siksi runsaskin, että tutkimuksen antamain tulosten voidaan katsoa, ainakin pääpiirteissään, kuvastavan lastaustyöntekijäin olosuhteita totuudenmukaisesti.

Luotaessa yleissilmäys tutkimuksen päätuloksiin havaitaan tutkimuksen osoittaneen, että lastaustyöntekijäryhmä on erikoisasemassa muihin työntekijöihin verrattuna. Se ei johdu niin paljon rajoitetusta työkaudesta, sillä on olemassa muitakin sesonkityöntekijöitä, vaan etupäässä työn tilapäisluonteesta, mikä tekee sen saannin epävarmemmaksi ja vaihtelevammaksi kuin muilla aloilla. Työsuhde koskee useissa tapauksissa vain yhden laivan lastausta tai purkamista kerrallaan ja on siten sangen lyhytaikainen. Työn jatkuvaisuus on sen vuoksi kokonaan riippuvainen asianomaisten satamain liikenteestä. Kiireen sesongin aikana, jolloin laivoja lakkaamatta tulee purettavaksi ja lastattavaksi, on työntekijöillä työtä keskeytymättä, mutta muina aikoina sattuu työssä tuon tuostakin suurempia tai pienempiä pysähdyksiä, mitkä tietenkin vähentävät ansiota.

Työn epävarmuus, jonka pitäisi kehoittaa säästäväisyyteen, on usein omansa vaikuttamaan päinvastaiseen suuntaan. Sangen monet työntekijät eivät tee laisinkaan säästöjä sen vuodenajan varalle, jolloin lastaus- ja purkamistyö miltei kaikissa satamissamme lakkaa. Sekä työnantajain että työntekijäin taholta viitataan lastaustyöntekijäin keskuudessa yhä lisääntyvään juoppouteen. Vain harvoin riittää työansio elatukseen koko vuodeksi. On selvää, että ne työntekijät tulevat parhaiten toimeen, joilla on talvella tilaisuutta muuhun ansioon. Sangen tavallista on, että kesän aikana lastaustöissä olleet menevät talveksi metsätöihin. Naispuolisten lastaustyöntekijäin asema on huonoin, kun heidän työmahdollisuutensa muilla aloilla ovat rajoitetummat. Tutkimus on sitä paitsi osoittanut, että nai-

VII. Slutöversikt.

Såsom i det föregående framhållits, grundar sig undersökning rörande förhållandena bland lastnings- och lossningsarbetarna i Finland på ett jämförelsevis obetydligt material, men uppgifter ha insamlats från rätt många och representativa orter, och materialet är i fråga om några hamnområden t. o. m. så rikhaltigt, att resultaten av undersökningen kunna anses åtminstone i sina huvuddrag giva en verklighetstrogen bild av förhållandena bland lastningsarbetarna.

Då man kastar en blick på undersökningens huvudresultat, befinnes undersökningen ha givit vid handen, att lastningsarbetarna äro i en särställning vid sidan av andra arbetare. Detta beror icke så mycket på den begränsade arbetssäsongen, ty det finnes jämväl andra säsongarbetare, utan i främsta rummet på arbetets tillfälliga natur, vilket gör, att tillgången därpå är osäkrare och mera växlande än på andra områden. Arbetsavtalet gäller i flere fall lastning och lossning av blott ett fartyg i sänder och är sålunda mycket kortvarigt. Arbetets kontinuitet är därför helt och hållet beroende av trafiken å respektive hamnar. Under bråd säsong, då fartyg oavbrutet anlända för att lossas och lastas, ha arbetarna oavbruten sysselsättning, men under andra tider inträffar i arbetet allt efter litet större och mindre avbrott, vilka givetvis minska förtjänsten.

Arbetets osäkerhet, vilken borde mana till sparsamhet, är ofta ägnad att verka i motsatt riktning. Rätt många arbetare göra icke alls besparingar för den årstid, då lastnings- och lossningsarbetet i nästan alla våra hamnar upphör. Såväl från arbetsgivar- som från arbetarhåll hänvisas till den allt mera tilltagande dryckenskapen bland lastningsarbetarna. Blott sällan räcker arbetsförtjänsten till uppehälle under ett helt år. Det är klart, att de arbetare reda sig bäst, vilka om vintern hava tillfälle till annan förtjänst. Mycket vanligt är, att de, som under sommaren varit i lastningsarbete, begiva sig till skogsarbeten under vintern. De kvinnliga lastningsarbetarna äro de sämst ställda, då deras arbetsmöjligheter på andra områden äro mera begränsade. Undersökningen

silla on suhteellisesti suurin elatusvelvollisuus, mutta pienemmät tulot. Heidän olosuhteidensa huonomuus miesten rinnalla ilmenee etenkin siitä, että asunto-olot ovat epätydyttävämmät.

Lastaus- ja purkamistyöntekijäin olosuhteita arvosteltaessa on ensinnäkin muistettava, että satamissa pitäisi aina olla riittävästi työvoimaa laivojen viipymätöntä purkamista ja lastaamista varten, jottei laivan viipyminen lisäisi kuljetuskustannuksia ja koroittaisi tavara hintoja; töitä ei siis voida rajoittaa lukumäärältään edes osapuilleenkaan tarkasti määrätyn työmiesjoukon haltuun, kuten useimmissa muissa ammateissa. Mutta toiselta puolen työntekijäin etu vaatii, että ainakin lastauskauden kuluessa pitäisi niillä, jotka ovat erityisesti tälle ammattialalle antautuneet, olla jokseenkin taiseisesti työtä saatavissa. Näin ollen on viitattu ulkomailla, etenkin Ruotsissa, vallitsevaan järjestykseen, siellä kun verraten yleisesti on tehty ero vakinaisten ja tilapäisten työntekijäin välillä ja edelliset, joiden luku on määrätty, saavat tilaisuuden mukaan työtä koko vuoden tai sesongin aikana, mutta ylimääräistä työvoimaa käytetään vain mikäli työtä on runsaammin saatavissa. Meikäläisten työntekijäin taholta annetuista lausunnoista päätään näyttää Suomen satamatyöntekijäin keskuudessa toivottavan samanlaista olosuhteiden kehittämistä, ja samaan suuntaan menee myös työnantajain taholta tehty ehdotus, että olisi saatava muodostetuksi vakinaisia kantajoukkoja paikoillaan pysyvistä, ammattitaitoisista lastaus- ja purkamistyöntekijöistä.

Epäkohtia, joita tutkimus on tuonut esille, on m. m. se, että useista satamista puuttuu työntekijöiltä odotushuone, joten näiden on pakko epäsuotuisallakin säällä oleskella taivasalla, mistä helposti aiheutuu vilustumisia ja muita sairauksia. Lukuisien tapaturmien estämiseksi olisi tämän työalan ammattivaaraa koskeva suojelulainsäädäntö saatava aikaan ja siinä pantava huomiota suojelulaitteiden kehittämiseen, ammattientarkastuksen tehokkuuteen sekä järjestyshäiriöiden ja juopottelun ehkäisemiseen työpaikalla. Side- ja lääkeaineita pitäisi olla joka työpaikalla. Lastaustöissä olevat naiset kaipaavat erityisiä suojelusäänöksiä ja rajoituksia työhön otettavien ikään sekä työn rasakkuuteen ja laatuun nähden. Niinikään lastaustyöntekijäin asunto-olojen kehittäminen näyttää vaativan erityisiä toimenpiteitä.

har dessutom givit vid handen, att kvinnorna ha den relativt största försörjningsplikten, men de minsta inkomsterna. Deras sämre ställning i jämförelse med männens framträder i synnerhet däri, att deras bostadsförhållanden äro mera otillfredsställande.

Vid bedömandet av förhållandena bland lastnings- och lossningsarbetarna bör för det första ihågkommas, att i hamnarna alltid borde finnas tillräckligt med arbetskraft för att fartygen utan dröjsmål måtte kunna lossas och lastas, så att deras dröjande i hamnarna icke måtte öka transportkostnaderna och höja varuprisen; arbetena kunna alltså icke lämnas åt en till antalet ens tillnärmelsevis noggrant bestämd arbetarskara, såsom i flertalet andra yrken. Men å andra sidan fordrar arbetarnas fördel, att de, vilka särskilt ägnat sig åt detta yrke, åtminstone under lastningsäsongen hava en något så när jämn arbetstillgång. Man har därför hänvisat till den i utlandet, främst i Sverige gällande ordningen, där man jämförelsevis allmänt gjort åtskillnad mellan fasta och tillfälliga arbetare, och de förra, vilkas antal är bestämt, i mån av möjlighet få arbete under hela året eller under säsongen, medan tillfällig arbetskraft användes blott för så vitt arbetstillgången är större. Att döma av de uttalanden, som gjorts från arbetarhåll, synes man bland hamnarbetarna i Finland hoppas på en liknande utveckling av förhållandena, och i samma riktning går även det från arbetsgivarnas sida framställda förslaget om skapande av en fast arbetarstam bestående av på respektive orter varaktigt bosatta, yrkeslärda lastnings- och lossningsarbetare.

Bland de missförhållanden, som undersökningen bragt i dagen, må nämnas bl. a. den omständigheten, att i flere hamnar saknas väntrum för arbetarna, varför dessa äro tvungna att även vid ogymsam väderlek uppehålla sig under bar himmel, varav lätt följer förkylning och andra sjukdomar. Till förebyggande av de talrika olycksfallen borde en skyddslagstiftning på detta arbetsområde fås till stånd samt tillses, att skyddsanordningarna utvecklas, yrkesinspektionen göres effektiv samt att ordningen på arbetsplatsen icke störes och dryckenskapen förhindras. Förbandsmaterial och läkemedel borde finnas på varje arbetsplats. För de kvinnliga lastningsarbetarna påkallas särskilda skyddsstadganden och inskränkningar med avseende på åldern för antagande i arbete samt med avseende på arbetets art. Likaså synes utvecklandet av lastningsarbetarnas bostadsförhållanden påkalla särskilda åtgärder.

Résumé.

L'Union des ouvriers des transports de Finlande ayant demandé au Conseil des Ministres de prendre des mesures urgentes pour élaborer une législation protectrice pour les travaux de chargement et de déchargement, le Conseil des Ministres désigna le 17 mars 1927 un comité chargé de préparer les projets de loi nécessaires. Sur la proposition de ce comité, le Conseil des Ministres demanda à la section de statistique sociale du Bureau central de statistique de procéder à une enquête sur la situation chez les ouvriers en question, pour faciliter l'élaboration des projets de loi.

On a utilisé pour l'enquête la méthode dite représentative. Elle s'est étendue aux ports les plus représentatifs de la mer et de l'intérieur, 12 de ceux-là et 5 de ceux-ci. L'enquête concernait la situation en juin 1927, mais on demanda aussi des données sur les salaires au cours des années précédentes. On reçut des renseignements de 71 entreprises et de 1 093 débardeurs. Comme ces entreprises employaient en tout 11 037 ouvriers, cette enquête se rapporte donc au dixième environ des ouvriers.

En juin 1927, ces 71 maisons employaient 3 664 ouvriers fixes, dont 3 183 (86.9 %) hommes et 481 (13.1 %) femmes, 7 573 ouvriers occasionnels dont 6 020 (81.7 %) hommes et 1 353 (18.3 %) femmes, soit en tout 9 203 (83.4 %) hommes et 1 834 (16.6 %) femmes.

Les travaux de chargement et de déchargement sont saisonniers en Finlande. C'est ainsi qu'en 1926 les travaux de chargement ne durèrent toute l'année que dans le port d'hiver de Hanko (Hangö) et dans quelques entreprises de chargement à Turku (Åbo), Helsinki (Helsingfors), Rauma (Raumo) et Kuopio. Ailleurs, ils ne durèrent que pendant la saison de navigation qui commença à la fin d'avril dans les ports de la Finlande du sud et du sud-ouest, mais en mai seulement dans les ports de Pohjanmaa (Österbotten), et qui prit fin dans ces ports-là en général en décembre, parfois en janvier, et dans ces ports-ci en novembre.

Comme ces travaux varient beaucoup selon les saisons et que l'accès au travail est par conséquent fort irrégulier, il a été difficile de tracer une dé-

marcation nette entre ouvriers fixes et ouvriers temporaires, si bien qu'il a fallu traiter ces deux groupes ensemble par suite de la défectuosité et de la carence des données fournies par les patrons. Il n'y a pas de grandes différences de salaires entre ces deux groupes.

Les entreprises de chargement recrutent la majeure partie de leur main d'oeuvre en province. Le nombre des ouvriers nés dans les villes n'était que le 1/6, les femmes étant proportionnellement moins nombreuses que les hommes à ce sujet. Les ouvriers débardeurs forment une classe très mobile; c'est ainsi que le nombre de ceux qui étaient nés dans la commune où ils travaillaient n'était que le 21.7 %, tandis que plus du tiers (36.4 %) de ceux qui ont fourni des renseignements étaient nés en dehors du département où ils avaient leur travail.

Sur ceux qui ont donné des renseignements, près du quart, soit le 23.3 %, avaient travaillé pendant un an comme débardeurs, et le même nombre à peu près pendant 2—5 ans. Le 21.0 % avaient travaillé 5—10 ans dans le métier, le 11.1 % 10—20 ans et le 8.6 % plus de 20 ans.

Parmi ceux qui ont communiqué leur âge, près des 2/3 (64.3 %) avaient entre 21—40 ans, près du quart (23.3 %) entre 40—55 ans; le 5—6 % avaient entre 18—21 ans ou entre 55—70 ans.

La durée du travail était de 8 heures presque partout les jours ouvrables habituels, de 5 ½—8 heures les samedis, le plus ordinairement 7 h., puis 6 heures. Les jours ouvrables ordinaires, le travail durait de 7—16 heures ou de 7—16.30 heures et de 7—18 heures dans les travaux à la tâche, de 7—14 heures les samedis dans la plupart des entreprises, de 7—15 dans quelques unes, de 7—16 ou de 8—16 dans d'autres. L'heure des repas était, les samedis et jours ouvrables, entre 11—12 heures, entre 12—13 dans d'autres, durant en général une heure, parfois une demi-heure ou une heure et demie. En cas de besoin on a fait des heures supplémentaires, 2 habituellement (16—18 heures), après la journée normale. Dans les époques de presse, on a souvent fait du travail de nuit ou de jour férié.

En ce qui concerne le mode des salaires, le salaire au temps était seul employé dans 12 entreprises, avec le 29.6 % de tous les ouvriers annoncés, le salaire à la tâche était le seul dans 30 avec le 26.2 % des ouvriers, et les deux systèmes ensemble dans 28 entreprises, avec le 44.8 % des ouvriers. Sur les ouvriers ayant fourni des données, plus de la moitié, soit le 54.3 % travaillaient pour un salaire horaire, le 30.9 % à la tâche et le 14.8 % seulement des deux manières.

Le salaire horaire moyen de tous les débardeurs fixes englobés dans l'enquête était de 7:08 marcs, celui des travailleurs temporaires de 7:42, les chiffres correspondants pour les femmes étant 4:75 et 5:30 marcs. — Pour le travail supplémentaire, on payait une augmentation de 50 % du salaire ordinaire pour les deux premières heures, et de 100 % pour les suivantes. Pour le travail de nuit et des jours fériés, l'augmentation était aussi de 100 %. — Selon les données fournies par les travailleurs, près des $\frac{2}{3}$, d'entre eux (62.9 %) avaient en été 1927 un salaire horaire de plus de 7—8 marcs et pour les femmes, plus des $\frac{2}{3}$, (63.0 %) avaient plus de 4—5 marcs par heure.

En fait d'avantages naturels, 10 entreprises seulement ont déclaré qu'elles donnaient un logement gratuit à leurs ouvriers, quelques unes avec l'éclairage et le chauffage. 19 entreprises donnaient des gratifications soit pour Noël ou à d'autres occasions, env. le 5—8 % du gain convenu pour l'été, d'autres donnant des sommes de quelques centaines de marcs. Pendant le chômage en hiver, 15 entreprises ont annoncé qu'elles fournissaient d'autres travaux à leurs ouvriers et 23 qu'elles leur donnaient des secours ou des avances, surtout aux travailleurs ordinaires à salaire au temps.

49 entreprises avaient dans les places de travail des salles chauffables, d'attente ou pour manger, 16 n'en avaient pas. 63 déclarèrent avoir du matériel de pansement et des médecines dans les places de travail, et 50 des boissons et de la nourriture.

Quant à l'état civil, le 44.3 % des hommes et le 38.3 % des femmes étaient célibataires, le 51.7 % de ceux-là et le 32.6 % de celles-ci étaient mariés, le 2.7 % étaient veufs et le 23.5 % veuves, le 1.3 % et le 5.6 % étant divorcés.

En ce qui concerne les devoirs d'entretien des débardeurs, le 41.3 % d'entre eux n'avaient qu'à se nourrir eux seuls; le 13—14 % avaient des familles de 2—3 personnes, le 10 % env. des familles de 4 personnes et le 7.7 % seulement des familles de plus de 6 personnes. Dans les ménages des hommes mariés, le 70.5 % des enfants avaient moins de 15 ans et le 81.8 % dans ceux des femmes mariées.

Sur les familles ayant donné des renseignements

sur leur logement, le 53.0 % habitaient dans des appartements loués, le 20.3 % dans des logements possédés en propre et construits sur une parcelle à eux, 16.4 % dans des logements à eux sur un terrain loué, le 8.4 % dans des logements appartenant aux patrons et le 1.9 % dans des appartements par actions leur appartenant.

Parmi les ménages ayant indiqué le nombre de leurs chambres, une bonne moitié (52.0 %) n'avaient qu'une pièce; le 0.6 % n'avaient qu'une pièce avec disposition de la cuisine, le 39.0 % avaient 2 pièces, le 6.7 % en avaient 3 et le 1.7 % seulement en avaient 4 ou plus; la moyenne par ménage était 1.6 chambre. La capacité des logements était de 20 m³ pour le 2.6 % des ouvriers ayant donné des renseignements à ce sujet, de 21—30 m³ pour le 9.8 %, de 31—60 m³ pour le 41.4 %, de 61—100 m³ pour le 31.2 %, de 101—200 m³ pour le 13.7 % et de plus de 200 m³ pour le 1.5 %. — Le nombre de personnes par chambre n'était de 1 que pour le 5.7 %; pour la plupart, soit le 55.0 %, il variait entre 1.1 et 3, et pour le 39.3 %, il dépassait 3. Le volume d'air pour chaque habitant du logement était supérieur à 25 m³ pour le 15.1 % seulement, la quantité la plus courante était 5—10 et 10—15 m³, pour le 26.2 % dans les deux cas; le 4.4 % avaient 5 m³ ou moins. La moyenne par personne était de 14.9 %.

Sur les débardeurs célibataires, le 3.2 % seulement avaient un logis à eux, tandis que le 77.9 % louaient leur logis, le 23.5 % chez leurs parents et le 54.4 % chez des étrangers. Le 18.9 % occupaient un logement appartenant à leur patron.

Le tiers environ (31.8 %) n'avaient pas du tout fréquenté l'école, les $\frac{2}{3}$ (65.2 %) avaient suivi l'école primaire, le 41.4 % de ceux-ci l'ayant fréquentée jusqu'au bout. Le 0.6 % seulement étaient entièrement illettrés et le 4.9 % savaient seulement lire. — Le 59.4 % des hommes et le 52.1 % des femmes étaient abonnés à un journal, — soit le 58.1 % de tous ceux qui donnèrent des renseignements.

Le 36.8 % des hommes et le 21.9 % des femmes ayant fourni des données appartenaient à des syndicats.

Les patrons estiment que le pire des fléaux régnant parmi les débardeurs est l'ivrognerie qui abaisse le niveau de vie des ouvriers et qui augmente les risques d'accident. Le fait que les débardeurs se recrutent dans toutes les régions du pays parmi des gens sans formation professionnelle contribue à diminuer l'efficacité du travail et les salaires. Les ouvriers estiment que le pire côté de leur situation est le chômage pendant l'hiver et l'incertitude des conditions de travail. Il faudrait en premier lieu engager des gens de l'endroit ayant une

formation professionnelle et organisés, puis tenter d'empêcher l'afflux exagéré de main d'oeuvre provenant d'autres localités. Les patrons, les communes et l'Etat devraient organiser pendant l'hiver un nombre suffisant d'autres travaux. Pour prévenir les accidents, il faudrait établir une inspection du travail effective et compléter les dispositifs de protection. On devrait installer dans chaque port des salles d'attente et des réfectoires appropriés, qui font encore défaut dans quelques endroits. Elles devraient contenir une chambre spéciale pour les

femmes et aussi une salle de lavage avec douche. Il y aurait lieu d'installer dans le même local un restaurant et si c'est possible, des chambres de logement pour les ouvriers seuls et pour ceux qui proviennent d'autres endroits, ce qui contribuerait à diminuer la densité dans les logements. Le gouvernement devrait aussi encourager la construction de logements ouvriers en accordant des prêts de construction pour de petits logements, et l'Etat, la commune ou les patrons devraient faire construire des logements pour les débardeurs.

Traduction des tableaux.

Pages 10—11. Chargeurs d'après le sexe et l'âge.

Paikkakunta — Ort = Localité.
 Yhteensä — Summa = Total.
 Liikkeitä — Företag = Entreprises.
 Vakinaisten työntekijäin ikä, vuotta — De ordinarie arbetarnas ålder, år = Âge des ouvriers ordinaires, années.
 alle — under = moins de.
 Miehiä — Män = Hommes.
 Naisia — Kvinnor = Femmes.
 Ikä ilmoittamaton — Icke uppgiven ålder = Âge non indiqué.
 Molempia — Summa = Total.
 Tilapäisten työntekijäin ikä, vuotta — Tillfälliga arbetarnas ålder, år = Âge des ouvriers occasionnels, années.
 Kaikkiaan — Inalles = Total.

Pages 14—15. Lieu de naissance des ouvriers.

Kaupunki — Stad = Ville.
 Mp. — Mk. = Hommes.
 Np. — Kvk. = Femmes.
 Maaseutu — Landsbygd = Province.
 Sama kunta, missä työpaikka sijaitsee — Samma kommun, där arbetsplatsen är belägen = Dans la commune où se trouve la place de travail.
 Työpaikan lähikunta — Angränsande kommun = Dans la commune voisine.
 Sama lääni — Samma län = Dans le même département.
 Naapurilääni — Angränsande län = Dans le département voisin.
 Muu paikka Suomessa — Annorstädes i Finland = Autre localité en Finlande.
 Ulkomaa — Utlandet = Etranger.

Pages 14—15. Lieu de recensement des ouvriers.

Cf. le tableau précédent.

Page 17. La durée de la saison de navigation.

Vuoden 1926 tietojen mukaan — Enligt uppgifter för år 1926 = Selon des renseignements pour 1926.

20 vuoden keskiarvon mukaan — Enligt medeltalet för 20 år = Selon la moyenne pour 20 ans.
 Ensi avovesi — Första öppet vatten = La débâcle des glaces.
 Jäätymisaika — Isläggningstiden = Le temps de congélation.

Pages 18—19. Nombre d'heures de travail effectuées en 1926.

Kaikki — Samtliga = Tous.
 Koko vuoden työtuntiluku — Antal arbetstimmar under hela året = Nombre d'heures de travail pendant l'année entière.
 Liikkeitä, jotka ovat antaneet tietoja kuukausittain — Antal företag, som meddelat uppgifter per månad = Nombre d'entreprises qui ont fourni mensuellement des données.
 Niiden liikkeiden koko vuoden työtuntiluku, jotka ovat antaneet tietoja kuukausittain — Antal arbetstimmar under året vid de företag som meddelat uppgifter per månad = Nombre d'heures de travail à l'année dans les entreprises qui ont fourni mensuellement des données.
 Työtunneista oli — Av arbetstimmarna kommo på = Des heures de travail il venait sur.

Pages 20—21. Total des salaires payés en 1926.

Koko vuonna maksettu palkkoja — Under hela året utbetalade löner = Salaires payés toute l'année.
 Kuukausittain tietoja antaneiden liikkeiden koko vuonna maksamat palkat — Under hela året utbetalda löner vid de företag, som meddelat uppgifter per månad = Salaires à l'année payés par les entreprises qui ont fourni des données mensuellement.
 Palkoista maksettu — Av lönerna hade utbetalats under = Des salaires étaient payés pendant.

Pages 22—23. Nombre d'heures de travail en 1921—1925.

Liikkeitä, jotka eivät ole ilmoittaneet työtuntien lukum. 1921—1925 — Företag, som icke meddelat antalet arbetstimmar 1921—1925 =

Entreprises n'ayant pas indiqué le nombre d'heures de travail en 1921—25.

Pages 22—23. Montant des salaires payés en 1921—25.

Ilmoittamattomia liikkeitä — Företag, som icke meddelat uppgifter = Entreprises n'ayant pas fourni de données.

Page 32. Répartition des chargeurs d'après l'âge et l'époque de leur travail.

Enintään — Högst = Au maximum.

Pages 34—35. Durée du débardage en 1926.

Työntekijöitä, jotka 1926 olivat lastaustöissä — Arbetare, som 1926 voro sysselsatta med lastningsarbete under = Ouvriers occupés au débardage en 1926.

Ilmoittamatta — Icke uppgivna = Non indiqués. Ei ollenkaan lastaustöissä — Icke alls i lastningsarbete = Pas occupés au débardage.

Page 43. Répartition des travaux entre travail à l'heure et travail à la tâche.

Aikapalkka — Tidlön = Salaire à l'heure.

Työntekijöitä — Arbetare = Ouvriers.

Urakkapalkka — Ackordlön = Salaire à la tâche.

Molemmat — Vardera = Les deux.

Page 45. Salaires horaires pendant la saison de l'été 1927.

Työntekijöitä, joiden tuntipalkat olivat, mk — Arbetare, som hade i timlön, mk = Ouvriers dont le salaire horaire était.

Keskimääräinen tuntipalkka — Medeltimlön = Salaire horaire en moyenne.

Täysi-ikäiset — Fullvuxna = Adultes.

Vakinaiset lastaajat — Ordinarie lastningsarbetare = Ouvriers ordinaires.

Alin — Lägsta = Inférieur.

Ylin — Högsta = Supérieur.

Tilapäiset lastaajat — Tillfälliga lastningsarbetare = Ouvriers occasionnels.

Alaikäiset — Minderåriga = Mineurs.

Ilmoittamatta ja urakkapalkalla — Icke uppg. och ackordarbetare = Non indiqués et à la tâche.

Liikkeet, joilla oli sekä vakinaisia että tilapäisiä työntekijöitä — Företag, som hade både ordinarie och tillfälliga arbetare = Entreprises ayant à la fois des ouvriers fixes et des ouvriers occasionnels.

Page 57. Gains en été 1927.

Työntekijöitä, joiden tiliansio oli, mk — Arbetare, som i likvid erhöillo, mk = Ouvriers dont la paye était de ... marcs.

Page 60. Gain annuel pour les travaux de chargement et de déchargement en 1926.

Työntekijöitä, joiden lastaustyöstä saama vuosi-ansio oli, mk — Arbetare, som vid lastningsarbete förtjänade per år, mk = Ouvriers dont le gain annuel pour le chargement était de marcs.

Page 60. Autres gains en 1926.

Pages 62—63. Salaire et gain horaire moyen en 1926 par mois.

Liikkeitä, jotka ovat ilmoittaneet palkat myös kuukausittain — Företag, som uppgivit lönerna även månadsvis = Entreprises ayant indiqué les salaires aussi mensuellement.

Tuntipalkka — Timlön = Salaire horaire.

Tuntiansio — Timförtjänst = Gain horaire.

Koko vuosi — Hela året = Toute l'année.

Kaikkien tietoja antaneiden liikkeiden luku — Hela antalet företag, som lämnat uppgifter = Total des entreprises ayant fourni des données.

Page 64. Gain horaire dans le travail de chargement et de déchargement en 1926.

Työntekijöitä, joiden lastaustyöstä saama tuntiansio oli, mk — Arbetare, vilkas timförtjänst vid lastningsarbete var, mk = Ouvriers dont le gain horaire pour le chargement était de .. marcs.

Pages 64—65. Salaire et gain horaire moyen des ouvriers du chargement en 1921—25.

Page 68. Âge des ouvriers.

Page 69. Etat-civil des ouvriers.

Naimattomia — Ogifa = Célibataires.

Naimisissa olevia — Gifia = Mariés.

Leskiä — Änklingar och änkor = Veufs et veuves.

Eronneita — Fränskilda = Divorcés.

Pages 70—71. Etat-civil des ouvriers de différent âge.

ja vanhempia — och äldre = et plus âgés.

Suhdeluvut — Relativa tal = Chiffres proportionnels.

Page 71. Nombre des membres des ménages ouvriers.

Page 72. *Ménages ayant des enfants de moins de 15 ans.*

Talouksia, joissa oli 15 v. nuorempia lapsia — Hushåll, i vilka antalet barn under 15 år var = Ménages où le nombre des enfants de moins de 15 ans était.

Page 73. *Nombre des membres du ménage qui avaient un travail salarié fixe ou occasionnel hors de la maison.*

Talouksia, joissa oli ansiotyössä henkilöitä — Hushåll, i vilka antalet personer med förvärvsarbete var = Ménages comptant des personnes avec un travail salarié.

Pages 74—75. *Assurance sur la vie.*

Perheitä, joiden jäsenten yhteiset henkivakuutusmäärät olivat, mk — Familjer, vilkas medlemmars sammanlagda livförsäkringsbelopp var, mk — Familles dans lesquelles le montant d'assurance des membres était en tout de ... marcs.

Yksinäiset, joiden henkivakuutusmäärät olivat — Ensamstående, vilkas livförsäkringsbelopp utgjorde = Personnes seules dont le montant d'assurance était de ... marcs.

Vakuuttamattomia — Icke försäkrade = Non assurés.

Page 76. *Maladies de longue durée en 1926.*

Vatsa- ja suolitaudit — Mag- och tarmsjukdomar = Maladies de l'estomac et des intestins.

Reumatismi — Reumatism = Rhumatisme.

Keuhkokuume ja keuhkopussintulehdus — Lung- och lungsäcksinflammation = Pneumonie et pleuropneumonie.

Influenssa — Influenta = Influenza.

Hermotaudit — Nervsjukdomar = Maladie des nerfs.

Munuaistaudit — Njurlidande = Néphralgie.

Sydänvika ja verisuonten kalkkiutuminen — Hjärtlidande och äderförkalkning = Maladie de coeur et artériosclérose.

Lavantauti — Tyfus = Typhus.

Emäsyöpä — Kräfta i livmodern = Cancer de l'utérus.

Kasvainet — Svulster = Tumeurs.

Keskenmeno — Missfall = Fausses conches.

Muut ja tarkemmin ilmoittamattomat — Andra och icke närmare angivna = Autres et non indiquées.

Sairaustapausten luku — Antal sjukdomsfall = Nombre des cas de maladie.

Page 77. *Mode de disposition des logements pour ouvriers avec famille.*

Perheitä, jotka asuivat — Familjer, som bodde = Familles habitant.

omassa asuinrakennuksessa — i eget böningshus = dans un bâtiment à elles.

omalla palstalla — å egen parcell = sur leur propre terrain.

vuokrapalstalla — å arrenderad parcell = sur un terrain loué.

omassa osakehuoneistossa — i egen aktielokal = dans un appartement par actions à elles.

työnantajan omistamassa asunnossa — i arbetsgivaren tillhörig bostad = dans un logement appartenant au patron.

vuokralla — på hyra = à bail.

Page 79. *Nombre des chambres d'habitation.*

Perheitä, joilla oli, huoneita — Familjer, som hade, rum = Famille ayant .. chambres.

ja osuus keittiöön — och del i kök = et part dans la cuisine.

Page 80. *Volume des chambres des ouvriers avec famille.*

Perheitä, joiden huoneistojen tilavuus oli, m³ — Familjer, som bebodde bostäder med ett kubik-innehåll av, m³ = Familles habitant des chambres d'un volume de .. m³.

Page 81. *Nombre total des personnes habitant dans les logements des ouvriers avec famille.*

Perheitä, joiden asunnoissa asui kaikkiaan henkilöitä — Familjer, i vilkas bostäder bodde inalles personer = Familles dans le logement desquelles habitaient en tout personnes.

Page 82. *Densité de l'habitation.*

Perheitä, joiden henkilöluku huonetta kohden oli — Familjer, vilkas antal personer per rum var = Familles où le nombre de personnes par chambre était.

Huone- tai henkilöluku ilmoittamatta — Icke uppg. rum- eller medlemsantal = Pas de données sur le nombre des chambres ou des personnes.

Page 83. *Volume d'air par personne dans le logement.*

Perheitä, joiden asuntojen tilavuus henkilöä kohden oli, m³ — Familjer, i vilkas bostäder kubik-innehållet per person var, m³ = Familles dans le logement desquelles le volume d'air par personne était de m³.

Page 85. Conditions de logement des personnes seules.

Yksinäisiä — Ensamstående personer = Personnes seules.

joilla oli oma asunto — som hade egen bostad = ayant un logement à elles.

joilla oli vuokra-asunto — som hade hyrd bostad = ayant un logement loué.

vanhempien luona — hos föräldrarna = chez leurs parents.

vieraiden luona — hos främmande = chez des étrangers.

työnantajan omistamassa asunnossa — i arbetsgivarens tillhörig bostad = dans un logement appartenant au patron.

Page 86. Volume des chambres où logent les ouvriers seuls.

Yksinäisiä, joiden asuinhuoneiden tilavuus oli, m³ — Ensamstående personer, i vilkas bostäder kubikinhållet var, m³ = Personnes seules ayant un logement d'un volume de m³.

Page 87. Volume d'air par personne dans le logement.

Yksinäisiä, joiden asuinhuoneiden tilavuus henkeä kohden oli, m³ — Ensamstående personer, hos vilka boningsrummens kubikinhåll per person var, m³ — Personnes seules ayant des chambres dont le volume d'air par personne était de .. m³.

Pages 90—91. Fréquentation scolaire et abonnement aux journaux.

Työntekijöistä — Av arbetarna = Parmi les ouvriers.

ei ollut käynyt mitään koulua — hade icke gått i någon skola = n'avaient fréquenté aucune école.

oli käynyt — hade gått i = avaient fréquenté. kansakoulua — folkskola = l'école primaire.

koko kansakoulun — fullständig folkskolekurs = l'école primaire entière.

kansanopistoa — folkhögskola = un institut populaire.

ammattikoulua — yrkesskola = une école professionnelle.

jotain muuta oppilaitosta — någon annan läroinrättning = un autre établissement d'instruction.

tilasi jotain sanomalehteä — prenumererade å någon tidning = étaient abonnés à un journal.

ei tilannut mitään sanomalehteä — prenumererade icke å någon tidning = n'étaient pas abonnés à un journal.

Page 91. Culture des ouvriers.

luku- ja kirjoitustaitoisia — läs- och skrivkunniga = sachant lire et écrire.

kirjoitustaidottomia — icke skrivkunniga = ne sachant pas écrire.

luku- ja kirjoitustaidottomia — varken läs- eller skrivkunniga = ne sachant ni lire ni écrire.

HEI SINKI
Unionink. 26 E.

I.

HUOM.! Näitä tietoja käytetään vain tähän työtilastolliseen tutkimukseen, pitäen ne täysin salaisina.

Lastaustyöntekijäin työolot.

1. Työnantaja.
 - a) Yhtiö (nimi):
 - b) Työkunta: Montako jäsentä nykyään kuuluu työkuntaan?
 - c) Yksityinen henkilö (nimi):
2. Kotipaikka ja osoite:
3. Millä paikkakunnalla harjoitatte liikettä?
4. Lastauskausi.
 - a) Kestääkö koko vuoden?
 - b) Ellei, kuinka kauan ja milloin?
5. Työntekijäin luku kesäkuussa 1927.

	Miespuolisia				Naispuolisia			
	15 v. nuorempia	15—18-vuotiaita	18—21-vuotiaita	21 v. vanhempiä	15 v. nuorempia	15—18-vuotiaita	18—21-vuotiaita	21 v. vanhempiä
a) Koko lastauskauden työssä olevia								
b) Tilapäisiä työntekijöitä								

- c) Suorittaako lastaustyöt tehtaan oma vakinainen työväki?
 - d) Montako työntekijöistä on omalta paikkakunnalta, montako vieraspaikkakuntalaisia?
6. Työntekijäin työhön ottaminen ja erottaminen.
 - a) Otetaanko työmiehet työhön henkilökohtaisella sopimuksella vai jollakin muulla tavalla?
 - b) Työstä irtisanomisaika:
 - c) Miltä paikkakunnilta ja miltä työaloilta työmiehet ovat tulleet, ja millaisiin töihin he ovat v. 1926 työn loputtua menneet?
7. Työ-, ruokailu- ja lepoajat kesäkuussa 1927.
 - a) Vakinaisessa tunti- tai päiväpalkkatyössä:

lauantaisin:	muina arkipäivinä:
--------------------	--------------------------
 - b) Ylityössä:

lauantaisin:	muina arkipäivinä:
--------------------	--------------------------
 - c) Yötyössä (klo 9—6):

lauantaisin:	muina arkipäivinä:
--------------------	--------------------------
 - d) Pyhäpäivätyössä:
 - e) Urakkatyössä:

lauantaisin:	muina arkipäivinä:
--------------------	--------------------------

- f) Onko työntekijöillä palkallisia loma-aikoja? Jos on, milloin ja kuinka pitkiä?
- g) Työpäivän keskimääräinen pituus eri kuukausina v. 1926:

8. Palkkausolot kesäkuussa 1927.

- a) Aika- vai urakkapalkkakoko on käytännössä?
- b) Tuntipalkkamäärät.

	Vakiinajille lastaajille		Tilapäisille lastaajille	
	Mk.	p.	Mk.	p.
Varsinaisena työaikana				
Ylityössä				
Yötyössä (klo 9—6)				
Pyhätyössä				

- c) Kuinka usein ja minä viikon päivinä maksetaan palkat:
 päivittäin viikoittain
 2 viikon väliajoin vaiko työn valmistuttua?
- d) Milloin maksetaan palkka urakkatyöstä?
- e) Kuka laskee ja jakaa urakkatyöpalkan?
- f) Maksetaanko urakkatyön kestäessä osa palkasta ennakolta, ja siinä tapauksessa, kuinka suuri osa kerrallaan ja kuinka pitkin väliajoin?
- g) Annetaanko ja paljonko lisäkorvausta urakkatyöstä tunnilta ylityöaikana?
- h) Onko tapana tehdä palkanpidätyksiä? Jos on, kuinka suuri osa tai prosentti palkasta pidätetään ja mihin tarkoituksiin?
- i) Onko työntekijöille annettu vuonna 1926 lahjapalkkioita, mistä syystä ja suuriako?
- j) Maksetaanko varsinaisen satama-alueen ulkopuolella suoritettua työstä korkeampi palkka? Jos maksetaan, paljonko korkeampi tavallista?
- k) Maksetaanko työntekijöille odotusrahoja ja paljonko: varsinaisena työaikana? ylityöaikana?
- l) Saavatko työntekijät rahapalkan lisäksi joitakin luontoisetuja, kuten vapaan asunnon, valon ja lämmön; jos saavat, mitä ja suuriko on niiden arvo ollut, rahassa laskettuna, vuonna 1926?

9. Erilaisia kysymyksiä.

- a) Onko yleistä tai yksityistä kirjallista työehtosopimusta?
- b) ovatko työntekijät velvolliset työskentelemään huonollakin ilmalla?
- c) Onko työpaikalla lämmitettäviä odotus- ja ruokailuhuoneita? sekä vaatteiden kuivatuspaikkoja?
- d) Onko työpaikalla side- ja lääkeaineita tapaturmien varalta?
- e) Onko työpaikalla saatavana juomavettä?

- f) Onko työmiehillä työpaikalla saatavana ruoka- ja juomatavaroita?
- g) Millaiset valaistussuhteet on työpaikalla?
- h) Onko joitakin rahastoja muodostettu työntekijäin hyväksi? Jos on, millä tavoin perustettu? mihin tarkoituksiin? ja suuriako v:n 1926 lopussa?
- i) Tehdäänkö Teidän puoleltanne jotakin muun työn hankkimiseksi niille työläisille, jotka eivät talvella saa Teiltä työtä, ja siinä tapauksessa mitä?
- j) Onko työmiehille työttömyysaikana annettu avustusta tai ennakkoa?
- k) Työtuntien ja maksettujen palkkojen määrät v. 1926 (kaikkien työntekijäin erilaiset tuntipalkat huomiioon otettuina).

	Miespuoliset			Naispuoliset		
	Työtunnit	Palkat		Työtunnit	Palkat	
		Tuntipalkat	Kokonais- määrä		Tuntipalkat	Kokonais- määrä
Tammikuussa						
Helmikuussa						
Maaliskuussa						
Huhtikuussa						
Toukokuussa						
Kesäkuussa						
Heinäkuussa						
Elokuussa						
Syyskuussa						
Lokakuussa						
Marraskuussa						
Joulukuussa						
Yhteensä						
V. 1925						
V. 1924						
V. 1923						
V. 1922						
V. 1921						

Ellei voida antaa tietoja kuukausittain, on ainakin vuoden loppusummat merkittävät.

Antakaa vastaavia tietoja myös edellisiltä vuosilta!

- 1) *Muita tietoja ja huomautuksia:* m. m. paikkakunnan ja sataman olosuhteita kuvaavia, kuten nostokurkia y. m. työvälineitä, saapuneiden ja lähteneiden laivain lukua, mahdollisesti vuoden 1926 kuluessa purettujen ja lastattujen tavarain määrät y. m. — Minkä syiden (esim. työtilaisuuksien epätasaisuuden, juoppouden y. m. s.) katsotte enimmänsä vaikeuttavan lastaustyöntekijäin toimeentuloa ja mitä parannuksia mahdollisesti voisitte ehdottaa?

Liittääkää mukaan nyt käytännössä olevat välipuheet, sopimukset, hintalistat, työpalkkalistat, järjestyssäännöt, työohjesäännöt j. n. e.

Päiväys:kuun p:nä 1927.

Allekirjoitus:

Ohjeita.

I. Lastaustyöntekijöillä tarkoitetaan sekä lastaus- että purkaustöissä käytettyjä työntekijöitä.

II. Tiedustelu koskee kaikkia työntekijöitä, jotka ammatikseen harjoittavat lastaus- ja purkaustyötä, vaikkapa vain muutamankin viikon ajan sesongin kuluessa. Mukaan on otettava myös kanpunkien kaikissa ulkosatamissa ja lastauspaikoilla työskentelevät työläiset, samoin sisämaan satamissa nekin työntekijät, jotka lastaavat jokien ja järvien rannoilta proomuihin ja purkavat aluksista ja proomuista tehtaiden raaka-aineita. — Sen sijaan ei oteta lukuun alusten ja tehtaiden omaa työtä, joka on koko vuoden vakinaisesti aluksen tai tehtaan palveluksessa, vaikka sitä käytettäisiinkin väliin lastaus- ja purkaustöihin.

III. Kaavakkeen yksityiskohtia.

2. Kotipaikka tarkoittaa pääliikkeen kotipaikkaa ja osoite sen postiosoitetta.

5. c) Esim. tehtaasta lautatarhoihin tapahtuvaa lastausta, jonka suorittajat ovat lautatarhatyöläisiä, ei oteta huomioon, vaan vasta lautatarhoista proomuihin suoritettava lastaus. Jos sellaisen lastauksen suorittaa tehtaan oma vakinainen työväki, ei muihin kysymyksiin tarvitse vastata, koska tiedustelu ei koske heitä.

7. b) Ylityöllä tarkoitetaan työtä, mikä on tehty varsinaisen, lainmukaisen (4-viikkoisen) työajan ulkopuolella.

8. b) Jos on useita erilaisia tuntipalkkoja, merkitään ne kaikki sarakkeeseen erikseen.

Vastaukset on, jos suinkin mahdollista, annettava kaikkiin kysymyksiin, mutta ellei se käy päinsä, on vastattava ainakin niihin kohtiin, joihin se voidaan tehdä.

Vastauksissa voidaan käyttää asianomaisen kysymyksessä olevan sanan alleviivausta.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
SOCIALSTATISTISKA AVDELNINGEN

II.

Formulär A.
För arbetsgivarna.

HELSINGFORS
Unionsg. 26 E.

OBS! Dessa uppgifter användas endast för ifrågavarande under-
sökning och komma icke under utomstående ögon.

Lastningsarbetarnas arbetsförhållanden.

1. Arbetsgivare.

- a) Bolag (namn):
b) Arbetslag: Huru många medlemmar höra nu till arbetslaget?
c) Enskild person (namn):

2. Hemort och adress:

3. På vilka orter bedriver Ni lastningsrörelse?

4. Lastningssäsongens längd.

- a) Utföres lastning hela året om?
b) Om ej, huru länge och när?

5. Antalet arbetare i juni 1927.

	Manliga				Kvinnliga			
	Under 15 år	15—18 år	18—21 år	Över 21 år	Under 15 år	15—18 år	18—21 år	Över 21 år
a) Antalet arbetare, sysselsatta under hela lastningssäsongen								
b) Antalet tillfälliga arbetare								

- c) Utföras lastningsarbetena av fabriakens egna ordinarie arbetare?
d) Huru många arbetare tillhöra ortsbefolkningen, huru många äro hemmahörande på andra orter?

6. Arbetarnas antagande till arbete och avskedande.

- a) Anställas arbetarna genom personligt avtal eller på något annat sätt?
b) Uppsägningstid:
c) Från vilka orter och arbetsområden ha arbetarna kommit och till hurudana arbeten ha de gått år 1926, då lastningsarbetet tagit slut?

7. Arbetstid, måltidsraster och veckovila i juni 1927.

- a) Vid ordinarie tim- eller daglönearbete:
om lördagarna: på andra vardagar:
b) I övertidsarbete:
om lördagarna: på andra vardagar:
c) I nattarbete (kl. 9—6):
om lördagarna: på andra vardagar:
d) I sön- och helgdagsarbete:
e) I ackordarbete:
om lördagarna: på andra vardagar:

- f) Ha arbetarna ledighet med återjutande av lön? I så fall när och huru lång?
- g) Arbetsdagens medellängd under varje månad år 1926:

8. *Avlöningsförhållandena i juni 1927.*

- a) Använder Ni tid- eller ackordlön?
- b) Timlönesatser.

	För ordinarie lastningsarbetare		För tillfälliga lastningsarbetare	
	Mk.	p.	Mk.	p.
Vid ordinarie arbetstid				
Vid övertidsarbete				
Vid nattarbete (kl. 9—6)				
Vid sön- och helgdagsarbete				

- c) Huru ofta och på vilka dagar i veckan utbetalas lönen: varje dag varje vecka
 efter två veckor eller efter fullbordat arbete?
- d) När utbetalas lönen för ackordarbete?
- e) Av vem beräknas och fördelas avlöningen för ackordarbete?
- f) Utbetalas under pågående ackordarbete någon del av avlöningen i förskott och i så fall huru stor del på en gång och efter vilka mellantider?
- g) Erlägges och i så fall huru stor tilläggsersättning per timme för ackordarbete på övertid?
- h) Brukar någon del av lönen innehållas? I så fall huru stor del eller procent av lönen innehållas och för vilka ändamål?
- i) Ha arbetarna fått gratifikationer år 1926, av vilken anledning och huru stora?
- j) Betalas för arbete utom det egentliga hamnområdet en högre lön? I så fall huru mycket högre än den vanliga?
- k) Betalas åt arbetarna väntpengar och huru mycket: under ordinarie arbetstid?
 under övertid?
- l) Erhålla arbetarna utom penninglön även några naturaförmåner, såsom fri bostad, fritt lyse och värme; i så fall vilka naturaförmåner och huru stort är värdet av dessa i penningar år 1926?

9. *Särskilda frågor.*

- a) Finnes allmänt eller enskilt skriftligt kollektivavtal?
- b) Äro arbetarna skyldiga att arbeta även under otjänlig väderlek?
- c) Finnas på arbetsplatsen vänt- och matrum, vilka kunna uppvärmas, samt anordning för torkning av kläder?
- d) Finnas på arbetsplatsen förbandsartiklar och läkemedel för olycksfall?
- e) Finnes på arbetsplatsen dricksvatten?

- f) Kunna arbetarna på arbetsplatsen få matvaror och drycker?.....
- g) Vilka belysningsanordningar finnas på arbetsplatsen?
- h) Finnas några fonder bildade för arbetarna? I sådant fall på vilket sätt bildade?
-
- för vilka ändamål?
- och huru stora voro de i slutet av år 1926?
- i) Åtgöres från Eder sida något för att skaffa annan sysselsättning åt arbetare, vilka under vintern icke erhålla arbete hos Eder, och i så fall vad?.....
- j) Ha arbetarna erhållit understöd eller förskott under tid av arbetslöshet?
- k) Antalet utgjorda arbetstimmar och utbetalda arbetslöner år 1926 (med beaktande av de olika timlönerna för alla arbetare).

	Manliga			Kvinnliga		
	Arbetstimmar	Löner		Arbetstimmar	Löner	
		Timlönesatser	Totalbelopp		Timlönesatser	Totalbelopp
Januari						
Februari						
Mars						
April						
Maj						
Juni						
Juli						
Augusti						
September						
Oktober						
November						
December						
Summa						
1925						
1924						
1923						
1922						
1921						

Därest uppgifterna icke kunna meddelas för varje månad, torde åtminstone årssummorna uppgivas.
Giv motsvarande uppgifter även för tidigare år!

- 1) *Andra uppgifter och anmärkningar:* bl. a. sådana, som karakterisera orts- och hamnförhållandena, såsom om lyftkranar m. m. redskap, antalet ankomna och avgångna fartyg, möjligen mängden av de under år 1926 lossade och lastade varorna m. m.

Vilka orsaker (t. ex. den ojämna ansetstillgången, dryckenskap eller annat dyl.) anse Ni mest för-
svåra lastningsarbetarnas utkomst och vilka reformer kunde Ni möjligen föreslå?

Bifoga exemplar av nu gällande avtal, kontrakt, prislistor, lönelistor, ordningsregler, arbetsreglementen o. s. v.]

Datum: den 1927

Underskrift:

Anvisningar.

I. Med lastningsarbetare avses både i lastnings- och lossningsarbete använda arbetare.

II. Förfrågningen omfattar alla arbetare, vilka yrkesmässigt utföra lastnings- och lossningsarbete, om ock endast under några veckor av lastnings-säsongen. Medräknas skola även de arbetare, vilka arbeta i städernas alla yttre hamnar och lasteplatser ävensom i hamnarna inne i landet samt jämväl de arbetare, vilka lasta från flod- och sjöstränder i prämar och från fartyg och prämar lossa fabrikers råämnen. — Däremot medräknas icke fartygens och fabrikernas egna arbetare, som hela året om äro anställda i fartygets och fabrikens tjänst, om än de stundom sysselsättas även i lastnings- och lossningsarbete.

III. Formnlärets enskildheter.

2. Med hem ort avses huvudaffärens hem-
ort och med adress dess postadress.

5. c) T. ex. den lastning, som sker från fabriken i brädgårdar och som utföres av brädgårdsarbetare, medräknas icke, utan först lastning, som sker från brädgård i präm. Utföres sådan lastning av fabriakens eget ordinarie arbetsfolk, behöves man icke svara på andra frågor, enär förfrågningen icke avser dessa arbetare.

7. b) Med övertidsarbete avses arbete, som blivit utfört utom den egentliga, lagenliga (fyra veckors) arbetstiden.

8. b) Därest flere olika timlöner finnas, antecknas de alla i kolumnen särskilt.

Svar skola, såvitt möjligt, givas på alla frågor; låter detta sig icke göra, besvaras åtminstone de moment, som man kan ge upplysning om.

I svaren kan det ifrågavarande ordet under-
streckas.

TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO
SOSIALITILASTOLLINEN OSASTO

III.

Kaavake B.
Työntekijöille.

HEI SINKI
Unionink. 26 E.

HUOM.! Näitä tietoja käytetään vain tähän työtilastolliseen tutkimukseen, pitäen ne täysin salaisina.

Lastaustyöntekijäin työolot.

Paikkakunta: *Työnantaja:*

1. Yleistä kysymyksiä.

- a) Nimi:
- b) Syntymäpaikka ja -aika:
- c) Missä viimeksi hengillekirjoitettu?
- d) Oletteko naimaton, naimisissa, leski, eronnut?
- e) Montako henkeä kuuluu talouteenne itsenne mukaan luettuna? perheenjäseniä?
..... palvelijoita? muita?
- f) Kuinka moni perheenjäsenistä on vakinaisessa ansiotyössä kodin ulkopuolella?
..... tilapäisessä tai työskentelee kotona?
- g) Montako 15 vuotta nuorempaa lasta talouteenne kuuluu?

2. Asunto-olot kesäkuussa 1927.

Perheellisten vastattavaa:

- a) Asutteko omassa asuinrakennuksessa (maalais- tai kaupunkitalossa, torpassa tai mäkituvassa)?
..... omassa osakehuoneistossa? vuokralla?
- b) Onko oma asuinrakennuksenne omalla palstalla? vai vuokrapalstalla?
- c) Asutteko työnantajanne omistamassa asunnossa?
- d) Onko teillä perunamaata? tai keittiökasvitarha?
omalla maalla
vuokramaalla
työnantajan maalla
- e) Montako asuinhuonetta, keittiö mukaanluettuna, on asunnossanne kaikkiaan?
..... niistä lämmitettäviä (Asuinhuoneisiin ei lueta kylpyhuonetta, eteistä eikä eteishallia y. m. s.)?
- f) Onko Teillä asunnossanne keittiöhella? tai hellauuni?
..... taikka osuus keittiöön?
- g) Onko asunnossanne keskuslämmitys vesijohto?
sähkövalo? liikaajo? kaasujohto?
- h) Montako henkeä asunnossanne asuu: perheenjäseniä (tiedonantaja mukaanluettuna)?
palvelijoita? muita?
- i) Montako perheenjäsenistä on vakinaisessa ansiotyössä? montako yö- tai vuoro-
työssä (muussa kuin lastaustyössä)? montako huoneiston muista asukkaista on
yö- tai vuorotyössä (muussa kuin lastaustyössä)?

- j) Montako luonanne asuvista muista henkilöistä nukkuu eri huoneissa kuin perheenjäsenet?
- k) Huoneiden pinta-ala (tai pituus ja leveys) ja korkeus
- l) Kuinka suuri on kuukausivuokra vuokra-asunnosta? Sisältyykö siihen valo ja lämpö? Paljonko saatte vuokraa luonanne asuvilta vierailta henkilöiltä?
- m) Suuretko ovat yhtiölle menevät vuokra- y. m. maksut kuukaudessa osakehuoneistosta? Oletteko vuokrannut huoneita pois ja paljonko saatte niistä vuokraa kuukaudessa? Asuuko luonanne vieraita henkilöitä, ja paljonko saatte niiltä vuokraa kuukaudessa?
- n) Paljonko menee oman asuinrakennuksenne kunnossapidosta vuosittain? Onko huoneita vuokrattu pois, ja paljonko niistä saatte vuokraa kuukaudessa? Asuuko luonanne vieraita henkilöitä, ja paljonko saatte niiltä vuokraa kuukaudessa?

Yksinäisten vastattavaa:

- a) Onko Teillä oma vai vuokra-asunto? Jos on oma asunto (esim. osakehuoneisto), paljonko siitä menee yhtiövuokraa y. m. maksuja kuukaudessa? Oletteko vuokrannut siitä pois huoneita, tai asuuko luonanne vieraita henkilöitä, ja paljonko saatte vuokraa huoneista tai luonanne asuvilta?
- b) Jos on vuokra-asunto, asutteko vanhempienne luona? vai vieraiden?
- c) Asutteko työnantajanne omistamassa asunnossa?
- d) Onko Teillä yksinänne huone hallussanne? vai toisten kanssa ja monenko?
- e) Kuinka monen kanssa nukutte samassa huoneessa? Oletteko itse yö- tai vuorotyössä? Montako asuinkumppaneistanne on yö- tai vuorotyössä?
- f) Suuriko on huoneenne pinta-ala (tai pituus ja leveys) ja korkeus?
- g) Kuinka suuri on kuukausivuokra asunnostanne?
- h) Saatteko samaan maksuun lisäksi valon ja lämmön? kahvin? jonkun aterian ja minkä? vaatteiden pesun ja puhdistuksen?
- i) Oletteko ilman vakinaista asuntoa ja missä asutte tilapäisesti (yömajassa, matkustajakodissa j. n. e.)?
3. *Sivistysolot.*
- a) Oletteko luku- ja kirjoitustaitoinen? vai kirjoitustaidoton? vai luku- ja kirjoitustaidoton?
- b) Oletteko käynyt kansakoulua? kansanopistoa? ammattikoulua? tai jotakin muuta oppilaitosta?
- c) Oletteko suorittanut kansakoulun koko oppijakson?
- d) Tilaatteko jotakin sanomalehteä?
4. *Työ- ja tulosuhteet.*
- a) Kauanko olette ollut nykyisessä ammatissa?

- b) Koska tulitte tähän työhön nykyiselle paikkakunnalle?
työnantajalle?
- c) Millä paikkakunnalla ja missä työssä olitte ennen tähän työhön tuloanne?
- d) Jos olette useamman vuoden ollut lastaustyössä, missä ja millaisissa töissä olette ollut silloin, kun ei noita töitä ole ollut, vai oletteko ollut ne ajat työttömänä?
- e) Minne ja millaiseen työhön aiotte pyrkiä lastaustyön loppuessa ensi talvena?
- f) Kuinka pitkä matka on asunnostanne nykyiselle työpaikalle?
- g) Onko nykyisen työpaikkanne läheisyydessä riittävän suurta ja lämmintä odotus- ja ruokailuhuonetta?
- h) Onko Teidät otettu työhön pitempiaikaisella sopimuksella, joka on tehty (aika milloin):
..... vai tilapäissopimuksella, joka on tehty (aika milloin):
..... Onko työsopimus kirjallinen vai suullinen?
- i) Oletteko tyytyväinen nykyiseen työhönottamistapaan vai tahtoisitteko siihen joitakin muutoksia?
- j) Työskentelettekö yksinomaan urakalla? vai tunti- tai päiväpalkalla?
..... Jos molemmilla tavoin, kummallako yleisemmin?
- k) Minä aikoina olitte v. 1926 lastaustöissä?kuun p:stä
kuun p:ään?
- l) Lastaustyöpäivienne ja -tuntienne luku v. 1926:
- m) V. 1926 saamanne tulot lastaustöistä: tunnilta mk., kaikkiaan nuk.
- n) Missä muissa töissä ja minä aikoina olitte v. 1926?
- o) Muissa töissä käytettyjen päivien ja tuntien luku v. 1926: ja niistä saatu ansio:
- p) Olitteko ja kuinka kauan ja milloin työttömänä v. 1926? Kauanko siitä lastauskauden aikana: työnpuutteen takia?
..... sairauden takia? muusta syystä?
- q) Suuniko on tuntipalkkanne nyt?
- r) Suuniko oli ansionne viime tilissä (maksupäivä ilmoitettava)? Moneltaako työtunnilta se maksettiin? Oliko yli-, yö- ja pyhätyötunteja ja montako kutakin?
- s) Oliko palkan lisäksi muita taloudellisia etuja (kuten vapaa asunto y. m.) ja mitä ja paljonko arvosta?
- t) Pidätettiinkö viime tilissä palkasta ja paljonko vuokran maksuksi?
muuta korvausta?

5. Erilaisia kysymyksiä.

- a) Oletteko jäsenenä sairaus-, työttömyys-, hautaus- tai muissa apukassoissa (mainittava missä), ammatiosastossa sekä raittiusseuroissa tai muissa valitusjärjestöissä ja paljonko niihin kuhunkin ja

- kaikkiin yhteensä maksatte kuukaudessa? tai vuodessa?
-
-
- b) Oletteko henkivakuutettu ja kuinka suuresta summasta?
- c) Onko muuta perheenne jäseniä henkivakuutettu ja paljostako?
- d) Henkivakuutusmaksunne vuodessa mk.; toisten perheenne jäsenten henkivakuutusmaksut vuodessa mk.
6. *Köyhäinhuoltoavustus.*
- V. 1926 saanut kunnanapua:
- a) Maksutonta sairashoitoa päivää.
- b) Käteistä rahaa mk.
- c) Luontois- tai muuta avustusta (raha-arvo):
- d) Hätäaputoittoa (aika milloin ja montako päivää):
-
- Niistä saatu palkkaa tunnulta mk., päivältä mk., yhteensä mk.
7. *Sairaudet v. 1926.*
- a) Pitempiäaikaisten sairauksien laatu:
- b) Itsenne ja perheenne sairausmenot mk., joista on maksanut itse mk., työnantaja mk., kunta mk.
8. *Muita tiedonantoja työntekijäin elantosuhteista, työpaikasta ja työoloista, paikkakunnan yleisistä olosuhteista ja niissä esiintyneistä epäkohdista y. m., toivomuksianne ja ehdotuksianne epäkohtain korjaamisesta ja olosuhteidenne parantamisesta.*
-
-
-
-
-
-
-
- Päiväys:kuun p:nä 1927.

Allekirjoitus:

Ohjeita.

I. **Lastaustyöntekijöillä** tarkoitetaan sekä lastaus- että purkaustöissä käytettyjä työntekijöitä.

II. Tiedustelu koskee kaikkia työntekijöitä, jotka ammatikseen harjoittavat lastaus- ja purkaustyötä, vaikkapa vain muutamankin viikon ajan sesongin kuluessa. Mukaan on otettava myös kaupunkien kaikissa ulkosatamissa ja lastauspaikoilla työskentelevät työläiset, samoin sisämaan satamissa nekin työntekijät, jotka lastaavat jokien ja järvien rannoilta proomuihin ja purkavat aluksista ja proomuista tehtaiden raaka-aineita. — Sen sijaan ei oteta lukuun alusten ja tehtaiden omaa työväkettä, joka on koko vuoden vakinaisesti aluksen tai tehtaan palveluksessa,

vaikka sitä käytettäisiinkin väliin lastaus- ja purkaustöihin.

III. Kaavakkeen yksityiskohtia.

Paikkakunta tarkoittaa työpaikkaa.

2. Perheellisten vastattavaa:

f) Hellauuni tarkoittaa korkeaa tiili- tai kaakeliunia, johon on sovitettu hella.

Vastaukset on, jos suinkin mahdollista, annettava kaikkiin kysymyksiin, mutta ellei se käypänsä, on vastattava ainakin niihin kohtiin, joihin se voidaan tehdä.

Vastauksissa voidaan käyttää asianomaisen kysymyksessä olevan sanan alleviivausta.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN
SOCIALSTATISTISKA AVDELNINGEN

IV.

Formulär B.
För arbetarna.

HELSINGFORS
Unionsg. 26 E.

OBS.! Dessa uppgifter användas endast för ifrågavarande under-
sökning och komma icke under utomstændes ögon.

Lastningsarbetarnas arbetsförhållanden.

Ort: Arbetsgivare:

1. Allmänna frågor.

- a) Namn:
- b) Födelseort och -tid:
- c) Senast mantalsskriven i
- d) Är Ni ogift, gift, änking, fränskild?
- e) Huru många personer höra till Eder hushåll, Ni själv medräknad? familje-
medlemmar: tjänare: andra:
- f) Huru många av familjemedlemmarna ha stadigvarande
tillfälligt förvärvsarbete utom hemmet?
..... eller arbeta hemma?
- g) Huru många barn under 15 år höra till Eder hushåll?

2. Bostadsförhållanden i juni 1927.

För arbetare med familj:

- a) Har Ni egen bostad (lant- eller stadsgård, torp eller backstuga)?
egen aktielokal? hyresbostad?
- b) Är Eder egen bostad belägen på egen tomt? eller på hyrd tomt?
- c) Bor Ni i bostad tillhörande Eder arbetsgivare?
- d) Har Ni potatissland? eller köksträdgård?
på egen jord
på arrendejord
på arbetsgivarens jord
- e) Huru många boningsrum, köket inberäknat, inrymmer Eder bostad inalles?
..... huru många sådana, som kunna uppvärmas (Som boningsrum
räknas icke badrum, tambur, hall o. a. dyl.)?
- f) Har Ni i Eder bostad kökshäll? eller hällugn?
..... eller andel i kök?
- g) Har Ni i Eder bostad centralvärme? vattenledning?
elektriskt ljus? avloppsbacken? gasledning?
- h) Huru många personer bo i Eder bostad: familjemedlemmar (Ni själv inberäknad)?
..... tjänare? andra?
- i) Huru många av familjemedlemmarna ha ordinarie förvärvsarbete? huru många
natt- eller skiftarbete (annat än lastningsarbete)? huru många av lokalens andra
invånare ha natt- eller skiftarbete (annat än lastningsarbete)?

- j) Huru många av de hos Eder boende andra personerna sova i andra rum än familjemedlemmar?
.....
- k) Rummens ytimnehåll (eller längd och bredd) och höjd:
- l) Huru stor är månadshyran för hyresbostad? ingå däri lyse och värme? huru mycket får Ni i hyra av de hos Eder boende främmande personerna?
- m) Huru stora äro de till bolaget gående hyres- och andra avgifterna per månad för aktielokal? Har Ni uthyrt rum, och huru mycket får Ni i hyra för dem per månad? Bo hos Eder främmande personer, och huru mycket får Ni i hyra av dem per månad?
- n) Huru mycket kostar underhållet av Ert eget bostadshus per år? Har Ni uthyrt rum, och huru mycket får Ni i hyra för dem per månad? Bo hos Eder främmande personer, och huru mycket får Ni i hyra av dem per månad?

För ensamstående personer:

- a) Har Ni egen eller hyresbostad? Om Ni har *egen bostad* (t. ex. aktielokal), huru mycket betalar Ni till bolaget i hyra och i andra avgifter per månad? Har Ni uthyrt rum därav, eller bo hos Eder främmande personer och huru mycket får Ni i hyra för rummen eller av dem som bo hos Eder?
- b) Om Ni har hyresbostad, bor Ni hos Edra föräldrar? eller hos främmande?
- c) Bor Ni i bostad tillhörande Eder arbetsgivare?
- d) Har Ni enskilt rum? eller delar Ni rum med andra och med huru många?
- e) Med huru många personer tillsammans sover Ni i samma rum? Har Ni själv natt- eller skiftarbete? Huru många av Edra bolagister ha natt- eller skiftarbete?
- f) Rummets ytimnehåll (eller längd och bredd) och höjd?
- g) Huru stor är månadshyran för Eder bostad?
- h) Enthåller Ni för samma betalning också lyse och värme? kaffe? någon måltid och vilken? tvätt och rengöring av kläder?
- i) Är Ni utan egentlig bostad och var bor Ni tillfälligtvis (i natthärbärge, i resandehem o. s. v.)?

3. *Kulturförhållanden.*

- a) Är Ni läs- och skrivkunnig? eller icke skrivkunnig? eller icke läs- och skrivkunnig?
- b) Har Ni gått i folkskola? i folkhögskola? i yrkesskola? eller i något annat läroverk?
- c) Har Ni genomgått folkskola?
- d) Prenumererar Ni på någon tidning?

4. *Arbets- och inkomstförhållanden.*

- a) Huru länge har Ni varit sysselsatt i Edert nuvarande yrke?

- b) När började Ni arbeta på detta område ^å den nuvarande orten?
 hos arbetsgivaren?
- c) På vilken ort och i vilket arbete var Ni, innan Ni började med detta arbete?
- d) Har Ni varit flera år i lastningsarbete, var och i hurudana arbeten har Ni varit sysselsatt, när tillgång på dessa arbeten icke funnits, eller har Ni denna tid varit arbetslös?
- e) Vart ämnar Ni begiva Eder och hurudant arbete ämnar Ni söka, när lastningsarbetet upphör nästa vinter?
- f) På vilket avstånd från den nuvarande arbetsplatsen är Eder bostad belägen?
- g) Finns det i närheten av Eder nuvarande arbetsplats något tillräckligt stort och varmt vänt- och matrum?
- h) Är Ni anställd hos Eder nuvarande arbetsgivare genom avtal för längre tid, ingånget den
 år eller genom tillfälligt avtal, ingånget den
 år Är arbetsavtalet skriftligt eller muntligt?
- i) Är Ni nöjd med det nuvarande systemet vid uttagning till arbete eller önskade Ni några ändringar däri?
- j) Arbetar Ni endast på ackord eller mot tim- eller daglön?
 Om på båda sätten, på vilket den föredras?
- k) På vilka tider var Ni sysselsatt med lastningsarbete år 1926 (från den
 till den)?
- l) Antalet av Eder utgjorda arbetsdagar och -timmar i lastningsarbete år 1926:
- m) Eder förtjänst som lastningsarbetare år 1926: per timme mk.,
 tillsammans mk.
- n) Annan sysselsättning år 1926: från den till den
- o) Antalet av Eder utgjorda arbetsdagar och -timmar i andra arbeten år 1926: och Eder förtjänst av dem
- p) Var Ni och huru länge och när arbetslös år 1926? Huru lång tid därav under lastningssäsongen: på grund av arbetsbrist? sjukdom?
 annan orsak?
- q) Huru stor är Eder timlön nu?
- r) Huru stor var Eder förtjänst vid senaste likvid (likviddagen skall angivas)? För huru många arbetstimmar betalades den? Ingingo däri övertids-, natt- och sön- och helgdagstimmar och huru många av varje slag?
- s) Hade Ni, utom lön, också andra ekonomiska förmåner, såsom fri bostad m. m., och till vilket värde?
- t) Innehölls vid senaste likvid någon del av lönen och huru stor: för hyra?
 för andra ändamål?

5. Särskilda frågor.

- a) Är Ni medlem i sjuk-, arbetslöshets-, begravnings- eller annan understöds-kassa (bör angivas i vilka), fackförening ävensom nykterhetsföreningar eller andra upplysningsorganisationer och

S. V. T. XXI. Köyhäinhoitotilasto. — F. O. S. XXI. Fattigvårdsstatistik.

- A. 23—31. Suomen köyhäinhoito (vv. 1918—1926). 1922—28. — Fattigvården i Finland (åren 1918—1926). 1922—28.

S. V. T. XXVI. Työtilastoa. — F. O. S. XXVI. Arbetsstatistik.

- A. 1—21. Työssä sattuneet tapaturmat (vv. 1898—1924). 1904—28. — Olycksfallen i arbetet (åren 1898—1924). 1904—28.
B. 1—22. Apukassat (vv. 1899—1925). 1905—27. — Understödkassor (åren 1899—1925). 1905—27.

S. V. T. XXXII. Sosialisia erikoistutkimuksia.

- I. Marraskuun lakko vuonna 1917 ja kapina vuonna 1918. Tilastollinen selonteko niiden vaikutuksesta Suomen teollisuuteen. 1921.
II. Asuntolaskenta huhtikuun 25 p:nä 1919. 1921.
III. Tutkimus Suomen maataloustyöväen oloista palkkausvuonna 1919—1920. 1923.
IV. Tutkimus metsä- ja uittotyöntekijäin oloista keväällä 1921. 1923.
V. Elinkustannukset tilinpitokaudella 1920—21. 1925.
VI. Kieltolakirikokset 1/6 1919—31/5 1924. 1925.
VII. Kieltolakitiedustelu vuonna 1923. 1925.
VIII. Juopumuksesta pidätetyt henkilöt kaupungeissa vuonna 1923. 1925.

F. O. S. XXXII. Sociala specialundersökningar.

- I. Novemberstrejken år 1917 och upproret år 1918. En statistisk utredning angående deras inflytande på Finlands industrier. 1921.
II. Bostadsräkningen den 25 april 1919. 1921.
III. Undersökning angående arbetsförhållandena bland lantarbetarna under avlöningsåret 1919—1920. 1924.
IV. Undersökning angående arbetsförhållandena bland skogs- och flottningsarbetarna våren 1921. 1924.
V. Levnadskostnaderna under bokföringsperioden 1920—21. 1925.
VI. Brott mot förbudslagen 1/6 1919—31/5 1924. 1925.
VII. Förbudslagsenquêten år 1923. 1925.
VIII. För fylleri anhållna personer i städerna år 1923. 1925.

Sosialinen Aikakauskirja. — Social Tidskrift.

Sosialiministeriön julkaisema. — Utgiven av Socialministeriet.

Jatkoa julkaisun: Työtilastollinen Aikakausslehti, Suomen Teollisuushallituksen julkaisema (vv. 1907—1917). — Fortsättning på publikationen: Arbetsstatistisk Tidskrift, utgiven av Industristyrelsen i Finland (åren 1907—1917).
Ilmestyy kuukausittain. — Utkommer månatligen.

Maksettujen palkkojen kokonaismäärät vuonna 1926.

Palkkakunta Ort	Liihkeitä — Företag	Koko vuonna maksettu palkkoja Under hela året utbetalda löner			Liihkeitä, jotka ovat antaneet tietoja kuukausittain Företag som meddelat uppgifter per månad
		Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	
Helsinki—Helsingfors	5	7 581 042	6 516	¹⁾ { 1 218 994 7 587 558	3
Valkom	2	1 624 383	—	1 624 383	1
Hangö—Hanko	6	4 679 167	—	4 679 167	3
Turku—Åbo	3	2 147 610	25 899	¹⁾ { 9 968 648 2 173 509	2
Pori—Björneborg	3	1 789 904	355 883	2 145 786	1
Rauma—Raumo	5	3 688 380	67 981	3 756 361	1
Uuras—Trängsund	14	13 078 575	438 512	²⁾ { 7 135 689 13 517 088	4
Kotka	4	860 407	—	²⁾ { 9 696 087 860 407	—
Yxpilä—Ykspihlaja	2	1 859 146	—	1 859 146	1
Oulu—Uleåborg	4	1 336 256	316 654	²⁾ { 1 841 156 1 652 910	2
Kemi	1	—	—	¹⁾ 1 107 000	1
Tampere—Tammerfors	2	647 130	—	647 130	1
Lahti—Vesijärvi	1	—	—	¹⁾ 873 254	1
Iahdenpohja	2	324 863	—	324 863	1
Kuopio	2	18 390	—	18 390	1
Varkaus	1	2 005 036	197 950	2 202 986	1
Kaikki—Samtliga	57	41 640 289	1 409 395	¹⁾ { 43 049 684 31 840 828 74 890 512	24

¹⁾ 1 liikk. mp. ja np. yht. — I 1 företag mk. och kvk. sam. räkn. ²⁾ 3 liikk. mp. ja np. yht. — I 3 företag mk. och kvk. sam. räkn.

Palkkakunta Ort	Palkoista maksettu —								
	huhtikuussa april			toukokuussa maj			kesäkuussa jun		
	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa	Mp. Mk.	Np. Kvk.	Yhteensä Summa
Helsinki—Helsingfors	3.8	10.3	1.9	15.5	14.3	16.1	6.0	7.8	7.7
Valkom	—	—	—	9.1	—	9.1	14.3	—	14.3
Hangö—Hanko	26.0	—	26.0	6.5	—	6.5	1.5	—	1.5
Turku—Åbo	4.7	3.1	4.7	5.1	2.6	5.0	7.3	8.0	7.4
Pori—Björneborg	—	—	—	4.7	5.1	4.8	8.5	8.3	8.4
Rauma—Raumo	10.4	—	10.2	9.7	—	9.6	13.1	—	12.9
Uuras—Trängsund	1.0	0.4	0.5	3.2	3.5	2.8	11.3	17.9	12.2
Kotka	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yxpilä—Ykspihlaja	—	—	—	—	—	—	20.9	—	20.9
Oulu—Uleåborg	—	—	—	—	—	—	17.9	—	15.0
Kemi	—	—	—	—	—	—	—	—	9.6
Tampere—Tammerfors	—	—	—	10.5	—	10.5	16.6	—	16.6
Lahti—Vesijärvi	—	—	0.01	—	—	0.3	—	—	11.3
Iahdenpohja	—	—	—	2.6	—	2.6	14.1	—	14.1
Kuopio	1.9	—	1.9	11.6	—	11.6	1.8	—	1.8
Varkaus	5.2	1.3	4.8	8.4	2.4	7.9	11.8	13.5	11.9
Kaikki—Samtliga	7.9	0.6	5.2	6.0	2.2	5.2	9.0	14.7	9.9